

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta

Mgr. Bc. Zdeněk Kučera

PŘESHraniČNÍ ASPEKTY SOUKROMOPRÁVNÍCH DELIKTŮ
V KYBERPROSTORU

Cross-border aspects of torts in cyberspace

Disertační práce

Vedoucí disertační práce: Prof. JUDr. Monika Pauknerová, CSc., DSc.

Katedra obchodního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 5. srpna 2014

Prohlašuji, že jsem předkládanou disertační práci vypracoval samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 5. srpna 2014

Mgr. Bc. Zdeněk Kučera

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě bych rád poděkoval Prof. JUDr. Monice Pauknerové, CSc., DSc. za motivaci, kterou mi poskytla při doktorském studiu, cenné rady a podporu, kterými přispěla k vypracování této disertační práce a trpělivost, se kterou ke mně přistupovala.

Dále bych rád poděkoval děkanu Fakulty informačních technologií ČVUT prof. Ing. Pavlu Tvrdíkovi, CSc. a vedoucímu katedry softwarového inženýrství Ing. Michalu Valentovi, Ph.D. za důvěru ve mě vloženou při výuce práva a informatiky na Fakultě informačních technologií ČVUT, čímž podpořili moji motivaci k dokončení této práce.

Mé poděkování rovněž patří JUDr. Kateřině Schenkové, LL.M. a Ing. Tomáši Hájkovi za jejich stylistické připomínky ke zpracování práce.

V neposlední řadě bych rád poděkoval mé přítelkyni JUDr. Haně Brončkové, bez jejíž podpory by tato práce nikdy nevznikla.

Práce je dokončena k právnímu stavu ke dni 1. srpna 2014

ANOTACE

Kyberprostor dnes tvoří neodmyslitelnou součást společnosti. Jeho existence založila nový fenomén - virtuální realitu, ve které dochází k podobným interakcím jako ve skutečném světě. Jelikož dopady těchto virtuálních interakcí ovlivňují všechny oblasti lidského bytí, stejně tak jako vztahy ve skutečném světě musejí podléhat právní regulaci.

Být součástí kyberprostoru, zejména pak nejvýznamnější části, internetu, znamená možnost vstupovat do právních vztahů se subjekty bez ohledu na teritoriální omezení. Proto je třeba těmto vztahům věnovat zvláštní pozornost. V právní vědě řešení takových případů spadá pod specifická odvětví, v otázkách civilněprávních do odvětví mezinárodního práva soukromého.

Disertační práce se věnuje především zkoumání institutů mezinárodního práva soukromého ve virtuálním prostředí, zejména otázkám soudní příslušnosti a rozhodného práva pro soukromoprávní delikty, které v kyberprostoru vznikají.

Cílem práce je zodpovědět otázku, zdali současné normy mezinárodního práva soukromého jsou v prostředí kyberprostoru použitelné a s jakými problémy se lze setkat při jejich praktické aplikaci. Důraz je přitom dán na normy aplikovatelné v České republice.

ABSTRACT

Cyberspace today represents an essential part of society. Its existence has launched a new phenomenon – “virtual reality” - in which similar interactions as in the real world occur. Since the effects of these virtual interactions affect all areas of human existence, as well as relationships in the real world, they must be subject to legal regulation.

To be part of cyberspace, especially its most important part - the Internet, means the option to enter into legal relationships with entities regardless of their territorial restrictions. Therefore, these issues must be subject to special attention. In legal science, solutions of such cases fall under specific areas such as in matters relating to civil law into private international law.

This dissertation thesis focuses primarily on exploring institutes of private international law within the virtual environment, particularly issues of jurisdiction and law applicable to torts that arise in cyberspace.

The goal of this work is to answer the question of whether current standards of private international law are applicable in cyberspace - and what problems may arise in their practical applications. Emphasis is given to the standards applicable in the Czech Republic.

OBSAH

1. ÚVOD	15
2. FUNGOVÁNÍ KYBERPROSTORU	18
2.1. Kyberprostor a Internet	18
2.2. Komunikace na internetu	19
2.2.1. E-mail.....	20
2.2.2. Peer-to-peer	20
2.2.3. Webové stránky.....	24
2.3. Subjekty v kyberprostoru.....	26
2.4. Identifikace subjektů v kyberprostoru	29
2.5. Dílčí závěr	36
3. DELIKTNÍ ODPOVĚDNOST.....	38
3.1. Delikt ní odpovědnost v kontextu času	38
3.2. Předpoklady delikt ní odpovědnosti	42
3.2.1. Protiprávnost.....	42
3.2.2. Následek protiprávnosti	43
3.2.3. Kauzální nexus	43
3.2.4. Zavinění	44
3.3. Vznik deliktu v kyberprostoru.....	44
3.3.1. Šestistupňový časový model páchaní deliktu	45
3.4. Delikty v kyberprostoru.....	46
4. OMEZENÍ DELIKTNÍ ODPOVĚDNOSTI ISP.....	50
4.1. Období neexistence speciální úpravy pro ISP.....	51
4.2. Communications Decency Act.....	53
4.3. Digital Millenium Copyright Act	53
4.4. Právní úprava ISP v EU a České republice	59
4.5. Odpovědnost ISP za prostý přenos (<i>mere conduit</i>).....	63
4.6. Odpovědnost ISP za ukládání do vyrovnávací paměti (<i> caching</i>)	66

4.7.	Odpovědnost ISP za shromažďování informací (hosting)	67
4.8.	Odpovědnost internetových vyhledávačů.....	71
4.9.	Dílčí závěr	73
5.	PŘÍSTUPY MEZINÁRODNÍHO PRÁVA SOUKROMÉHO	74
5.1.	Princip teritoriality	74
5.2.	Regulace prostřednictvím kolizních a procesních norem	78
5.3.	Lex electa (lex voluntatis)	82
5.3.1.	Kolizní a materiální volba práva	83
5.3.2.	Výslovná a konkludentní volba práva.....	85
5.3.3.	Volba práva ex ante a ex post	87
5.4.	Prorogační doložka	87
5.5.	Hraniční určovatelé související s reálným světem	87
5.5.1.	Lex fori.....	88
5.5.2.	Lex loci protectionis	88
5.5.3.	Poloha serveru.....	90
5.5.4.	Hraniční určovatelé související se subjektem právního vztahu	91
5.6.	Hraniční určovatelé týkající se kyberprostoru	95
5.6.1.	Lex loci delicti.....	96
5.6.2.	Lex loci damni infecti.....	97
5.7.	Testy efektivity podle práva USA	98
5.8.	Dílčí závěr	100
6.	URČENÍ SOUDNÍ PŘÍSLUŠNOSTI V KYBERPROSTORU PODLE NAŘÍZENÍ BRUSEL I 102	
6.1.	Regulace deliktů z pohledu mezinárodního práva soukromého	102
6.2.	Nařízení Brusel I.....	103
6.2.1.	Změna Nařízení Brusel I	104
6.2.2.	Působnost Nařízení Brusel I a delikty	104
6.2.3.	Obecné pravidlo Nařízení Brusel I	105
6.2.4.	Zvláštní příslušnost - závazkové právo deliktů	106
6.2.5.	Delikt podle Nařízení Brusel I.....	107

6.2.6.	Lex loci delicti v Nařízení Brusel I.....	109
6.2.7.	Interpretace čl. 5 odst. 3 Nařízení Brusel I v rozhodnutích SDEU z r. 2013 a 2014.....	115
6.2.8.	Provozování pobočky, zastoupení nebo jiné provozovny	122
6.2.9.	Ujednání o příslušnosti	123
6.2.10.	Dílčí závěr	124
7.	URČENÍ ROZHODNÉHO PRÁVA V KYBERPROSTORU PODLE NAŘÍZENÍ ŘÍM II	126
7.1.	Věcná působnost Nařízení Řím II.....	126
7.2.	Obecné pravidlo určení rozhodného práva podle Nařízení Řím II.....	129
7.3.	Rozhodné právo pro případy nekalé soutěže a jednání omezující volnou hospodářskou soutěž 131	
7.4.	Rozhodné právo pro případy práv duševního vlastnictví.....	133
7.5.	Volba práva.....	137
7.6.	Dílčí závěr	138
8.	ZÁKON O MEZINÁRODNÍM PRÁVU SOUKROMÉM.....	139
8.1.	Kyberprostor a internet.....	139
8.2.	Vymezení pravomoci.....	139
8.3.	Rozhodné právo.....	140
8.4.	Dílčí závěr	143
9.	ZÁVĚR.....	143
	SHRNUTÍ.....	147
	SUMMARY.....	149
	POUŽITÁ LITERATURA	151
	Monografie.....	151
	Časopisecká literatura.....	154
	Literatura on-line	156
	Právní předpisy a soft law	159
	Judikatura.....	162
	Další zdroje	166

POUŽITÉ DEFINICE

ABGB	Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch für die gesammten Deutschen Erbländer der Oesterreichischen Monarchie (Obecný občanský zákoník z roku) vyhlášen 1. června 1811 patentem císaře Františka I. č. 946 Sb. z. s. v původním znění.
AZ	Zák. č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).
BGB	Bürgerliches Gesetzbuch ve znění vyhlášeném 2. ledna 2002 (BGBl. I S. 42, 2909; 2003 I S. 738) a posledně změněném zákonem z 28. září 2009 (BGBl. I S. 3161).
Bruselská úmluva	Bruselská úmluva o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, Úř. věst. L 299, 31.12.1972, s. 32.
CDA	Title V of an Act to promote competition and reduce regulation in order to secure lower prices and higher quality services for American telecommunications consumers and encourage the rapid deployment of new telecommunications technologies of 1996, Communications Decency Act
DMCA	An Act To amend title 17, United States Code, to implement the World Intellectual Property Organization Copyright Treaty and Performances and Phonograms Treaty, and for other purposes z 28. října 1998 [H.R. 2281], Digital Millennium Copyright Act.
Důvodová zpráva k NOZ	Konsolidovaná verze důvodové zprávy k NOZ [online], [cit. 2014-08-01], Dostupná z WWW:

	< http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf >.
Důvodová zpráva k NZMPS	Důvodová zpráva k NZMPS [online], [cit. 2014-08-01], Dostupná z WWW: < http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-k-ZMPS.pdf >.
EU	Evropská Unie
ISP	Poskytovatelé technických a automatizovaných služeb v kyberprostoru, kteří sami obsah kyberprostoru netvoří, ale umožňují jeho existenci (poskytovatelé přenosu (<i>mere conduit</i>), cachingových a hostingových služeb).
Nařízení Brusel I	Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Brusel I), Úřední věstník L 012, 16/01/2001 s. 1-23
Nařízení Brusel I bis	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (přepracované znění).
Nařízení Řím I	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I), Úřední věstník L 177, 04/07/2008, s. 6-16.
Nařízení Řím II	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II), Úřední věstník L 199, 31/07/2007, s. 40- 49.
NOZ	Zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění.
NZMPS	Zák. č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém v platném znění.

OBZ	Zák. č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění účinném k 31. prosinci 2013
OSŘ	Zák. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění.
OZ	Zák. č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném k 31. prosinci 2013.
SDEU	Soudní dvůr Evropské unie (dříve Evropský soudní dvůr).
Směrnice 2000/31/ES	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu („směrnice o elektronickém obchodu“).
Směrnice 2001/29	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti.
Směrnice 97/7/ES	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES ze dne 20. května 1997 o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku, Úřední věstník L 144, 04/06/1997, s. 19-27.
Střední občanský zákoník	Zák. č. 141/1950 Sb., občanský zákoník v původním znění.
Vídeňská úmluva	Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží ve znění Sdělení č. 160/1991 Sb. Federálního ministerstva zahraničních věcí o Úmluvě OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží.
Zákon o informační společnosti	Zák. č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti), v platném znění.

ZMPS

Zák. č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu
soukromém a procesním, ve znění účinném
k 31. prosinci 2013.

„Space is no longer in geography - it's in electronics.“

Paul Virilio¹

---

¹ Paul Virilio je francouzský kulturní teoretik a urbanista známý svými pracemi o technologiích.

1. ÚVOD

Život běžných lidí se před nástupem moderních technologií odehrával téměř výlučně v *reálném světě*. S nástupem počítačů, mobilních telefonů, posléze tabletů a nejnověji počítačových brýlí² se však část lidského života přesouvá z *reálného* do virtuálního světa - kyberprostoru. Ten byl v druhé polovině 20. století chápán výlučně jako svět sci-fi a právě v kontextu tohoto světa představivosti a futurismu spojeného s paranormálními jevy a nadčasovými technologiemi vzniká samotný pojem kyberprostor. Prvně jej použil až v roce 1982 William Gibson ve své sci-fi knize *Jak vypálit Chrome (Burning Chrome)*.³

Kyberprostor nemá v právních rádech žádnou legální definici. Nejrozšířenější on-line encyklopedie světa Wikipedie jej definuje jako: „*globální síť vzájemně závislých infrastruktur informačních technologií, telekomunikačních sítí a systémů počítačového zpracování, ve které on-line komunikace probíhá.*“⁴ Jak z této definice kyberprostoru vyplývá, kyberprostor tvoří síť, která slouží ke komunikaci. Komunikace probíhá za pomoci informačních technologií (nejčastěji počítačů) a jejím cílem je přenos informace. Nejrozšířenějšími sítěmi jsou ty, jejichž prostřednictvím jsou přenášena virtuální data, typicky globální síť - internet.

Přenos informace je základem vzniku právního vztahu. Pokud k němu dochází v *reálném světě*, nejenže subjekty takového právního vztahu ví, kde se nacházejí, ale často jsou subjekty přítomny současně na jednom místě a v jednom čase. Kyberprostor tyto hranice stírá. Internet jako nejvýznamnější část kyberprostoru umožňuje jeho uživatelům v pražských Dejvicích jeho prostřednictvím pohodlně vstupovat v jeden okamžik do právních vztahů s fyzickými osobami na Madeiře nebo na Srí Lance. Uživatelům kyberprostoru přitom nic nebrání, aby si pro takovou komunikaci zvolili e-mailovou adresu s koncovkou .cz nebo .de. Stejně tak může uživatel internetu během několika vteřin umístit data na server v libovolné jurisdikci. A většinou nebude ani vědět, kam taková data umísťuje.

---

² Např. Google Glass, přenosný počítač s tzv. head displejem vyvíjený společností Google Inc.

³ GIBSON, William. *Jak vypálit Chrome*. 2. vyd. Brno : Návrat, 2004. ISBN 80-7174-593-6, str. 236.

⁴ *Cyberspace* [online], poslední aktualizace 22. července 2014 18:53 [cit. 2014-08-01], Wikipedie. Dostupný z WWW: <<http://en.wikipedia.org/wiki/Cyberspace> >.

Subjekty právních vztahů často nepovažují za nutné zkoumat, kdo je jejich kontrahentem či kde se nacházejí data, která používají pro svou práci. Takové odloučení od umístění součástí právních vztahů vede k *delokalizaci právních vztahů*. Tyto společenské jevy nejsou negativní; naopak mají bezesporu svou pozitivní odezvu v širším přístupu k informacím a vedou k rozvoji v oblasti obchodu, včetně toho mezinárodního.

Anonymita kyberprostoru často umožňuje subjektům právních vztahů se skrývat. Jednak se lze skrývat za jurisdikci, na kterou regulace právního řádu, kterého se určitý právní vztah dotýká, nedosáhne. Skrývat se mohou uživatelé internetu i za *virtuální identity* a předstírat, že jsou někým jiným nebo ukrývat svou totožnost a zametat za sebou *internetovou stopu* používáním anonymizérů IP adres.⁵ Tato anonymita pak má za následek sklony k překračování stanovených pravidel, včetně pravidel zákonných. Jako příklad lze uvést anonymní bloggery, kteří pod absencí hrozby odhalení šíří urážky bez postihu, který by jim hrozil v *reálném světě*. Oddělují tak své internetové já od své identity v *reálném světě*, současně mají ale zaručeno, že jejich slova materiální význam mají, neboť adresáti jejich urážek a smyšlenek jsou identifikováni jednoznačně.⁶

Z právního hlediska je však delokalizaci třeba vidět naopak jako jeden z naprosto zásadních problémů aplikace práva v podmínkách informační společnosti. Faktická delokalizace společenských vztahů je totiž přímo rozporná s jedním z nejtradičnějších konceptů práva a současně s jedním z nejstarších principů mezinárodního práva veřejného, tedy s konceptem místní působnosti ve spojení s principem státní suverenity.⁷ Státy a nadnárodní uskupení ale nemohou připustit, aby kyberprostor zůstal bez regulace a aby se právní vztahy ocitly v *právním vakuu*. To, že kyberprostor není *bezpečným přístavem*, kde by subjekty právních vztahů mohly uniknout před aplikací práva, ostatně potvrdily i soudy již v počátcích rozvoje internetu.⁸

---

⁵ Více viz kapitola 2.4.

⁶ FISH, Stanley. *Anonymity and the Dark Side of the Internet* [online]. New York Times. 2011-1-3. [cit. 2014-08-01]. Dostupný z WWW: <<http://opinionator.blogs.nytimes.com/2011/01/03/anonymity-and-the-dark-side-of-the-internet/?nl=todayshadlines&emc=thab1>>. ISSN 0362-4331. Citováno dle KÜHN, Zdeněk. *Anonymita a temná stránka Internetu* [online]. Jiné právo. [cit. 2014-08-01]. Dostupný z WWW: <<http://jinepravo.blogspot.cz/2011/01/anonymita-temna-stranka-internetu.html>>.

⁷ POLČÁK, Radim. *Kolizní otázky internetových právních vztahů* [online]. Masarykova univerzita. [cit. 2014-08-01]. Dostupný z WWW: <<http://is.muni.cz/do/1499/el/estud/praf/js09/kolize/web/pdf/delokalizace.pdf>>.

⁸ Např. Rozsudek United States District Court, Southern District of New York ve věci *Playboy Enterprises, Inc. v. Chuckleberry Publishing, Inc.* 1996 WL 337276 (S.D.N.Y. June 19, 1996), *aff'd on recons.*, 1996 WL 396128 (S.D.N.Y. July 12, 1996).

Jsou-li právní vztahy v kyberprostoru *delokalizované* a přesto předmětem právní regulace, je třeba si odpovědět na otázku, předmětem jaké regulace tyto vztahy jsou. Právním kterého státu se tyto vztahy budou řídit? A na soud kterého státu se budou moci subjekty těchto právních vztahů obrátit, aby se domohly svých práv? Odpověď na tyto otázky bude ještě složitější v případech, kdy subjekt právního vztahu bude anonymní, a to je nejčastěji v případech civilněprávních deliktů.

Předmětem této disertační práce je zkoumání civilněprávních deliktů v kyberprostoru z pohledu mezinárodního práva soukromého. Disertační práce volí poměrně netradiční přístup, který spočívá v analýze těchto otázek ve světle různých právních řádů, což je zdánlivě neslučitelné. S ohledem na teprve rodící se soudní rozhodování o těchto otázkách v kontinentálním právním systému a absenci materiální úpravy v českém právním řádu je ale tato metoda jediná možná. Podívat se na interpretaci těchto instrumentů na internetu ve světle toho, jaký internet je - bez hranic. Analýza provedená v této disertační práci by měla dát odpověď na otázku soudní příslušnosti ve sporech v kyberprostoru, a jakým právním řádem se vzniklé právní vztahy řídí. Cílem analýzy bude též zodpovědět otázku, zdali současné normy mezinárodního práva soukromého jsou použitelné v prostředí kyberprostoru a s jakými problémy se lze setkat při jejich praktické aplikaci.

2. FUNGOVÁNÍ KYBERPROSTORU

2.1. Kyberprostor a Internet

Tato disertační práce zkoumá právní vztahy vzniklé v síti, která je tvořena propojením komunikačních technologií - v kyberprostoru. Pochopení fungování a způsobu vzniku právních vztahů v kyberprostoru je proto pro tuto práci klíčové. Často je pojem kyberprostor a jeho nejvýznamnější část - internet - používán *promiscue*. Takové zjednodušení však není přesné. Obdobná komunikace jako prostřednictvím internetu může probíhat i v rámci jiných sítí, které tvoří kyberprostor, například v rámci uzavřených sítí - intranetů a dalších sítí, které jsou vzájemně propojeny nejen prostřednictvím počítačů, ale i jiných prostředků umožňujících komunikaci, například mobilních telefonů. Kyberprostor je souhrnem všech těchto sítí, ve kterých se tvoří *virtuální realita*, a to včetně internetu.

Příkladem nejjednodušší sítě může být firemní síť, ať už s přístupem nebo bez přístupu k internetu. Ta se skládá z jednotlivých počítačů, které jsou většinou připojeny k serveru. Objemná data jsou uložena právě na serverech, a když uživatel potřebuje k datům přístup, vyšle serveru požadavek, server jej zpracuje a prostřednictvím sítě informaci distribuuje uživateli počítače. Není přitom důležité, kde je uživatel počítače či server lokalizován. Mohou být jednak ve stejné budově, jednak tisíce kilometrů vzdáleni. Obdobný model lze přitom identifikovat při práci s internetem. Pokud uživatel zobrazuje webovou stránku na svém počítači, nejedná se o nic jiného, než že vyšle ze svého počítače požadavek k jejímu zobrazení, ten se prostřednictvím sítě dostane k serveru, který požadavek zpracuje a informaci zašle uživateli počítače. V tomto případě je typické, že se server nachází jinde než uživatel počítače.

Základem každé sítě je vždy technologie (nejčastěji počítač) a její propojení, které takovou síť definuje. V dnešní době se k propojení technologií používají zejména pevné kabely, optická vlákna, mikrovlny, infračervené vlny nebo komunikační satelity. Prostřednictvím sítě (tedy i internetu) dochází k přenosu informací ve formě datových souborů - paketů. Produkt sítě, který jeho běžní uživatelé vnímají, typicky web, je pak pouze distribučním systémem paketů, který je uveden do chodu na základě počítačového programu.⁹ Kyberprostor lze tedy chápat ve dvou rovinách: první - rovina komunikační a

---

⁹ Více viz např. TANENBAUM, S. ANDREW. *Computer networks*. 4. vyd. New Jersey : Pearson Education, Inc., 2003. ISBN-13: 978-8177581652.

druhá – rovina informační. Komunikační rovina v sobě zahrnuje přenos dat mezi uživateli a představuje původní funkci, kterou kyberprostor měl. V roce 1972, když kyberprostor reprezentovalo několik desítek vzájemně propojených počítačů, dostala tato rovina nový rozměr vytvořením aplikace pro elektronickou poštu. Základ informační roviny kyberprostoru, kterou nejlépe reprezentují informace umístěné na internetu a dostupné uživatelům na webových stránkách, je však mnohem mladší. Spojuje se s rokem 1990, kdy v laboratořích CERNu ve Švýcarsku došlo k vytvoření hypertextového projektu nazvaného World Wide Web.¹⁰

Kyberprostor je tedy tvořen spojením technologií. Pro účely této práce není důležité, zdali se jedná o počítače, mobilní telefony nebo tablety. Vzhledem ke zkoumání přeshraničních aspektů je důležitá jejich lokace. Pro účely této práce stačí analyzovat spojení, ke kterému dochází prostřednictvím počítačů v rámci internetu. Zaměřením práce na internet bude přitom postihnuta i druhá popsaná rovina kyberprostoru – rovina informační. Je to totiž právě internet, který dal prostřednictvím webových stránek této rovině tvář.

2.2. Komunikace na internetu

Internet, byť je tak často uváděn, však není samostatnou počítačovou sítí, ale jelikož je tvořen propojením sítí, lze o něm hovořit jako o *síti sítí*. Federal Networking Council v roce 1995 schválil rezoluci definující internet jako globální informační systém, který:

- je logicky propojen v globálně jedinečném adresním prostoru založeném na protokolu IP nebo jeho rozšířeních,
- podporuje komunikaci založenou na souboru protokolů TCP/IP nebo jeho rozšířeních
- poskytuje, používá a zpřístupňuje buď veřejně, nebo soukromě služby vysoké úrovně založené na této komunikační infrastruktuře.¹¹

---

¹⁰ PALOVSKÝ, Radomír. *Informační a komunikační sítě. I. díl*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2010. ISBN 978-80-245-1729-2, str. 16.

¹¹ PUŽMANOVÁ, Rita. *Hlavní internetový evangelista o neutralitě sítě* [online]. 2005. [cit. 2014-08-01]. Dostupný z: <<http://www.lupa.cz/clanky/hlavni-internetovy-evangelista-o-neutralite-site/>>. ISSN 1213-0702.

Adresní prostor internetu je tedy založen na dvou protokolech, protokolu IP, který zajišťuje adresaci a dopravu paketů, a protokolu TCP, který zajišťuje spojení, kontrolu dat a řízení jejich toku.¹² Při komunikaci mezi počítači protokol TCP/IP přenášená data prvně rozdělí na pakety. Ty jsou pak posílány na cílový počítač, který je stejně jako posílaná data identifikován pomocí IP adresy. Protokol TCP/IP cílového počítače nakonec pakety sestaví do původní podoby a ověří jejich správnost.

Posílání paketů na cílový počítač se neděje prostřednictvím centrálního systému, ale na základě komunikace několika systémů. Pokud jsou tyto systémy ve stejné síti, mohou komunikovat napřímo. Pokud nikoli, tok dat vychází z tzv. směrovací tabulky (*routing table*) příslušného systému. Směrovací tabulka obsahuje seznam rozhraní a seznam sítí dostupných na těchto rozhraních.¹³ Systémy pak mezi sebou komunikují, aby dopravily paket k cílovému počítači. Jejich cesta však probíhá automaticky, bez vlivu uživatele internetu.

2.2.1. E-mail

Základní komunikace po internetu probíhá prostřednictvím e-mailové pošty. Ta vznikla v 60. letech a brzy se stala hlavním způsobem přenosu zpráv v tehdejší počítačové síti ARPANET. Výměna e-mailových zpráv probíhá způsobem popsáným výše s tím, že zprávy jsou dopravovány tak, že podle názvu domény je zjištěna cílová adresa a následně prostřednictvím Domain Name System (DNS) jsou vyhledány přijímající poštovní servery. Uživatel si může nastavit, zdali se bude jeho elektronická pošta ukládat v jeho počítači nebo na straně serveru. Zprávu si pak zobrazí ve svém počítači buď přímo z něj, nebo na internetu prostřednictvím webové aplikace tak, že se zpráva stáhne z poštovního serveru. Toto rozlišení se může zdát jako banální, avšak má význam pro další analýzu páčání deliktů na internetu.

2.2.2. Peer-to-peer

Výměna dat tradičně probíhala prostřednictvím aplikací postavených na konceptu, na jakém je postava i výměna e-mailové pošty - počítač-server. Tento systém již je ale pro současné potřeby, kdy uživatelé sdílejí obrovské množství dat, nevyhovující. Důvodem je

---

¹² PALOVSKÝ, Radomír. *Informační a komunikační sítě. I. díl.* 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2010. ISBN 978-80-245-1729-2, str. 12.

¹³ *Ibid.*, str. 61.

omezená rychlost toku dat a vysoké náklady na jakékoli inovace infrastruktury sítě.¹⁴ To bylo důvodem vzniku decentralizovaného systému založeného na komunikaci počítač-počítač bez zapojení serveru. Uživatelé, kteří komunikují prostřednictvím peer-to-peer sítě, jsou propojeni přímo mezi sebou a z hlediska postavení v síti jsou si mezi sebou rovni (*peer*). Praktickým příkladem může být možnost uživatelů hrát spolu hry prostřednictvím propojení přes Bluetooth nebo zasilání dat mezi uživateli systému BlackBerry Messenger.

Typická peer-to-peer síť zahrnuje většinou tři základní komponenty. První z nich je připojovací server, prostřednictvím kterého se uživatel k síti připojí, aby viděl dostupnost služeb a ostatních uživatelů. Další komponentou je tzv. *tracker*, který umožňuje uživatelům zprostředkování informace o tom, že se k síti připojil i další uživatel. Třetí zásadní komponentou je sám uživatel.¹⁵ Pro samotný přenos dat jsou první dvě komponenty nedůležité. Přenos probíhá pouze mezi uživateli samotnými a první a druhá komponenta v něm hrají pouze roli zprostředkovatele informace, odkud lze data získat, případně kam je cílit.

Většina autorů peer-to-peer sítě klasifikuje na kompletně decentralizované, peer-to-peer síť s centrálním serverem a hybridní.¹⁶ Rozdíl je právě v míře zapojení centrálního serveru na zprostředkování informací uživatelům o jejich zapojení do sítě a řízení toku dat.

Myšlenka peer-to-peer sítí stála vlastně u zrodu samotné sítě internet. V jeho počátku, tehdy ještě jako síť ARPANET, byl každý uživatel na stejné úrovni. Další vývoj internetu, který s sebou přinesl i rozvoj webových stránek, tedy informační roviny internetu, ale směřoval k používání technologie založené na modelu uživatel-server, ve kterém dochází k dočasnému připojení uživatele na server, odkud si stáhne obsah a následně se z něj odpojí.¹⁷

Dnes jsou peer-to-peer sítě jedním z nejpoužívanějších nástrojů pro sdílení dat prostřednictvím internetu. Tok dat prostřednictvím technologie BitTorrent, který je vůbec nejpoužívanější peer-to-peer sítí, dnes představuje více než 50% toku všech dat na

---

¹⁴ STEINMETZ, Ralf., WEHRLE, Klaus. *Peer-to-Peer Systems and Applications*. 1. vyd. Berlin: Springer-Verlag, 2005. ISBN: 978-3-540-29192-3, Springer-Verlag Berlin Heidelberg 2005, str. 9.

¹⁵ YU-KWOK, K. Ricky. *Peer-to-Peer Computing: Applications, Architecture, Protocols, and Challenges*. 1. vyd. Boca Raton: Taylor & Francis Groul, LLC, 2012. ISBN: 978-1439809341, str. 5-6.

¹⁶ STEINMETZ, Ralf., WEHRLE, Klaus. *Peer-to-Peer Systems and Applications*. 1. vyd. Berlin: Springer-Verlag, 2005. ISBN: 978-3-540-29192-3, str. 11.

¹⁷ *Ibid*, str. 19.

internetu.¹⁸ Vývoj peer-to-peer sítí je velice dynamický a často podléhá rozdílným potřebám v různých částech světa. Mezi nejznámější peer-to-peer klienty patří KaZaA, Gnutella, Winny, WinMX, eDonkey, Bittorrent, DirectConnect, Manolito, Kuro, Souleseek, Filetopia, iTunes, Napster, Waste, Mute, a Share.¹⁹ Z hlediska distribuce obsahu lze peer-to-peer sítě klasifikovat na komunikační (např. Skype), distribuující obsah (např. Bittorrent) nebo sdílející obsah (např. Gnutella nebo eDonkey). Řada z peer-to-peer sítí je přitom úzce profilována, např. pouze na sdílení hudebních souborů (v minulosti např. Napster).

Peer-to-peer sítím je třeba věnovat zvláštní pozornost. Vzhledem k tomu, že umožňují sdílení velkých objemů dat a nejsou jakkoli kontrolovány, jsou často využívány ke sdílení nelegálního obsahu a jsou tudíž cílem různých žalob. Pro sdílení souborů přitom není rozhodné, kde se jednotliví uživatelé peer-to-peer sítě nacházejí, proto jejich používáním obvykle dochází k aplikaci právních řádů různých států.

Popularitu si peer-to-peer sítě získaly na konci 90. let vznikem služby Napster, která měla desítky milionů uživatelů. Jednalo se o úzkoprofilovou službu, která umožňovala vyhledání hudebních souborů ve formátu mp3 mezi uživateli. Byla založena na tom, že uživatel po zaregistrování mohl s ostatními uživateli sdílet tyto hudební soubory, aniž by kdokoli platil poplatky držitelům autorských práv. Na serveru služby si uživatel mohl rovněž vyhledat, zdali je určitá skladba sdílena ostatními připojenými uživateli. Samotný přenos dat pak probíhal pouze mezi uživateli bez spojení se serverem.

Již v roce 1999 byla proti Napsteru podána organizací Recording Industry Association of America, která zastupovala americkou nahrávací společnost A&M Records, žaloba na spoluúčast a zprostředkovanou odpovědnost (*vicarious infringement*) při porušování autorských práv. Na základě předběžného opatření bylo Napsteru uloženo, aby dohlížel na aktivity uživatelů, ke kterým dochází při jeho provozování, a zamezil přístupu k souborům, které by porušovaly autorská práva. To bylo potvrzeno i odvolacím soudem.²⁰ To, že Napster podmínky opatření nedokázal naplnit, nakonec napomohlo k ukončení jeho aktivit.

---

¹⁸ SCHULZE, Hednrik, MOCHALSKI, Klaus. *Ipoque Internet Study 2008/2009* [online]. Ipoque. [cit. 2014-08-01]. Dostupný z WWW: <<http://www.ipoque.com/sites/default/files/mediafiles/documents/internet-study-2008-2009.pdf>>.

¹⁹ *Managing Peer-To-Peer Traffic With Cisco Service Control Technology* [online]. Cisco. [cit. 2014-08-01]. Dostupný z WWW: <http://www.cisco.com/c/en/us/products/collateral/service-exchange/sce-1000-series-service-control-engine/prod_white_paper0900aecd8023500d.html>.

²⁰ Rozsudek United States Court of Appeals for the Ninth Circuit ve věci *A&M Records, Inc. v. Napster, Inc.*, 114 F. Supp. 2d 896 (N.D. Cal. 2000), *aff'd in part, rev'd in part*, 239 F.3d 1004 (9th Cir. 2001).

Nástup Napsteru znamenal současně nástup nejrůznějších peer-to-peer technologií, z nichž v dnešní době celosvětově zaujímá dominantní postavení BitTorrent.²¹ Jeho základem jsou soubory ve formátu .torrent, které nesou informaci o umístění dat, která poskytnou uživateli k dispozici. Neobsahují tedy soubory, které uživatelé chtějí sdílet, ale pouze informace o nich ve formě tzv. metadat a tzv. BitTorrent trackeru, což je server umožňující kontakt mezi uživateli. Tracker je speciální server, který pouze spojuje klienty stahující stejný soubor a snaží se udržovat jejich aktuální seznam.²² Po spuštění .torrent souboru v počítačovém programu, který má uživatel buď nainstalován na svém počítači, nebo využije takového programu, který je umístěn např. v cloudu (*BitTorrent client*), se tento program spojí s uživateli definovanými v trackeru a začne od nich stahovat data. Distributor dat se nazývá *seed* a uživatelé připojení k síti *leeches*.

Klíčové je, že při stahování souboru uživatelem dochází současně ke sdílení částí stahovaného souboru. Soubor je totiž stahován v malých blocích, aby sdílení probíhalo co nejrychleji. A právě tyto malé bloky uživatel současně se stahováním i sdílí. Poměr sdílených a stažených dat hlídá opět tracker podle nastavení v BitTorrent klientovi. Torrent soubory lze vyhledat prostřednictvím internetových vyhledávačů (existují i specializované pouze na soubory .torrent), častěji jsou však přístupné prostřednictvím tzv. BitTorrent indexů, tedy databází obsahujících odkazy na tyto soubory nebo soubory samotné.

Vzhledem k tomu, že BitTorrent umožňuje přenos objemných dat s velkou přenosovou rychlostí, je často používán ke sdílení počítačových programů, hudby nebo filmů. Anonymita uživatelů,²³ jednoduchost použití a široká dostupnost napomáhají tomu, že BitTorrent bývá zneužíván k protiprávnímu sdílení, nejčastěji ke sdílení filmů a hudby v rozporu s autorskými právy.²⁴ Provozovatelé technologií spojených s používáním BitTorrentů jsou proto často předmětem žalob a trestních řízení.²⁵

---

²¹ SCHULZE, Hedrik, MOCHALSKI, Klaus. *Ipoque Internet Study 2008/2009* [online]. Ipoque. [cit. 2014-08-01]. Dostupný z WWW: <<http://www.ipoque.com/sites/default/files/mediafiles/documents/internet-study-2008-2009.pdf>>, str. 3.

²² Nejvyšší státní zastupitelství. *Metodický návod Nejvyššího státního zastupitelství SL 69/2008. Porušování autorských práv k hudebním dílům a filmům jejich zpřístupňováním na internetu* [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.dusevni vlastnictvi.cz/metodiky/default.html>>, str. 12.

²³ Jak bude vysvětleno v kapitole 2.4, tato anonymita je do jisté míry zdánlivá.

²⁴ Viz např. kauza PirateBay na *Pirate Bay* [online], poslední aktualizace 5. srpna 2014 11:44 [cit. 2014-08-05], Wikipedie. Dostupný z WWW: <http://en.wikipedia.org/wiki/The_Pirate_Bay>.

²⁵ K odpovědnosti těchto subjektů viz např. ČERMÁK, Jiří. *Ochrana autorského práva v prostředí peer to peer sítě typu BitTorrent s přihlédnutím k rozsudku ve věci The Pirate Bay*. Právní rozhledy, 2010, č. 8, s. 272.

2.2.3. Webové stránky

Jak bylo řečeno výše, kyberprostor je vlastně propojení technologií. Jeho původní funkcí byla komunikace mezi uživateli, kteří technologie obsluhovali. S nástupem internetu se ale funkce kyberprostoru rozšiřovaly a kyberprostor, resp. internet jako jeho nejvýznamnější část, dnes plní významnou funkci jako nositel informací. Za informace se pro účely této práce přitom nepovažuje sdělení, které je pravdivé, jak chápe informaci Polčák,²⁶ ale spíše Wienerovo chápání informace jako obsahu „toho, co se vymění s vnějším světem, když se mu přizpůsobujeme a působíme na něj svým přizpůsobováním.“²⁷

Přechod od sítě komunikační k síti informační nastal tehdy, když švýcarský CERN v roce 1993 prohlásil technologii World Wide Web za volně dostupnou. Tato technologie kombinuje hypertext a internet a začíná poprvé používat jednosměrné odkazy (hyperlinky) na stránky publikované na internetu. Stránky jsou obvykle umístěny na serverech a jsou přístupné prostřednictvím internetového prohlížeče.

Přístup na většinu webových stránek se uskutečňuje zadáním webové adresy (URL) do internetového prohlížeče. Webová adresa obsahuje doménovou adresu serveru, umístění zdroje na serveru a protokol, kterým je možné zdroj zpřístupnit. Pro uživatele je nejdůležitější doménové jméno, které je identifikací zdroje obsahu. Doménová jména jsou vlastně IP adresy převedené na text. Jelikož každý zdroj obsahu má jedinečné doménové jméno, má jedinečnou i IP adresu, která nemůže být zaměnitelná s jinou.²⁸

Přístup k obsahu na internetu prakticky probíhá tak, že dojde k vepsání doménového jména do příkazového řádku internetového prohlížeče, např. <http://www.fit.cvut.cz>. Doménové jméno se skládá z domény nejvyšší úrovně (např. cz), domény druhé úrovně (např. cvut), případně třetí úrovně (např. fit). Doména první úrovně určuje skupinu podle země nebo kategorie, další domény jsou volitelné.

Přístupem na webovou stránku prostřednictvím internetového prohlížeče se zobrazí její obsah. Webová stránka je tvořena zpravidla úvodní stranou a pak stránkami, na které se lze dostat prostřednictvím záložek, odkazů apod. umístěných na domovské straně. Na

---

²⁶ POLČÁK, Radim. *Právo a evropská informační společnost*. Brno: Masarykova Univerzita, 2009. ISBN 978-80-210-4885-0, str. 15 a násl.

²⁷ STEINER, František. *Teorie informace* [online]. Západočeská univerzita, prezentace k přednášce. [cit. 2014-08-01]. Dostupný z WWW: < http://home.zcu.cz/~steiner/KOPO/Prednasky/2_Prednaska%202.pdf >.

²⁸ O IP adresách pojednává detailněji kapitola 2.4.

domovskou stranu se uživatel dostane prostřednictvím tzv. prostého linku (např. prf.cuni.cz). Od prostých linků je však třeba odlišovat tzv. deep links, které vedou na stránku umístěnou někde jinde na serveru, nikoli na stránce domovské (např. <http://www.prf.cuni.cz/doktorske-studium-ph-d-1404042074.html>). Nelze vyloučit, že deep links budou směřovat na konkrétní soubor ke stažení nebo se budou generovat automaticky při vyhledávání tak, aby na jejich základě mohlo dojít ke stažení vyhledávaného obsahu. To bylo ostatně v Německu předmětem sporu mezi vydavatelstvím a provozovatelem bezplatné vyhledávací služby pod názvem *paperboy*, která na základě zadání klíčových slov prohledávala zpravodajské servery a další prameny informací a zobrazila prostřednictvím deep linků pouze články vztahující se k vyhledávaným klíčovým slovům. Spolkový soud rozhodl, že umístění tzv. deep linků nepředstavuje zásah do autorských práv ani neoprávněné vytěžování databází.²⁹

Obsah webové stránky bude zpravidla dílem jejího provozovatele, který je umístí na server, odkud je přístupný návštěvníkům webové stránky. Webová stránka ale může být vytvořena i tak, že ponese obsah, který je zdánlivě umístěný na ní, ale ve skutečnosti je umístěný někde jinde. Jedná se o tzv. embedding. Při načítání webové stránky se tak její část bude stahovat ze serveru, na který ji nahrál provozovatel stránky, ale část se bude načítat z cílového zdroje určeného provozovatelem stránky. Tento dokument, na který se cílí, zůstane na webové stránce nezávislý. Návštěvník webové stránky ani nemusí poznat, že se jedná o obsah načítaný z jiné webové stránky. Může být tak embeddováno i video z cizího zdroje (např. ze stránky hostované na serveru v off-shore jurisdikci), které se na webové stránce zobrazí ve formě náhledu přehrávače. Pokud bude takové video spuštěno, bude se ale přehrávat z cizího zdroje, nikoli ze serveru, na kterém je umístěn zbytek webové stránky. Embedding je v současnosti ve středu pozornosti soudních rozhodnutí v České republice i v zahraničí.³⁰ Stránka může také využívat metody tzv. framingu, kdy dojde k rozdělení stránky na jednotlivé rámce. Do některého z rámců přitom může provozovatel stránky umístit obsah, který je uložen na jiném serveru, než je hostovaná domovská stránka.

---

²⁹ Citováno dle OTEVŘEL, Petr. *Odpovědnost za obsah na internetu (2. díl)*. In: Právo IT [online]. 2007 [cit. 2014-08-01]. Dostupný z WWW: < <http://www.pravoit.cz/article/odpovednost-za-obsah-na-internetu-2-dil> >.

³⁰ Více např. KUČERA, Zdeněk. *Kavárenský seminář z práva: Embeddované odkazy, s.r.o. za korunu nebo ochrana nápadů* [online]. In: *Bud' FIT*. Praha : Fakulta informačních technologií ČVUT, vyd. 12/2013. Dostupný z WWW: < <http://fit.cvut.cz/sites/default/files/PR/00-COMplete-2.pdf> > nebo JAROLÍMKOVÁ, Andrea. *Ukázal evropský soud světlo na konci hyperlinkového tunelu?*. In: *Lupa.cz* [online]. 20014 [cit. 2014-08-01]. Dostupný z WWW: < <http://www.lupa.cz/clanky/ukazal-evropsky-soud-svetlo-na-konci-hyperlinkoveho-tunelu> >. ISSN 1213-0702.

Provozovatel webové stránky může technicky zablokovat přístup třetím osobám k jejímu obsahu. Blokace probíhá na základě identifikace uživatele pomocí jeho IP adresy, přičemž provozovatel stránky může blokovat jak konkrétní adresu, tak soubor adres (například podle jejich lokace). Jak bude ale uvedeno v následující kapitole, vzhledem k tomu, že IP adresa nefunguje jako jedinečný identifikátor, nelze např. provést blokaci přístupu na webové stránky z určitého území, která by se nedala technicky obejít.

2.3. Subjekty v kyberprostoru

Přestože delikty, které jsou předmětem této práce, vznikají v kyberprostoru, vždy existuje nějaký činitel spjatý s *reálným* světem, který musí podnítit jejich vznik. Tím činitelem je buď fyzická osoba (ať už jednající sama za sebe nebo za nějakou uměle vytvořenou entitu, nejčastěji pak právnickou osobu), nebo robot,³¹ který za takovou fyzickou osobu jedná. Jakmile bude známa totožnost fyzické osoby, která delikt spáchala, je už jen otázkou formy procesních pravidel, jak se na ni obrátit, a to například s žádostí o náhradu škody. Významnou je ale i otázka přičitatelnosti právního jednání takovým fyzickým osobám, které nevystupují v právních jednáních samy, ale prostřednictvím naprogramovaného software, tzv. robotů. Navíc, v poslední době se klasičtí naprogramovaní roboti častěji mění v tzv. *elektronické agenty*, kteří disponují podobnými vlastnostmi jako lidé, kupříkladu inteligencí, samostatností nebo schopností vlastní aktivity.³² *Elektroničtí agenti* jsou tak například schopni při nákupu zboží nejen přijmout objednávku a uzavřít s kupujícím kupní smlouvu, ale jsou schopni mu s výběrem zboží poradit a zpracovat informace o požadavcích kupujícího pro další, například marketingové aktivity.

Právní úkon učiněný fyzickou osobou (ať už jednající za sebe nebo za osobu právnickou) nečiní z hlediska jeho přičitatelnosti větší problém. Jinak by tomu však bylo, pokud by byl právní úkon přičitatelný robotu a zejména elektronickému agentu. Problém není jen v tom, zdali jednání robota nebo elektronického agenta nějaké osobě přičítat lze, ale i s lokací vzniku takového jednání – impuls k právnímu jednání robota či elektronického agenta totiž může vzniknout též v místě, které nemá s deliktem ani s tím, kdo robota či elektronického agenta naprogramoval, nic společného.

---

³¹ Nejčastěji se jedná o software.

³² WEITZENBOECK, M. Emily. *Electronic Agents and the Formation of Contracts*. 2001 In. *International Journal of Law and Information Technology*, Vol. 9 No. 3, str. 204-234.

Definice robotů nebo elektronických agentů není v právních řádech příliš obvyklá, elektronické agenty lze však nalézt definované např. v § 2 odst. 6 United States' Uniform Electronic Transaction Act,³³ podle kterého se elektronickým agentem rozumí *počítačový program nebo jiný automatický prostředek používaný nezávisle k zahájení jednání nebo k odpovědi na elektronické záznamy nebo jednání (a to jak úplně nebo zčásti) bez jakékoli kontroly nebo zásahu fyzické osoby*.³⁴ Jednání těchto elektronických agentů je založeno jak na jejich vlastní zkušenosti, tak na znalosti, která vyplývá z jejich naprogramování pro příslušné odvětví, ve kterém fungují.³⁵ Z výše uvedeného vyplývá jedna základní vlastnost elektronických agentů, a to je nezávislost jejich jednání na fyzické osobě, která je uvedla do chodu.

Jak kontinentální právní systém, tak systém *common law* pro platnost právního jednání požadují minimálně dvě základní složky, a to svéprávnost subjektu a náležitý projev vůle subjektu. Tak je tomu i v českém právním řádu, podle kterého se pro platnost právního jednání vyžadují náležitosti subjektu (svéprávnost), náležitosti projevu vůle (forma právního jednání), náležitosti vůle (absence omylu, svoboda jednání subjektu) a náležitosti předmětu právního jednání (možnost, resp. jeho uskutečnitelnost).³⁶ Má-li tedy vzniknout právní vztah mezi dvěma či více osobami, musí mít tyto osoby dostatečnou svéprávnost právní vztah založit a právní vztah musí být vyjádřením jejich svobodné vůle. Tuto charakteristiku ale *elektroničtí agenti* nesplňují. To ovšem nemůže znamenat vzdání se přičitatelnosti jednání těchto agentů konkrétním osobám. Výkladem *ad absurdum* by se totiž mohlo dojít k závěrům, že delikty, které spáchá naprogramovaný software, by zůstaly bez možnosti satisfakce poškozeného, a tedy v právním vakuu.

V právní vědě se vytvořily tři názory na kvalifikaci právního jednání *elektronických agentů*.³⁷ Podle prvního z nich je právní jednání *elektronického agenta* plně přičitatelné subjektu, za který tento agent jedná.³⁸ Pokud by takový subjekt *prima facie* znám nebyl,

---

³³ Uniform Electronic Transactions Act je právní předpis vytvořený National Conference of Commissioners on Uniform State Laws (NCCUSL) v roce 1999 a inkorporovaný většinou států USA do jejich právních řádů s cílem sjednotit způsob sjednávání elektronických smluv.

³⁴ Článek 2 odst. 6 *Uniform Electronic Transactions Act* (překlad autor).

³⁵ NORVIG, Peter a Stuart Jonathan RUSSELL. *Artificial intelligence :a modern approach*. Upper Saddle River: Prentice Hall, 1995. ISBN 0-13-103805-2, str. 2.

³⁶ Srov. ust. 545 a násl. NOZ.

³⁷ BALKE, T., EYMANN, T. *The Conclusion of Contracts by Software Agents in the Eyes of the Law*. In PADGHAM, Parkers, MÜLLER, Parsons (eds). *Proceedings of 7th International Conference on Autonomous Agents and Multiagent Systems (AAMAS 2008)*. Estoril. Vol. 2. 2008, str. 771-778.

³⁸ Viz např. LEROUGE, J. F. *The use of electronic agents questioned under contractual law: Suggested solutions on a*

musí být takové jednání přičitatelné subjektu, který jej uvedl v činnost. Podle druhé koncepce je zapotřebí považovat *elektronické agenty* za samostatné právní entity. Autoři této koncepce poukazují na skutečnost, že *elektroničtí agenti* jednají autonomně a je třeba, aby jim bylo jejich jednání plně přičitatelné.³⁹ To by ale znamenalo přinejmenším potřebu vytvoření jejich registrace ve veřejném rejstříku a určení konkrétní fyzické či právnické osoby, která je za ně oprávněna jednat. V opačném případě by jakákoli odpovědnost za jejich jednání opět zůstala v nežádoucím právním vakuu. Podle třetí koncepce lze elektronické agenty považovat za zmocněnce fyzické či právnické osoby, v jejímž jméně jednají.⁴⁰ Tato třetí koncepce však trpí zásadním nedostatkem v tom, že nelze platně vstoupit do právního vztahu s entitou, která nemá dostatečnou svéprávnost. Stávající právní prostředí tedy umožňuje dle názoru autora této práce pouze jediný výklad, a to, že jednání elektronických *agentů* včetně jednání deliktního je plně přičitatelné subjektu, za který jednají či který je k takovému jednání naprogramoval. Totéž platí v případě robotů. V případě chyb, kterých se *elektroničtí agenti* dopustí např. z důvodu chyby v software, lze užít globálně uznávaný koncept omylu.

Obdobný výklad ostatně zastává i United Nation's UNCITRAL Model Law on Software Commerce, podle jehož poznámkového vydání „*elektronická komunikace, která byla vygenerována automaticky systémem zasílání zpráv nebo počítačem bez přímého vlivu fyzické osoby, se má za komunikaci „pocházející“ od právnické entity, u jehož jménem je systém zasílání zpráv nebo počítač provozován.*“⁴¹ Taktéž United States' Uniform Electronic Transaction Act považuje elektronického agenta pouze za nástroj bez vlastní vůle a prostředek používaný osobou, za kterou agent jedná.⁴² Na druhou stranu však tento právní předpis předvídá, že technologická realita se může v průběhu času změnit, a výklad zákona tedy ponechává možnost soudům odchýlit se od výše zmiňovaného konceptu: „*Zatímco tento Zákon vychází z paradigmatu, že elektronický*

European and American Level. In: The John Marshall Journal of Computer & Information Law, Vol. XVIII No. 2, Winter 2000, str. 403 a násl.

³⁹ BALKE, T., EYMANN, T. *The Conclusion of Contracts by Software Agents in the Eyes of the Law.* In PADGHAM, Parkers, MÜLLER, Parsons (eds). *Proceedings of 7th International Conference on Autonomous Agents and Multiagent Systems (AAMAS 2008).* Estoril. Vol. 2. 2008, 773.

⁴⁰ FISCHER, John. *Computers as Agents: A Proposed Approach to Revised U.C.C. Article 2.* Indiana Law Journal. 1997, vol. 72, issue 2.

⁴¹ UNITED NATIONS PUBLICATION Sales No. E.07.V.2 ISBN 978-92-1-133756-3

⁴² Podle komentáře k ust. § 2 odst. 5 je *elektronický agent, jako například počítačový program nebo jiný automatický prostředek používaný osobou nástrojem takové osoby. Je obecným pravidlem, že uživatel takového nástroje je odpovědný za jeho použití, jelikož takový nástroj nemá žádnou vlastní vůli.* (překlad autor), citováno dle: *Uniform Electronic Transactions Act. Uniform Law Commission* [online]. 1999 [cit. 2014-08-01]. Dostupné z: http://www.uniformlaws.org/shared/docs/electronic%20transactions/ueta_final_99.pdf.

agent je schopen fungovat pouze v mezích technických mantinelů jeho nastaveného programování, není vyloučeno, že během života tohoto Zákona elektroničtí agenti budou moci být vytvořeni se schopností jednat samostatně a nejen automaticky. To znamená, že prostřednictvím vývoje v oblasti umělé inteligence počítač může být schopen „učit se se a dokonce navrhnou nové pokyny. „Allen a Widdison,“ *Může Počítač uzavírat smlouvy?*“ 9 *Harv. J.L. & Tech* 25 (Winter, 1996). Pokud k takovému vývoji dojde, mohou soudy takto vykládat definici elektronického agenta, aby reflektovali jeho nové schopnosti.“⁴³ *De lege ferenda* je tento přístup možná žádoucí a ostatně odpovídá i očekávání, že úloha elektronických agentů v budoucnosti poroste a že převezmou hlavní roli v některých částech služeb. Například podle *Richarda Susskinda*,⁴⁴ tito elektroničtí agenti z velké části převezmou práci právních poradců.⁴⁵ V současné době je ale takový přístup poněkud předčasný a je zapotřebí, aby byl korigován i limity týkajícími se vývoje umělé inteligence vycházejícími z konsensu, které činnosti je lidstvo ochotno umělé inteligenci přenechat.

Vzhledem k tomu, že jednání robotů a elektronických agentů je plně přičitatelné subjektu, který je ovládá, jejich umístění by nemělo mít vliv na to, že za jednání odpovídá subjekt z určité lokality. Pokud by tedy kupříkladu český občan rozesílal nevyžádaná obchodní sdělení prostřednictvím sms brány umístěné v Rusku, stále se bude jednat o delikt, který bude spáchán českým občanem.

2.4. Identifikace subjektů v kyberprostoru

S identifikací uživatele v kyberprostoru souvisí i jeho umístění. Umístění uživatele v kyberprostoru je jednou ze základních otázek pro posuzování přeshraničních právních vztahů, do kterých v kyberprostoru uživatel vstupuje. Tato otázka byla ostatně i předmětem diskusí při přijímání Nařízení Řím II, když v rámci konzultací nad jeho návrhem jeden z největších světových internetových obchodů Amazon.com konstatoval, že „je nemožné pro on-line společnost ověřit lokalizaci návštěvníků webových stránek, a tudíž právo země, které bude podle nařízení Řím II použitelné. Výhodou technologie webových stránek je, že mohou být navštíveny z kteréhokoli místa. Návštěvníci mohou, z oprávněných důvodů týkajících se ochrany osobních údajů, odepřít sdělení o jejich geografické

---

⁴³ *Uniform Electronic Transactions Act. Uniform Law Commission* [online]. 1999 [cit. 2014-08-01]. Dostupné z: http://www.uniformlaws.org/shared/docs/electronic%20transactions/ueta_final_99.pdf, str. 9. Překlad autor.

⁴⁴ Richard Susskind je poradce Lord Chief Justice of England and Wales v oblasti informačních technologií, profesor na University of Oxford, Gresham College a Strathclyde University.

⁴⁵ SUSSKIND, Richard. *The End of Lawyers?* 1. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2010. ISBN-10: 0199593612.

příslušnosti. Navíc i v těch případech, kdy jsou podrobnosti o umístění poskytnuty, webové stránky nemají prostředky k určení těchto informací v reálném čase transakčního prostředí. Nařízení Řím II by tak od provozovatele vyžadovalo, aby postupoval v souladu s povinnostmi, které jsou neurčitelné.“⁴⁶ V některých situacích je zapotřebí, aby v kyberprostoru došlo k identifikaci uživatele jako takového, tedy k určení konkrétní fyzické osoby, která například porušila autorská práva, v jiných situacích je zapotřebí, aby byla pouze určena lokalita uživatele internetu obecně, například v situaci, kdy si provozovatel webové stránky nepřeje, aby na ně přistupovali uživatelé z určité země. Důvodem může být například existence různých webových stránek se stejným zbožím pro různé jurisdikce, ale s různými cenami.

Jak naznačil v rámci připomínek k návrhu nařízení Řím II Amazon.com, umístění subjektů právních vztahů v oblasti kyberprostoru je důležité pro poskytovatele služeb na internetu z důvodu řádného nastavení právních vztahů s těmito uživateli. Pokud by normy mezinárodního práva soukromého podřazovaly právní vztahy na internetu pod *lex domicilii* osoby páchající delikt, pak plně platí výtka Amazon.com, jelikož, pokud není například poskytovatel služeb schopen zamezit přístupu osob z jurisdikcí, kterým čelit nechce, nemá jinou možnost než počítat, že může vstoupit do právních vztahů řídicích se kterýmkoli představitelným právem.

Přestože se někteří uživatelé internetu domnívají, že internet je anonymním prostorem,⁴⁷ uživatelé internetu a jejich umístění mohou být identifikováni prostřednictvím geolokačních technologií. Základní z těchto technologií je tzv. IP adresa, která je součástí každého přenosu dat, zaznamenává činnost uživatele a vytváří jeho *internetovou stopu*.

IP adresou disponuje každý počítač připojený k internetu; jedná se o 32 bitové nebo 128 bitové číslo, které poskytuje adresní prostor.⁴⁸ Ostatně namísto vyhledávání webové stránky prostřednictvím webové adresy lze na takovou stránku přistoupit vložení IP adresy do internetového prohlížeče. To ovšem platí pouze u statických IP adres, které se

---

⁴⁶ Consultation on Commission's Preliminary Draft Proposal for a Council Regulation on the Law Applicable to Non-Contractual Obligations – Response [online]. 2002 cit. [2014-08-01] Dostupný z:

http://ec.europa.eu/justice/news/consulting_public/rome_ii/contributions/amazon_com_en.pdf.

⁴⁷ Srov. Rozsudek Kansas Federal District Court ve věci *Mortgage Plus, Inc. v. DocMagic, Inc.*, et al., 2004, No. 03-2582-GTV-DJW (WHW), kde uživatel tvrdil, že smlouvu na internetu neuzavřel, ale usvědčila jej právě IP adresa, z které již obdobné smlouvy léta uzavíral.

⁴⁸ PROCHÁZKA, David. *SEO: cesta k propagaci vlastního webu*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4222-9, str. 16.

nemění. Takové adresy jsou například ve tvaru 128.125.189.147 a jejich pomocí lze identifikovat konkrétní počítač a tedy i zemi uživatele. Statické IP adresy přiřazuje správce sítě do vlastností síťového adaptéru, který je součástí serveru nebo počítače a uživatel si je nemůže ze své vůle změnit. Pokud by existovaly pouze statické adresy, bylo by jednoduché identifikovat konkrétní počítač, což by znamenalo do jisté míry snadnou cestu, jak identifikovat konkrétního uživatele. Vedle statických IP adres však existují ještě IP adresy dynamické a ty mohou být přiřazovány vždy k jinému uživateli. Existence dynamických IP adres je odůvodněna tím, že pokud by byly používány výlučně statické IP adresy, s ohledem na neustále narůstající počet uživatelů počítačů by byly brzy vyčerpány. Dynamické IP adresy jsou přidělovány uživatelům poskytovateli služeb informační společnosti. Například jsou přiděleny pro to, aby se uživatel připojil k internetu. Jakmile se však uživatel odpojí, IP adresa se vrátí mezi ty, které poskytovatel může rozdělovat.⁴⁹ Dalším nedostatkem identifikace uživatelů na internetu jsou tzv. sdílené IP adresy. Jedná se o IP adresy, které využívá více zařízení, například všichni uživatelé internetu v domácnosti. Přestože použití dynamických a sdílených IP adres znesnadňuje jednoznačnou identifikaci uživatele podle IP adresy, i z dynamické či sdílené IP adresy je však možné vyčíst alespoň obecnou lokaci uživatele internetu podle země.

Problém identifikace uživatele podtrhuje ještě to, že prostřednictvím webových anonymizérů, speciálních softwarových aplikací či proxy bran se dá zobrazení IP adresy zabránit. Pokud takové zabránění zobrazení webová stránka umožní, uživatel je při jejím používání zcela anonymní.⁵⁰ Navíc existují služby, které umožňují, že uživatel si zvolí IP adresu zcela jiného státu, než ve kterém se nachází počítač (a tedy IP adresa) jeho aktuální lokace.⁵¹ Nutno dodat, že v případě použití těchto technických zabezpečení dochází často k tomu, že uživatel internetu nemůže některé služby nabízené např. na webové stránce vůbec využít.

Populární je rovněž využívání tzv. VPN (*virtual private network*). Tato služba se využívá zejména ke vzdálenému připojení počítače k firemní síti prostřednictvím tzv. VPN serverů. Důvodem je, že VPN šifruje síťový provoz a společnosti tak mají zaručenu větší

---

⁴⁹ PARSONS, J. Jamrich, OJA, Dan. *New Perspectives on Computer Concepts 2014: Comprehensive*. 16. vyd. Boston: Cengage Learnign Boston, 2014. ISBN-13: 978-1285096926, str. 306.

⁵⁰ Více např. MIKLÍK, Aleš. *Máte co skrývat?* [online]. 2004. [cit. 2014-08-01]. Dostupný z: <<http://www.lupa.cz/clanky/mate-co-skrivat/>>. ISSN 1213-0702.

⁵¹ Například technologie iPrivacyTools dostupná z: <<http://www.iprivacytools.com/>> [cit. 2014-08-01].

bezpečnost svých dat. Právě šifrování je atraktivní pro celou řadu uživatelů internetu, kteří si přejí zůstat anonymní. Ti mohou využít řady placených nebo neplacených služeb a připojovat se k internetu prostřednictvím VPN serverů, které anonymizují jejich IP adresy. Některé ze služeb dokonce dají uživateli na výběr prostřednictvím IP adresy jakého státu by chtěl být identifikován.⁵² Anonymní připojení na internet prostřednictvím VPN je populární zejména ve státech jako je například Čína, kde podle IP adres uživatelů blokuje jejich přístup k vybranému obsahu internetu. Pomocí VPN uživatel tuto ochranu obejde a obsah stránek si zobrazí. V poslední době je známý případ používání VPN k přístupu na Twitter v Turecku, jelikož přístup k němu byl z rozhodnutí tamější vlády v březnu 2014 v Turecku zablokován.⁵³

Konečně IP adresa není identifikátorem konkrétního uživatele, ale konkrétního počítače. I když je tedy IP adresa známa, dostaneme se jejím prostřednictvím pouze ke konkrétnímu počítači. V případě soudního řízení o spáchání deliktu bude tedy předmětem dalších důkazů, která osoba delikt prostřednictvím počítače určeného pomocí IP adres spáchala.

Z výše uvedeného vyplývá, že IP adresa nemůže sloužit ve všech případech jako jednoznačná identifikace uživatele internetu, ani nemůže fungovat jako jednoznačný důkaz o lokaci uživatele. Neplatí však kategorická teze *Fawcetta*, podle které na internetu není možné určit geografické umístění jeho uživatele,⁵⁴ jelikož většina právních jednání na internetu bude definována právě IP adresou, prostřednictvím které lze alespoň jednoznačně určit lokaci uživatele. Tak tomu je i v případě e-mailové komunikace, jelikož IP adresu si s sebou nese i každý e-mail, a proto podle něj lze určit umístění odesílatele, případně přímo počítač odesílatele.

V případě identifikace uživatele v kyberprostoru při spáchání deliktu často vyvstane otázka, jak lze vůbec IP adresu získat. To může být s ohledem na zvláštní ochranu IP adresy problematické. Pracovní skupina EU pro ochranu osobních údajů zřízená podle čl. 29 ve svém stanovisku IP adresy (a to jak ty statické, tak dynamické)

---

⁵² Více např. KRAUS, Josef. *6 nejlepších VPN klientů: anonymita a vše dostupné* [online]. 2013. [cit. 2014-08-01]. Dostupný z: <<http://www.zive.cz/clanky/6-nejlepsich-vpn-klientu-anonymita-a-vse-dostupne/sc-3-a-167126/>>.

⁵³ YORK, Jillian. *Why Is Turkey Blocking Twitter?* [online]. 2014. [cit. 2014-08-01]. Dostupný z: <<https://www.eff.org/deeplinks/2014/03/why-turkey-blocking-twitter>>.

⁵⁴ FAWCETT, J. J.; JAMES, J. *International sale of goods in the conflict of laws*. 1. vyd. Oxford : Oxford University Press, 2005. ISBN: 9780199244690, str. 494.

kvalifikovala jako osobní údaje.⁵⁵ Ty spadají v České republice pod režim Zákona na ochranu osobních údajů a lze s nimi nakládat pouze v souladu se svolením subjektu údajů a zákonným režimem. Pokud se tedy držitel autorských práv obrátí s žádostí o poskytnutí IP adresy na ISP z důvodu porušení autorských práv na straně jiného uživatele služeb, ISP nebude mít pravděpodobně oprávnění je držiteli autorských práv vydat.⁵⁶

Navíc řada subjektů na internetu není povinna IP adresy shromažďovat a s ohledem na jejich režim podle Zákona na ochranu osobních údajů o to nemá ani zájem. IP adresy jsou podle ust. § 97 odst. 3 Zákona o elektronických komunikacích povinny uchovávat právnické nebo fyzické osoby zajišťující veřejnou komunikační síť nebo poskytující veřejně dostupnou službu elektronických komunikací, a to po dobu 6 měsíců. Do definice poskytovatele „veřejné komunikační sítě“ nebo „veřejně dostupné služby elektronických komunikací“ podle Zákona o elektronických komunikacích však nespádají například poskytovatelé služeb informační společnosti podle Zákona o informační společnosti (například filesharingové servery), proto povinnost uchovávat IP adresy je z hlediska subjektů poměrně omezená. Konečně Soudní dvůr EU v rozhodnutí ze dne 8. dubna 2014 ve spojených věcech C-293/12 a C-594/12⁵⁷ směrnicí 2006/24/EC, která povinnost uchovávání zavedla implementací do českého právního řádu, pro rozpor s Chartou základních práv EU zrušil. Zákon o elektronických komunikacích bude muset být patrně v návaznosti na toto zrušení upraven.

Další geolokační technologie neumožňují přímou identifikaci počítače uživatele, ale pomáhají určit místo, ze kterého je komunikace prováděna. Typickým případem je zaslání informace o pozici uživatele společně s odesláním zprávy prostřednictvím mobilního telefonu nebo sociálních sítí pomocí technologie GPS. Tato technologie není založena na zasílání IP adresy, ale funguje zapnutím satelitního systému GPS, ke kterému dochází aktivně ze strany uživatele. Vzhledem k tomu, že uživatel si v tomto případě sám volí, zdali hodlá technologii použít, či nikoli, ani GPS k identifikaci lokace uživatele neposkytuje zaručený prostředek.

---

⁵⁵ Stanovisko č. 4/2007 k pojmu osobní údaje [online]. [cit. 2014-08-01]. Dostupné online z: <http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/docs/wpdocs/2007/wp136_cs.pdf>.

⁵⁶ Český Úřad pro ochranu osobních údajů však IP adresu za osobní údaj nepovažuje.

⁵⁷ Rozsudek SDEU č. C-293/12 a C-594/12 ve spojených věcech *Digital Rights Ireland Ltd (C-293/12) v. Minister for Communications, Marine and Natural Resources, Minister for Justice, Equality and Law Reform, Commissioner of the Garda Síochána, Irsku, The Attorney General, za přítomnosti Irish Human Rights Commission a Kärntner Landesregierung (C-594/12 Michael Seitlinger, Christof Tschohl a další* ze dne 8. dubna 2014.

Jak bylo již řečeno výše, i když se podaří prostřednictvím IP adresy získat dostatečné informace o identifikaci počítače uživatele, stále to neznamená jednoznačné určení jednatelky osoby. Nelze ani s jistotou předpokládat, že e-mail odeslaný z určité e-mailové adresy nebo jednání provedené prostřednictvím uživatelského účtu konkrétní osoby bylo touto osobou učiněno. Je totiž možné, že do těchto systémů neoprávněně přistoupí třetí strana a bude předstírat jednání za majitele účtu. Nelze ani vyloučit neopatrnost majitele účtu a ponechání volného přístupu k účtu třetím osobám. Adresát právních jednání učiněných prostřednictvím e-mailu či uživatelského účtu by měl ale být dostatečně právně chráněn, jelikož může důvodně předpokládat, že z účtů identifikovaných často jménem a příjmením uživatele jedná právě tento uživatel. Bude tedy na majiteli napadeného účtu, aby v rámci soudního řízení vyvrátil právní domněnku, že jednatelkou není on, ale třetí osoba.

Taková řízení jsou v soudní praxi známa. Kupříkladu v řízení před Rozhodčím soudem při IAL SE sp. zn. 222/2009 se jedna ze stran dovolávala neplatnosti rozhodčí doložky uzavřené e-mailem. Rozhodčí soud správně zkoumal okolnosti uzavření rozhodčí doložky včetně předchozí praxe komunikace zavedené mezi stranami. V nálezu ze dne 22. října 2009 pak soud konstatoval, že: *„bylo-li prokázáno, že účastník namítající neplatnost rozhodčí doložky z dotčené e-mailové adresy, běžně komunikuje, pak v případě, namítá-li, že v konkrétním případě (zde v případě souhlasu s rozhodčí doložkou vyjádřeného e-mailem z téže adresy) z dotčené adresy nekomunikoval a souhlas s rozhodčí doložkou vyjádřila namísto odpovědného člena statutárního orgánu osoba třetí, tíží důkazní břemeno o tom, že rozhodčí doložka nebyla uzavřena k tomu oprávněnou osobou účastníka, který neplatnost rozhodčí doložky namítá. Pokud je následně prokázáno, že souhlas s rozhodčí doložkou vyjádřila osoba od odpovědného člena statutárního orgánu odlišná, neznamená to ani za této situace bez dalšího, že k platnému uzavření rozhodčí doložky nedošlo, ale je třeba podrobit zkoumání otázku, zda takováto třetí osoba byla či nebyla oprávněna za účastníka rozhodčí doložku uzavřít.“*⁵⁸

Ojedinelým je rozhodnutí německého Spolkového soudu č. I ZR 114/06. Soud se v něm zabýval odpovědností za porušení práv autorských, k ochranné známce a nekalou soutěží v případě, že identitu majitele uživatelského účtu na portálu eBay použila třetí

---

⁵⁸ Rozhodčí nález Rozhodčího soudu při IAL SE, sp. zn. 222/2009 ze dne 22. října 2009.

osoba bez jeho vědomí. Soud v daném případě konstatoval, že majitel účtu je povinen zabezpečit heslo, aby k němu neměly možnost přístupu třetí osoby, a vzhledem k tomu, že tak majitel neučinil, došel soud k závěru, že z těchto důvodů odpovídá majitel uživatelského účtu za jednání třetí strany jako by jednal sám.⁵⁹ Výjimkou by bylo, kdyby z jednání šlo jednoznačně dovodit, že jej nečiní majitel účtu, ale jiná osoba. Toto rozhodnutí však bylo ze strany odborné veřejnosti podrobena kritice. Jeho odůvodnění totiž nejednoznačně balancuje mezi instituty ochrany třetí strany za smluvní povinnosti, odpovědností za nebezpečný zdroj a zaviněné zhoršení vymahatelnosti práv vůči skutečnému pachateli.⁶⁰

V případě, že třetí osoba zneužije něčí identitu prostřednictvím virtuálního účtu, se někteří autoři domnívají, že v českém právu připadá v úvahu použití ust. § 2914 NOZ *per analogiam*.⁶¹ S tímto názorem se autor této práce neztotožňuje. Toto ustanovení předpokládá, že „*kdo při své činnosti použije zmocněnce, zaměstnance nebo jiného pomocníka, nahradí škodu jím způsobenou stejně, jako by ji způsobil sám.*“ Je třeba rozlišovat situace, kdy třetí osoba plní za dlužníka, jelikož je dlužníkem k tomuto plnění pověřena a situace, kdy třetí osoba sama plní za dlužníka, aniž by o tom byl dlužník informován. Zneužití účtu spadá jednoznačně pod druhý případ. Současná právní úprava § 2914 dle Důvodové zprávy k NOZ přejímá myšlenky § 331 a § 375 OBZ s tím, že se porušení právní povinnosti dlužníkovým pomocníkem přičítá dlužníkovi a dlužník je povinen k náhradě škody takto způsobené. I tato ustanovení jednoznačně předpokládají aktivní jednání na straně zmocnitele zvolit si stranu, která za něj bude jednat. To ostatně potvrzuje i odborná literatura.⁶² Jednání, kdy uživatel účtu nemá jakoukoli možnost ovlivnit, že za něj jedná škůdce tak dle názoru autora této práce nemůže uživatele účtu zavazovat.

Řešení případného sporu je spíše v rovině důkazní. Bude totiž na majiteli účtu prokázat, že to nebyl on, kdo jednal, a pokud neunese důkazní břemeno, jeho odpovědnost bude založena. I pokud by nejednal majitel uživatelského účtu, ale třetí strana, lze

---

⁵⁹ Rozhodnutí Spolkového soudu č. I ZR 114/06 ze dne 11. března 2009.

⁶⁰ HARTMANN, Matthias. *IT-Recht und Medienstrafrecht*. 2. vyd. Berlin: De Gruyter, 2011. ISBN: 978-3-11-024874-6, str. 92.

⁶¹ HUSOVEC, Martin. *Zodpovednosť na internete podľa českého a slovenského práva* [online]. 1. vyd. Praha: CZ.NIC z.s.p.o. [cit. 2014-08-01]. Dostupný z WWW: < http://knihy.nic.cz/files/nic/edice/Zodpovednost_web_FINAL.pdf>, str. 46.

⁶² ŠTENGLOVÁ, Ivana, Stanislav PLÍVA and Miloš TOMSA. *Obchodní zákoník : komentář*. 12. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-055-3.

uvažovat o spoluodpovědnosti takového majitele. Pokud by jednal nedbale a přístupy k účtu dostatečně neochraňoval, lze uvažovat o aplikaci ust. § 2918 NOZ, podle kterého *vznikla-li škoda nebo zvětšila-li se také následkem okolností, které se přičítají poškozenému, povinnost škůdce nahradit škodu se poměrně sníží. Podílejí-li se však okolnosti, které jdou k tíži jedné či druhé strany, na škodě jen zanedbatelným způsobem, škoda se nedělí.* Dle názoru autora této práce je třeba každý případ posuzovat individuálně, zejména podle míry nedbalosti na straně majitele uživatelského účtu při zabezpečování přístupových údajů a toho, do jaké míry adresát právního jednání mohl předpokládat, že jedná s majitelem účtu či nikoliv. Uzavřít, že nedbalost při uchování přístupových údajů znamená přičitatelnost jednání majiteli účtu téměř automaticky, jak konstatoval Spolkový soud v rozhodnutí citovaném výše, by byla zjednodušením celého problému.

Existují ale i případy, kdy uživatel účtu nemusí vůbec vědět, že je jeho virtuální identita zneužita a jeho účet pro zneužití nemusí být vůbec použit. Typicky se to může stát v případě e-mailové komunikace. Na internetu jsou dostupné technologie, které umožňují odeslání e-mailu, například z adresy `mark.zuckerberg@facebook.com`, aniž by kdokoli k uživatelskému účtu na této adrese přistoupil.⁶³ V tomto případě nelze o spoluodpovědnosti majitele takové adresy podle ust. § 2918 NOZ uvažovat. Bude ale opět na něm, aby prokázal, že není autorem zasláné e-mailové zprávy.

2.5. Dílčí závěr

Kyberprostor, jehož nejdůležitější součástí je internet, je místem, kam se přesouvá z *reálného* světa vznik velkého množství právních vztahů. Tyto právní vztahy jsou však od vztahů v *reálném* světě odlišné svou delokalizací. To klade mnohem větší nároky na právní normy, které se musejí vypořádat s navázáním vztahu, který vznikl v kyberprostoru, na konkrétní právní řád.

Jedním ze základních prvků právního vztahu je určení jeho subjektů. Kyberprostor však tento základní prvek oslabuje. Jednak v něm vystupují *elektroničtí* agenti, zvláštní naprogramovaní zmocněnci uživatelů sítí, jejichž chování však musí nutně být těmto uživatelům přičitatelné. Určení subjektu v kyberprostoru je ale i tak nesnadné. Oproti *reálnému* světu, kde se subjekty právního vztahu mohou potkat tváří v tvář,

---

⁶³ VANCL, Martin. *Odeslání e-mailu z cizí adresy bez znalosti hesla* [online]. [cit. 2014-08-01]. Dostupný z WWW: <<http://martin.vancl.eu/odeslani-e-mailu-z-cizi-adresy-bez-znalosti-hesla>>.

v kyberprostoru tato možnost existuje jen virtuálně. Mnohdy jsou tak subjekty právních vztahů v nejistotě, kdo je na druhé straně připojen k síti. Tento problém je ještě posílen v případě deliktů. IP adresa, která jako jediná může do jisté míry identifikovat uživatele, může být uživatelem anonymizována, případně uživatelé mohou používat IP adresu sdílenou. S trochou nadsázky lze proto potvrdit to, co v roce 1993 vydal jako vtip v The New Yorker Peter Steiner: „*na internetu stejně nikdo neví, že jsi pes.*“

3. DELIKTNÍ ODPOVĚDNOST

3.1. Deliktní odpovědnost v kontextu času

Omnis enim obligatio vel ex contractu nascitur vel ex delictose: již podle tohoto dělení Gaia z období starověkého Říma⁶⁴ se závazkové právní vztahy dělí na závazkové vztahy vznikající *ex contractu* (smlouvy) a *ex delictu* (delikty). Delikty jsou jedním z nejstarších právních institutů. Vznikly ještě předtím, než vůbec došlo k centralizaci státní moci, která prováděla kontrolu nad dodržováním práva, a v této době soukromoprávní odpovědnost založená spácháním deliktu dokonce nahrazovala potrestání, které dnes známe v rovině trestního práva.⁶⁵ Podstatou deliktu již od starořímské doby je protiprávní jednání. Tím je jakékoli porušení právem uložených povinností, které vyplývají z konkrétních právních vztahů, ať již šlo o porušení povinností ze smlouvy anebo o porušení negativních povinností, vyplývajících z věcných práv apod.⁶⁶ Postupem času se římské právo vyvinulo tak, že protiprávní jednání zakládalo nový druh právní povinnosti osoby, která takové jednání učinila, a to právo na nápravu způsobené újmy, resp. náhradu škody (reparační funkce nové právní povinnosti) a právo na pokutu (sankční funkce nové právní povinnosti). Římské právo však za delikty nepovažovalo jakékoli právní jednání, ale pouze jednání typizované. Za civilní delikty považovali Římané krádež (loupež), poškození cizí věci a urážku na cti. Praetorské právo delikty doplňovalo ještě o jednání vynucené hrozbou a o podvod.⁶⁷ Pro vznik deliktu římské právo vyžadovalo splnění tří předpokladů: protiprávnost jednání, způsobilost pachatele a zavinění.

Nároky z protiprávního jednání mohl žalobce zpočátku prosazovat prostřednictvím poenálních žalob (*actiones ex delicto*), kde však pro každý typ deliktu existovala samostatná žaloba se samostatným označením a jejím hlavním cílem bylo potrestání škůdce prostřednictvím pokuty. Až později, kdy se prosadilo chápání, že primární funkcí takové žaloby by nemělo být potrestání, ale reparace způsobené újmy, se začaly používat žaloby smíšené (*actiones mixtae*).

---

⁶⁴ WALKER, Bryan. *The Commentaries Of Gaius And Rules Of Ulpian*. 2. vyd. New Jersey : The Lawbook Exchange, Ltd, Clark, 2006. ISBN: 978-1-58477-548-5.

⁶⁵ LUNNEY, Mark, OLIPHANT, Ken. *Tort Law: Text and Materials*. 4. vyd. New York: Oxford University Press, 2010. ISBN 978-0-19-957180-2, str. 1.

⁶⁶ KINCL Jaromír, URFUS Valentin. *Římské právo*. 1. vyd. Praha: Panorama, 1990. ISBN 80-7038-134-5, str. 145.

⁶⁷ *Ibid.*, str. 146.

Pojem delikt je v dnešní době používán pouze v právní nauce zemí *kontinentálního práva*, byť často s rozdílným významem. Země *common law* pro označení institutu, který má obdobné znaky jako delikt, používají označení *tort*. *Torts* však nejsou kodifikovány v obecné rovině prostřednictvím generálních znaků, ale jedná se, podobně jako u deliktů v počátcích římského práva, o jednání typizované. Rozdílem od starořímského pojetí je ale to, co je pro země *common law* typické - pouze částečná kodifikace *torts* v různých právních předpisech nebo jejich existence založená pouze soudní praxí.

Právo označované v zemích *kontinentálního práva* jako deliktní je obvykle součástí civilního práva. Často však samotný pojem delikt nepoužívá a pokud ano, pak jím označuje jednání, které je postižitelné v rovině práva trestního. Tak je tomu například v Německu (*Delikt*), Itálii (*delitto penale*), či Španělsku (*delito*). Francouzská právní věda například rozlišuje delikty na *délit penal* v oblasti trestního práva a *délit civil* v oblasti práva soukromého.

Ani pojem civilní delikt však není v zemích kontinentálního práva chápán jednoznačně. V některých zemích kontinentálního práva se pro označení toho, co se obecně v civilní právní nauce definuje jako delikt, vžilo označení *quasi-delict*, tedy označení, které římském právo používalo pro právní vztahy vznikající ze situací podobným situacím deliktním, chyběl jim však některý z podstatných znaků deliktu, obyčejně zavinění.⁶⁸ Kupříkladu ust. § 2176 občanského zákoníku Filipín považuje za kvazidelikty jednání, která vedla v důsledku jednání či opomenutí ke škodě jinému a vznikla, aniž by mezi dotčenými stranami předtím existoval smluvní vztah.

Oproti rozsáhlé úpravě smluv právní předpisy v civilněprávních kodexech platných na území dnešní České republiky delikty nedefinovaly. Úprava odpovědnosti za škodu v třicáté hlavě ABGB (*O právu na náhradu škody a zadostiučinění*) s pojmem delikt nepracovala; ABGB pracuje s pojmem škody jako s následkem deliktu. Ust. § 1293 ABGB považuje za škodu každou újmu, která někomu byla způsobena na jmění, právech nebo jeho osobě. Škoda může být podle ust. § 1294 ABGB způsobena buď zaviněným jednáním, opomenutím jiné osoby nebo náhodou. Zaviněné jednání může být buď mimovolné (bezděčné) nebo samovolné. Samovolným je zavinění jednání tehdy, pokud

---

⁶⁸ KINCL Jaromír, URFUS Valentin, SKŘEJPEK, Michal. *Římské právo*. 2. přeprac. vyd. Praha : C.H. Beck, 1995. ISBN: 80-71790-31-1, str. 265.

byla škoda způsobena na základě zlého úmyslu, nedopatřením nebo z nedostatku náležité pozornosti nebo péče. ABGB dále vypočítává okolnosti vzniku škody, mezi něž řadí škodu zaviněnou (kde je obsažena speciální úprava pro znalce a škodu způsobenou několika účastníky), z užívání práva, z nezaviněného nebo mimovolného činu, náhodou, cizími činy, stavbou a zvířetem. Odpovědnost za škodu je v ABGB koncipována převážně jako odpovědnost subjektivní, ale některé okolnosti vzniku škody (např. škoda způsobení zřícením budovy či jiného díla nebo škoda způsobená zvířetem) jsou koncipovány jako odpovědnost objektivní s možností liberace.

Střední občanský zákoník taktéž pojem delikt nepoužíval. Oproti ABGB obsahuje poněkud kusou úpravu odpovědnosti za škodu. Její vznik je podmíněn úmyslným či nedbalostním poškozením jiného tím, že dojde k porušení závazku nebo jiné právní povinnosti. Střední občanský zákoník obsahuje speciální skutkové podstaty odpovědnosti za škodu jinými osobami, věcí, při provozu zvláště nebezpečném a při nekalé soutěži v hospodářském styku. Škoda je opět koncipována na subjektivním principu s tím, že u některých skutkových podstat (škoda způsobená věcí) je zakotven princip objektivní s možností liberace.⁶⁹

OZ pojem delikt rovněž nedefinoval, z oblasti deliktního práva používal pojem *odpovědnost*.⁷⁰ Ani NOZ s pojmem delikt příliš nepracuje. Používá jej pouze v označení Hlavy III (*Závazky z deliktů*) části 4 (*Relativní majetková práva*). Ta přitom obsahuje úpravu náhrady škody a jejímu předcházení, náhradu újmy na přirozených právech člověka a zneužití a omezení soutěže.⁷¹ Pojem odpovědnosti, se kterým pracuje současná právní úprava, však nelze s pojmem delikt ztotožňovat. Delikt je pouze jednou z možností, jak může právní odpovědnost vzniknout, pokud vznikne v důsledku deliktu, pak hovoříme o deliktní odpovědnosti. Základní rozdíl mezi deliktem a deliktní odpovědností je tedy v tom, že deliktní odpovědnost vzniká až jako následek deliktu. Důvodová zpráva k NOZ pojem delikt používá *promiscue* s pojmem protiprávní čin.⁷²

---

⁶⁹ Srov. ust. § 337 a násl. Středního občanského zákoníku.

⁷⁰ Srov. ust. § 420 a násl. OZ.

⁷¹ Srov. ust. § 2894 a násl. NOZ.

⁷² Srov. Důvodovou zprávu k NOZ, str. 430.

Deliktní závazkové vztahy, které jsou předmětem této práce, vznikají porušením primární povinnosti určitého chování.⁷³ Není přitom rozhodné, který typ právního chování je porušen. Podle jedné části české právní teorie vznikají delikty z občanskoprávní odpovědnosti (koncepce preventivní - perspektivní odpovědnosti) a podle teorie převažující jsou samy občanskoprávní odpovědností (koncepce následná - retrospektivní odpovědnosti).⁷⁴ Právní následky a odpovědnost za soukromoprávní delikt vzniká tedy protiprávním úkonem. Jeho následkem je vznik nové právní povinnosti - povinnosti *ex delictu* a tedy i vznik nového právního vztahu, který byl porušením primární povinnosti založen. České právo přitom nerozlišuje, jaká byla povaha právní povinnosti, která byla porušena, může jít tedy jak o povinnost vyplývající ze smlouvy, tak o povinnost, kterou ukládá právní předpis.

Deliktní vztah, který vzniká, však nemusí být pouze novou právní povinností bez vazby k povinnosti původní (např. povinnost nahradit škodu) či přistupující k původní povinnosti (např. povinnost zaplatit úrok z prodlení). Může se též jednat o právní povinnost modifikující původní právní vztah (např. povinnost změny okamžiku splatnosti v případě porušení původní smlouvy).

Přestože české právo nepracuje s pojmem deliktu, ale spíše s pojmem odpovědnosti, vzhledem k tomu, že předpokladem vzniku deliktní odpovědnosti je právě delikt, analýza předpokladů vzniku odpovědnosti je fakticky i analýzou předpokladů vzniku deliktu.

Obdobně jako v České republice i občanský zákoník v Německu (*Bürgerliches Gesetzbuch* - BGB) nepracuje s pojmem delikt, ale s pojmem odpovědnosti za škodu (*Schadensersatzpflicht*).⁷⁵ Ta je upravena v části zabývající se nedovoleným chováním (*Unerlaubte Handlungen*). Samostatně pak BGB upravuje následky deliktů jako je např. možnost požadovat náhradu škody.⁷⁶ Německá úprava však oproti úpravě české rozlišuje mezi odpovědností založenou porušením závazkového právního vztahu a odpovědností založenou porušením jiné, zejména zákonné povinnosti. Pokud dojde k porušení primárního závazku, podle německého pojetí nedojde ke vzniku deliktu, ale ke vzniku

---

⁷³ To ostatně přímo stanoví ust. § 1723 odst. 1 NOZ, podle kterého závazek vzniká ze smlouvy, z protiprávního činu, nebo z jiné právní skutečnosti, která je k tomu podle právního řádu způsobilá.

⁷⁴ KNAPPOVÁ, Marta, *et al.* *Občanské právo hmotné 1.* 4. vyd. Praha: Aspi, 2005. ISBN 80-7357-127-7, str. 59.

⁷⁵ Ust. § 823 a násl. BGB

⁷⁶ Ust. § 249 a násl. BGB

nového závazku plynoucího z původní smluvní povinnosti. BGB navíc ponechává úpravu nově vzniklých závazků u příslušných smluvních typů, pouze předpoklady odpovědnosti upravuje obecně v ust. § 276. Důsledek takové úpravy spočívá v tom, že v případě porušení smluvního závazku může dojít ke vzniku dvou odpovědnostních vztahů, z nichž jeden je deliktním a druhý je navázán na původní smluvní vztah.⁷⁷ To odpovídá i možnosti požadovat po škůdci dvojí plnění z každého závazku zvlášť.

3.2. Předpoklady deliktní odpovědnosti

Aby mohla deliktní odpovědnost nastat, musejí být splněny určité předpoklady. České právo pracuje s třemi základními znaky (protiprávnost, následek a kauzální nexus), přičemž v případě některých deliktů pracuje ještě se znakem zavinění. Tato koncepce odpovídá ustálené soudní praxi, která upřesňuje, že „*předpoklad vzniku obecné odpovědnosti za škodu podle ustanovení § 420 odst. 1 obč. zák., podle nějž odvolací soud věc posuzoval, je porušení právní povinnosti, tj. jednání či opomenutí, které je v rozporu s objektivním právem (s právním řádem), dále existence škody (majetková újma) a příčinná souvislost mezi protiprávním jednáním škůdce a vznikem škody.*“⁷⁸ Zvláštní kategorií jsou tzv. kvazidelikty, u kterých absentuje některý z předpokladů vzniku deliktní odpovědnosti.

3.2.1. Protiprávnost

Naplnění protiprávnosti znamená existenci objektivního stavu, který je v rozporu s právem. Jak upozorňuje *Valdhans*, nelze termín protiprávnost ztotožňovat s pojmem protiprávního jednání, jelikož delikt může spočívat také v omisi, eventuálně se může jednat o protiprávní jednání způsobené např. vyšší mocí nebo provozní činností.⁷⁹ To ostatně plně odpovídá soudní praxi.⁸⁰ Pokud protiprávnost vznikla na základě jednání, nezáleží přitom, zdali toto jednání bylo porušením právní normy nebo jednáním *in fraudem legis*. Předpokladem deliktní odpovědnosti je až výsledný stav, tedy objektivní rozpor s právem.

---

⁷⁷ Srov. KLUNZINGER, Eugen. *Einführung in das Bürgerliche Recht*, 16. vyd. Verlag Franz Vahle GmbH, 2013. ISBN 978-3-9006-4621-0, str. 236 a násl.

⁷⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 25 Cdo 3/2006 ze dne 22. května 2008.

⁷⁹ VALDHANS, Jiří. *Kolizní problematika mimosmluvních závazků*. Masarykova univerzita v Brně, disertační práce, 2005, str. 69.

⁸⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 25 Cdo 3/2006 ze dne 22. května 2008.

3.2.2. Následek protiprávnosti

Tradičně je jako následek protiprávnosti vnímán vznik škody. Před přijetím NOZ bylo pojetí škody v českém právu založeno materialisticky a škoda byla chápána jako hmotná újma, kterou lze objektivně vyjádřit penězi. OZ sice počítal s možností vzniku nemateriální újmy, pouze však ve zřídka vyjmenovaných případech.⁸¹ NOZ vychází z koncepce, že *„se zásadně hradí majetková újma (škoda), zatímco nemajetková újma jen v případech zvlášť dále stanovených, ale případy, kdy poškozenému vznikne právo na náhradu - resp. odčinění - nemajetkové újmy, jsou pojaty dosti široce. Obecné předpoklady vzniku povinnosti hradit škodu však mají platit i pro vznik povinnosti odčinit nemajetkovou újmu.“*⁸² Tento koncept je ostatně v souladu s recentními přístupy evropského deliktního práva. Principy evropského deliktního práva např. chápou škodu jako *„majetkovou nebo nemajetkovou újmu zákonem chráněného zájmu.“*⁸³

Základním odpovědnostním institutem v NOZ není škoda, ale újma. Tu NOZ sice blíže nedefinuje, ale stanoví, že újma vždy zahrnuje povinnost k náhradě škody, kterou definuje materialisticky jako povinnost k náhradě újmy na jmění.⁸⁴ Dále NOZ pracuje s pojmem detailněji nedefinované nemajetkové újmy. Výslovně s ní NOZ počítá jako součást reparace při náhradě při újmě na přirozených právech člověka, náhradě při ublížení na zdraví a při usmrcení či při naplnění zvláštních okolností podle ust. § 2971 NOZ. Pro naplnění předpokladu deliktní odpovědnosti není rozhodné, zdali vznikne škoda, ale postačí vznik jakékoli újmy včetně újmy nemateriální.

3.2.3. Kauzální nexus

Další *conditio sine qua non* vzniku deliktní odpovědnosti je kauzální nexus (příčinná souvislost) mezi protiprávností a jejím následkem. Nejde přitom o domněnku, že taková souvislost existuje, je třeba, aby souvislost byla bezpečně prokázána, jak konstatoval Nejvyšší soud ČR: *„protiprávní jednání musí být poškozeným prokázáno stejně jako vznik škody a příčinná souvislost (kauzální nexus) mezi porušením právní*

⁸¹ Srov. např. ust § 13, 19b nebo 444 OZ.

⁸² Důvodová zpráva k NOZ, str. 564.

⁸³ Principy evropského deliktního práva (PETL), čl. 2:101.

⁸⁴ Srov. § 2894 NOZ.

*povinnosti jako příčinou a škodou a jejím rozsahem jako následkem těchto příčin.*⁸⁵
Důkazní břemeno přitom zatěžuje poškozeného.⁸⁶

3.2.4. Zavinění

Zavinění je subjektivní složkou předpokladu delikt ní odpovědnosti. Lze jej obecně charakterizovat jako „*psychický vztah odpovědného subjektu k jeho vlastnímu úkonu.*“⁸⁷ Uplatní se pouze v případech, kdy právo stojí na principu tzv. subjektivní odpovědnosti. Do minulého roku platný OBZ, který vycházel z koncepce, že se použije pouze mezi podnikateli, profesionály, institut zavinění jako předpoklad vzniku delikt ní odpovědnosti nepoužíval, jelikož se uplatnila odpovědnost objektivní. Úprava OZ ve vztahu k náhradě škody způsobené porušením právní povinnosti stejně jako úprava v NOZ však stojí na principu zaviněného porušení povinnosti. Požadavek na zavinění je přitom rozdílně od OZ, kde je upraven jako exkulpační důvod, přímo podmínkou vzniku povinnosti nahradit škodu.⁸⁸ Zavinění existuje ve dvou formách podle intenzity vědění a vůle: úmysl, který se rozlišuje na přímý a nepřímý, a nedbalost, která se rozlišuje na vědomou a nevědomou.

3.3. Vznik deliktu v kyberprostoru

Výše představené koncepce chápání deliktu vycházejí z jednoduchého schématu protiprávnost – následek, kterým je ve většině případů škoda. Takový přístup je pro oblast kyberprostoru a tuto práci ale příliš zjednodušující. Důvodem je, že úkolem mezinárodního práva soukromého (zjednodušeno na kolizní normy) je najít místo, ke kterému se bude delikt ní chování vztahovat (např. pro určení rozhodného práva delikt ního vztahu), a toto místo se může odvíjet od místa, kde se data, jež směřují ke vzniku protiprávního stavu, nacházejí. Je tedy zapotřebí analyzovat jednotlivé kroky, které směřují ke konečnému stavu, tj. spáchání deliktu v kyberprostoru a vzniku zejména podle místa jejich vzniku. Tuto analýzu lze ilustrovat na dvou příkladech: zaslání e-mailové zprávy obsahující škodlivý software a porušování autorských práv nahráním hudebního souboru na webové

---

⁸⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 25 Cdo 3/2006 ze dne 22. května 2008.

⁸⁶ KNAPPOVÁ, Marta, *et al. Občanské právo hmotné 1.* 4. vyd. Praha: Aspi, 2005. ISBN 80-7357-127-7, str. 446.

⁸⁷ *Ibid.*, str. 454.

⁸⁸ Důvodová zpráva k NOZ, str. 570.

stránky bez souhlasu autora. V obou případech bude použita koncepce šesti časových kroků páčání deliktů v kyberprostoru.⁸⁹

3.3.1. Šestistupňový časový model páčání deliktu

V případě zaslání e-mailové zprávy obsahující škodlivý software je prvním krokem ke spáchání deliktu vytvoření e-mailové zprávy, která škodlivý software obsahuje. V tomto stupni dochází pouze k přípravě na spáchání deliktu, data jsou zcela v dispozici tvůrce, a pokud by tedy v tomto stupni zůstala, ke spáchání deliktu by vůbec nedošlo. Druhý a třetí stupeň je typický pro kyberprostor. Ve druhém stupni dojde k odeslání e-mailové zprávy, tedy data se dostanou mimo dispozici jejich tvůrce, a prostřednictvím sítě putují ke svému adresátovi. Ve třetím stupni se pak dostanou do e-mailové schránky adresáta, tedy do jeho dispozice, nejsou ale dosud adresátem zobrazeny a škodlivý software je prozatím neaktivní. Ve druhém a třetím stupni může dojít např. ke spáchání správního deliktu, pokud by takový delikt hmotné právo kvalifikovalo jako delikt ohrožovací. Většinou ale nedojde ke spáchání deliktu z pohledu civilněprávního, jelikož chybí jedna z podstatných složek pro založení odpovědnosti – následek protiprávnosti.

Čtvrtý stupeň, který se v teorii označuje jako *locus delicti perfecti*, je zpravidla charakterizován dokonáním deliktu.⁹⁰ V popisovaném případě se bude jednat o situaci, kdy si adresát e-mailu zprávu otevře a do jeho počítače bude nainstalován škodlivý software. Instalace takového software povede pravděpodobně ke vzniku škody jako jednoho z předpokladů deliktní odpovědnosti.

Pátý stupeň zahrnuje soubor událostí, které nastanou poté, co dojde k dokonání deliktu ve čtvrtém stupni. V analyzovaném případě se může jednat o výpadek firemní sítě nebo nemožnost přístupu k datům na počítači adresáta. Tyto okolnosti mohou vést k tomu, že v šestém stupni bude škoda ze strany adresáta pocíťována na více místech než jen v místě, kde mu byl doručen závadný e-mail. Pokud dojde například k výpadku firemní sítě, může nastat situace, kdy systém provozovaný pro zákazníky poškozené společnosti nebude dostupný a někteří zákazníci budou po společnosti požadovat náhradu škody. Tito zákazníci přitom mohou být z více než jedné jurisdikce.

---

⁸⁹ Obdobně též SVANTESSON, D. J. B. *Private international law and the internet*. 1. vyd. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2007. ISBN 90-411-2516-7. str. 269 a násl.

⁹⁰ *Ibid.*, s. 280.

To lze názorně prezentovat na příkladu s porušováním autorských práv nahráním hudebního souboru na webové stránky bez souhlasu autora. Dojde-li ve čtvrtém stupni k nahrání souboru na webové stránky a k jeho zveřejnění, pak ve stupni šestém může dojít k poškození práv autora ve všech jurisdikcích, kde je ochrana jeho práv zaručena a kde jsou tyto stránky dostupné. Internet tak dává páčání deliktů zcela nový rozměr, který se projevuje právě v šestém stupni, ve kterém mohou nastat následky deliktů téměř okamžitě ve více jurisdikcích.

3.4. Delikty v kyberprostoru

Delikty související s informačními technologiemi byly páčány ještě před rozvojem kyberprostoru. Příkladem může být pouliční prodej nelegálních kopií dat na kazetách, disketách a později kompaktních discích. Rozvoj kyberprostoru, zejména internetu, však umožnil jednak mnohem rychlejší výměnu dat a jednak vznik nových deliktů vázaných na jeho existenci. Pojmenování takových deliktů není ale zcela jednoduché. Důvodem je zejména absence kodifikace upravující specificky delikty páchané mimo *reálný svět* v autorovi této práce známých právních rádech. K pojmenování takových deliktů je tedy třeba přistoupit zejména empiricky.

Klasifikace deliktů v kyberprostoru může být provedena dvojím způsobem. Jednak lze takové delikty klasifikovat podle funkce, jakou při jejich páčání hraje kyberprostor. V prvním případě se bude jednat o delikty, kde kyberprostor funguje pouze jako zprostředkovatel. Takové delikty by zpravidla mohly být spáchány i v *reálném světě*, ale kyberprostor většinou urychluje přenos informace a tím i efektivnější spáchání deliktu (například zaslání pomlouvačné informace e-mailem, která by stejně tak mohla být zaslána prostřednictvím klasické pošty).

V druhém případě se bude jednat o delikty, u kterých kyberprostor funguje jako platforma. Pokud by neexistoval, nemohl by být delikt spáchán (například porušování autorských práv prostřednictvím technologie BitTorrent). Tento druhý případ v sobě zahrnuje dvě podskupiny deliktů, jednak ty, které jsou založeny na právní kvalifikaci deliktu existujícího i pro *reálný svět* (například porušování autorského práva), jednak deliktů, které jsou kodifikovány výlučně pro kyberprostor (například nedovolené připojení k cizí síti).

Druhý způsob klasifikace deliktů v kyberprostoru se zakládá na klasifikaci pachatele. Aby mohl kyberprostor existovat, musí existovat skupina subjektů, která umožňuje jeho fungování. Mezi tyto subjekty budou nejčastěji patřit ISP.⁹¹ Jak bude vysvětleno v kapitole 4, v kyberprostoru vystupují ISP, jejichž odpovědnost za spáchání deliktu bývá omezena. Posuzování, zdali byl delikt takovým subjektem spáchán, s sebou jednoznačně nese i posuzování, zdali je jeho odpovědnost omezena podle zvláštních předpisů. Druhou skupinou pak budou uživatelé internetu.

Mezi nejčastější zásahy do soukromých práv ze strany uživatelů internetu v oblasti kyberprostoru patří porušování autorských a obdobných práv. Důvodem je, že informační rovina internetu je složena téměř výhradně z děl, která jsou chráněna autorskými právy, ty jsou relativně dostupné a mnoho uživatelů vnímá porušení k autorským právům na internetu jako něco, co by nemělo být předmětem jakéhokoli postihu.

Tyto nelegální aktivity se často označují jako počítačové pirátství. Počítačové pirátství je potíráno jak v rovině trestněprávní – represivními složkami jednotlivých států, tak v rovině soukromoprávní – žalobami a opatřeními podanými subjekty soukromého práva.

V takových případech na straně žalobců většinou stojí sdružení zastupující držitele autorských práv, většinou celosvětově. Mezi nejvýznamnější z nich patří Mezinárodní federace hudebního průmyslu (IFPI) sdružující výrobce zvukových a hudebně obrazových záznamů, Business Software Alliance (BSA) sdružující zájmy výrobců software, RIAA – americká asociace nahrávacího průmyslu a MPAA – americká filmová asociace. V České republice mezi nejaktivnější patří České protipirátská unie, která zastupuje zejména filmové a video distributory.

Na opačné straně stojí většinou uživatelé, kteří se začnou organizovat ve chvíli, kdy je nějaká používaná služba v ohrožení.⁹² Ojedinele se podporovatelé „pirátského obsahu“ sdružují oficiálně. Tak tomu je kupříkladu u Pirátské strany, která byla původně založena v roce 2006 podporovateli BitTorrent trackeru The Pirate Bay.

---

⁹¹ Viz kapitola 4.

⁹² Kupříkladu ke dni uzavření rukopisu této práce má facebooková stránka The Pirate Bay více, než 400.000 fanoušků.

Právě zprávy sdružení, která zastupují držitele autorských práv, mohou posloužit jako vodítko pro klasifikaci nejčastějších deliktů páchaných v kyberprostoru týkajících se autorského práva. Podle zprávy International Federation of the Phonographic Industry (IFPI) z 18. března 2014 26% všech uživatelů internetu pravidelně přistupuje k nelicencovaným službám. Tento odhad se přitom podle IFPI týká pouze zařízení, jako jsou počítače, netýká se tedy chytrých telefonů (*smartphones*) a tabletů.⁹³ Podle studie BSA komerční hodnota šedé ekonomiky v oblasti pirátského software dosáhla v roce 2011 hodnoty 63,4 miliard amerických dolarů.⁹⁴ V některých zemích (Čína, Rusko, Venezuela) dokonce podíl nelegálního software podle BSA přesahuje 50%.⁹⁵

Zpráva IFPI přitom identifikuje pět klíčových oblastí, ve kterých se nahrávací průmysl soustředí na boj proti pirátství:

- ISP – hrají významnou roli v potírání porušování autorských práv, pokud jsou povinni závadný obsah blokovat. Zpráva zejména zmiňuje možnost blokování přístupu na závadné stránky ze strany poskytovatelů připojení v EU.
- Internetové vyhledávače – zůstávají službou, která poskytuje nejvíce odkazů na nelicencované služby.
- Soudní spory – hrají klíčovou roli, zejména nejnovější spory proti ISP (isoHunt, Megaupload, Rapidshare a Hotfile) hrály významnou roli v tom, že tyto služby byly buď omezeny, nebo ukončeny.
- Legislativa – prioritní je zejména zvýšení možností on-line vymáhání ochrany autorských práv.
- Reklama – je nejvýznamnějším zdrojem financování nelicencované hudby.⁹⁶

---

⁹³ IFPI. *Music subscription revenues help drive growth in most major markets* [online]. 2014. [cit. 2014-08-01]. Dostupný z: <<http://www.ifpi.org/news/music-subscription-revenues-help-drive-growth-in-most-major-markets>>.

⁹⁴ Bussines Software Alliance. *Shadow Market. 2011 BSA Global Software Piracy Study* [online]. 2012. [cit. 2014-08-01]. Dostupný z: http://globalstudy.bsa.org/2011/downloads/study_pdf/2011_BSA_Piracy_Study-Standard.pdf, str. 1.

⁹⁵ Bussines Software Alliance. *Shadow Market. 2011 BSA Global Software Piracy Study* [online]. 2012. [cit. 2014-08-01]. Dostupný z: http://globalstudy.bsa.org/2011/downloads/study_pdf/2011_BSA_Piracy_Study-Standard.pdf, str. 6.

⁹⁶ IFPI. *Music subscription revenues help drive growth in most major markets* [online]. 2014. [cit. 2014-08-01]. Dostupný z: <<http://www.ifpi.org/news/music-subscription-revenues-help-drive-growth-in-most-major-markets>>.

Výše uvedené naznačuje, že předmětem soudních sporů jsou často střety nejen mezi uživateli internetu a kolektivními správci, ale též mezi kolektivními správci a ISP. Snahou kolektivních správců je v případě, že nemohou postihnout jednání uživatelů, zamezit páčání deliktů na úrovni ISP.

Mezi další delikty, se kterými se lze setkat v oblasti kyberprostoru, patří například porušování průmyslových práv, porušování osobnostních práv, nekalá soutěž, porušení práv k doménovým jménům, narušení soukromí nebo delikty týkající se narušování počítačových systémů.

4. OMEZENÍ DELIKTNÍ ODPOVĚDNOSTI ISP

Jak bylo uvedeno v předchozí kapitole, odpovědnost za delikt je tradičně posuzována podle obecných předpisů soukromého práva. Pro oblast informačních technologií však existuje speciální kategorie subjektů, jejichž odpovědnost je v určitých případech posuzována odlišně, resp. jejich odpovědnost je *ex lege* omezena. Mezi tyto subjekty patří poskytovatelé technických a automatizovaných služeb v kyberprostoru, kteří sami obsah kyberprostoru netvoří, ale umožňují jeho existenci (ISP). Jedná se o ty, kteří umožňují přístup k sítím, virtuální přenos dat a umístování těchto dat v kyberprostoru. ISP právně netvoří samostatnou kategorii osob, jedná se o běžné fyzické či právnické osoby; jsou však charakterizovány speciálním předmětem své činnosti.

Odpovědnost, jak bylo vysvětleno v předchozí kapitole, právo rozeznává objektivní a subjektivní. V případě objektivní odpovědnosti sankce nastává bez ohledu na zavinění, tedy subjekt vůbec nemusí mít v úmyslu právní povinnost porušit. Vzhledem k množství operací a dat, se kterými se ISP setkávají, při jejich činnosti dochází ke styku s protiprávním obsahem a tudíž i k potenciálnímu vzniku určitého typu odpovědnosti, včetně odpovědnosti bez jakéhokoli zavinění. S ohledem na to, že se jedná o jedny z nevýznamnějších subjektů v kyberprostoru, je třeba jejich odpovědnosti věnovat zvláštní pozornost. Navíc ISP poskytují často služby přeshraničně, případně poskytují služby, jejichž dopad je přeshraniční (např. poskytnutí prostoru pro umístění webové stránky, která je pak dostupná ve více zemích), proto je třeba jim věnovat pozornost i z pohledu přeshraničního. Snaha založit odpovědnost ISP je v praxi založena nejčastěji v souvislosti s následujícími právními jednáním:

- Porušování autorských práv a práv z průmyslového vlastnictví – například odpovědnost na straně filesharingového serveru vzniklá umístěním chráněného díla uživatelem na server, odkud může být dílo dále stahováno, bez souhlasu autora.
- Existence protiprávního materiálu – například odpovědnost poskytovatele připojení k počítačové síti za distribuci protiprávního materiálu zasílaného mezi uživateli takovou počítačovou sítí.

- Pomluva, nekalá soutěž, porušení obchodního tajemství – například odpovědnost provozovatele internetového diskusního fóra za protiprávní příspěvky umístěné diskutujícím.

Právo, jímž se bude řídit příslušný delikt vztah, pak může určit, že odpovědnost ISP bude založena na objektivním principu, tedy bez jakéhokoli zavinění.⁹⁷ Je-li v určitých případech definována odpovědnost na objektivním principu, mohl by příslušný ISP odpovídat i jen za to, že pomohl s provedením, respektive přímo provedl operaci spočívající v protiprávním vytvoření, zpracování nebo přenosu určité informace.⁹⁸ To by však bylo vůči ISP, pokud jejich činnost skutečně probíhá automaticky a nepodílejí se na vytváření obsahu, natolik závažným zásahem, který by mohl ohrozit samotné fungování internetu. Tato teze však neplatí, pokud se ISP na vytváření obsahu sami podílejí nebo uživatelé podněcují k zejména nelegálním aktivitám. Takovým ISP by právo nemělo poskytovat ochranu. Současný evropský i americký systém i rozhodovací praxe v zásadě těmto tezím odpovídá.⁹⁹

4.1. Období neexistence speciální úpravy pro ISP

90. léta 20. století jsou charakterizována neexistencí speciální úpravy pro ISP tak, jak ji známe dnes. Odpovědnost ISP soudy posuzovaly podle obecných pravidel. Judikatura z tohoto období, která se věnuje otázkám odpovědnosti ISP, se rozvinula zejména v USA. Tato kapitola se tedy na USA zaměří jednak z důvodu, že v USA došlo k založení institutu ISP a ohledně omezení jejich odpovědnosti tam existuje bohatá judikatura, jednak z důvodu možné aplikace některých institutů práva USA na subjekty z EU.

Za první známější případ týkající se odpovědnosti ISP lze považovat rozhodnutí United States District Court for the Southern District of New York z roku 1991 ve věci

⁹⁷ Tak je tomu například podle ust. § 45 AZ, podle kterého „do práva autorského neoprávněně zasahuje též ten, kdo pro své dílo používá názvu nebo vnější úpravy již použitých po právu jiným autorem pro dílo téhož druhu, jestliže by to mohlo vyvolat nebezpečí záměny obou děl, pokud nevyplyvá z povahy díla nebo jeho určení jinak“ nebo v případě úpravy nekalé soutěže platné v České republice do 31. prosince 2013, jak konstatoval Nejvyšší soud v rozsudku sp. zn. 32 Odo 1230/2005 ze dne 14. března 2006: „Zásadní však je, že obchodní zákoník v příslušných ustanoveních, upravujících nekalou soutěž (srov. § 44 a násl. obch. zák.), tudíž stanovujících, co je jednáním v nekalé soutěži, volní složku projevu vůle (zavinění úmyslné či nedbalostní, zakládající možnost vyvinění-exkulpace), neřeší, ale právě naopak odpovědnost rušitele zakládá na objektivním principu.“

⁹⁸ POLČÁK, R. *Právo na internetu: spam a odpovědnost ISP*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2007. ISBN 978-80-251-1777-4, str. 53.

⁹⁹ Viz např. rozhodnutí United States Court of Appeals for the Ninth Court ve věci *Columbia Pictures Industries, Inc. et al. v. Gary Fung, Isohunt Web Technologies, Inc.* ze dne 21. března 2013.

*Cubby, Inc. v. CompuServe Inc.*¹⁰⁰ V tomto sporu se rozhodovalo o žalobě společnosti Cubby proti poskytovateli on-line zpráv, společnosti CompuServe, jejichž obsah byl vytvářen třetí stranou, společností Cameron Communications. Ta do on-line zpráv přejímala obsah od Rumorville USA, publikace dostupné na fóru novinářů (*Journalism Forum*) vytvářené Asociací Don Fitzpatrick. Asociace Don Fitzpatrick publikovala v dubnu 1990 pomlouvačný článek o aktivitách konkurence, společností Blanchard a Cubby, Inc. a text tohoto článku byl převzat společností Cameron Communication do zpráv publikovaných on-line CompuServe. Společnost Cubby pak podala žalobu na CompuServe za umožnění publikace pomluvy na její internetové stránce a označila společnost CompuServe za vydavatele (*publisher*) závadné zprávy. S žalobou se ale soud neztotožnil a nevyhověl jí. V rozhodnutí soud uzavřel, že CompuServe lze považovat nikoli za vydavatele závadné informace, ale za jejího distributora, a jeho odpovědnost může být založena pouze, pokud o porušení práv věděl nebo vědět měl. Vzhledem k tomu, že CompuServe nerevidoval obsah svých on-line stránek, za závadný obsah nemohl být odpovědný. Toto rozhodnutí na dlouhou dobu založilo rozhodovací praxi v USA. Pokud internetové stránky s informacemi neprocházely editací, bylo obtížné založit za obsah těchto stránek odpovědnost na straně jejich provozovatelů. Rozhodnutí však vycházelo z obecných principů odpovědnosti a nezaložilo žádnou zvláštní odpovědnost pro poskytovatele služeb jako byl CompuServe.¹⁰¹

Na toto rozhodnutí navázalo rozhodnutí z roku 1995 ve věci *Stratton Oakmont, Inc. v. Prodigy Services Co.*¹⁰² Spor se týkal údajné pomluvy společnosti Stratton Oakmont publikované na on-line fóru Prodigy's Money Talk provozovaném společností Prodigy Services. Společnost Stratton Oakmont v žalobě tvrdila, že Prodigy Services je vydavatelem zprávy zveřejněné na on-line fóru a tudíž je za ni plně odpovědná. Prodigy Services naopak argumentovala, že s přihlédnutím k rozhodnutí ve věci *Cubby v. CompuServe* nemůže být její odpovědnost založena, jelikož sama needitovala obsah vytvářený uživateli stránky. Soud se ale neztotožnil s argumentací žalovaného a založil

---

¹⁰⁰ Rozhodnutí United States District Court for the Southern District of New York ve věci *Cubby, Inc. v. CompuServe Inc.* ze dne 29. října 1991.

¹⁰¹ *Ibid.*

¹⁰² SIDERITS, Matthew. Defamation in Cyberspace: Reconciling *Cubby, Inc. v. CompuServe, Inc.* and *Stratton Oakmont v. Prodigy Services Co* [online]. In : *Marquette Law Review*, Vol. 79, Issue 4, 1996. Str. 1065-1082. [cit. 2014 08-01]. Dostupný z: <<http://scholarship.law.marquette.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1557&context=mulr>>.

jeho odpovědnost s poukazem na to, že stránky byly monitorovány pro závadný obsah, editovány a některý obsah byl ze stránek společností Prodigy Services odstraňován.

4.2. Communications Decency Act

Výše uvedená praxe amerických soudů a posuzování odpovědnosti některých subjektů v kyberprostoru podle obecných právních předpisů se v USA změnila v roce 1996 přijetím článku 230 Communications Decency Act (CDA). Článek 230 odst. 1 písm. c) (1) CDA zakotvuje speciální typ odpovědnosti pro poskytovatele nebo uživatele interaktivních počítačových služeb. Ti jsou považováni za vydavatele nebo šířitele (*publisher or speaker*) jakékoli informace poskytnuté jiným poskytovatelem. Odpovědnost podle čl. 230 odst. 1 písm. c) (2) není založena ani tehdy, když poskytovatel nebo uživatel interaktivních počítačových služeb se k některému závadnému materiálu pokouší zamezit přístup, například filtrováním takového závadného obsahu. Toto první zakotvení jakéhosi *safe harbour* je dodnes kritizováno pro širokou aplikaci ve prospěch svobody slova. Kupříkladu Carter poznamenává: „*dekádu po přijetí článku 230 je zřejmé, že v kontextu pomluv rovnováha mezi svobodou slova a ochranou pověsti jednotlivce je příliš vychýlena ve prospěch svobody slova. V současnosti poškození jednotlivci často čelí neudržitelné situaci, kdy nejsou schopni žalovat ty, které mohou identifikovat, zatímco nemohou žalovat ty, které by identifikovat mohli. Aby se napravila tato situace, provozovatelé webových stránek by měli být povinni získat a zajistit adekvátní identifikaci těch, kteří na stránkách publikují, aby se poškození mohli dovolat příslušné nápravy. Současně by provozovatelé webových stránek měli být na požádání povinni publikovat odpověď poškozených k původnímu závadnému textu.*“¹⁰³ Problémem CDA je rovněž nedostatečné vymezení subjektů, na které se vztahuje. Zákon totiž o tom, kdo je poskytovatelem či uživatelem interaktivní počítačové služby mlčí.

4.3. Digital Millenium Copyright Act

Podle čl. 230 odst. 1 písm. c) CDA se předpis neuplatní na otázky trestního práva, práva federálních států, telekomunikačního práva a práva duševního vlastnictví. Právě otázky práva duševního vlastnictví ve vztahu k odpovědnosti ISP v USA řeší speciální úprava v Digital Millenium Copyright Act (DMCA), který byl přijatý v roce 1998. Jeho

---

¹⁰³ CARTER, Barton. *Who is Safe in This Harbor? Rethinking Section 230 of the Communications Decency Act* [online]. [cit. 2014 08-01]. Dostupný z: <<http://www.forumonpublicpolicy.com/archivespring08/carter.pdf>>. Překlad autor.

část druhá, která se nazývá Online Copyright Infringement Liability Limitation Act, zavedla poprvé v komplexní podobě institut tzv. *safe harbour*, který se později v pozměněné podobě stal součástí i unijních a tedy i českých předpisů.

Safe harbour je vlastně omezením odpovědnosti ISP při splnění podmínek chování definovaných v právním předpise. DMCA je oproti kusé úpravě v CDA mnohem detailnější, jak co se týče podmínek pro uplatnění *safe harbour*, tak co se týče vymezení subjektů, na které se vztahuje, tzv. poskytovatele služby. Podle ust. č. II. čl. 512 odst. k) (1) DMCA se poskytovatelem služby rozumí „*jakákoli entita nabízející přenos, routing nebo poskytující připojení k digitálním on-line komunikacím mezi body specifikovanými uživatelem, materiálu dle volby uživatele bez změny obsahu materiálů, jak je odeslán nebo doručen.*“¹⁰⁴ DMCA pak dělí tyto poskytovatele do čtyř kategorií: poskytovatelé přenosu materiálu; poskytovatelé cachingových služeb; poskytovatelé hostingových služeb; a poskytovatelé informací o umístění obsahu. Pro každou z kategorií poskytovatelů pak DMCA stanoví podmínky, při jejichž splnění dochází k omezení jejich odpovědnosti.

Poskytovateli přenosu materiálu se rozumí zejména subjekty umožňující připojení k internetu. Jejich odpovědnost je omezena ve vztahu k porušení autorských práv vzniklého na obsahu, který tito poskytovatelé přenášejí po síti včetně dočasného uložení tohoto obsahu z důvodů transmise nebo routingu. Aby se toto omezení odpovědnosti mohlo uplatnit, poskytovatel přenosu nesmí přenos iniciovat, určovat adresáta přenosu, volit či zasahovat do přenášeného obsahu, zpřístupňovat jiným příjemcům, uchovat jej po dobu delší než nezbytnou či jej jakkoli modifikovat. Významnou podmínkou je taktéž automatickost celého procesu přenosu dat.¹⁰⁵

Za poskytovatele cachingových služeb jsou zjednodušeně řečeno považovány ty subjekty, které participují na přenosu dat vytvářením dočasných kopií souborů pro urychlení přenosu dat. Odpovědnost těchto subjektů je omezena ve vztahu k porušení autorských práv v případě, že data on-line neumistňují, nemodifikují je, dodržují určité technologické standardy, neurčují adresáta dat a meziukládání dat probíhá automaticky.

---

¹⁰⁴ Č. II. čl. 512 odst. k) (1) DMCA. Překlad autor.

¹⁰⁵ Č. II. čl. 512 odst. a) DMCA.

Pokud se však poskytovatel cachingové služby hodnověrně dozví o protiprávním obsahu, je povinen takový obsah odstranit nebo zablokovat k němu přístup.¹⁰⁶

Kategorií, do které spadá nejvíce poskytovatelů služeb, jsou poskytovatelé hostingu. Za ty lze považovat služby nabízející ukládání dat do virtuálního prostředí (cloudu), filesharingové služby, poskytovatele prostoru pro tvorbu webových stránek nebo provozovatele diskusních fór. Omezení odpovědnosti za porušení autorských práv se u provozovatelů hostingu aplikuje v případě, že poskytovatel nemá povědomí o závadném obsahu, který je u něj třetí stranou uložen, nejsou mu ani známy okolnosti, ze kterých by vyplývala protiprávnost takového obsahu, a pokud by se o protiprávnosti či okolnostech jí nasvědčujících dozvěděl, neprodleně by takový protiprávní obsah odstranil nebo zablokoval k němu přístup. Poskytovatel hostingu nesmí být současně přímým finančním beneficentem z nelegálních aktivit (pokud má současně právo a možnost takové aktivity kontrolovat).¹⁰⁷ Tato poslední podmínka je výrazným rozdílem oproti unijní úpravě a pro další analýzu je vhodné se jí zabývat podrobněji.

Založením finanční benefice z nelegálních aktivit se zabýval v roce 2013 Ninth Circuit Court of Appeals ve věci *Columbia Pictures Industries, Inc. v. Gary Fung and isoHunt Web Technologies, Inc.*¹⁰⁸ Žalovaní Gary Fung a isoHunt Web Technologies, Inc. měli být podle žaloby odpovědni za porušování práv vyplývajících z duševního vlastnictví z titulu provozování několika webových stránek, které nabízely a sdílely soubory typu torrent. Soud během jednání dospěl k závěru, že více, jak 90% obsahu těchto stránek souviselo s porušováním autorských práv. Současně soud dospěl k závěru, že převážná část příjmu žalovaných byla založena na reklamě na filmy a televizní pořady, které si uživatelé mohli nelegálně stáhnout na webových stránkách žalovaných. Soud se v rozhodnutí poprvé vyjádřil k pojmu přímého finančního beneficenta z nelegálních aktivit (*financial benefit directly attributable to the infringing activity*) použitého v DMCA a konstatoval, že žalovaní tuto definici jednoznačně splňují. Soud navíc konstatoval, že žalovaní měli jednoznačně právo a možnost kontrolovat nelegální aktivity, jelikož sami aktivně pomáhali uživatelům ve vyhledávání závadných dat. Žalovaným tedy nebyla ze strany soudu poskytnuta ochrana *safe harbour* a jejich odpovědnost za poškození práv

---

¹⁰⁶ Č. II. čl. 512 odst. b) DMCA.

¹⁰⁷ Č. II. čl. 512 odst. c) DMCA.

¹⁰⁸ Rozhodnutí United States Court of Appeals for the Ninth Court ve věci *Columbia Pictures Industries, Inc. et al. v. Gary Fung, Isohunt Web Technologies, Inc.* ze dne 21. března 2013.

vyplývající z duševního vlastnictví byla založena. Rozhodnutí je označováno za „vítězství majitelů obsahu proti webovým stránkám, které sice neporušují díla přímo, ale podněcují uživatele, aby tak činili.“¹⁰⁹

K otázce finančního beneficianta se Ninth Circuit Court of Appeals částečně vyjádřil již dříve v roce 2011 v rozhodnutí ve věci *UMG Recordings, Inc. v. Shelter Capital Partners LLC*, ve kterém naopak omezení odpovědnosti odmítl z důvodu, že žalobce neprokázal, že by žalovaný měl dostatečné právo a možnost kontrolovat nelegální aktivity. V posuzovaném případě se jednalo o webové stránky, na kterých uživatelé mohli sdílet videa přehrávaná on-line. Stránky neobsahovaly kontrolní mechanismy vkládaných videí ani možnost jejich editování na straně žalovaného. Podle rozhodnutí soudu možnost kontrolovat nelegální aktivity musí zahrnovat více než jen možnost mazat a kontrolovat ukládaná videa, ale musí zahrnovat další faktory ovlivňování aktivit uživatelů. Zajímavá byla argumentace žalobce, který se snažil dovodit odpovědnost žalovaného na základě zprostředkované odpovědnosti (*vicarious liability*) tak, jak soudy rozhodly dříve v případě *A&M Records, Inc. v. Napster, Inc.* To by znamenalo, že by poskytovatel služby zodpovídal přímo, jako pachatel. Tuto argumentaci však soud odmítl.

Oproti unijní úpravě DMCA zakotvuje kategorii poskytovatelů informací o umístění obsahu. V zásadě se jedná o úpravu pro vyhledávače obsahu na internetu, tedy o kategorii, která v unijní úpravě chybí, a zařazení těchto poskytovatelů řešil až v nedávné době SDEU.¹¹⁰ Vyhledávač obsahu podle DMCA není odpovědný za porušení autorských práv tehdy, pokud nemá povědomí o závadném obsahu ani jim nejsou známy okolnosti, ze kterých by vyplývala protiprávnost takového obsahu a pokud by se o protiprávnosti či okolnostech jí nasvědčujících dozvěděl, neprodleně by takový protiprávní obsah odstranil nebo zablokoval k němu přístup.¹¹¹

V případě poskytovatelů hostingu DMCA upravuje ještě dva významné instituty, které mají mezinárodněprávní aspekty. Prvním z nich je detailní úprava výzvy k odstranění

---

¹⁰⁹ PUDELKA, Glenn, ROBINS, Lawrence. *Ninth Circuit upholds copyright infringement inducement by torrent sites* [online]. [cit. 2014 08-01]. Dostupný z: <<http://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=d91676f6-0f32-4eba-be4f-4423db812477>>. Překlad autor.

¹¹⁰ Rozsudek SDEU č. C-236/08 - C-238/08 ve spojených věcech Google France SARL, Google Inc. v. Louis Vuitton Malletier SA (C-236/08) a Google France SARL v. Viaticum SA, Luteciel SARL (C-237/08) a Google France SARL v. Centre national de recherche en relations humaines (CNRRH) SARL, Pierre-Alexis Thonet, Bruno Raboin, Tiger SARL (C-238/08) ze dne 23. března 2010.

¹¹¹ Č. II. čl. 512 odst. d) DMCA.

závadného obsahu (*notification of claimed infringement*). V této části se DMCA opět výrazně liší od unijní úpravy. Ta sice obdobný institut upravuje, ale nestanoví přesné náležitosti výzvy, což v praxi činí potíže zejména v tom ohledu, že poskytovatelé služeb často vracejí výzvy oznamovatelům s tím, že jejich obsah je nedostatečný. DMCA stanoví, že výzva musí být v písemné formě a musí obsahovat následující:

- i. *Fyzický nebo elektronický podpis osoby oprávněné jednat za držitele výhradních práv, která mají být poškozena;*
- ii. *Označení autorského díla, u něhož došlo k poškození autorských práv, nebo pokud se jedná o více autorských děl na jedné on-line stránce, které jsou předmětem jedné výzvy, příkladný list takových děl;*
- iii. *Označení materiálu, který je předmětem poškození a který má být odstraněn, nebo ke kterému má být znemožněn přístup a dostatečné informace, aby poskytovatel služby mohl tento materiál identifikovat;*
- iv. *Dostatečné informace, na kterých poskytovatel služby může kontaktovat oznamovatele, jako je adresa, telefonní číslo a pokud je dostupná, též e-mailová adresa.*¹¹²

Poskytovatel služby hostingu, pokud se prostřednictvím výzvy k odstranění závadného obsahu dozví o závadném obsahu, je povinen bezodkladně (*expeditiously*) k takovému obsahu zablokovat přístup nebo tento obsah odstranit (*remove, or disable access to*). Pokud tak neučiní, nemůže se dovolávat omezení odpovědností prostřednictvím *safe harbour*. Pro tento proces se vžil název *notice and takedown procedure*.

Vzhledem k absenci detailní úpravy výzvy ke stažení závadného obsahu v jiných jurisdikcích se řada poskytovatelů hostingových služeb mimo USA inspiruje detailní úpravou DMCA a součástí smluvních podmínek činí podrobný popis, jak má taková výzva vypadat.¹¹³

Posledním ze stavebních pilířů systému omezení odpovědnosti poskytovatele hostingových služeb v USA je tzv. určený zástupce (*designated agent*). Poskytovatelé

---

¹¹² Č. II. čl. 512 odst. c) DMCA odst. 3. Překlad autor.

¹¹³ Viz např. turecké www.put.io [online]. [cit. 2014 08-01]. Dostupný z: <https://put.io/dmca> nebo české www.ulozto.cz [online]. [cit. 2014 08-01]. Dostupný z <http://www.ulozto.cz/podminky/pravidla-oznameni>.

hostingových služeb mají za povinnost si takového agenta zvolit, registrovat jej včetně jeho kontaktů u Úřadu autorských práv (*Copyright Office*) a pokud tak neučiní, nemohou se vůbec omezení odpovědnosti dovolávat. Smyslem této úpravy je zabezpečit, že držitelé autorských práv budou zcela jasně vědět, kam směřovat výzvy k odstranění závadného obsahu. Důsledky neregistrace zástupce u Úřadu autorských práv ukázalo rozhodnutí ve věci *Oppenheimer v. Allvoices, Inc.* z ledna 2014. V něm fotograf Oppenheimer žaloval společnost Allvoices za porušování autorských práv umístěním jeho fotografií na internet uživateli Allvoices. Žalobce přitom poukázal na skutečnost, že Allvoices neměla řádně zaregistrovaného určeného zástupce a nemůže se tak dovolávat omezení odpovědnosti. Přestože se žalovaný snažil zaregistrovat určeného zástupce zpětně, soud k omezení odpovědnosti z důvodu neexistence určeného zástupce nepřihlédl a žalobě vyhověl.¹¹⁴

K zaregistrování určeného zástupce se uchylují i někteří ISP výlučně mimo území USA.¹¹⁵ Je ovšem otázka, zdali je to v případě společností, které neprovozují svoje služby v USA, ani na USA necílí, zapotřebí. Odpověď na tuto otázku lze nalézt v judikatuře Ninth Circuit Court of Appeals v rozhodnutí *Allarcom Pay Television, Ltd. v. General Instrument Corp.* Sice se jedná o rozhodnutí ve věci televizního vysílání, avšak i podle amerických autorů lze tyto spory připodobnit k případům na internetu.¹¹⁶ V tomto sporu měl žalobce, Allacrom, výlučná práva vysílat programy některých televizních kanálů prostřednictvím předplatitelských služeb v západní části Kanady. Společnost Showtime Networks, Inc. měla právo vysílat obdobné programy v USA, ale nikoli v Kanadě. Společnost General Instrument Corp. umožnila svým zákazníkům v USA i v Kanadě prodej svého systému příjem signálu Showtime, a umožnila tak jak svým zákazníkům v USA, tak v Kanadě příjem programů, na které neměl v Kanadě ani General Instrument Corp., ani Showtime vysílací práva. Při posuzování, zdali došlo k porušení autorských práv, soud konstatoval, že „přinejmenším k jednomu údajnému porušení musí dojít zcela na teritoriu USA a za dokonání porušení na území USA nelze považovat pouhé povolení extrateritoriálních porušení.“¹¹⁷ Soud totiž došel k závěru, že produkce televizních kanálů nastala až v Kanadě,

---

¹¹⁴ Rozhodnutí United States District Court Northern District Court of California ve věci David Oppenheimer et al. v. Allvoices, Inc. ze dne 10. června 2014.

¹¹⁵ Viz například nahlášení určeného zástupce společností Nodus Technologies spol. s r.o. provozující portál ulozto.cz [online]. [cit. 2014 08-01]. Dostupný z: <http://www.copyright.gov/onlinesp/agents/n/nodus_tech.pdf>.

¹¹⁶ MATULIONYTE, Rita. *Law Applicable to Copyright A Comparison of the ALI and CLIP Proposals*. 1. vyd. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2011. ISBN-13: 978-0857934284, str. 98.

¹¹⁷ Ninth Circuit Court of Appeals ve věci *Allarcom Pay Television, Ltd. v. General Instrument Corp.* ze dne 2. listopadu 1995. Překlad autor.

a americké právo se na extraterritoriální porušení nemůže vztahovat. Pokud by však společnost Allacrom utrpěla škodu v USA, pak by zřejmě bylo možné právo USA aplikovat.¹¹⁸

Soudy USA však nejsou v rozhodování extraterritoriálních porušení zcela jednotné. Příkladem může být Second Circuit Court of Appeals v rozhodnutí *National Football League v. PrimeTime 24 Joint Venture*¹¹⁹ Rozhodnutí se týkalo situace, kdy žalovaný PrimeTime získával signál v USA a vysílal jej jak americkým, tak kanadským divákům. Zatímco získávání signálu v USA neznamenovalo porušení autorských práv, jejich vysílání do Kanady již ano. Soud v tomto případě rozhodl, že vysílání v Kanadě zahrnuje „*veškeré kroky, kterými chráněné dílo nachází cestu k publiku.*“¹²⁰ Z toho důvodu shledal soud PrimeTime odpovědný. Někteří autoři se staví k tomuto rozhodnutí kriticky s tím, že soud ignoroval princip teritoriality.¹²¹ Autor této práce se však domnívá, že soud spíše než princip teritoriality v rozhodnutí interpretoval, co vše může zahrnovat vysílání signálu.

Z výše uvedených rozhodnutí lze tedy dovodit, že aby se na společnosti inkorporované mimo USA vztahovala americká ochrana duševního vlastnictví a tedy i *safe harbour* podle DMCA, musí dojít k porušování hmotného práva v USA. Pod pojem porušování přitom může spadnout i jeden ze stupňů páčání deliktu. Nelze ovšem opomenout, že umístěním (či umožněním umístění) autorsky chráněného obsahu bez souhlasu autora na webovou stránku, která umožňuje stažení takového obsahu uživateli z USA, může ke spáchání deliktu v USA dojít automaticky.¹²² Pokud by provozovatel webové stránky neměl registrovaného určeného zástupce, nemohl by se pak dovolávat v USA *safe harbour*.

4.4. Právní úprava ISP v EU a České republice

Evropská unie přijala jednotnou regulaci ISP až v roce 2000 přijetím Směrnice 2000/31/ES. Evropský normotvůrce zvolil formu směrnice, jedná se tedy o úpravu

---

¹¹⁸ BELL, Tom. Pirates in the Family Room: How Performances from Abroad, to U.S. Consumers, Might Evade Copyright Law. In : *Southwestern Journal International Law* 245, str. 245-252, 2011. str. 249.

¹¹⁹ Second Circuit Court of Appeals For the Secon Circuit ve věci *National Football League v. PrimeTime 24 Joint Venture* ze dne 28. dubna 2000.

¹²⁰ *Ibid.*, bod 18. Překlad autor.

¹²¹ MATULIONYTE, Rita. *Law Applicable to Copyright A Comparison of the ALI and CLIP Proposals*. 1. vyd. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2011. ISBN-13: 978-0857934284, str. 93.

¹²² CROWLEY, Michael. *Raise The Yellow Submarine! Subafilms and Extraterritorial Application of the Copyright Act. CJEU in UPC Telekabel Wien: A totally legal court order...to do the impossible* [online]. [cit. 2014 08-01]. Dostupný z: <<http://www.fclj.org/wp-content/uploads/1995/01/crowley.pdf>>.

odpovědnosti implementovanou do národních právních řádů s minimálním rozsahem obdobným ve všech státech EU. V České republice byla Směrnice 2000/31/ES implementována do Zákona o informační společnosti. Podle důvodové zprávy k Směrnici 2000/31/ES „*stávající a vznikající rozdíly mezi právními předpisy a judikaturami členských států týkajícími se odpovědnosti poskytovatelů služeb jednajících jako zprostředkovatelé brání řádnému fungování vnitřního trhu zejména tím, že ztěžují rozvoj přeshraničních služeb a narušují hospodářskou soutěž. Poskytovatelé služeb jsou za určitých okolností povinni jednat, aby předešli a zastavili protiprávní jednání. Tato směrnice by měla tvořit vhodný podklad pro vypracování rychlých a spolehlivých metod na odstranění protiprávních informací a na znemožnění přístupu k nim. Příslušné metody by měly být vypracovány na základě dobrovolných dohod mezi všemi zúčastněnými stranami a měly by být podporovány členskými státy. Je v zájmu všech stran zúčastněných na poskytování služeb informační společnosti, aby tyto metody byly přijaty a uplatňovány. Ustanovení této směrnice o odpovědnosti by neměla jednotlivým stranám bránit v rozvíjení a účinném provádění technických ochranných a identifikačních systémů, jakož i technických kontrolních přístrojů zpřístupněných digitální technikou v mezích stanovených směrnicemi 95/46/ES a 97/66/ES.*“¹²³ Nutnost přijetí této úpravy, kterou však důvodová zpráva nezmiňuje, je rovněž reakce na již existující systém v USA, který zaručoval rychlejší rozvoj služeb poskytovaných ISP. Oproti úpravě USA je však unijní úprava stručnější, což, jak bude rozvinuto dále v textu, činí nemalé interpretační potíže.

Omezení odpovědnosti podle Směrnice 2000/31/ES se vztahuje na tzv. poskytovatele, kterým je každá fyzická nebo právnická osoba, která poskytuje určitou službu informační společnosti.¹²⁴ Službami informační společnosti směrnice rozumí služby ve smyslu čl. 1 odst. 2 Směrnice 98/34/ES ve znění Směrnice 98/48/ES,¹²⁵ tedy každé služby poskytované zpravidla za úplatu, na dálku (tj. služba poskytovaná bez současné přítomnosti stran), elektronicky (tj. služba odeslaná z výchozího místa a přijatá v místě jejího určení prostřednictvím elektronického zařízení pro zpracování a uchovávání dat (včetně digitální komprese) a jako celek odeslané, přenesené nebo přijaté drátově, rádiově, opticky nebo jinými elektromagnetickými prostředky) a na individuální žádost příjemce

---

¹²³ Recital 40 Směrnice 2000/31/ES.

¹²⁴ Čl. 2 písm. b) Směrnice 2000/31/ES.

¹²⁵ Čl. 2 písm. a) Směrnice 2000/31/ES.

služeb (tj. služba poskytovaná přenosem dat na individuální žádost).¹²⁶ Příloha V Směrnice 98/34/ES pak zahrnuje služby, které jsou z definice vyjmuty.

Vodítko, které služby lze pod definicí zahrnout, obsahuje recitál 18 Směrnice 2000/31/ES: „*služby informační společnosti zahrnují širokou škálu hospodářských činností, které probíhají on-line. Tyto činnosti mohou spočívat zejména v on-line prodeji zboží. Činnosti, jako je dodávka zboží jako taková nebo poskytování služeb off-line, zde nejsou zahrnuty. Služby informační společnosti se neomezují výhradně na služby umožňující uzavírání smluv on-line, ale vztahují se rovněž, pokud jde o hospodářskou činnost, na služby, které nehradí ti, kdo je přijímají, jako např. služby poskytující informace on-line nebo obchodní sdělení nebo ty služby, které poskytují nástroje umožňující vyhledávání dat, přístup k datům a získávání dat. Služby informační společnosti zahrnují rovněž služby, které spočívají v předávání informací prostřednictvím komunikační sítě, v poskytování přístupu ke komunikační síti nebo v shromažďování informací poskytovaných příjemcem služby. Televizní vysílání ve smyslu směrnice 89/552/EHS ani rozhlasové vysílání nejsou službami informační společnosti, neboť nejsou poskytovány na individuální žádost. Naopak službami informační společnosti jsou služby, které jsou poskytovány z místa na místo, jako je video na přání nebo poskytování obchodního sdělení elektronickou poštou. Používání elektronické pošty nebo jiných rovnocenných individuálních komunikačních prostředků fyzickými osobami mimo rámec jejich obchodní nebo profesní činnosti včetně jejich používání pro uzavírání smluv mezi těmito osobami není službou informační společnosti. Smluvní vztah mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem není službou informační společnosti. Činnosti, které pro svou povahu nelze vykonávat na dálku a elektronickou cestou, jako povinná účetní kontrola společnosti nebo lékařská konzultace vyžadující fyzické vyšetření pacienta, nejsou službami informační společnosti.*“

Přesto by si definice poskytovatele zasloužila několik upřesnění. Především kritérium „*zpravidla za úplatou*“ je zapotřebí chápat široce. Polčák jej chápe tak, že „*je obvyklé za příslušnou službu vybírat úplatou. Neznamená to však, že služba splňující výše uvedené podmínky, která je poskytována v konkrétním případě zdarma, této definici*

---

¹²⁶ Čl. 1 odst. 2 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/48/ES ze dne 20. července 1998, kterou se mění směrnice 98/34/ES o postupu při poskytování informací v oblasti norem a technických předpisů.

*neodpovídá.*¹²⁷ Autor této práce se však domnívá, že spíše než úplata by se však hodilo použít kritérium *protiplnění*. V internetovém prostředí je poměrně běžné, že subjekty barterují například reklamu za webový prostor nebo dochází k placení bitcoinů. Tyto aktivity nelze považovat za úplatné, ale jednoznačně za protiplnění.¹²⁸

Kritérium, jehož použití je diskutabilní, je požadavek, aby byly služby poskytovány „na dálku“. Pokud Směrnice 2000/31/ES požaduje, aby byla služba poskytována bez současné přítomnosti stran, v absurdním případě by to mohlo znamenat, že za takovou službu by se nemohlo považovat například připojení k internetu prostřednictvím mobilního telefonu v kanceláři poskytovatele připojení při podepisování prodloužení smlouvy o připojení k síti. Přitom poskytovatel služby připojení k internetu by měl jednoznačně být mezi ISP ve smyslu Směrnice 2000/31/ES zahrnut. Interpretacním vodítkem kritéria „na dálku“ může být recitál 18 Směrnice 2000/31/ES, který *in fine* stanoví, že za poskytování služeb nepovažuje ty činnosti, které pro svou povahu nelze vykonávat na dálku. Tedy takové služby, které lze poskytovat výlučně v přímé interakci. A právě takové služby by zřejmě měly být vyjmuty z aplikace Směrnice 2000/31/ES.

Poznámku si zaslouží i kritérium „na individuální žádost příjemce služeb.“ Jak bylo uvedeno v kapitole 2.3 výše, subjekty na internetu velice často vystupují i prostřednictvím robotů nebo elektronických agentů. I za použití těchto nástrojů ale dojde k naplnění definičního kritéria individuální žádosti. Pokud například uživatel datového úložiště zadá příkaz, aby mu toto úložiště s volně dostupnou hudbou vyhledávalo opakovaně v průběhu času soubory podle určitých algoritmů (například pokud zpěvák každý týden uvolní na internet jednu píseň ze svého alba volně ke stažení), nelze vyjmout takovou službu z definice poskytovatele služeb jen pro to, že osoba, která příkaz zadala, jej zadala paušálně v minulosti a nikoli pro stažení konkrétního souboru.

Aby mohlo dojít k omezení odpovědnosti poskytovatelů zprostředkovatelských služeb, musí takový poskytovatel spadat do jedné ze tří kategorií služeb uvedených v oddíle 4 Směrnice 2000/31/ES:

---

¹²⁷ POLČÁK, R. *Právo na internetu: spam a odpovědnost ISP*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2007. ISBN 978-80-251-1777-4, str. 49.

¹²⁸ Povaha bitcoinů je v době přípravy této práce nejasná. V České republice lze ale vycházet ze sdělení pracovníků České národní banky ze dne 10. února 2014, podle nějž data evidovaná v protokolu bitcoin nemají charakter pohledávky držitele bitcoinů za jinou osobou, nejsou to tedy bezhotovostní peněžní prostředky ani elektronické peníze. Nákup či prodej bitcoinů na vlastní účet ani nepředstavuje žádnou z platebních služeb. Autor této práce tedy bitcoiny chápe jako komoditu a „platbu“ bitcoiny za službu jako barter.

- a) prostý přenos (*mere conduit*);
- b) ukládání do vyrovnávací paměti (*caching*); a
- c) shromažďování informací (*hosting*).

V zásadě se jedná o obdobné kategorie, které obsahuje DMCA v č. II. čl. 512 odst. a) - c), chybí však kategorie internetových vyhledávačů.¹²⁹ Při určení, zdali subjekt spadá pod definici poskytovatele a zdali následně spadá do některé kategorie, u které může dojít k omezení odpovědnosti, je třeba posuzovat takového poskytovatele vždy ke konkrétní službě, kterou poskytuje. Velice často totiž jeden poskytovatel bude nabízet více služeb a některé z nich nebudou službou ve smyslu Směrnice 2000/31/ES. To ale neznamená, že by na něj v případě poskytování ostatních služeb nešlo směrnici aplikovat.

Český Zákon o informační společnosti, do kterého byla směrnice implementována, v zásadě převzal definice ze Směrnice 2000/31/ES. Klíčovým je pojem služby informační společnosti v ust. § 2 písm. a) Zákona, podle kterého je službou informační společnosti jakákoliv služba poskytovaná elektronickými prostředky na individuální žádost uživatele podanou elektronickými prostředky, poskytovaná zpravidla za úplat; služba je poskytnuta elektronickými prostředky, pokud je odeslána prostřednictvím sítě elektronických komunikací a vyzvednuta uživatelem z elektronického zařízení pro ukládání dat.¹³⁰ Definice v Zákoně o informační společnosti musí být přitom vykládána v souladu s interpretací SDEU.

4.5. Odpovědnost ISP za prostý přenos (*mere conduit*)

ISP, kteří poskytují přenosové služby, jsou definováni v čl. 12 Směrnice 2000/31/ES jako poskytovatelé služeb spočívajících v přenosu informací poskytnutých příjemcem služby komunikační sítí nebo ve zprostředkování přístupu ke komunikační sítí. V praxi se jedná zejména o poskytovatele připojení k sítím (*access providers*) nebo služby

---

¹²⁹ Ke kategorii internetových vyhledávačů viz č. 4.8 níže.

¹³⁰ Podle Zákona o informační společnosti se elektronickou poštou rozumí textová, hlasová, zvuková nebo obrazová zpráva poslaná prostřednictvím veřejné sítě elektronických komunikací, která může být uložena v síti nebo v koncovém zařízení uživatele, dokud ji uživatel nevyzvedne, elektronickými prostředky zejména síť elektronických komunikací, elektronická komunikační zařízení, koncová zařízení, automatické volací a komunikační systémy, telekomunikační a elektronická pošta, poskytovatelem služby každá fyzická nebo právnická osoba, která poskytuje některou ze služeb informační společnosti a uživatelem každá fyzická nebo právnická osoba, která využívá službu informační společnosti, zejména za účelem vyhledávání či zpřístupňování informací.

přenosu dat jako jsou některé peer-to-peer sítě. Tito poskytovatelé nejsou odpovědní za přenášené informace, pokud:

- a) nejsou původcem přenosu;
- b) nevolí příjemce přenášené informace;
- c) nevolí a nezmění obsah přenášené informace.

Přenos informací a zprostředkování přístupu zahrnuje přitom i automatické krátkodobé přechodné ukládání přenášených informací, pokud toto ukládání slouží výhradně pro uskutečnění přenosu v komunikační síti a pokud jeho délka nepřesahuje obvyklou dobu přenosu. Zákon o informační společnosti upravuje odpovědnost ISP za prostý přenos v ust. § 3.

Z pohledu mezinárodního práva soukromého si zaslouží pozornost zejména čl. 12 odst. 3 Směrnice 2000/31/ES, podle kterého článkem 12 není dotčena možnost soudního nebo správního orgánu požadovat od poskytovatele služby v souladu s právním řádem členských států, aby ukončil porušování práv nebo mu předešel.

V praxi se tato možnost materializovala zejména v souvislosti s rozhodnutím SDEU ve věci *UPC Telekabel Wien GmbH v. Constantin Film Verleih GmbH, Wega Filmproduktionsgesellschaft mbH* ze dne 27. března 2014.¹³¹ SDEU v něm posuzoval případ, kdy německé webové stránky kino.to nabízely ke stahování a přehrávání on-line (*streaming*) filmů vyrobených společnostmi Constantin Film a Wega. Žalobci, Constantin Film a Wega, předložili rakouskému soudu návrh na vydání soudního příkazu, aby UPC Telekabel jako poskytovatel internetového připojení zablokoval k těmto webovým stránkám přístup svým uživatelům. Handelsgericht Wien tomuto návrhu vyhověl a uložil společnosti UPC Telekabel, aby blokovala název domény a IP adresy těchto webových stránek. Případ nakonec posuzoval Oberster Gerichtshof, který přerušil řízení a položil SDEU předběžné otázky týkající se výkladu Směrnice 2001/29/ES.

Zásadní otázka se týkala výkladu čl. 8 odst. 3 Směrnice 2001/29/ES. Podle něj totiž nositelé autorských a souvisejících práv mají možnost žádat o soudní zákaz ve vztahu ke zprostředkovatelům, jejichž služby jsou třetí stranou využívány k porušování autorského

---

¹³¹ Rozsudek SDEU č. C-314/12 ve věci *UPC Telekabel Wien GmbH v. Constantin Film Verleih GmbH, Wega Filmproduktionsgesellschaft mbH* z 27. března 2014.

práva nebo práv s ním souvisejících. Toto právo je v České republice promítnuto i v čl. 40 odst. 1 písm. f) AZ.¹³² Za zprostředkovatele lze přitom považovat i ISP provádějící prostý přenos dat podle čl. 12 Směrnice 2000/31/ES.

Na tuto otázku SDEU odpověděl kladně a v souladu se stanoviskem generálního advokáta Pedra Cruze Villalóna. Pojem „zprostředkovatel“ použitý v čl. 8 odst. 3 Směrnice 2001/29/ES vyložil extenzivně a to tak, že „*se vztahuje na každou osobu, která v rámci sítě přenáší porušení práva, jehož se dopustila třetí strana a jež se týká chráněného díla nebo jiného předmětu ochrany.*“¹³³ Interpretace SDEU tedy znamená, že byť ISP nemá jakýkoli vliv na závadná data, která jsou přenášena po síti, k níž umožnil přístup, může mu být uloženo opatření, kterým je povinen přístup k těmto datům blokovat. Je dokonce jedno, v jakém místě byla tato data na internet umístěna, kritériem je pouze dostupnost na území státu, ve kterém se o opatření rozhoduje.

V odpovědi na další z položených otázek se SDEU zabýval rozsahem opatření, které může být poskytovateli uloženo. Generální advokát ve svém stanovisku odmítl možnost ukládání opatření poskytovateli připojení zcela obecně bez nařízení konkrétních kroků. Ve stanovisku generální advokát zejména polemizoval s tím, zdali jsou taková opatření vůbec vhodná vzhledem k tomu, že většina z nich je založena na blokaci IP adresy, kterou lze jednoduše obejít. Nelze ani vyloučit, že bude stránka se závadným obsahem přemístěna na stránku s jiným doménovým jménem.¹³⁴

SDEU však dospěl k odlišnému závěru. V rozhodnutí konstatoval, že vydané opatření nemusí upřesňovat, jaké konkrétní kroky má poskytovatel přijmout, aby uživatelům zabránil v přístupu k závadnému obsahu. Poskytovatel ale může uniknout sankcím postihujícím porušení uvedeného soudního příkazu prokázáním toho, že již přijal všechna opatření, jež po něm lze rozumně požadovat.¹³⁵

---

¹³² Příkladem aplikace tohoto ustanovení v české praxi může být usnesení Vrchního soudu v Olomouci sp. zn. 1 Co 289/2013-54 ze dne 5. září 2013, kterým soud uložil předběžné opatření Městu Slavkov u Brna, aby se zdrželo jakýmkoliv způsobem užívání díla „Libreto napoleonské expozice na zámku ve Slavkově u Brna – Napoleon - Austerlitz“, jeho zpřístupňování veřejnosti a umožňování třetím osobám jeho dalšího zpracování.

¹³³ Rozsudek SDEU č. C-314/12 ve věci *UPC Telekabel Wien GmbH v. Constantin Film Verleih GmbH, Wega Filmproduktionsgesellschaft mbH* z 27. března 2014, b. 30.

¹³⁴ Stanovisko Generálního advokáta Pedra Cruze Villalóna k věci *UPC Telekabel Wien GmbH v. Constantin Film Verleih GmbH, Wega Filmproduktionsgesellschaft mbH* ze dne 26. listopadu 2013, bod 99-102.

¹³⁵ Rozsudek SDEU č. C-314/12 ve věci *UPC Telekabel Wien GmbH v. Constantin Film Verleih GmbH, Wega Filmproduktionsgesellschaft mbH* z 27. března 2014, b. 64.

Závěry SDEU se ne zcela slučují se závěry uvedenými v předchozím rozhodnutím SDEU ve věci *Scarlet Extended SA v. Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs SCRL (SABAM)*. V něm SDEU při interpretaci Směrnice 2000/31/ES uvedl, že unijní právo „brání tomu, aby byla poskytovateli služeb informační společnosti uložena povinnost zavést systém filtrování za účelem zamezení protiprávnímu stahování souborů.“¹³⁶ Na jednu stranu tedy SDEU má za to, že systém filtrování obsahu je nepřipustný, na druhou stranu konstatuje, že v případě ochrany autorských a souvisejících práv je možné připojení blokovat a příkazy k blokování ani nemusí stanovit konkrétní opatření, které má poskytovatel připojení přijmout.

Podle *Angelopoulos* efekt tohoto rozhodnutí není až tak zásadní.¹³⁷ Důvodem je, že se vztahuje pouze na Rakousko a většina právních řádů nemá upraveny obdobné procesní možnosti, jak takové opatření požadovat.¹³⁸ Z hlediska *principu teritoriality* navíc soud může poskytovateli připojení nařídit, aby blokoval připojení pouze pro uživatele ze státu, který o připojení rozhoduje.

4.6. Odpovědnost ISP za ukládání do vyrovnávací paměti (caching)

Omezení odpovědnosti poskytovatelů cachingu (poskytovatelů služby informační společnosti spočívající v přenosu informací poskytovaných příjemcem služby) upravuje čl. 13 Směrnice 2000/31/ES. V zásadě se jedná o odpovědnost poskytovatelů, u nichž dochází k dočasnému uložení dat, podobně jako u poskytovatelů připojení, ale data u těchto poskytovatelů jsou uložena delší dobu.¹³⁹ Odpovědnost těchto poskytovatelů je vyloučena za automatické dočasné přechodné ukládání, které slouží pouze pro co možná nejúčinnější následný přenos informace na žádost jiných příjemců služby, pokud:

- a) poskytovatel služby informaci nezmění;
- b) poskytovatel služby vyhoví podmínkám přístupu k informaci;
- c) poskytovatel služby dodržuje pravidla o aktualizaci informace, která jsou stanovena způsobem obecně uznávaným a používaným v průmyslu;

---

¹³⁶ Rozsudek SDEU č. C-70/10 ve věci *Scarlet Extended SA v. Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs SCRL (SABAM)* ze dne 24. listopadu 2011, b. 55.

¹³⁷ ANGELOPOULOS, Christina. *CJEU in UPC Telekabel Wien: A totally legal court order...to do the impossible* [online]. 2014. [cit. 2014 08-01]. Dostupný z: <<http://kluwercopyrightblog.com/2014/04/03/upc-telekabel-wien/>>.

¹³⁸ V České republice by připadalo v úvahu např. použití předběžného opatření podle ust. § 76 odst. 2 OSŘ.

¹³⁹ LODDER, Arno. *European Union E-Commerce Directive - Article by Article Comments* [online]. 2007. [cit. 2014 08-01]. Dostupný z: <<http://ssrn.com/abstract=1009945>>.

- d) poskytovatel služby nepřekročí povolené používání technologie obecně uznávané a používané v průmyslu s cílem získat údaje o užívání informace;
- e) poskytovatel služby ihned přijme opatření vedoucí k odstranění jím uložené informace nebo ke znemožnění přístupu k ní, jakmile zjistí, že informace byla na výchozím místě přenosu ze sítě odstraněna nebo k ní byl znemožněn přístup nebo soud nebo jiný správní orgán nařídil odstranění této informace nebo znemožnění přístupu k ní.¹⁴⁰

Možnost vydat opatření zablokování přístupu uživatelů služby cachingu je zachována i v případě těchto poskytovatelů. Zákon o informační společnosti v zásadě převzal znění směrnice do § 4. Výjimkou je, že nepočítá, že by mohl nařídil odstranění informace správní orgán.

4.7. Odpovědnost ISP za shromažďování informací (hosting)

Patrně největší počet ISP zahrnuje kategorie poskytovatelů služeb informační společnosti spočívající v ukládání informací. Tato kategorie upravená v čl. 14. Směrnice 2000/31/ES zahrnuje veškeré služby, jejichž předmětem je ukládání dat na platformu poskytovatele, zejména filesharingové služby, webhostingové služby, diskusní stránky, sociální sítě nebo blogy. Do této skupiny mohou patřit i zpravodajské stránky a obdobné informační stránky. V praxi je totiž poměrně běžné, že mimo standardních informačních služeb nabízejí tyto stránky diskusi k článkům nebo sdílení materiálu uživatelů (např. fotografií). V této části služeb pak spadají do režimu čl. 14 Směrnice 2000/31/ES. Odpovědnost těchto ISP je vyloučena (za podmínky, že příjemce informace není závislý na poskytovateli nebo podléhá jeho dohledu) za následujících předpokladů:

- a) poskytovatel nebyl účinně seznámen s protiprávní činností nebo informací a ani s ohledem na nárok na náhradu škody si není vědom skutečností nebo okolností, z nichž by byla zjevná protiprávní činnost nebo informace, nebo
- b) poskytovatel, jakmile se o tomto dozvěděl, jednal s cílem odstranit tyto informace nebo k nim znemožnit přístup.

---

¹⁴⁰ Čl. 13 odst. 1 Směrnice 2000/31/ES.

K podmínkám aplikace *safe harbour* se vyjádřil SDEU ve spojených věcech *Google France SARL, Google Inc. v. Louis Vuitton Malletier SA*. Podle SDEU je při aplikaci *safe harbour* zapotřebí zkoumat, zdali je role vykonávaná ISP „*neutrální v rozsahu, v němž je jeho chování čistě technické, automatické a pasivní, což znamená, že nezná ani nekontroluje data, která ukládá.*“¹⁴¹ SDEU tak vlastně vytvořil další kvalifikační kritérium, které je třeba při aplikaci omezení odpovědnosti ISP zohlednit.

Česká republika implementovala omezení odpovědnosti poskytovatelů služeb hostingu do § 5 Zákona o informační společnosti. Odpovědnost ISP podle Zákona o informační společnosti bude založena, i když o protiprávním charakteru informace ISP nevěděl, o protiprávnosti však vzhledem k předmětu své činnosti a okolnostem a povaze případu vědět mohl. Základní rozdíl v české úpravě tedy tkví v otočení principu vědomosti ISP o protiprávnosti oproti Směrnici 2000/31/ES. Otázka je, co tato změna provedená českou implementací vzhledem k nutnosti eurokonformního výkladu přinesla. Ve spojených věcech *Google France SARL, Google Inc. v. Louis Vuitton Malletier SA* SDEU totiž formuloval jednoznačně, že ISP podle čl. 14 odst. 1 Směrnice 2000/31/ES může být odpovědný pouze tehdy, pokud získal informace o protiprávním charakteru dat od poškozeného či jinak.¹⁴² *A contrario*, neměl-li ISP k dispozici informace o protiprávnosti, jeho odpovědnost nemůže být založena.

Přestože česká praxe dosud žádné uspokojivé rozhodnutí k výkladu ISP a *safe harbour* nepřinesla,¹⁴³ jsou jednoznačně v rozporu se zněním Směrnice 2000/31/ES i judikaturou SDEU snahy založit odpovědnost poskytovatelů hostingu na základě pouhé existence určitého obchodního modelu služeb. Tak činí například výkladové stanovisko Odboru poštovních služeb Ministerstva průmyslu a obchodu: „*Obchodní model předmětných provozovatelů datových úložišť je založen na tom, že obsah uložených souborů je tak atraktivní, že motivuje k přístupu na internetovou stránku datového úložiště a stažení tohoto obsahu. Mnozí provozovatelé nabízí i věrnostní programy a odměňují*

---

¹⁴¹ Rozsudek SDEU č. C-236/08 - C-238/08 ve spojených věcech *Google France SARL, Google Inc. v. Louis Vuitton Malletier SA (C-236/08) a Google France SARL v. Viaticum SA, Luteciel SARL (C-237/08) a Google France SARL v. Centre national de recherche*, b. 114.

¹⁴² Rozsudek SDEU č. C-236/08 - C-238/08 ve spojených věcech *Google France SARL, Google Inc. v. Louis Vuitton Malletier SA (C-236/08) a Google France SARL v. Viaticum SA, Luteciel SARL (C-237/08) a Google France SARL v. Centre national de recherche*, b. 109.

¹⁴³ Dle povědomí autora této práce jediným je dosud jediným rozhodnutím vyšší instance ohledně odpovědnosti ISP v České republice rozsudek Vrchního soudu v Praze sp. zn. 3 Cmo 197/2010-82 ze dne 2. března 2011, který však tuto otázku neřeší.

uživatelé, kteří sdílejí zajímavý obsah. Příjem provozovatele datového úložiště pak spočívá zpravidla z příjmů z reklamy umístěné na jeho internetových stránkách a z příjmů od uživatelů, kteří si předplácejí vyšší rychlost stahování předmětného souboru, neboť tato rychlost je provozovatelem datového úložiště uměle snižována. Dalším motivačním prvkem k poskytnutí úhrady provozovateli datového úložiště je možnost paralelně stahovat více souborů současně. (...) Na základě výše uvedeného lze konstatovat, že provozovatel datového úložiště, který podniká podle předmětného obchodního modelu, si musí být vědom skutečnosti, že jeho příjem přímo souvisí s množstvím nelegálního obsahu umístěného uživateli na tomto datovém úložišti. Z toho pak vyplývá, že tento provozovatel odpovídá za obsah informací uložených na žádost uživatele podle § 5 odst. 1 písm. a) zákona č. 480/2004 Sb., neboť vzhledem k předmětu, okolnostem a povaze své činnosti má znalost o tom, že obsah ukládaných informací uživateli je nelegální.“¹⁴⁴ Uvedené stanovisko navíc pracuje s kritériem obchodního modelu a příjmů z reklamy. Takové kritérium však Směrnice 2000/31/ES (oproti Č. II. čl. 512 odst. c) DMCA) nepoužívá a pro kvalifikace použití *safe harbour* není tedy přípustné.

Jak bylo uvedeno výše, pokud se poskytovatel dozví o protiprávnosti dat nebo činnosti, aby si mohl udržet *safe harbour*, musí taková data odstranit nebo uživateli znemožnit ke službě přístup.¹⁴⁵ Tato *notice and takedown* procedura však oproti podrobné úpravě v DMCA je ve Směrnici 2000/31/ES vyjádřena pouze obecnou formulací ISP „se dozvěděl“. Výklad lze najít opět v rozhodnutí SDEU ve věci *Google France SARL, Google Inc. v. Louis Vuitton Malletier SA*. SDEU v něm konstatoval, že se ISP musí dozvědět o „protiprávním charakteru“ dat.¹⁴⁶ To znamená, že ISP musí být prokázáno, že jsou data (případně činnost) v rozporu s právním předpisem. Jedná-li se o porušení veřejnoprávní normy (zakázaná pornografie, texty podněcující k rasové nesnášenlivosti apod.), pak je protiprávnost prokázána bez dalšího. V případě tvrzeného soukromoprávního porušení je však zapotřebí toto porušení prokázat (například porušení práva k ochranné známce její

---

¹⁴⁴ Ministerstvo průmyslu a obchodu. *Výkladové stanovisko odboru poštovních služeb a služeb informační společnosti Ministerstva průmyslu a obchodu ze dne 12. září 2012 k problematice odpovědnosti poskytovatelů služeb informační společnosti, kteří pasivně hostí nebo „přenášejí“ obsah, podle § 3 až 6 zákona č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti* [online]. 2014. [cit. 2014 08-01]. Dostupný z: <<http://download.mpo.cz/get/46881/52910/592313/priloha001.pdf>>.

¹⁴⁵ LODDER, Arno. European Union E-Commerce Directive - Article by Article Comments [online]. 2007. [cit. 2014 08-01]. Dostupný z: <http://ssrn.com/abstract=1009945>, str. 89.

¹⁴⁶ Rozsudek SDEU č. C-236/08 - C-238/08 ve spojených věcech *Google France SARL, Google Inc. v. Louis Vuitton Malletier SA (C-236/08) a Google France SARL v. Viaticum SA, Luteciel SARL (C-237/08) a Google France SARL v. Centre national de recherche*, b. 121.

existenci). Oznámení o závadném obsahu by mělo dále obsahovat určení konkrétních dat (nepostačí konstatování, že celá webová stránka je nelegální, ale je třeba poukázat na konkrétní obsah) a mělo by být adresováno ISP. Směrnice 2000/31/ES ani Zákon o informační společnosti neomezují, kdo může takové oznámení podat.

Některé evropské soudy však vykládají úpravu implementovanou Směrnicí 2000/31/ES extenzivněji. Například v nedávném rozhodnutí *GEMA v. Rapidshare* německý Bundesgerichtshof konstatoval, že filehostingovému serveru, který podporuje svým obchodním modelem ve značném rozsahu porušování autorských práv, může být uložena či od něj očekávána vyšší úroveň kontroly, zda nedochází k porušování práv. Soud současně naznačil, že ISP musí učinit vše, co po něm lze spravedlivě požadovat, aby zabránil dalšímu porušování práv k takovému dílu.¹⁴⁷

Článek 15 odst. 1 Směrnice 2000/31/ES upravuje pro všechna ISP regulovaná Směrnicí 2000/31/ES obecnou povinnost dohledu. Podle něj členské státy neukládají těmto ISP obecnou povinnost dohlížet na jimi přenášené nebo ukládané informace nebo obecnou povinnost aktivně vyhledávat skutečnosti a okolnosti poukazující na protiprávní činnost. K povinnosti filtrování dat přenášených po síti, jak bylo uvedeno výše, se již SDEU vyjádřil v rozsudku *Scarlet Extended*. SDEU zejména odmítl možnost uložení povinnosti ISP spočívající v zavedení systému filtrování:

- všech elektronických sdělení přenášených prostřednictvím jeho služeb, zejména s využitím programů „peer-to-peer“;
- použitelný vůči všem jeho zákazníkům bez rozdílu;
- preventivně;
- výlučně na jeho náklady a
- bez časového omezení,
- který by byl způsobilý identifikovat pohyb elektronických souborů obsahujících hudební, kinematografické nebo audiovizuální díla, k nimž navrhovatel údajně vlastní práva duševního vlastnictví, v síti příslušného

---

¹⁴⁷ Citováno dle RÁMIŠ, Vladan. Nejzajímavější soudní rozhodnutí ovlivňující internet. [online]. Prezentace Sdružení pro internetovou reklamu [cit. 2014-08-01]. <http://i.iinfo.cz/files/iac/21/ramis-vladan-1.pdf>.

ISP za účelem zablokování přenosu souborů, jejichž výměna porušuje autorská práva.¹⁴⁸

S obdobnou argumentací SDEU navázal ve vztahu k poskytovateli hostingových služeb ve věci *Sabam v. Netlog*.¹⁴⁹

4.8. Odpovědnost internetových vyhledávačů

Jak bylo uvedeno výše, oproti DMCA Směrnice 2000/31/ES explicitně neupravuje omezení odpovědnosti v případě významné kategorie poskytovatelů služeb na internetu, vyhledávačů obsahu. Přesto některé státy EU nad rámec úpravy směrnice přistoupily ke kodifikaci *safe harbour* i pro tyto poskytovatele.¹⁵⁰ Autor této práce se shoduje s *Husovcem*,¹⁵¹ a *Fialovou*,¹⁵² že v případě prostého vyhledávání obsahu na internetu nelze internetové vyhledávače zařadit pod kteroukoli z kategorií poskytovatelů podle Směrnice 2000/31/ES a ani Zákona o informační společnosti. Důvodem je formální nesplnění znaků poskytovatelů služeb informační společnosti. Tak ostatně rozhodly i vnitrostátní soudy některých členských států, např. ve Velké Británii ve sporu *Metropolitan International Schools Limited v. Google*¹⁵³ nebo v Nizozemí ve sporu *Jensen v. Google*. Obdobně se ostatně vyjádřil ve svém stanovisku ve věci *Google Spain* generální advokát Niilo Jääskinen.¹⁵⁴ Případné omezení odpovědnosti internetových vyhledávačů při výkonu prostého vyhledávání se tedy bude řídit obecnými právními předpisy.

Přesto se ale internetové vyhledávače dostat do režimu Směrnice 200/31/ES mohou a mohou tak požívat výjimky z obecné odpovědnosti. Málokteré internetové vyhledávače se dnes soustředí na pouhé vyhledávání obsahu, ale častěji nabízejí další služby, které jsou oproti prostému vyhledávání placené. Tak je tomu u největšího světového internetového

---

¹⁴⁸ Rozsudek SDEU č. C-70/10 ve věci *Scarlet Extended SA v. Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs SCRL (SABAM)* ze dne 24. listopadu 2011, b. 55.

¹⁴⁹ Rozsudek SDEU č. 360/10 ve věci *Rechtbank van eerste aanleg te Brussel — Belgie) — Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (Sabam) v. Netlog NV* ze dne 16. února 2012.

¹⁵⁰ Více viz HUSOVEC, Martin. *Zodpovednosť na internete podľa českého a slovenského práva* [online]. 1. vyd. Praha: CZ.NIC z.s.p.o. [cit. 2014-08-01]. Dostupný z WWW: <http://knihy.nic.cz/files/nic/edice/Zodpovednost_web_FINAL.pdf>, str. 149-150.

¹⁵¹ *Ibid.*.

¹⁵² FIALOVÁ, Eva. Odpovědnost vyhledávačů za porušení práv k duševnímu vlastnictví. In: ŽATECKA, Eva *et al. Cofola 2011*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. s. 1280-1289. ISBN 978-80-210-5582-7.

¹⁵³ Rozsudek High Court of Justice Queen's Bench Division ve věci *Metropolitan International Schools Limited v. Design Technica Corporation, Google UK Limited, Google Inc.* ze dne 16. července 2009.

¹⁵⁴ Viz stanovisko generálního advokáta Niila Jääskinenena ve věci č. C-131/12 *Google Spain SL, Google Inc. v. Agencia Española de Protección de Datos (AEPD), Mario Costeja González* ze dne 25. června 2013.

vyhledávače Google, jehož zisk je založen převážně na příjmech z reklamy.¹⁵⁵ Právě tyto služby oproti prostému vyhledávání mohou být kvalifikovány jako služby, které spadají pod režim Směrnice 2000/31/ES a Zákona o informační společnosti. Tak tomu ostatně přisvědčil i SDEU ve spojených věcech *Google France SARL, Google Inc. v. Louis Vuitton Malletier SA*.

Tento spor se týkal doplňkové služby vyhledávače Google, tzv. optimalizace pro vyhledávače „AdWords.“ Jejím prostřednictvím může za poplatek uživatel prostřednictvím jím vybraných klíčových slov zajistit, aby se uživatelem zvolený reklamní odkaz objevil v tzv. sponzorovaných odkazech vedle přirozeného výsledku vyhledávání. SDEU řešil ve spojených věcech otázku, že se při zadání výrazů tvořících ochranné známky do vyhledávače uživateli internetu v kolonce „sponzorované odkazy“ objevily též odkazy na internetové stránky nabízející napodobeniny výrobků, případně odkazy na webové stránky konkurentů. Jedna z položených otázek se týkala odpovědnosti vyhledávače při poskytování služby Adwords. SDEU uzavřel, že „zákonodárce pojem „služby informační společnosti“ definoval jako služby poskytované na dálku, prostřednictvím elektronického zařízení pro zpracování a uchovávání dat, na individuální žádost příjemce služeb a zpravidla za úplatu. S ohledem na charakteristické rysy optimalizace pro vyhledávače dotčené ve věcech v původních řízeních, shrnuté v bodě 23 tohoto rozsudku, je třeba dospět k závěru, že tato služba zahrnuje všechny základající znaky této definice.“¹⁵⁶ SDEU v rozhodnutí zároveň popsal kritéria, která jsou klíčová pro to, aby se vyhledávač mohl dovolávat *safe harbour*, když konstatoval, že „je tedy třeba přezkoumat, zda role vykonávaná uvedeným poskytovatelem je neutrální v rozsahu, v němž je jeho chování čistě technické, automatické a pasivní, což znamená, že nezná ani nekontroluje data, která ukládá.“¹⁵⁷ Nesplnění těchto podmínek by tak mohlo vést k tomu, že se poskytovatel nebude moci dovolat omezení odpovědnosti.

---

¹⁵⁵ 2014 *Financial Tables* [online]. [cit. 2014-08-01]. Dostupný z WWW: <<https://investor.google.com/financial/tables.html>>.

¹⁵⁶ Rozsudek SDEU č. C-236/08 - C-238/08 ve spojených věcech *Google France SARL, Google Inc. v. Louis Vuitton Malletier SA* (C-236/08) a *Google France SARL v. Viaticum SA, Luteciel SARL* (C-237/08) a *Google France SARL v. Centre national de recherche en relations humaines (CNRRH) SARL, Pierre-Alexis Thonet, Bruno Raboin, Tiger SARL* (C-238/08) ze dne 23. března 2010, b. 110.

¹⁵⁷ *Ibid*, b. 114 a 120.

4.9. Dílčí závěr

Evropská unie přijala ve Směrnici o informační společnosti regulaci limitace odpovědnosti ISP, která se v zásadních bodech překrývá s limitací ISP v USA. Oproti americké regulaci je však úprava ve Směrnici o informační společnosti příliš obecná a závislá na výkladu soudní praxí. Zpřesnění úpravy by si zasloužil například institut *notice and takedown* nebo vytvoření speciální kategorie ISP, která by zahrnovala internetové vyhledávače a zpřesnila činnosti, při jejichž vykonávání vyhledávače ještě mohou benefitovat ze *safe harbour*. Nepřesná úprava vede k tomu, že existuje nejistota v celé řadě aspektů fungování ISP.

Aktuální judikatura však ukázala snahu postihovat protiprávní jednání uživatelů internetu na úrovni ISP. Důvod zřejmě spočívá v možnosti identifikace pachatele deliktu a jeho postihu na internetu. Oproti uživatelům, kteří jsou často anonymní, mají ISP povinnost se řádně identifikovat. Pokud poškozený nemá možnost zjistit, kdo je pachatelem deliktu, právní předpisy (extenzivně vykládány judikaturou) mu v některých případech dávají možnost, aby spáchání deliktu nebo jeho účinkům bylo zabráněno ze strany ISP, který má často možnost do závadného obsahu zasáhnout. Někteří uživatelé jsou nejen jsou anonymní, ale ještě se snaží uniknout jurisdikční pravomoci tím, že svá data nebo podnikání umisťují do jurisdikcí s volnějši či neexistující legislativou. I v tomto případě poškozeným často nezbyvá nic jiného, než se obrátit na ISP.

Judikatura též prokázala, že některé země i přes existenci unijní úpravy *safe harbour* pojmají odpovědnost ISP širěji. Tento fakt je důležitý pro další části práce s ohledem na možnost výběru jurisdikce a *forum shopping*.

5. PŘÍSTUPY MEZINÁRODNÍHO PRÁVA SOUKROMÉHO

5.1. Princip teritoriality

Právní vztahy vzniklé v kyberprostoru mohou být regulovány právem určitého státu pouze tehdy, když nad nimi bude takový stát schopen vykonávat svou vnitřní suverenitu. Podle tohoto *principu teritoriality* jsou události, ke kterým došlo na území státu, a osoby na takovém území podřízeny místním zákonům a jurisdikci místních soudů území (byť dočasně). Princip teritoriality začíná právní věda zdůrazňovat po Vestfálském míru v 17. století a je spojen se jmény jako jsou *Uric Huber*, *Paul Voet* a *Johannes Voet*. Jak uvádí *Kučera*, podle učení těchto právníků:

- a) „*zákony každého státu platí jen uvnitř hranic tohoto státu a zavazují všechny jeho poddané*
- b) *za poddané státu se považují všechny osoby, jež se zdržují na území státu, ať trvale nebo přechodně;*
- c) *suverénní státy jednají zdvořile tak, že přiznávají cizím zákonům, které zásadně platí jen v příslušném cizím státě, z důvodu mezinárodní zdvořilosti jejich působnost i v druhém státě, avšak jen za předpokladu, že se nedotýkají svrchované moci nebo práv druhého suveréna a občanů jeho státu.*“¹⁵⁸

Tento princip nebyl opuštěn a obdobně platí i dnes, právní vztahy vzniklé na území určitého státu spadají pod regulaci právních předpisů takového státu a aplikaci norem státu cizího, případně umožnění uznání a výkonu rozsudku cizího státu může stát připustit pouze v rámci projevu své svrchovanosti. Oproti době vzniku tohoto konceptu však dnes vznikají právní vztahy nejen v *reálném světě*, ale i *delokalizovaně*, v kyberprostoru. Z toho vyplývá, že je-li místní působnost práva vztahem mezi fyzickou lokalitou a právním pravidlem, pak v situaci, kdy fyzická lokalita je irelevantní kritérium, pozbývá tento koncept význam.¹⁵⁹ Je tedy zapotřebí zkoumat, zdali *princip teritoriality* má v případech právních vztahů vzniklých v kyberprostoru stále smysl nebo zdali změna sociálního diskursu za posledních tři sta let determinuje vznik systému nového.

¹⁵⁸ KUČERA, Z. *Mezinárodní právo soukromé*. 6. vyd. Brno: Doplněk, 2004. ISBN 80-7239-166-6, str. 90.

¹⁵⁹ POLČÁK, Radim. *Kolizní otázky internetových právních vztahů* [online]. [cit. 2014-08-01]. Dostupný z: <http://is.muni.cz/do/1499/el/estud/praf/js09/kolize/web/pdf/delokalizace.pdf>.

Na *princip territoriality* je zapotřebí se podívat i z hlediska jeho funkčnosti v kyberprostoru. Jeho uplatněním dochází k fragmentaci kyberprostoru na jednotlivé části sítí určené podle národních práv. Taková koncepce je ale pro oblast kyberprostoru nefunkční, jelikož tyto části sítí se nacházejí ve *virtuální realitě* a nelze je jakkoli identifikovat ve vztahu ke konkrétnímu území. Jediným řešením je přehodnocení tohoto principu nebo užití nových metod regulace kyberprostoru. *Schultz* se v této souvislosti zasazuje o „*dvojí standard jurisdikce pro regulaci obsahu internetu: jeden založený na principech zacílení užívaný k sankcím za určité chování a druhý jako ztělesnění doktríny účinků používaný k zabránění činností a naplňující katartickou funkci práva.*“¹⁶⁰

Z hlediska právní regulace by tato teze neznamena opouštění *principu territoriality*, ale spíše přijetí norem mezinárodního práva soukromého, které by jednak umožnily jasně definovat právo a jurisdikci konkrétního státu regulující příslušný právní vztah vzniklý v kyberprostoru a současně u takového práva najít dostatečné spojení s příslušným právním vztahem tak, aby subjekty právního vztahu mohly aplikaci takového práva dopředu rozumně předpokládat.

Výše uvedené souvisí rovněž úzce s diskusí, zdali je pro oblast kyberprostoru zapotřebí vytvořit normy nové nebo zdali se právní vztahy vznikající ve virtuálním prostředí dají podřadit pod obecné právní normy. Tato diskuse započala v 90. letech v USA, zejména jako reakce na přijetí Telecommunications Act (předpis obsahující i Communications Decency Act (CDA)).¹⁶¹ Prvním významnějším komentátorem regulace internetu byl *John Perry Barlow*, zakládající člen Electronic Frontier Foundation, který v roce 1996 vydal tzv. Declaration of Independence of Cyberspace. Barlow v ní projevuje názor, že kyberprostor nespadá do regulace států a vyzývá je, aby nechaly tento prostor neregulován: „*Vlády průmyslového světa, vy unavení obři z masa a oceli, přicházím z Kyberprostoru, nového domova myslí. Jménem budoucnosti vás - z minulosti - žádám, abyste nás nechali na pokoji. Nejste mezi námi vítáni. Nemáte jakoukoli suverenitu nad místem, kde se shromažďujeme. Nemáme volenou vládu, a ani ji asi nebudeme mít, a tak se na vás obracím bez větší autority, než té, se kterou sama svoboda vždy hovoří. Prohlašuji*

---

¹⁶⁰ SCHULTZ, Thomas. Carving up the Internet: Jurisdiction, Legal Orders, and the Private/Public International Law Interface [online]. *The European Journal of International Law*. 2008, Vol. 19, No. 4, s. 799 – 839 [cit. 2014-08-01]. Dostupný z:

<http://www.ejil.org/pdfs/19/4/1662.pdf>.

¹⁶¹ Detaily k CDA viz kap. 4.2.

*globální společenský prostor, který budujeme, za přirozeně nezávislý nad tyranii, kterou se nám snažíte vnutit. Nemáte žádné morální právo nám vládnout ani mít jakékoli metody jeho uplatňování, kterých bychom se měli bát.*¹⁶²

Současně s rozvojem internetu v 90. letech 20. století se rozvíjely i názory na jeho regulaci. V roce 1996 byl ve *Stanford Law Review* publikován dnes pravděpodobně nejznámější článek o regulaci kyberprostoru *Davidu Posta* a *Davidu Johnsona*. Autoři jsou toho názoru, že kyberprostor radikálně mění vztah mezi fyzickým územím a některými zavedenými instituty. Podle nich se pro kyberprostor zcela mění chápání možnosti vlády kontrolovat chování, které je on-line, nebo oprávnění suveréna vztahy v kyberprostoru regulovat.¹⁶³ Ke kyberprostoru je podle autorů třeba přistupovat jako ke zvláštnímu „prostoru“, na nějž by se přirozeně měla aplikovat zvláštní pravidla.¹⁶⁴ Článek vyvolal rozsáhlou diskusi a zaznamenal množství odpůrců včetně profesora *Goldsteina*, který jako zastánce tradičních metod poukazuje na to, „že mezinárodní transakce v kyberprostoru se nijak neliší od těch, které známe z reálného prostředí. Zahrnují jednotlivce umístěné v určitém prostoru pod jurisdikcí nějakého státu, kteří komunikují, ať už s dobrým nebo špatným efektem, s jinými jednotlivci rovněž umístěnými v reálném prostoru pod jurisdikcemi jiných států. Nenacházíme žádné normativní argumenty, které by podporovaly imunizaci kyberprostoru od klasické teritoriální jurisdikce.“¹⁶⁵

Soudy v USA ovšem ovládalo chápání, že internet nezná hranic, a zdráhaly se připustit možnost nějakého geografického rozlišení v on-line prostředí. To se projevilo například v rozhodnutí ve věci *American Libraries Ass'n v. Pataki*, v případě, který se týkal zrušení doložky obsažené v právu státu New York. Ta byla přijata v roce 1996 a obsahovala zákaz používání počítačových sítí k přenosu sexuálně nevhodného materiálu, který může být škodlivý pro mládež. Soud v případě posuzovat, zdali je tato doložka v souladu s ústavním pořádkem, což odmítl. V rozhodnutí vyjádřil svůj názor ohledně bezhraničnosti internetu, který pak byl základem pro další rozhodnutí amerických soudů: „téměř ve všech případech uživatelé internetu buď neví, nebo se nestarají o fyzické

---

¹⁶² BARLOW, P. John. *The Rise of Law in Cyberspace* [online]. [cit. 2014-08-01]. Dostupný z: <<https://projects.eff.org/~barlow/Declaration-Final.html>>. Překlad autor.

¹⁶³ JOHNSON, David; POST, David. *The Rise of Law in Cyberspace*. In: *Stanford Law Review*, Vol. 48 [online]. [cit. 2014-08-01]. Dostupný z: <<http://ssrn.com/abstract=535>>, str. 1370.

¹⁶⁴ *Ibid.*, str. 1379.

¹⁶⁵ Citováno dle POLČÁK, R. *Právo na internetu : spam a odpovědnost ISP*. 1. vyd. Brno : Computer Press, 2007. str. 8. ISBN 978-80-251-1777-4.

umístění zdrojů, ke kterým na internetu přistupují. Internetové protokoly byly navrženy spíše než aby dokumentovaly, tak aby ignorovaly zeměpisnou lokaci. Počítače v síti mají své „adresy“, ale to jsou spíše logické adresy v síti než fyzické adresy v reálném světě. Většina internetových adres neobsahuje žádné zeměpisné stopy, a pokud je obsahují, tak mohou být zavádějící.“¹⁶⁶

S rozvojem internetu na přelomu tisíciletí pak dochází ke změně přístupu náhledu na něj a ke snaze států tuto oblast, které nebyla z pohledu regulace věnována taková pozornost, podřítit specifickým pravidlům.¹⁶⁷ Tento agresivní přístup se projevuje například rozšířením jurisdikčních pravomocí na chování na internetu, které se (v řadě případů pouze okrajově) týkají příslušného státu.¹⁶⁸ Kupříkladu v Německu bylo v roce 1997 zahájeno trestní řízení proti řediteli německé pobočky společnosti CompuServe Inc. za to, že tato společnost zpřístupnila on-line více než 300 diskusních skupin, na kterých měla být k dispozici pornografie, která byla v rozporu s německými trestními předpisy. Přestože byly stránky hostovány v USA a nebyly určeny na jiný trh, než americký, jelikož byly v Německu dostupné, byl ředitel německým soudem odsouzen k podmíněnému trestu odnětí svobody a peněžitému trestu.¹⁶⁹

Dalším z příkladů extenzivního výkladu založení pravomoci soudu je australský případ z roku 2002 ve věci *Dow Jones & Company Inc. v. Joseph Gutnick*. Jednalo se o případy, kdy americká společnost *Dow Jones* publikovala na internetu článek o podnikatelských aktivitách australského občana *Josepha Gutnicka*. Ten se hodlal proti obsahu článku bránit v Austrálii s argumentací, že článek byl dostupný v Austrálii a proto mu újma vznikla právě tam. Australský soud došel v rozhodnutí k závěru, že místem, kde došlo k pomluvě, je místo, kde došlo k poškození dobrého jména. Soud se prohlásil příslušným a žalobě vyhověl.¹⁷⁰ Extenzivní výklad založení soudní příslušnosti lze ostatně zaznamenat i v recentních rozhodnutích SDEU.¹⁷¹

---

¹⁶⁶ Rozhodnutí United States District Court Southern District of New York ve věci *American Library Association v. George Pataki* ze dne 20. června 1997. Překlad autor.

¹⁶⁷ V USA může být příkladem přijetí DMCA, v EU pak Směrnice 2000/31/ES.

¹⁶⁸ Více např. SVANTESSON, Dan Jerker B. Celebrating 20 Years of WWW – a Reflection on the Concept of Jurisdiction. In: *Masaryk University Journal of Law and Technology*. 2012, roč. 6, č. 1, s. 177 - 190. ISSN 1802-5951. s. 183.

¹⁶⁹ MATEJKA, Ján. *K zákonu č. 480/2004 Sb. o službách informační společnosti* [online]. ITpravo.cz. [citováno 2014-08-01]. ISSN:1801-4089. Dostupný na: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?tisk=1&x=210311>.

¹⁷⁰ Rozsudek High Court of Australia ve věci *Dow Jones & Company Inc. v. Joseph Gutnick*, 2002, [2002] HCA 56 10 December 2002 M3/2002.

¹⁷¹ Viz kap. 6.2.7.

Schultz dochází k závěru, že nyní dochází k fragmentaci internetu, která však nekoresponduje s jeho původní vizí jako světa bez hranic.¹⁷² Tato fragmentace má přitom vliv na chápání principu teritoriality. První, vertikální forma fragmentace, je ovládána tradičním chápáním zásady teritoriality. Jejím projevem je ochrana národních zájmů, veřejného pořádku a místních hodnot. Kyberprostor není chápán jako místo bez regulace, naopak, tradiční chápání principu teritoriality podmiňuje nutnost státu zaměřit se na ochranu výšece internetu, na kterou může dosáhnout. Druhá, horizontální forma fragmentace, se pak naopak týká nadnárodních regulací a je založena na přehodnocení tradičních konceptů směrem k volnější regulaci nebo regulaci jednoznačně definované na nadnárodní úrovni.

Aby mohl takový systém zdárně fungovat, dle názoru autora této práce jsou legislativně možné dvě cesty. První z nich je dosáhnout globální hmotněprávní regulace vztahů na internetu. To by však znamenalo nutnost dohody alespoň většiny světových států, což je úkol nemožný. Druhou cestou je partikulární regulace, kdy si každý stát bude určovat svá hmotněprávní pravidla. V takovém případě je však třeba zajistit, aby nedocházelo k překryvu těchto hmotněprávních pravidel. Tedy aby osoba, která je poškozena na svých osobnostních právech pomluvou na internetové diskusi, měla alespoň do určité míry postaveno na jisto, kterým právem se bude řídit tento deliktní vztah. Jedinou cestou, jak tohoto dosáhnout, je tak unifikace kolizních a procesních norem.

5.2. Regulace prostřednictvím kolizních a procesních norem

Právní vztahy v mezinárodním právu soukromém jsou nejčastěji upraveny na základě přímé či kolizní metody. Pokud je soukromoprávní vztah s mezinárodním prvkem regulován pomocí přímé metody, použije se hmotné právo upravené v přímé normě a netřeba tak zjišťovat právní řád, který se bude aplikovat. Jinak je tomu v případě použití kolizní metody. Ta pro určení hmotného práva používá speciální druh právních norem, tzv. kolizní normy. Účelem kolizní normy není hmotněprávní či procesněprávní úprava, ale pouze určení právního řádu, který sám bude tuto situaci řešit. Tomu odpovídá i konstrukce kolizní normy, která se odchyľuje od tradiční trichotomické podoby právní normy ve formě hypotézy - dispozice - sankce.

---

¹⁷² SCHULTZ, Thomas. Carving up the Internet: Jurisdiction, Legal Orders, and the Private/Public International Law Interface [online]. *The European Journal of International Law*. 2008, Vol. 19, No. 4, s. 799 – 839 [cit. 2014-08-01]. Dostupný z: <http://www.ejil.org/pdfs/19/4/1662.pdf>, str. 800.

Obvykle jsou kolizní normy strukturovány tak, že první část - rozsah - vymezí okruh právních vztahů, na které se kolizní normy vztahují, a druhá část - odkaz - určuje, který právní řád bude pro právní vztah aplikovatelný. Je tedy zřejmé, že právě odkaz je klíčovou částí kolizní normy, prostřednictvím které normotvůrce vyjadřuje svou představu o spravedlivém uspořádání právního vztahu. Základem odkazu je tzv. hraniční určovatel. Tím je určitá skutečnost významná pro daný druh právních vztahů nebo otázek označených v rozsahu kolizní normy.¹⁷³ Normotvůrce musí dbát na to, aby se jednalo o skutečnost, která s právním vztahem jednoznačně souvisí. Hraničním určovatelem je tak nejčastěji skutečnost, která souvisí se stranami, předmětem nebo jinými významnými okolnostmi právního vztahu. Z pohledu procesní ekonomie by mělo prostřednictvím hraničního určovatele dojít k navázání s právem, kde budou moci být co nejefektivněji uplatněna práva stran. V literatuře i judikatuře se lze taktéž namísto pojmu hraniční určovatel setkat s pojmem kolizní kritérium.¹⁷⁴ Teorie není v používání kteréhokoli z nich striktní a lze je používat *promiscue*.

Při střetu soudní příslušnosti teorie nepoužívá pojem kolizní, ale procesní norma.¹⁷⁵ I procesní norma ale používá hraniční určovatele, nikoli však k navázání s rozhodným právem, ale k určení jurisdikce. Při určování rozhodného práva či jurisdikce může nastat problém již při interpretaci samotného hraničního určovatele nebo při jeho výběru. Obě dvě tyto situace jsou podřízeny *lex fori*.¹⁷⁶ Výjimkou jsou pouze statusové otázky, například určení státní příslušnosti či bydliště.

Výběr správného hraničního určovatele pro oblast právního vztahu je úkol pro normotvůrce. Normotvůrce by měl při tvorbě kolizní či procesní normy brát v úvahu několik významných faktorů. Jedním z nich zajisté je i projev *principu teritoriality*, tedy zájem státu ponechat si v určitých případech rozhodovací pravomoci (například výlučná příslušnost rozhodovat spory ohledně nemovitostí soudy státu podle jejich polohy). Dalším významným faktorem je procesní ekonomie. Právo určené na základě hraničního určovatele by mělo být v úzkém spojení s právním jednáním, kterého se týká, toto spojení

---

¹⁷³ KUČERA, Z. *Mezinárodní právo soukromé*. 6. vyd. Brno: Doplněk, 2004. ISBN 80-7239-166-6. s. 119.

¹⁷⁴ Např. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 25 Cdo 2881/2004 ze dne 26. října 2005 nebo KNAPPOVÁ, Jana. *Nová kolizní úprava mimosmluvních závazků na komunitární úrovni*. 2008. Epravo.cz [online]. [cit. 2014-08-01]. Dostupný z: <<http://www.epravo.cz/top/clanky/nova-kolizni-uprava-mimosmluvnich-zavazku-na-komunitarni-urovni-54994.html>>.

¹⁷⁵ KUČERA, Z. *Mezinárodní právo soukromé*. 6. vyd. Brno: Doplněk, 2004. ISBN 80-7239-166-6. s. 381.

¹⁷⁶ MAYSS, A. J. *Principles of conflict of laws*. 3. vyd. Londýn: Cavendish, 1999. ISBN 1-85941-460-5. s. 3.

by mělo být reprezentováno vazbou na subjekty právního vztahu, nebo na další okolnosti, zejména však na ty, ke kterým cíleně daly podnět subjekty právního vztahu. Okolnosti, ke kterým došlo mimo vůli subjektů právního vztahu (například místo, kudy putují data na internetu), nejsou v tomto ohledu nejen dostatečně právně významným prvkem právního vztahu, ale nejsou vhodné ani z hlediska procesní ekonomie. Žádná ze stran právního vztahu k nim totiž zpravidla nemá dostatečné vazby a, bude-li se jednat o právo státu odlišného od práva státu každé ze stran, obě strany by musely vynakládat prostředky na zjišťování tohoto práva.

S výše zmíněným principem souvisí též střet otázek právní jistoty a předvídatelnosti. Subjekty v mezinárodních právních vztazích musí být schopné předvídat právní následky svého jednání. V mezinárodním právu soukromém to znamená možnost předvídat, jaké právo bude ovládat právní vztah a jaký soud bude příslušný při rozhodování sporu mezi stranami. Bez zajištění dostatečné právní jistoty nemohou normy mezinárodního práva soukromého plnit řádně svoji funkci.¹⁷⁷ *Symeonides* tento střet právní jistoty a předvídatelnosti chápe jako cyklické a trvalé napětí, které se objevuje vždy v době debat, zdali se uchýlit ke kodifikaci určité oblasti.¹⁷⁸ Tato kodifikace může být přitom dvojího druhu. Jednak kodifikace hmotného práva (např. Vídeňská úmluva) nebo kodifikace kolizních či procesních norem (například Nařízení Řím I). Konflikt tedy nastává dvakrát. Prvně, zdali regulovat otázky soukromého práva s mezinárodním prvkem cestou hmotné úpravy, což vyžaduje změny vnitrostátní hmotněprávní úpravy napříč státy a společenstvími nebo ponechat regulaci na národních právních řádech a regulovat pouze kolizní nebo procesní normy. První typ regulace, mezinárodní regulace hmotného práva, je v oblasti soukromého práva spíše partikulární záležitostí. Na úrovni unijní regulace lze najít úpravu pouze určitých výsečí soukromého práva, v oblasti práva deliktního se jedná například o směrnici 85/374/EHS ze dne 25. července 1985, o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se odpovědnosti za vady výrobků, směrnicí Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES ze dne 25. května 1999, o některých aspektech prodeje spotřebního zboží a záruk na toto zboží nebo směrnicí 85/577/EHS ze dne 20. prosince 1985, o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených mimo obchodní

¹⁷⁷ Srov. SVANTESSON, D. J. B. *Private international law and the internet*. 1. vyd. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2007. ISBN 90-411-2516-7.

¹⁷⁸ SYMEONIDES, Symeon. Codification and Flexibility in Private International Law (October 18, 2011). In: Brown K. B.; SNYDR D.V. (eds). *General Reports of the xviiiith Congress of the International Academy of Comparative Law* [online]. Cit. 2014-08-01]. Dostupný z: <http://ssrn.com/abstract=1945924>, str. 14.

prostory. Komplexní regulace zůstává v tuto chvíli pouze v rovině *soft law*. V oblasti civilních deliktů se jedná zejména o Principy evropského deliktního práva (PETL). Pozornost normotvůrce se tedy při kodifikaci nyní soustředí zejména do oblasti kolizních a procesních norem, jejichž základem jsou hraniční určovatelé.

Otázky právní jistoty a předvídatelnosti velice často souvisejí s flexibilitou a rigiditou právní normy, v případě kolizních a procesních norem s flexibilitou a rigiditou hraničních určovatelů. Flexibilita hraničního určovatele zajišťuje, že norma nejlépe vystihne specifikum právního vztahu a zajistí navázání s právním řádem, který s právním vztahem nejlépe souvisí. Vyznačuje se používáním obecných, technologicky neutrálních pojmů, aby mohla postihnout co nejširší okruh právních vztahů a být resistantní vůči společenským a technologickým změnám. Taková obecnost je v oblasti kolizních a procesních norem používaných v kyberprostoru zásadní. Podle *Symeonidese* v uplynulých letech kodifikační techniky výrazně pokročily kupředu pro zajištění flexibility. K tomu (v případě procesních norem) legislativní technika využívá následujících nástrojů:

- a) využívání alternativních hraničních určovatelů;
- b) využívání únikové doložky (*escape clause*) opravňující soudy za určitých okolností odchýlit se od pravidel pro volbu jurisdikce;
- c) využití (buď při volbě jurisdikce, nebo únikových doložek) „měkkých“ hraničních určovatelů jako je „nejušší spojení“, „nejsilnější spojení“, tedy určovatelů, které nezávisí na umístění jediného kontaktu, ale spíše na více okolnostech, které mají být posouzeny ve světle konkrétního případu; nebo využívání flexibilních „přístupů“ nebo podobných formulací, které přímo nedeterminují rozhodné právo, ale spíše poskytnou seznam okolností, které musí soud při výběru rozhodného práva. V některých kodifikacích jsou tyto formulace doplněny předepsanými pravidly, jak vybírat příslušné právo v konkrétních situacích. V jiných kodifikacích pak situace dotváří *case law*.¹⁷⁹

---

¹⁷⁹ SYMEONIDES, Symeon. Codification and Flexibility in Private International Law (October 18, 2011). In: Brown K. B.; SNYDR D.V. (eds). *General Reports of the xviiiith Congress of the International Academy of Comparative Law* [online]. Cit. 2014-08-01]. Dostupný z: <http://ssrn.com/abstract=1945924>, str. 15.

Tyto techniky jsou s ohledem na to, že hraniční určovateli se v obdobné formě používá i u kolizních norem, plně aplikovatelné i na normy kolizní.

V kyberprostoru probíhá právní jednání nejčastěji tak, že příčina vzejde z *reálného* světa (například odeslání e-mailu obsahujícího počítačový vir), následně dojde k projevu tohoto jednání v kyberprostoru (e-mail je otevřen adresátem, vir nakazí počítač a smaže důležitá data) a nakonec se projeví následek projevu v kyberprostoru v *reálném* světě (adresát e-mailu ztratí zákazníka, jelikož není schopen zakázku bez dat včas dokončit). Nelze ovšem vyloučit, že jak prvotní příčina, tak konečný následek budou souviset s více než jedním místem v *reálném* světě (například dojde ke ztrátě zákazníků ve více státech). Projev příčiny v kyberprostoru se odehrává v místě, které půjde poměrně obtížně identifikovat. Většinou půjde o servery, které jsou ve vlastnictví poskytovatele připojení k síti, nebo servery, které provozuje poskytovatel virtuálního prostoru. Subjekty právních vztahů jsou většinou lhostejné k tomu, kde se servery nacházejí. Nehledě na to, že tok dat může probíhat v rámci několika zemí, aniž by o tom subjekt právního vztahu věděl. Další část práce se věnuje analýze jednotlivých typů hraničních určovatelů a vhodnosti jejich použití pro oblast vztahů v kyberprostoru. Analýza ústí v posouzení, které z hraničních určovatelů jsou pro oblast kyberprostoru vhodné a které nikoli.

5.3. Lex electa (lex voluntatis)

Volba práva označována jako *lex electa* či *lex voluntatis* je primárním prostředkem pro určení rozhodného práva. Většina předpisů mezinárodního práva soukromého dnes vychází z principu, že strany vědí, které uspořádání je pro jejich právní vztah nejlepší, a proto tuto možnost reflektuje.¹⁸⁰ Předpokladem volby práva je dohoda stran. Strany většinou volí právo, které je blízké buď jedné z nich, nebo předmětu právního vztahu. Důvody jsou zejména dva a oba jsou ekonomické povahy. Prvním z nich je skutečnost, že strany volí právo, které je jim blízké a které znají. Nemusejí tak vynakládat prostředky na posouzení právního vztahu experty na cizí právní řád. Dalším důvodem je anticipace případného sporu a skutečnost, že je v zájmu strany právního vztahu, aby soud, který posuzuje právní vztah, znal právo, které je ovládá. V opačném případě to opět může vést k vynakládání prostředků na zajištění expertních stanovisek od znalců cizího práva.

---

¹⁸⁰ SCHNYDER, A. K., LIATOWITSCH, M. *Internationales Privat- und Zivilverfahrensrecht*. 1. vyd. Zürich: Schulthess, 2000. ISBN 3-7255-4105-1. s. 46. (překlad autor)

V některých případech strany volí jako rozhodný právní řád, který není právním řádem ani jedné z nich záměrně. Jedním z důvodů může být volba práva, které je pro obě strany dostatečně neutrální. Strany z jurisdikcí, kde změny právní řádu jsou časté a soudní systém nerozvinutý či nestabilní často volí zavedené právní řády jako je například právo anglické. Někdy se strany uchylují k volbě práva z důvodů, že právo určené na základě kolizní normy, nezná instituty, které strany v právním vztahu používají. Tak tomu může být v případě volby anglického práva, které na rozdíl od českého upravuje institut *trustu*.

V kyberprostoru se lze setkat ještě s jedním jevem. Některé subjekty si snaží zvolit právo tak, aby se vyhnuly domácí regulaci a případným postihům za porušování práv. Taková volba je však často neplatná. Právní předpisy totiž často upravují výjimky z volby práva. Tyto výjimky se mohou týkat jak volby práva jako celku (například není založen dostatečný kontakt zvoleného území s právním vztahem), tak nemožnosti se odchýlit od některých, především protekcionistických ustanovení. Normotvůrce se těmito výjimkami snaží vyjádřit své představy o spravedlivém uspořádání právního vztahu nebo reaguje na tržní nedostatky.¹⁸¹ I při volbě určitého právního řádu tak musí strany věnovat pozornost tomu, zdali se v jejich případě některá z těchto výjimek neuplatní. V oblasti elektronického obchodu přicházejí v úvahu zejména smlouvy se spotřebiteli.

Volbu práva nelze *stricto sensu* považovat za hraniční určovatel. Zatímco hraniční určovatel je skutečnost související s právním vztahem, volba práva je samostatným právním jednáním, kterým strany jednoznačně určují, který právní řád se použije. Samostatnost podtrhuje i fakt, že právní řády většinou oddělují případnou neplatnost dohody o volbě práva od neplatnosti celé smlouvy, v níž je taková dohoda upravena.¹⁸² Volbou právního řádu se pro strany stává závazná též interpretace a judikatura, která se k takovému právnímu řádu vztahuje.

5.3.1. Kolizní a materiální volba práva

Volbu práva lze dělit na kolizní a materiální. Kolizní volbou práva se rozumí určení příslušného právního řádu, který bude ovládat právní vztah.¹⁸³ Není přitom rozhodné, jaký

---

¹⁸¹ Více viz MICHAELS, Ralf. Private or International? Two Economic Models for Private International Law of Torts. *Duke Law School Working Paper Series* [online]. 2005, paper 18 [cit. 2014-08-01]. Dostupný z: <<http://lsr.nellco.org/duke/fs/papers/18>>, str. 29 a násl.

¹⁸² Viz např. § 267 odst. 3 OBZ.

¹⁸³ Viz např. § 9 ZMPS, který stanoví, že „účastníci smlouvy mohou si zvolit právo, jímž se mají řídit jejich vzájemné majetkové vztahy: mohou tak učinit i mlčky, není-li vzhledem k okolnostem o projevené vůli pochybnost.“

má tento právní řád vztah k příslušnému právnímu vztahu. Volí se tak právní řád jako celek. Je třeba počítat s tím, že zvolením příslušného právního řádu strany přistupují i na to, že takový právní řád budou aplikovat v jeho aktuálním znění.¹⁸⁴ V praxi často nastává problém, že si strany chtějí vyloučit aplikaci Vídeňské úmluvy a chtějí podřídít právní vztah národnímu právnímu řádu. Volbou práva si však strany volí toto právo jako celek, tedy včetně mezinárodních smluv v takovém státě závazných. Pokud je tedy stát, jehož právo bylo zvoleno, signatářem Vídeňské úmluvy, a strany výslovně nevyloučily její aplikaci, bude se na právní vztah aplikovat i ona.¹⁸⁵

Strany právního vztahu si však mohou zvolit pouze právo existující, tj. právo platné na určitém území.¹⁸⁶ Nelze si tak zvolit právo státu, který není uznáván, nebo který zanikl. Taková volba by byla neplatná a aplikovalo by se právo určené podle kolizní normy.¹⁸⁷ Mnohem častěji se lze v praxi setkat se situacemi, kdy strany požadují, aby se jejich právní vztah řídil zásadami aplikovanými v určitém odvětví či vzorovou dokumentací připravenou mezinárodními organizacemi. Ani taková volba ale nebude platná. Nelze proto zvolit právo dle Zásad mezinárodních obchodních smluv UNIDROIT (*Unidroit Principles of International Commercial Contracts*), obecná pravidla uplatňující se na internetu nebo *lex mercatoria*.¹⁸⁸

Strany, které mají zájem podřídít svůj právní vztah úpravě *soft law*, mohou postupovat dvěma způsoby. Prvním z nich je možnost využít vzorové dokumentace připravené mezinárodními organizacemi (např. vzorová smlouva o dílo připravená Fédération Internationale Des Ingénieurs-Conseils (FIDIC) nebo vzorová úvěrová smlouva připravená Loan Market Association). I v tomto případě je však nezbytné podřídít právní vztah právu existujícího státu.

---

¹⁸⁴ KUČERA, Z. *Mezinárodní právo soukromé*. 6. vyd. Brno: Doplněk, 2004. ISBN 80-7239-166-6, str. 135.

¹⁸⁵ RADOŠOVSKÝ, Petr. *Rozhodné právo v závazkových vztazích z mezinárodního obchodu – pravidla určení rozhodného práva – část I (hmotné normy v oblasti závazkových vztahů)*. 2003. Epravo.cz [online]. [cit. 2014-08-01]. Dostupný z: <<http://www.epravo.cz/top/clanky/obchodni-pravo/rozhodne-pravo-v-zavazkovych-vztazich-z-mezinarodniho-obchodu-pravidla-urceni-rozhodneho-prava-cast-i-hmotne-normy-v-oblasti-zavazkovych-vztahu-22337.html>>.

¹⁸⁶ KUČERA, Z. *Mezinárodní právo soukromé*. 6. vyd. Brno: Doplněk, 2004. ISBN 80-7239-166-6, str. 131.

¹⁸⁷ Např. § 187 a § 3 Restatement (Second) of Conflict of Laws nebo Art. 3. Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch (BGBl. I S. 2494; 1997 I S. 1061) nebo čl. 1 odst. 1 Římské úmluvy o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy.

¹⁸⁸ Např. v USA v rozsudku United States Court of Appeal, Ninth Circuit ve věci *Trans Meridian Trading, Inc. v. Empresa Nacional de Comercializacion de Insumos*, 1987, No. 86-6627, soud odmítl uznat zvolené Uniform Customs and Practice for Documentary credit of ICC.

Druhou možností je připojení rozhodčí doložky ke smlouvě.¹⁸⁹ Vnitrostátní úprava rozhodčích řízení může totiž připustit volbu nestátních pravidel jako rozhodného práva.¹⁹⁰ Pokud si strany zvolí za rozhodné právo principy či modelové zákony obsažené v dokumentech vypracovaných renomovanými institucemi (např. Zásady mezinárodních obchodních smluv UNIDROIT (*Unidroit Principles of International Commercial Contracts*)), soud, který bude muset takové principy aplikovat, bude zkoumat obsah cizího případně zvoleného práva stejně jako obsah těchto principů. Ostatně nejnovější tendence v mezinárodním právu soukromém jdou právě směrem k možnosti volby těchto principů. Například návrh Haagských principů volby práva v mezinárodních obchodních smlouvách v čl. 3 stanoví, že: „*právo zvolené stranami může být právními pravidly, která jsou všeobecně přijímána na mezinárodní, supranacionální nebo regionální úrovni jako neutrální a vyvážené soubory pravidel, pokud lex fori nestanoví jinak.*“¹⁹¹

Mimo nemožnosti zvolit si za rozhodné právo *soft law* jsou velice často kodifikovány výjimky spočívající v zákazu odchýlit se od kogentních ustanovení práva, které by se aplikovalo v případě, že by neproběhla volba jiného práva nebo nemožnost provést volbu práva, je-li právní vztah zjevně úžeji spojen s jinou zemí.¹⁹²

Druhým typem volby práva je volba materiální neboli omezená. Její platnost závisí na hmotněprávních ustanoveních právního řádu, který by byl jinak - na základě příslušné kolizní normy, kdyby k volbě práva nedošlo – rozhodný pro daný právní poměr.¹⁹³ Nejčastěji tak strany odkáží na konkrétní úpravu právního institutu v cizím právu nebo tuto úpravu inkorporují přímo do smlouvy. Tato volba není pro mezinárodní obchod vhodná, jelikož štěpí režim právního vztahu a požaduje zkoumání, které kogentní normy se na právní vztah aplikují z právního řádu použitelného na základě kolizní normy.

5.3.2. Výslovná a konkludentní volba práva

Strany mohou rozhodné právo zvolit buď výslovně, nebo konkludentně. Výslovnou volbou se rozumí písemné (včetně elektronického) nebo ústní explicitní vyjádření, že se

---

¹⁸⁹ Více viz MICHAELS, Ralf. Non-State Law in the Hague Principles on Choice of Law in International Contracts [online]. 2014. [cit. 2014-08-01]. Dostupné z: <http://scholarship.law.duke.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=5913&context=faculty_scholarship>

¹⁹⁰ Např. článek 59 Rozhodčích pravidel Arbitrážního centra WIPO.

¹⁹¹ The Draft Hague Principles on Choice of Law in International Commercial Contracts. July 2014. Překlad autor.

¹⁹² Např. § 187 Restatement (Second) of Conflict of Laws.

¹⁹³ KUČERA, Z. *Mezinárodní právo soukromé*. 6. vyd. Brno: Doplněk, 2004. ISBN 80-7239-166-6, str. 130.

má právní vztah řídit určitým právem. Nejčastěji se tak děje výslovným vyjádřením ve smlouvě. V kyberprostoru volba práva nejčastěji probíhá prostřednictvím přistoupení ke standardizovaným (adhezním) smlouvám, které toto samostatné ujednání obsahují. Nejčastěji se jedná o tzv. click-wrap smlouvy a browse-wrap smlouvy. V případě click-wrap smlouvy jde obvykle o smlouvu, která je uzavřena vyjádřením souhlasu s připravenými podmínkami kliknutím na tlačítko „ok“ nebo „souhlasím“. Podmínky obsahující i doložku o volbě práva jsou pak dostupné prostřednictvím hyperlinku nebo v samostatném okně. Pokud podmínky nejsou jednoduše dostupné nebo viditelné, lze argumentovat, že subjekt nemusí být těmito podmínkami vázán.¹⁹⁴ Sofistikovanějším typem click-wrap smluv jsou tzv. click-through smlouvy, které jsou interaktivnější a většinou obsahují několik oken, kde si subjekt vybírá např. z nabídky služeb dostupných ke kupovanému zboží. Proces přistupování k podmínkám je u těchto smluv ale stejný jako u click-wrap smluv.¹⁹⁵

Z hlediska závaznosti se jako problematické jeví tzv. browse-wrap smlouvy. Jedná se opět o smlouvu, která má vzniknout přistoupením k podmínkám umístěným na webové stránce, avšak nikoli na základě výslovného souhlasu, ale pouze na základě přístupu na webovou stránku či započítí využívání služeb na ní uvedených. Jednalo by se tedy o volbu konkludentní. Udělení takového souhlasu s podmínkami služby, které mohou obsahovat volbu práva, je problematické a nepřisvědčují mu ani soudní rozhodnutí.¹⁹⁶ Lze tedy uzavřít, že volbu práva v kyberprostoru lze nejčastěji učinit uzavřením smlouvy tak, že dojde k explicitnímu souhlasu s podmínkami umístěnými na webové stránce.

Za konkludentní volbu právní řádu nelze dle názoru autora této práce posoudit situaci, kdy smlouva (v případě internetu pak podmínky zveřejněné na internetu) bude bez dalšího odkazovat na ustanovení příslušného právního řádu. V praxi tyto situace nastávají zejména v případě, kdy se strany snaží určitá ustanovení právního řádu vyloučit. Vyloučení určitých ustanovení ale nemůže znamenat automatické podřízení se

---

¹⁹⁴ K click-wrap smlouvám a jejich závaznosti více např. rozhodnutí United States Court of Appeals for the Second Circuit ve věci *Christopher Specht et al v. Netscape Communications* ze dne 1. října 2002.

¹⁹⁵ Více též KUČERA, Zdeněk. Úvod do smluvního práva, uzavírání smluv na internetu [online]. 2013 [cit. 2014-08-01]. Dostupné z: https://edux.fit.cvut.cz/courses/BI-PAI/_media/lectures/2-2013.pdf.

¹⁹⁶ Rozhodnutí United States Court of Appeals for the Second Circuit ve věci *Christopher Specht et al v. Netscape Communications* ze dne 1. října 2002, odlišně však rozhodl United States Court of Appeals for the Second Circuit ve věci *Register.com, Inc. v. Verio, Inc.* ze dne 23. ledna 2004.

ustanovením jiným. V případě odkazu na konkrétní ustanovení cizího právního řádu je tedy třeba dalších okolností k tomu, aby se jím mohl právní vztah řídit jako celek.¹⁹⁷

5.3.3. Volba práva *ex ante* a *ex post*

Jak bylo vysvětleno výše, strany si rozhodné právo budou nejčastěji volit *ex ante*, tedy před vznikem, resp. současně se vznikem právního vztahu (nejčastěji jako samostatnou součást smluvních ujednání).¹⁹⁸ Strany však mohou tuto volbu učinit rovněž *ex post*, tedy poté, co již právní vztah uzavřely. Vzhledem k tomu, že volba práva je chápána jako samostatné ujednání stran, k volbě *ex post* se bude přihlížet pouze tehdy, pokud dojde mezi stranami k dohodě. V kyberprostoru má volba rozhodného práva *ex post* omezené postavení. Jediný okamžik, kdy se strany většinou věnují volbě práva, je přijetí podmínek smlouvy. Později by k ní mohlo dojít, pouze pokud by si strany nově sjednaly změnu původních podmínek, což za určitých okolností např. český právní řád připouští.¹⁹⁹ O sjednání volby práva *ex post* u deliktních vztahů na internetu lze hovořit pouze, pokud je pachatel znám a je kooperativní. V případě deliktů je tomu však většinou naopak.

5.4. Prorogační doložka

Stranám je mimo volby práva často umožněna i volba soudu, který bude jejich spory rozhodovat. Forma ujednání je obdobná jako v případě volby práva, závěry učiněné ohledně volby práva se proto uplatní i pro prorogační doložku. Obdobně je to i s motivací stran, proč k volbě práva přistoupit – velice často je to snaha o neutrální území, možnost rychlejšího rozhodování některých soudů či jejich specializace.

5.5. Hraniční určovatelé související s reálným světem

První skupinu zkoumaných hraničních určovatelů tvoří ty, na které nemá existence kyberprostoru zvláštní dopad. Jedná se zejména o hraniční určovatele, které používají navázání s místem jednoduše určitelným v *reálném* světě.

---

¹⁹⁷ Odlišně např. KUČERA, Zdeněk. *Mezinárodní právo soukromé*. 6. vyd. Brno: Doplněk, 2004. ISBN 80-7239-166-6, str. 132.

¹⁹⁸ Srov. např. čl. 3, odst. 1 Římské úmluvy o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy.

¹⁹⁹ Např. ust. § 1752 odst. 1 NOZ, které zní: „Uzavírá-li strana v běžném obchodním styku s větším počtem osob smlouvy zavazující dlouhodobě k opětovným plněním stejného druhu s odkazem na obchodní podmínky a vyplývá-li z povahy závazku již při jednání o uzavření smlouvy rozumná potřeba jejich pozdější změny, lze si ujednat, že strana může obchodní podmínky v přiměřeném rozsahu změnit. Ujednání je platné, pokud bylo předem alespoň ujednáno, jak se změna druhé straně oznámí a pokud se této straně založí právo změny odmítnout a závazek z tohoto důvodu vypovědět ve výpovědní době dostatečně k obstarání obdobných plnění od jiného dodavatele; nepřihlíží se však k ujednání, které s takovou výpovědí spojuje zvláštní povinnost zatěžující vypovídající stranu.“

5.5.1. Lex fori

Aplikace *lex fori* znamená použití práva orgánu (zejména soudu), který vede příslušné řízení. Použití tohoto hraničního určovatele nemá pro oblast kyberprostoru žádné zvláštní aspekty.

5.5.2. Lex loci protectionis

Hraniční určovatel *lex loci protectionis* je projevem ochrany poskytované na principu teritoriality. Jeho použití je proto obvyklé tam, kde má být použito právo státu, ve kterém je zaručována ochrana určitým statkům. Těmi jsou typicky instituty práva duševního a průmyslového vlastnictví jako ochranné známky, průmyslové vzory nebo patenty. Pokud má držitel práv k těmto statkům zájem o jejich ochranu i v jiných zemích, obvykle ji musí získat, například registrací.

Hraniční určovatel *lex loci protectionis* odkazuje na právo, jehož ochrany se žalovaný dovolává. Nikoli tedy právo země, kde je ochrana požadována – to by pak hraniční určovatel interpretačně splýval s *lex fori*. Navíc někteří autoři někdy nesprávně interpretují *lex loci protectionis* jako místo, kde k poškození práv duševního vlastnictví došlo.²⁰⁰ Ani tato interpretace není správná, v takovém případě dochází k zaměňování s *lex loci damni*.

Důsledkem použití *lex loci protectionis* v případě rozhodného práva je, že může existovat příslušný soud, který nebude rozhodovat podle svého práva, ale porušení práv duševního vlastnictví bude posuzovat podle práva cizího státu.²⁰¹ Vychází se totiž z předpokladu, že ochrana práv duševního vlastnictví je poskytována v každé zemi jinak a současně z toho, že práva duševního vlastnictví v jednotlivých státech nejsou na sobě vzájemně závislá.²⁰² Pokud dojde k porušení práva duševního vlastnictví ve více zemích (což je pro internet typické), v případě aplikace *lex loci protectionis* na určení rozhodného

---

²⁰⁰ Ne zcela přesné použití pojmu viz např. ČERMÁK Jiří. Internet a autorské právo - otázka určení rozhodného práva a jiné autorskoprávní aspekty Internetu [online]. In: *ITprávo.cz*, 2001. [cit. 2014-08-01] Dostupný na: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=45621>.

²⁰¹ BASEDOW, Jürgen. Foundations of Private International Law in Intellectual Property. In: *Intellectual Property in the Global Arena : Jurisdiction, Applicable Law, and the Recognition of Judgments in Europe, Japan and the US*. Tübingen : Mohr Siebeck, 2010. Str. 3-31. ISBN: 978-3-16-150444-0, str. 13.

²⁰² JURCYS, Paulius. Applicable Law to Intellectual Property Infringements in Japan: Alternatives to the Lex Loci Protectionis Principle In: *International Review of Law, Computers and Technology*, 2010. Str. 193-203. ISSN: 1360-0869, str. 199 a násl.

práva při porušení práv duševního vlastnictví si tak žalobce může zvolit, porušení kterého práva se bude domáhat.

Teritoriální přístup, který je imanentní pro *lex loci protectionis*, je dlouhodobě pro oblast porušení práv duševního vlastnictví předmětem kritiky. Podle *Asensia* v oblasti internetových aktivit tento přístup vede k aplikaci mnoha právních řádů, a to i když se aplikuje ve světle *principu proporcionality*.²⁰³ S tím souvisí i značné náklady, se kterými musejí počítat ti, u kterých porušování práv duševního vlastnictví na internetu hrozí. Někteří autoři proto volají po harmonizaci hmotného práva na globální úrovni.²⁰⁴

Praktický negativní dopad použití tohoto hraničního určovatele výstižně charakterizuje například *Matulionyte*: „*když je obsah zpřístupněn prostřednictvím internetu, lex loci protectionis dovoluje držitelům práv namítat zásah podle práva jakékoli země, kde bylo dílo buď uploadováno, nebo může být zpřístupněno (...). To umožňuje držitelům práv, kteří mají dostatečné zdroje, identifikovat a žalovat v zemi, kde je ochrana nejsilnější (race-to-the-top efekt). Ačkoli formálně by ochrana poskytnutá soudem měla být omezena na jeho teritorium, prakticky to často vede k extrateritoriálním efektům. Jelikož uživatelé (jak ISP, tak jeho zákazník), kteří umísťují dílo on-line, čelí hrozbě, že budou žalováni podle jakéhokoli práva tam, kde je dílo dostupné, by měli proto přizpůsobit své chování všem světovým právním. To způsobuje velkou právní nejistotu a ztěžuje rozvoj řádného podnikání on-line.*“²⁰⁵

Nevhodnost tohoto hraničního určovatele ostatně byla jedním z významných motivačních faktorů, které vedly k vypracování *soft law* v oblasti kolizních předpisů pro práva duševního vlastnictví, jako je např. Conflict of Laws in Intellectual Property (CLIP) připravený Max Planck Institutem.²⁰⁶

---

²⁰³ ASENSIO, Pedro Alberto. Internet Intermediaries and the Law Applicable to Intellectual Property Infringements. In: *Journal of Intellectual Property, Information Technology and E-Commerce Law*, 2012, str. 350-360. ISSN 2190-3387, str. 353.

²⁰⁴ Viz např. SLOVÁKOVÁ, Zuzana. Protection of trademarks and the Internet with respect to the Czech law. In: *Journal of International Commercial Law and Technology*, 2006, str. 72-79. ISSN: 1901-8401, str. 79, která volá po sjednocení hmotného práva v oblasti ochranných známek.

²⁰⁵ MATULIONYTE, Rita. The Law Applicable to Online Copyright Infringements in the ALI and CLIP Proposals: A Rebalance of Interests Needed?. In: *Journal of Intellectual Property, Information Technology and E-Commerce Law*, 2011, str. 26-36. ISSN 2190-3387, str. 27. Překlad autor.

²⁰⁶ *The European Max Planck Group on Conflict of Laws in Intellectual Property (CLIP)* [online]. [cit. 2014-08-01]. Dostupný na: < <http://www.cl-ip.eu/en/pub/home.cfm>>, čl. 2:203. Z literatury např. METZGER, Axel. Applicable Law under the CLIP Principles: A Pragmatic Reevaluation of Territoriality. In: *Intellectual Property in the Global Arena : Jurisdiction, Applicable Law, and the Recognition of Judgments in Europe, Japan and the US*. Tübingen : Mohr Siebeck, 2010. Str. 157-177. ISBN: 978-3-16-150444-0.

5.5.3. Poloha serveru

Hraniční určovatelé jako je *lex loci actus*, *lex loci delicti commissi* nebo *lex loci damni infecti* jsou zákonodárcem využívány k navázání s právním řádem místa, které souvisí s právním jednáním. V kyberprostoru jsou však tato jednání delokalizovaná. Počátek právních jednání a jejich následek mají sice téměř vždy odraz v reálném světě, ale většina jednání v kyberprostoru se děje mimo něj.

Otázkou proto je, zdali lze identifikovat místo, kde jednání v kyberprostoru probíhá a zdali je to v případě kolizních či procesních norem vůbec vhodné. Jak bylo řečeno v kapitole 2.1, kyberprostor je tvořen sítěmi a jejich propojením. Za jeho základní hmotný substrát v rovině komunikační lze považovat elektronické přístroje (zejm. servery, počítače, tablety, mobilní telefony, tablety) a propojení mezi nimi (zejm. kabely). Hlavním hmotným substrátem v rovině informační jsou pak servery. Vzhledem k tomu, že většina dat na internetu je uložena právě na serverech, jejich poloha se stala předmětem pozornosti i soudních rozhodnutí. V rozsudku ve věci *Football Dataco Ltd et al. v Sportradar GmbH* britský High Court kupříkladu rozhodl, že soudní příslušnost by měla být založena podle umístění serveru, na kterém jsou nahrány webové stránky.²⁰⁷

Tento přístup je ale zapotřebí odmítnout. Předně uživatelé většinou neví, kde se nacházejí servery, přes které putují jejich data a kde jsou tato data uložena. Pokud uživatelé ukládají či sdílejí data, bylo by nepřiměřené po nich vyžadovat, aby si ověřovali umístění serveru, který je k těmto operacím používán. Navíc celá řada procesů na internetu dnes pracuje s informacemi, které jsou v jednu chvíli poskládány z dat dostupných z více zdrojů. Tak tomu může být například u webové stránky nebo v případě stahování torrentů.²⁰⁸ Nahodilost, se kterou se server objevuje v právních jednáních na internetu, proto napomáhá tomu, že v některých případech země, kde je server umístěn, nebude mít s právním jednáním jakékoli spojení. Konečně uložení dat na serveru se nevyznačují stálostí. Jednak se data neustále mění, jednak mohou být často bez velkých obtíží přesunuta na servery jiné.

---

²⁰⁷ Rozhodnutí High Court ve věci *Football Dataco Ltd et al. v Sportradar GmbH* [2010] EWHC 2911 (Ch) ze dne 22. října 2010.

²⁰⁸ Pro detaily ohledně webových stránek viz kap. 2.2.3, pro detaily ohledně torrentů viz kap. 2.2.2.

Podle *Svantenssona* je jediným opodstatněním použití umístění serveru jako základu pro založení soudní příslušnosti otázka vykonatelnosti. Pokud totiž soud vydá příkaz k odstranění dat ze serveru a server je umístěn ve stejné zemi jako příslušný soud, pak lze takové soudní rozhodnutí jednoduše vykonat.²⁰⁹ I přesto jsou možnosti na straně soudu omezené. Jak bylo řečeno výše, nelze vyloučit, že žalovaný obsah uložený na serveru převede na server v jiné jurisdikci. Pak by se obsah serveru dostal mimo dosah pravomoci příslušného soudu. Nezbyvá tak než polohu serveru jako hraniční určovatel odmítnout.

5.5.4. Hraniční určovatelé související se subjektem právního vztahu

Další z hraničních určovatelů, které souvisí s *reálným světem*, jsou spojeny se subjektem právního vztahu a jeho umístěním v čase. Tyto hraniční určovatele charakterizují tři složky. První z nich je povaha subjektu právního vztahu, tedy zdali je to osoba fyzická nebo právnická. Druhou složkou je vlastnost subjektu k lokaci, například bydliště nebo místo podnikání. Třetí složkou je pak umístění subjektu v čase. Tím je myšleno, v jakém okamžiku nás první a druhá složka k subjektu právního vztahu zajímá. Konkrétní hraniční určovatel pak bude složen ze vzájemné kombinace uvedených třech složek.

První složka, jak bylo uvedeno výše, zahrnuje osoby fyzické a právnické. Nezahrnuje roboty nebo elektronické agenty, kteří často jednají za tyto osoby v kyberprostoru, jelikož jejich jednání je osobám fyzickým a právnickým plně přičitatelné.²¹⁰ Právě první složka ale představuje v kyberprostoru největší problém. Jak bylo detailně rozebráno v kapitole 2.4, subjekty v kyberprostoru vystupují často anonymně a určit subjekty právního vztahu lze často pouze podle IP adresy. Ta však může být obcházena a strany tak nemusejí mít postaveno najisto, kdo vlastně subjekty, se kterými vstupují do právních vztahů, jsou.

Druhá složka, vlastnost subjektu k dané lokaci, nebude činit větší potíže v případě fyzických osob. Bude jí státní příslušnost, domicil, bydliště nebo místo pobytu fyzické osoby, přičemž charakteristika těchto vlastností bude většinou předmětem výkladu

---

²⁰⁹ SVANTESSON, D. J. B. *Private international law and the internet*. 2. vyd. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2012. ISBN 978-90-411-3416-5. str. 357.

²¹⁰ Viz kap. 2.3.

národního práva. Vzhledem k intenzivní mobilitě subjektů právních vztahů, která je často spojena s dočasným usazením se v jiném státě, než jehož jsou subjekty právních vztahů příslušníky, mezinárodní právo soukromé v závazkových vztazích smluvních i deliktních nepoužívá státní příslušnosti. Tento přístup je logický, státní příslušnost není pro vstup do těchto právních vztahů vůbec rozhodující. Tendence jsou naopak reflektovat zvýšenou mobilitu a za rozhodnou vlastnost používat bydliště fyzické osoby, byť se jedná o místo dočasné.²¹¹

Za rozhodující vlastnosti v případě osob právnických lze považovat místo inkorporace, sídlo, pobočku nebo místo provozování podnikatelské činnosti. Vzhledem k tomu, že právnické osoby mají zejména jako podnikatelé povinnost své identifikace na internetu, mohlo by se předpokládat, že nebudou činit tyto vlastnosti, které jsou většinou předmětem registrace ve veřejných rejstřících a tedy snadno dohledatelné, větší potíže. V oblasti internetového podnikání však došlo k diskusi, zdali je možné za místo podnikání považovat i internetové stránky, a to buď podle jejich umístění na konkrétním serveru, nebo podle národní domény prvního řádu, pod kterou na internetu fungují.²¹² Podle autora této práce je tento přístup nesprávný. První případ by neznamenal nic jiného než jiným způsobem zakládat již odmítnutý hraniční určovateli polohy serveru, tedy místo, které často nemá s právním vztahem žádné spojení.

Ani určení místa podnikání prostřednictvím vazby na doménové jméno nemůže obstát. Předně mimo domén prvního řádu, které jsou typicky národního charakteru jako např. .cz, .sk nebo .de. , existují domény prvního řádu, které nejsou spojeny s žádným územím, jako např. .com, .info nebo .today. Subjekty mají naprosto svobodnou volbu, zdali budou svou webovou stránku provozovat pod doménovým jménem spjatým s určitou zemí či nikoli, a pokud zvolí doménu prvního řádu spjatou s určitou zemí, ještě to neznamená, že hodlají v této zemi provozovat podnikání. Lze kupříkladu vyzorovat, že některé webové stránky jsou provozované na doménách .io, které je internetovou národní doménou nejvyššího řádu pro Britské indickooceánské území. Neznamená to však, že by takové stránky byly z tohoto území provozovány či že by společnosti, které je provozují,

---

²¹¹ Viz např. usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 30 Cdo 444/2004 ze dne 2. června 2005.

²¹² Např. POLČÁK, R. *Právo na internetu: spam a odpovědnost ISP*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2007. ISBN 978-80-251-1777-4. str. 30 a násl.

byly na tomto území inkorporovány.²¹³ Ostatně registrátoři domén (až na výjimky, jako je např. Slovensko) většinou nepožadují, aby ten, kdo si doménu registruje, měl k území určitý vztah.²¹⁴

Podle autorů, kteří vazbu doména prvního řádu - provozovna²¹⁵ považují za možnou, je významným argumentem, že použití takové geografické identifikace zakládá - a pravděpodobně častěji zamýšlí založit - dojem a očekávání části zákazníků, že společnost je v dané zemi intenzivně a dlouhou dobu přítomna.²¹⁶ Tento argument ale zapomíná na to, že ne vždy uživatel přichází na webovou stránku napřímo. Často je na ni přesměrován z jiné webové stránky nebo se na ni dostane odkazem z vyhledávače. V tomto rychlém sledu pro uživatele internetu není většinou doménové jméno, pod kterým se webová stránka nachází, rozhodné.

Názory autora této práce, že ani doménu prvního řádu ani server nelze chápat jako provozovnu či pobočku, vyslovil i SDEU ve věci *Ahmed Mahamdia proti République algérienne démocratique et populaire*.²¹⁷ V tomto rozhodnutí soudní dvůr potvrdil aplikovatelnost rozhodnutí k čl. 5 odst. 5 Bruselské úmluvy, které stanoví pravidla zvláštní příslušnosti ve sporech vyplývajících z provozování vedlejšího sídla podniku. Toto ustanovení bylo ostatně doslovně převzato do Nařízení Brusel I. Soudní dvůr při výkladu uvedených pojmů „pobočka“, „zastoupení“ nebo „jiná provozovna“ identifikoval dvě kritéria, která určují, zda žaloba týkající se provozování jednoho z těchto typů zařízení má spojitost s členským státem. Zprv, pojmy „pobočka“, „zastoupení“ nebo „jiná provozovna“ předpokládají existenci centra činnosti, které dlouhodobě vystupuje navenek jako prodloužení mateřského podniku. Toto centrum musí mít vedení a musí být materiálně vybaveno tak, že může vést jednání s třetími osobami, které se tak nemusejí

---

²¹³ Příkladem může být služba put.io provozovaná tureckou společností nebo forecast.io provozovaná společností založenou podle práva státu New York.

²¹⁴ Srov. např. čl. 1 *Pravidel registrace doménových jmen v ccTLD .cz* [online]. Dostupný z: http://www.nic.cz/files/nic/doc/Pravidla_registrace_CZ_DSDng_20140101.pdf [cit. 2014_08-01] nebo čl. 1 *Terms and Conditions of NIC.IO* [online]. Dostupný z: <http://www.nic.io/terms.html> [cit. 2014_08-01]. Odlišně pak *PRAVIDLÁ POSKYTOVANIA MENNÉHO PRIESTORU V INTERNETOVEJ DOMÉNE SK* [online]. Dostupný z: <https://www.sk-nic.sk/kontakty/pravidla.1.6.2011.jsp> [cit. 2014_08-01].

²¹⁵ Např. POLČÁK, R. *Právo na internetu: spam a odpovědnost ISP*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2007. ISBN 978-80-251-1777-4. str. 30. nebo BOGDAN, M. *Internet and Private International law In Introduction to ICT law (selected issues)*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2007. ISBN 978-80-210-4302-2. str. 30 a násl.

²¹⁶ BOGDAN, M. *Internet and Private International law In Introduction to ICT law (selected issues)*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2007. ISBN 978-80-210-4302-2. str. 28. Překlad autor.

²¹⁷ Rozsudek SDEU č. C-154/11 ve věci *Ahmed Mahamdia proti République algérienne démocratique et populaire* ze dne 19. července 2012.

obracet přímo na mateřský podnik.²¹⁸ Zadržé, spor se musí týkat buď úkonů souvisejících s provozováním těchto entit, nebo závazků, které na sebe vzaly jménem mateřského podniku, pokud mají být splněny ve státě, v němž se tyto entity nacházejí.²¹⁹

Vzhledem k tomu, že ani server, ani doména nespĺňuji kritéria stanovená SDEU v rozhodnutí *Ahmed Mahamdia proti République algérienne démocratique et populaire*, nelze je považovat za pobočku ani provozovnu, a proto na jejich základě nelze založit soudní příslušnost.

Třetí složka hraničního určovatele se týká umístění osoby v čase vůči vlastnosti subjektu v první a druhé složce. Tím je myšlen okamžik, ke kterému budeme vlastnost subjektu posuzovat. V případě kolizních norem nejčastějším způsobem a pravděpodobně nejspravedlivějším je posuzování těchto vlastností k okamžiku vzniku právního vztahu. Problém může nastat u pokračujících či opakujících se deliktů v případě, že se vlastnost subjektu změní (např. fyzická osoba změní své bydliště nebo právnická osoba změní své sídlo). V některých právních řádech jsou pak používány subjektivní časové okamžiky, jako např. použití místa pobytu poškozeného, když se dozvěděl o spáchání deliktu v Čínské lidové republice.²²⁰ Tyto subjektivní časové okamžiky však často nemusejí mít s předmětem právního vztahu cokoli společného, a proto je jejich použití nevhodné. Procesní normy pak spojují vlastnost subjektu nejčastěji s okamžikem podání žaloby.²²¹

Vzájemnou kombinací tří výše uvedených složek lze tedy založit hraniční určovatele navázané na subjekt právního vztahu. Byť je tento subjekt umístěn v *reálném světě*, základním problémem použití tohoto hraničního určovatele je anonymita a obtížná identifikovatelnost subjektu v kyberprostoru. Tento problém se ale týká možnosti vymahatelnosti práv v kyberprostoru obecně. Pokud není možné osobu na internetu identifikovat, nebude možné se proti ní domáhat práv a bude zapotřebí hledat jiných cest, jak se práv domoci.

---

²¹⁸ Obdobně Rozsudek SDEU č. 139/80 ve věci *Blanckaert & Willems PVBA* ze dne 18. března 1981, bod 11.

²¹⁹ Rozsudek SDEU č. C-154/11 ve věci *Ahmed Mahamdia proti République algérienne démocratique et populaire* ze dne 19. července 2012, bod 48.

²²⁰ Viz SVANTESSON, D. J. B. *Private international law and the internet*. 1. vyd. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2007. ISBN 90-411-2516-7. str. 292.

²²¹ Např. čl. 5 odst. 3 Nařízení Brusel I.

5.6. Hraniční určovatelé týkající se kyberprostoru

Další skupinou hraničních určovatelů, které mohou kolizní či procesní normy používat, jsou hraniční určovatelé související s předmětem právního vztahu. Vzhledem k tomu, že jak plnění v případě závazkových vztahů smluvních, tak protiprávní jednání v případě závazkových vztahů deliktních vzniká u vztahů v kyberprostoru mimo *reálný svět*, tyto hraniční určovatele se musejí vypořádat s navázáním ze světa virtuálního do světa reálného.

Pro účely rozboru těchto hraničních určovatelů je významný rozbor deliktního vztahu v kyberprostoru provedený v kapitole 3.3. Obdobný časový rozpad vzniku právního vztahu lze aplikovat nejen na vztahy deliktní, ale i smluvní, u kterých však bude chybět stupeň spáchání škody. Každý z těchto stupňů vzniku právního vztahu může normotvůrce zvolit jako hraniční určovatel:

- 1) Místo, kde začalo jednání vedoucí k uzavření právního vztahu či spáchání deliktu;
- 2) Místo, kde se data dostala mimo dispozici jednající osoby, ale stále ještě nedošla adresátu;
- 3) Místo, kde se data dostanou do dispozice adresáta, ale ten se s nimi zatím neseznámil;
- 4) Místo, kde dojde k uzavření právního vztahu nebo ke spáchání deliktu;
- 5) Místo, kde vznikly okolnosti související se škodou;
- 6) Místo, kde vznikla škoda.

Základem při legislativní tvorbě hraničních určovatelů souvisejících s předmětem právních vztahů by měla být jasnost a přesnost výrazů, aby bylo zřejmé, na který ze stupňů vzniku právního vztahu zákonodárce cílil. Ne vždy tak tomu ale je. Například ust. § 101 NZMPS používá hraniční určovatel „*právo státu, ve kterém došlo k narušení soukromí*“. Gramatickým výkladem však nelze jednoznačně určit, zdali měl normotvůrce na mysli založit rozhodné právo podle místa, kde se data nacházela v prvním, druhém, třetím či čtvrtém stupni. Důslednost při formulaci hraničních určovatelů má v tomto případě zásadní

rozměr. Zatímco první až třetí stupeň jsou většinou charakterizovány jedinečnou lokací, spáchání deliktu či škoda může nastat jedním úkonem na více místech (např. poškození dobrého jména zveřejněním pomlouvačného článku na webové stránce). Pokud je takový hraniční určovatel použit při výběru jurisdikce, může dojít k založení příslušnosti soudů ve více státech.

5.6.1. Lex loci delicti

Pokud normotvůrce v kolizní či procesní normě zvolí jako hraniční určovatel místo, odkud pochází deliktní chování, odkazuje tím na druhý až čtvrtý stupeň vzniku deliktu. Smyslem použití o *lex loci delicti* je navázání s právní řádem státu, kde má původ deliktní chování.

Lex loci delicti je jedním z nejužívanějších institutů pro určení rozhodného práva v případě deliktních vztahů.²²² Jeho použití navazuje na tradiční chápání *principu teritoriality*, jelikož k navázání dojde se státem, který má se vznikem deliktního jednání nejblíže. Teoreticky by měl tento hraniční určovatel být v souladu s *principem předvídatelnosti*, tedy právo určeno na jeho základě by mělo být stranami rozumně očekáváno jako právo použitelné pro deliktní vztah. Při mechanické aplikaci *lex loci delicti*, jak bude popsáno dále, však může nastat situace, že navázání proběhne s právním řádem, který má s deliktem pramálo společného. Například v USA, kde *lex loci delicti* v otázkách určení rozhodného práva hrálo vždy zásadní význam, došlo v poslední dekádě k „*choice-of-law revolution*“, která sice neznamenala úplné opuštění tohoto principu, ale jeho výrazné přetvoření s tím, že soudy dnes aplikují nejrůznější testy, zkoumání kontaktů s příslušným státem, což je do jisté míry v protikladu s tradičním chápáním *lex loci delicti*.²²³

Pro aplikaci *lex loci delicti* je rozhodné, se kterým z výše uvedených stupňů vzniku deliktu se bude pojit. Je zřejmé, že se nebude jednat o stupeň první, jelikož, pokud by jednání v prvním stupni skončilo, ke spáchání žádného deliktu by nedošlo. Naprosto nevhodné je pak použití stupně třetího, jelikož v oblasti kyberprostoru by se jednalo o

---

²²² VALDHANS, Jiří. *Kolizní problematika mimosmluvních závazků*. Disertační práce. Masarykova univerzita v Brně, 2005, str. 99.

²²³ SYMEONIDES, Symeon. *Territoriality and Personality in Tort Conflicts*. In: EINHORN, T. SIEHR, K. (eds.) *INTERCONTINENTAL COOPERATION THROUGH PRIVATE INTERNATIONAL LAW: ESSAYS IN MEMORY OF PETER NYGH*. T.M.C. Asser Press, 2004, str. 401-433, str. 432.

místo někde na síti a pravděpodobně by představovalo již odmítnutý hraniční určovatel polohy serveru.

Má-li se *lex loci delicti* pojit s druhým či čtvrtým stupněm je otázkou volby normotvůrce. Druhý stupeň, který odpovídá tradičnímu pojetí *lex loci delicti* jako místa, kde došlo ke spáchání deliktu, jehož účinky v tomtéž místě nastaly, je pro tento hraniční určovatel imanentní. Ve vztazích vznikajících v kyberprostoru pak bude jednoduché na takový právní řád navázat, jelikož bude představovat místo jednoznačně určitelné v *reálném světě* (problém pouze může nastat u pokračujících deliktů, kdy se pachatel během deliktního jednání pohybuje několika státy). V internetových vztazích však často není toto místo pro deliktní vztah dostatečně významné (např. dojde k porušení osobnostních práv nahráním pomlouvačného článku na internet při krátkodobé dovolené v Řecku).

Rozšířením chápání *lex loci delicti* o čtvrtý stupeň by se tento hraniční určovatel výrazně posunul k *lex loci damni infecti*. Důvodem je, že v případech některých deliktů (zejména ohrožovacích deliktů, jako je např. pomluva na webové stránce) dojde ke škodě, která je základem *lex loci damni infecti*, často nemateriálního charakteru již samotným dokonáním deliktu, například nahráním pomlouvačného článku na webovou stránku. Normotvůrce však toto rozšíření tradičního chápání místa deliktu může využít jako korektiv poměrně rigidního pravidla *lex loci delicti*.²²⁴

5.6.2. Lex loci damni infecti

Místo škody reprezentuje šestý stupeň vzniku deliktního vztahu. Jak bylo uvedeno výše, škoda může nastat jak současně s dokonáním deliktu, tedy ve stupni čtvrtém, tak později, například pokud se informace dostane do sféry třetí osoby. Pokud jsou data publikována na internetu, jsou (s jistými omezeními popsány v kapitole 2.2.3) dostupná v jakékoli zemi. Pokud jsou taková data závadného charakteru, mohou způsobit škodu teritoriálně neomezenou. Při použití tohoto hraničního určovatele na určení jurisdikce by uživatelé internetu byli vystaveni riziku, že mohou být žalováni všude tam, kde vznikla škoda. Jelikož škoda může vzniknout v různých státech, oproti hraničnímu určovateli *lex loci delicti* by škoda, kterou poškozený bude moci vymáhat, měla být limitována její

---

²²⁴ K problémům spojeným s použitím *loci damni infecti* viz následující kapitola.

velikostí způsobenou ve státě vymáhání.²²⁵ Škodu, která by vznikla z téhož deliktu, ale v jiném státě, by proto žalobce měl uplatňovat v jiném státě.

Mechanické použití *lex loci damni infecti* by mohlo znamenat, že ačkoli subjekt vynaložil maximální možnou opatrnost, bude žalován v zemi, na níž vůbec svým jednáním necítil a kde došlo k porušení práv třetí osoby jen z důvodu opominutí na straně jednajícího subjektu (například porušení práv k ochranné známce registrované ve státě třetí osoby, ale neregistrované ve státě, kde subjekt podniká a kam cílí své aktivity). Aby se zamezilo situacím, kdy by byl uživatel internetu žalován ve státě, se kterým jeho právní jednání nemá žádné spojení, je třeba při interpretaci *lex loci damni infecti* aplikovat korektivy, které budou testovat, zdali jednání subjektu vůbec má se státem, kde měla vzniknout škoda nějaké spojení. To ostatně plně odpovídá *principu předvídatelnosti* a rozumnému očekávání stran.

5.7. Testy efektivity podle práva USA

Hraniční určovatelé jsou vlastně mechanismy, jak najít mezi právním vztahem a určitou zemí dostatečné spojení, aby byla založena jurisdikce nebo rozhodné právo této země. Jiný právní volí v případě určování jurisdikce právo USA. To používá při hledání odpovědi na otázku, zdali je právo státu v dostatečně úzkém spojení s právním vztahem, tzv. analytické testy. Založení jurisdikce v oblasti internetových sporů je většinou předmětem posouzení zvláštní příslušnosti (*personal jurisdiction*), jelikož většinou nelze uplatnit obecnou příslušnost (*general jurisdiction*) pro nedostatek zjevných zásadních kontaktů strany právního vztahu s příslušnou zemí.²²⁶

Jedním z prvních případů, který se posouzení zvláštní příslušnosti týkal a z něž řada rozhodnutí vychází doposud, je případ *Calder v. Jones*. Metoda hledání dostatečného spojení s určitou zemí založená na tomto rozhodnutí se nazývá test účinků (*effect test*). V případě žalobkyně Shirley Jones žijící v Kalifornii žalovala v Kalifornii National Enquirer, jeho distributora a autora článku za zveřejnění urážlivého článku o její osobě. National Enquirer byl vydán na Floridě, ale k jeho distribuci docházelo i v Kalifornii. Tudíž poškození na straně žalobkyně mělo vzniknout i v Kalifornii. Nejvyšší soud USA

---

²²⁵ Stejně tak rozsudek House of Lords ve věci *Berezovsky v. Michaels and Others Glouchkov v. Michaels and Others* (Consolidated Appeals), 2000.

²²⁶ KOHL, Uta. *Jurisdiction and the Internet: a study of regulatory competence over online activity*. Cambridge: Cambridge University Press, 2007. ISBN-13 978-0-521-84380-5, str. 80.

rozhodl, že příslušnost kalifornských soudů je dána a že „skutečnost, že činnosti, které způsobily následky v Kalifornii, byly vykonány mimo její území, nemají zabránit, aby stát neuplatnil nad těmito účinky svoji jurisdikci.“²²⁷ Soud přitom vycházel z toho, že jednání žalovaných bylo záměrné (*intentional*) a jednoznačně zaměřené na Kalifornii (*expressly aimed at California*).

Test obsažený v rozhodnutí *Calder v. Jones* je nadále používán v soudních rozhodnutích včetně těch internetových. K jeho rozpracování došlo v roce 2008 v rozhodnutí Tenth Circuit of the United States Court od Appeals ve věci *Karen Dudnikov and Michael Meadors v. Chalk & Vermilion Fine Arts*. Soud při posuzování soudní příslušnosti obchodníků na eBay své rozhodování ohledně příslušnosti založil zejména na následujících faktorech testu účinků:

- zdali bylo jednání žalovaného úmyslné;
- zdali bylo jednání jednoznačně zaměřené na příslušný stát;
- zdali žalovaný věděl, že škoda může být pocítěna v příslušném státě.²²⁸

Jedním z nejpoužívanějších testů v oblasti internetu je tzv. *Zippo test* nazvaný podle rozhodnutí ve věci *Zippo Manufacturing Company v. Zippo Dot Com, Inc.* Základem pro určení soudní příslušnosti podle *Zippo testu* je interaktivita webových stránek, které soud v rozhodnutí rozdělil do stupnice (*sliding scale*) podle jejich schopnosti interakce s druhou stranou. „Na jedné straně stupnice jsou případy, kdy žalovaný jednoznačně podniká prostřednictvím internetu. Pokud žalovaný uzavře smlouvu s rezidenty v cizí jurisdikci, která zahrnuje opakovaný přenos počítačových souborů po internetu, pak je zvláštní příslušnost založena. (...) Na druhé straně jsou případy, kdy žalovaný jednoduše umístil informaci na webovou stránku, která je dostupná ostatním v cizích jurisdikcích. Pasivní webová stránka dělá sotva něco více, než že zpřístupňuje informaci těm, kdo se o ni zajímají, a proto nemůže zvláštní příslušnost založit. (...) Někde uprostřed jsou webové stránky, kde si uživatel může vyměňovat informace s hostitelským počítačem. V těchto

---

²²⁷ Rozhodnutí U.S. Supreme Court ve věci *Calder v. Jones* ze dne 20. března 1984. Překlad autor.

²²⁸ Rozhodnutí Tenth Circuit of the United States Court od Appeals ve věci *Karen Dudnikov and Michael Meadors v. Chalk & Vermilion Fine Arts* ze dne 28. ledna 2008.

*případech je založení příslušnosti závislé na množství interaktivity a obchodní povaze vyměněných informací, které se objevují na webové stránce.*²²⁹

Zippo test však v dnešní době neodpovídá technologické realitě. Většina webových stránek je interaktivních a spadla by patrně do první skupiny.²³⁰ Daleko důležitější je proto zkoumat míru zacílení na konkrétní území, jak provedl soud v rozhodnutí *Calder v. Jones*. Aplikace testů v USA se však potýká s problémy. V roce 2013 publikoval Fordham Law Legal Studies Research studii týkající určování soudní příslušnosti v USA. Studie prokázala, že ačkoli škály v rozhodnutích *Zippo* a *Calder v. Jones* poskytují vodítka pro založení soudní příslušnosti v internetových sporech, jejich aplikace v soudní praxi postrádá jednotný přístup.²³¹

5.8. Dílčí závěr

Ideální formou regulace přeshraničních právních vztahů v kyberprostoru by byla univerzální hmotněprávní úprava, která by zajistila jistotu subjektům na internetu ohledně jejich právních vztahů.

Z pohledu mezinárodního práva soukromého je nejvýznamnější metodou regulace kyberprostoru kolizní metoda. Jejím prostřednictvím nedochází k věcné upravě právních vztahů, ale pouze k výběru práva, které bude právní vztah ovládat. Tato metoda používá tzv. kolizních norem, jejichž základem je hraniční určovatel. Obdobnou strukturu obsahující hraniční určovatel mají i normy procesní. Hraniční určovatel vyjadřuje představu normotvůrce o nejspravedlivějším uspořádání právního vztahu.

Normotvůrce může za základ hraničního určovatele zvolit jakoukoli okolnost související s právním vztahem. Analýza prokázala, že využití tradičních hraničních určovatelů, které využívají prvek z *reálného světa*, jako např. místo bydliště žalovaného, je zdánlivě pro oblast kyberprostoru vhodné, avšak s ohledem na nemožnost řádné identifikace subjektu v kyberprostoru nikoli ideální. Pokud však nebude subjekt

---

²²⁹ Rozsudek United States District Court Northern District of California ve věci *Zippo Dot Com, Inc. v. Zippo Manufacturing Company* ze dne 16. ledna 1997. Překlad autor.

²³⁰ SVANTESSON, Dan Jerker B. Celebrating 20 Years of WWW – a Reflection on the Concept of Jurisdiction. Masaryk University Journal of Law and Technology. 2012, roč. 6, č. 1, s. 177 - 190. ISSN 1802-5951. s. 167 a násl.

²³¹ REINDENBERG, JOEL R. *et al. Internet Jurisdiction: A Survey of Legal Scholarship Published in English and United States Case Law* [online]. 2013. Fordham Law Legal Studies Research Paper No. 2309526. [cit. 2014-08-01]. Dostupný na: <<http://ssrn.com/abstract=2309526>>.

v kyberprostoru identifikován, bude poškozený těžko moci jakoukoli žalobu podat, ať už bude hraniční určovatel jakýkoli.

Na druhé straně vhodnosti stojí hraniční určovatelé související s místem v kyberprostoru, jako je například poloha serveru. Analýza prokázala, že tyto hraniční určovatelé jsou pro kyberprostor nevhodné.

Hraniční určovatelé *lex loci commissi* a *lex loci damni infecti* navazují s místem, které souvisí s určitým časem páčání deliktu. Zatímco *lex loci commissi* spíše směřuje k místu, odkud byla data do kyberprostoru vpuštěna, *lex loci damni infecti* směřuje k místu, kde vznikla škoda poté, co delikt byl spáchán. Oba hraniční určovatele by měly být při výkladu podrobeny interpretaci, například prostřednictvím testů efektivity, aby nedošlo k tomu, že dojde k navázání s právem, které nemá s právním vztahem dostatečně úzké spojení.

6. URČENÍ SOUDNÍ PŘÍSLUŠNOSTI V KYBERPROSTORU PODLE NAŘÍZENÍ BRUSEL I

6.1. Regulace deliktů z pohledu mezinárodního práva soukromého

V době přípravy této práce neexistuje žádná mezinárodní hmotněprávní úprava, která by upravovala delikty na globální úrovni, a to ani obecně, ani pro oblast kyberprostoru. Deliktní vztahy jsou tedy ovládány národními právními řády, a to obecnou úpravou, která se použije pro právní vztahy vznikající v *reálném světě*. Bylo by sice zajímavé představit komparativní analýzu úpravy deliktního práva v různých státech světa, taková analýza by však přesahovala rozsah této práce.

Neexistuje-li mezinárodní hmotněprávní úprava deliktního práva, v mezinárodních vztazích se příslušné hmotné právo určí na základě kolizní normy. Určení takového hmotného práva v kyberprostoru je právě předmětem této kapitoly. Analýza se zaměří na normy aplikovatelné v České republice, z nichž většina je harmonizována na úrovni EU. Samotnému určení hmotného práva vždy musí předcházet výběr orgánu, který je příslušný spor rozhodovat. Proto prvním tématem této kapitoly je analýza určení soudní příslušnosti v oblasti kyberprostoru.

Kapitola přitom představuje syntézu poznatků získaných v kapitolách předchozích. Zejména teoretická analýza hraničních určovatелů bude v této kapitole aplikována na konkrétní právní předpisy.

Pro unijní úpravu mezinárodního práva soukromého bylo rozhodujícím okamžikem přijetí Amsterodamské smlouvy. Podle jejího čl. 73 m (nyní čl. 65), pokud je to nutné k řádnému fungování vnitřního trhu, lze vydávat mimo jiné opatření k následujícímu:

- a) zlepšení a zjednodušení:
  - systému mezinárodního doručování soudních a mimosoudních písemností;
  - spolupráce při opatřování důkazů;
  - uznání a výkonu soudních a mimosoudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech;

- b) podporu slučitelnosti kolizních norem platných v členských státech a předpisů pro řešení kompetenčních sporů;
- c) odstraňování překážek řádného průběhu občanskoprávního řízení, popřípadě podporou slučitelnosti úpravy občanskoprávního řízení v členských státech.²³²

V oblasti norem pro určení rozhodného práva jurisdikce již byla tato deklarace naplněna přijetím nařízení, které jsou platné i na území České republiky:

- Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Brusel I);
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II).

Mimo unijního práva je v České republice základním právním předpisem mezinárodního práva soukromého pro určení rozhodného práva i soudní příslušnosti zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém.

6.2. Nařízení Brusel I

Základní otázkou z pohledu mezinárodního práva soukromého, kterou subjekty v kyberprostoru řeší, je v jakém státě je možno ve vztahu k nim založit soudní příslušnost. Vzhledem k tomu, že umístěním dat na internet jsou (pokud nedojde k lokálnímu omezení dostupnosti stránky) tato data okamžitě dostupná i v jiných právních řádech, pokud by kritérium založení soudní příslušnosti byla právě dostupnost webové stránky, pak by byla možnost takové subjekty žalovat všude po celém světě. Právě kritéria možnosti založení soudní příslušnosti jsou hlavním tématem této kapitoly.

Předpisem upravujícím určení soudní příslušnosti v České republice je Nařízení Brusel I.²³³ Nařízení Brusel I vstoupilo v platnost dne 1. března 2002, kdy nahradilo

---

²³² Čl. 73 m (nyní 65) Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o založení Evropských společenství 97/C 340/01 ze dne 2. října 1997 (Amsterodamská smlouva).

²³³ Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech.

Bruselskou úmluvu o příslušnosti a uznání a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech z roku 1968. Na území EU je Nařízení Brusel I platné bez výjimky. Původně nebylo závazné pro Dánsko, to však k Nařízení Brusel I přistoupilo na základě dohody s Evropskou unií s účinností k 1. červenci 2007. Pro Českou republiku se Nařízení Brusel I stalo závazné okamžikem jejího přistoupení k EU dne 1. května 2004.

Bruselská úmluva, která oblast příslušnosti a uznání výkonu rozhodnutí upravovala dříve, zůstává dosud významným pramenem práva. Zejména je to z důvodu bohaté judikatury, která je s ní spojena a která je použitelná i na ustanovení Nařízení Brusel I.²³⁴

6.2.1. Změna Nařízení Brusel I

Podle bodu 28 preambule a článku 73 Nařízení Brusel I byla Evropská komise povinna nejpozději do pěti let po vstupu Nařízení Brusel I v platnost předložit Evropskému parlamentu, Radě a Hospodářskému a sociálnímu výboru zprávu o uplatňování tohoto nařízení a v případě potřeby ke zprávě přiložit návrhy na jeho změny. V návaznosti na tuto zprávu došlo k přepracování Nařízení Brusel I a dne 12. prosince 2012 bylo přijato Nařízení Brusel I bis. Nové Nařízení Brusel I bis²³⁵ vejde v účinnost od 10. ledna 2015 a plně tak nahradí stávající Nařízení Brusel I s výjimkou článků 75 a 76, které se použijí již od 10. ledna 2014.

6.2.2. Působnost Nařízení Brusel I a delikty

Podle čl. 1 odst. 1 se Nařízení Brusel I vztahuje na věci občanské a obchodní bez ohledu na druh soudu. Nevztahuje se zejména na věci daňové, celní a správní. Nařízení Brusel I bis vyjímá v čl. 1 odst. 1 z věcné působnosti ještě odpovědnost státu za jednání a opominutí při výkonu státní moci (*acta iure imperii*).²³⁶ Další výjimky z věcné působnosti Nařízení Brusel I (rovněž tak Brusel I bis) obsahuje čl. 2 odst. 2, ty jsou však pro předmět této práce irelevantní.

---

²³⁴ PAUKNEROVÁ, M., *Evropské mezinárodní právo soukromé*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2008, ISBN 978-80-7400-034-8, str. 126.

²³⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (přepracované znění).

²³⁶ Článek 1 odst. 1 Nařízení Brusel I a článek 1 odst. 1 Nařízení Brusel I bis.

6.2.3. Obecné pravidlo Nařízení Brusel I

Podle základního pravidla pro určení soudní příslušnosti v článku 2 odst. 1 Nařízení Brusel I, osoby, které mají na území některého členského státu bydliště, mohou být u soudů tohoto státu žalovány. Podle čl. 2 odst. 2 Nařízení Brusel I se na osoby, které nejsou státními příslušníky členského státu, v němž mají bydliště, použijí pravidla pro určení příslušnosti, která se použijí pro jeho vlastní státní příslušníky. Od tohoto základního pravidla se přitom strany, jak rozhodl SDEU ve věci *Andrew Owusu v N. B. Jackson, trading as "Villa Holidays Bal-Inn Villas" and Others*,²³⁷ nemohou odchýlit. Nařízení Brusel I bis na těchto zásadách nic nemění.

Pokud žalovaný nemá bydliště na území některého členského státu, mimo případů výlučné příslušnosti podle článku 22 Nařízení Brusel I a prorogační doložky v článku 23 Nařízení Brusel I, určí se příslušnost soudů každého členského státu podle jeho vlastních právních předpisů.²³⁸

Podle článku 59 Nařízení Brusel I (čl. 62 Nařízení Brusel I bis) posuzuje soud členského státu, zdali má strana řízení na území tohoto státu bydliště, podle svých předpisů. V českém právním prostředí se pojmu bydliště použitému v Nařízení Brusel I nejvíce blíží výklad provedený Nejvyšším soudem ČR v usnesení 30 Cdo 444/2004. Z něho vyplývá, že bydlištěm fyzické osoby se rozumí obec, resp. městský obvod, v němž tato osoba bydlí s úmyslem se zde trvale zdržovat. Bydlištěm je zejména místo, kde má fyzická osoba svůj byt, rodinu, popř. kde pracuje, jestliže tam také bydlí. Okolnosti dočasného charakteru jako např. pobyt v nemocnici, výkon trestu odnětí svobody, studium, vojenská služba, nic nemění na bydlišti fyzické osoby, nejsou-li současně doprovázeny takovými okolnostmi, z nichž lze s jistotou usuzovat, že fyzická osoba se v místě původně dočasného pobytu zdržuje s úmyslem zde trvale bydlet.²³⁹

Článek 60 Nařízení Brusel I stanoví, že bydlištěm v případě společností nebo jiných právnických osob nebo sdružení fyzických nebo právnických osob se rozumí místo, kde má tato osoba své sídlo nebo ústředí nebo hlavní provozovnu. Speciální pravidlo

---

²³⁷ Rozsudek SDEU ve věci C-281/02 *Andrew Owusu v N. B. Jackson, trading as "Villa Holidays Bal-Inn Villas" and Others* ze dne 1. května 2005.

²³⁸ Článek 4 odst. 1 Nařízení Brusel I a čl. 6 odst. 1 Nařízení Brusel I bis, který tuto výjimku rozšiřuje ještě o čl. 18 odst. 1 a 22 odst. 2 Nařízení Brusel I bis.

²³⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 30 Cdo 444/2004.

existuje pro Spojené království a Irsko (a podle Nařízení Brusel I bis též Kypr), kde se sídlem rozumí „*registered office*“ nebo tam, kde takové sídlo neexistuje, místo vzniku společnosti („*place of incorporation*“) nebo tam, kde takové místo neexistuje, místo, podle jehož práva byla společnost, jiná právnická osoba nebo sdružení fyzických nebo právnických osob založena („*formation*“). K určení, zda má trust sídlo v členském státě, u jehož soudů byla žaloba podána, použije soud pravidla svého mezinárodního práva soukromého.²⁴⁰

6.2.4. Zvláštní příslušnost - závazkové právo deliktů

Žalobce nemusí v případě deliktů postupovat podle obecné jurisdikce stanovené v čl. 2 Nařízení Brusel I ale může využít zvláštní příslušnosti podle čl. 5 odst. 3 a podat žalobu v jiném státě než je bydliště žalovaného. Jak potvrdil i Nejvyšší soud České republiky v rozhodnutí sp. zn. 33 Cdo 1208/2011, pokud žalobce důvodně zvolí žalobu v místě podle čl. 5 odst. 3 Nařízení Brusel I, žalovaný tomuto důsledku nemůže zabránit. Nařízení Brusel I totiž nesvěřuje žalovanému procesní nástroj, jímž by bylo možné negovat žalobcem opodstatněně provedenou volbu soudu podle pravidel zvláštní příslušnosti.²⁴¹

Podle čl. 5 odst. 3 Nařízení Brusel I osoba, která má bydliště na území některého členského státu, může být v jiném členském státě žalována ve věcech týkajících se protiprávního jednání či jednání, které je postaveno na roveň protiprávnímu jednání, u soudu místa, kde došlo nebo může dojít ke škodné události. Nařízení Brusel I bis obsahuje zdánlivě změnu v tom, že nahrazuje termín „*protiprávní jednání či jednání, které je postaveno na roveň protiprávnímu jednání*“ termínem „*deliktů nebo kvazideliktů odpovědnost*“.²⁴² Tato změna je ale pouze rozdílným překladem do českého jazyka. Kupříkladu anglické znění obou předpisů obsahuje termín „*tort, delict or quasi-delict*“ nebo německý termín „*unerlaubte Handlung oder eine Handlung, die einer unerlaubten Handlung gleichgestellt ist.*“

---

²⁴⁰ Čl. 60 Nařízení Brusel I.

²⁴¹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 33 Cdo 1208/2011 ze dne 12. prosince 2012.

²⁴² Srov. čl. 5 odst. 3 Nařízení Brusel I a čl. 7 odst. 2 Nařízení Brusel I bis.

6.2.5. Delikt podle Nařízení Brusel I

Nařízení Brusel I je normou procesního charakteru. Určení jurisdikce podle pravidel obsažených v čl. 5 odst. 3 je však založeno na pojmech typicky hmotněprávních - protiprávní jednání či jednání, které je postaveno na roveň protiprávnímu jednání, existence škody a místo, kde došlo nebo může dojít ke škodné události. Jak uvádí *Valdhans*, ve vztazích s mezinárodním prvkem může snadno dojít k situaci, kdy při ne zcela precizním vyjádření můžeme jedno hmotněprávní kritérium zasadit do dosahu vícera právních řádů.²⁴³ Nařízení Brusel I hmotněprávní pojmy použité v čl. 5 odst. 3 nijak blíže nespecifikuje. V případě protiprávního jednání to ostatně není ani možné. Kapitola 3.1 prokázala existenci rozdílů mezi pojetím deliktů ve vybraných státech. Legislativní zkratka by tedy těžko mohla postihnout vymezení protiprávních jednání v právních řádech jednotlivých členských států EU. Podobná situace jako v případě protiprávního jednání by mohla nastat i při interpretaci škody.

Jinak tomu je v případě „místa, kde došlo nebo může dojít ke škodné události.“ Tento pojem je více nežli právním institutem lokalizací právního jednání a v tomto případě, když už tento vágní pojem normotvůrce použil, mu nic nebránilo, aby jej blíže specifikoval. Stejně tak normotvůrci nic nebránilo, aby jej specifikoval ve vztahu k internetu, jak například doporučil ve vztahu k právům duševního vlastnictví Max Planck Institut v The European Max Planck Group on Conflict of Laws in Intellectual Property (CLIP).²⁴⁴ Absence bližší specifikace těchto hmotněprávních pojmů je důvodem nutnosti jejich interpretace SDEU. Interpretací čl. 5 odst. 3 Nařízení Brusel I se zabývá další část této práce.

Výrazem jednání či jednání, které je postaveno na roveň protiprávnímu jednání (*tort, delict or quasi delict*), který byl již součástí Bruselské úmluvy, se v rozhodnutí *Kalfelis v. Schröder* v řízení o předběžné otázce položené německým Bundesgerichtshof zabýval SDEU již v roce 1988. Totéž ustanovení nyní obsahuje Brusel I i Brusel i bis. SDEU konstatoval, že: „*s ohledem na cíle a obecnou strukturu Úmluvy je důležité, aby v zájmu zajištění v co největší míře, rovnosti a jednotnosti práv a povinností vyplývajících*

---

²⁴³ VALDHANS, Jiří. *Právní úprava mimosmluvních závazků s mezinárodním prvkem v České republice*. Rigorózní práce. Brno: Masarykova univerzita, 2009.

²⁴⁴ *The European Max Planck Group on Conflict of Laws in Intellectual Property (CLIP)* [online]. [cit. 2014-08-01]. Dostupný z WWW: <<http://www.cl-ip.eu/en/pub/home.cfm>>, čl. 2:203.

z Úmluvy pro Smluvní státy a osoby, který se to dotýká, tento koncept by neměl být interpretován jednoduchým odkazem na národní právní řád toho či jiného příslušného Státu.²⁴⁵ Z těchto důvodů by měl být tento koncept vykládán pro účely aplikace Bruselské úmluvy autonomně s ohledem na její cíle a strukturu. Soud dále uzavřel, že „koncept „*matters relating to tort, delict and quasi-delict*“ zahrnuje veškeré žaloby, podle kterých má být založena odpovědnost žalovaného a které se netýkají smluv ve smyslu čl. 5 odst. 1.“²⁴⁶

Rozhodnutí ve věci *Kalfelis v. Schröder* se ale setkala s kritikou. Ta se zejména týká toho, že z čl. 5 odst. 3 Nařízení Brusel I se vlastně stala zbytková klauzule pro odpovědnostní nároky. Kupříkladu *Panagopoulos* uvádí, že „*musí rovněž existovat vymezení, které vymezuje záležitosti v autonomní definici deliktu od ostatních forem odpovědnosti, které nejsou založeny na dobrovolně uzavřeném závazku.*“²⁴⁷

Na rozhodnutí ve věci *Kalfelis v. Schröder* SDEU navázal v dalším rozhodnutí ve věci *Réunion européenne SA and Others v Spliethoff*, kde posuzoval otázku žaloby na náhradu škody založené na náložném listu, ale nikoli proti osobě, která jej vydala, ale proti skutečnému přepravci. V řízení o předběžné otázce soud posuzoval, zdali tato žaloba má spadat pod čl. 5 odst. 1 Bruselské úmluvy (dnes čl. 5 odst. 3 Nařízení Brusel I). Soud přitom uzavřel, že se jedná o žalobu, která spadá pod režim čl. 5 odst. 3, jelikož mezi stranami neexistoval žádný smluvní závazek.²⁴⁸

Magnus a *Mankowski* uvádějí, že je třeba protiprávní jednání chápat jako mimosmluvní okolnost. Smlouva a protiprávní jednání jsou tedy v Nařízení Brusel I postaveny jako přísné alternativy. Smluvní závazek nelze tedy kvalifikovat jako deliktní a naopak.²⁴⁹ Při určování, zdali právní vztah spadá do režimu čl. 5 odst. 3 Nařízení Brusel I, bude prvním krokem bude ověření, zdali je právní vztah smluvním či nikoli. Kritériem přitom bude existence dobrovolného smluvního závazku mezi stranami.²⁵⁰

---

²⁴⁵ Rozhodnutí SDEU ve věci *Kalfelis v. Schröder* č. 189/87 ze dne 27. září 1988, bod 14.

²⁴⁶ *Ibid*, bod 17.

²⁴⁷ PANAGOPOULOS, George. *Restitution in Private International Law*. 1. vyd. Portland: Hart, 2000. ISBN-13: 978-1841131429, str. 204. Překlad autor.

²⁴⁸ Rozhodnutí SDEU ve věci *Réunion européenne SA and Others v Spliethoff*, č. C-51/97 ze dne 28. října 1998.

²⁴⁹ MAGNUS, Ulrich, MANKOWSKI, Peter. *Brussels I Regulation*. 2. vyd. Mnichov: Sellier, 2007. ISBN 393580832, str. 184.

²⁵⁰ Obdobně navázal SDEU i v rozhodnutí *Fonderie Officine Meccaniche Tacconi SpA v. Heinrich Wagner Sinto Maschinenfabrik GmbH (HWS)* č- 334/00 ze dne 17. září 2002.

Výkladu protiprávního jednání ve smyslu čl. 5 odst. 3 Nařízení Brusel I v souladu s rozsudkem *Kalfelis v. Schröder* se ostatně drží i Nejvyšší soud ČR. Ten se jím zabýval například ve věci 28 Cdo 797/2013, kde konstatoval, že „pojmu delikt typově odpovídá nárok na náhradu škody, včetně nároku na odškodnění majetkové a nemajetkové újmy. Kvazidelikt se od deliktu pak odlišuje tím, že ne vždy vyžaduje protiprávní jednání na straně žalovaného. Kvazideliktem ve smyslu nařízení Brusel I tak může být nárok z jednatelství bez příkazu nebo právě z bezdůvodného obohacení (...), a to za podmínky, že nesouvisí se smlouvou podle čl. 5 odst. 1 nařízení Brusel I.“²⁵¹

Druhou z podmínek aplikace čl. 5 odst. 3 Nařízení Brusel I je požadavek existence škody. Požadavek splnění tohoto kritéria lze dovodit z rozhodnutí SDEU ve věci *Mario Reichert, Hans-Heinz Reichert and Ingeborg Kockler v Dresdner Bank AG*. Žalobce ve sporu podal podle francouzského práva tzv. „*action paulienne*“, kterou se domáhal neúčinnosti dispozičních úkonů žalovaného. SDEU konstatoval, že tato žaloba nemůže spadat do režimu čl. 5 odst. 3 Nařízení Brusel I, jelikož jejím cílem není náhrada škody.²⁵²

6.2.6. Lex loci delicti v Nařízení Brusel I

Hraniční určovatel *lex loci delicti*, který Nařízení Brusel I pro určení jurisdikce podle čl. 5 odst. 3 používá, může obecně znamenat možnost založení jurisdikce jak v místě, kde započalo deliktní jednání, tak v místě, kde došlo k újmě vzniklé tímto škodným jednáním.²⁵³ Vzhledem k tomu, že Nařízení Brusel I jej blíže nespecifikuje, zásadní je tak interpretace hraničního určovatele ze strany SDEU.

První významnější rozhodnutí, ve kterém SDEU interpretoval místo škodné události v případě majetkové újmy, je rozhodnutí ve věci *Handelskwekerij G. J. Bier BV. v. Mines de potasse d'Alsace SA* (vztahuje ještě k Bruselské úmluvě). V něm SDEU předně podpořil autonomní interpretaci čl. 5 odst. 3 Nařízení Brusel I ve snaze odvrátit konflikt jurisdikcí. Výkladem hraničního určovatele došel k závěru, že pokud místo, kde došlo k události, která má za následek vznik deliktu, a místo vzniku škody jsou rozdílné, místem,

²⁵¹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 28 Cdo 797/2013 ze dne 20. listopadu 2013.

²⁵² Rozhodnutí SDEU ve věci *Mario Reichert, Hans-Heinz Reichert and Ingeborg Kockler v Dresdner Bank AG*, č. C-262/90 ze dne 26. března 1992.

²⁵³ Více viz kap 5.6.1.

kde se škodná událost udála nebo mohla udat, se rozumí místa obě. Podle rozhodnutí je žalobci ponecháno na výběr, u kterého soudu žalobu podá.²⁵⁴

Přelomové pro interpretaci hraničního určovatele *lex loci delicti* však bylo rozhodnutí ve věci *Fiona Shevill, Ixora Trading Inc., Chequepoint SARL and Chequepoint International Ltd v. Presse Alliance SA*, ve kterém SDEU založil tzv. mozaikový princip. Rozsudek navazuje na předchozí rozhodnutí ve věci *Bier v. Mines*, aplikovatelnost jím založených principů ale rozšiřuje na oblast nemajetkové újmy.

Posuzovaný případ se týkal článku uveřejněného v novinách publikovaných společností Presse Alliance o drogovém zátahu na směnárnu provozovanou společností Chequepoint SARL. V článku byla uvedena jména Chequepoint a Fiona Shevill-Avril. Společnost Presse Alliance přitom distribuovala tyto noviny zejména ve Francii, v menším množství pak v ostatních evropských zemích včetně Velké Británie.

Společnost Chequepoint SARL, první z žalobců, byla společností založenou podle francouzského práva, která provozovala směnárny ve Francii. V Anglii a Walesu žádnou činnost neprovozovala. Fiona Shevill byla občankou Velké Británie a dočasně pracovala pro Chequepoint SARL ve Francii. Společnost Ixora Trading Inc. přestože nebyla anglickou společností, provozovala ve Velké Británii směnárny pod jménem „Chequepoint.“ Posledním z žalobců, společnost Chequepoint International Ltd, byla belgická společnost ovládající Chequepoint SARL a Ixora Trading Ltd. Podle žalobců byl článek publikovaný Presse Alliance urážlivý v tom, že naznačoval spojení žalobců s obchodem s drogami, prostřednictvím kterého mělo docházet k praní špinavých peněz.

Žalobci podali žalobu za urážku na cti a náhradu škody ve Velké Británii. Původně požadovali u anglického soudu náhradu škody za veškeré kopie novin distribuované v evropských zemích, později však svůj návrh upravili a požadovali škodu pouze za kopie prodávané v Anglii a Walesu. Hlavním argumentem žalované bylo, že nelze založit pravomoc anglického soudu, jelikož ve Velké Británii nedošlo ke škodné události ve smyslu čl. 5 odst. 3 Bruselské úmluvy. Tento návrh soud zamítnul, a proto se žalovaná odvolala k House of Lords. Ten se obrátil na SDEU s žádostí o interpretaci čl. 5 odst. 3 Bruselské úmluvy.

---

²⁵⁴ Rozsudek SDEU č. 21-76 ve věci *Handelskwekerij G. J. Bier BV. v. Mines de potasse d'Alsace SA*, SbSD, 1976, 1735.

SDEU se v rozhodnutí zejména zabýval otázkou interpretace místa, kde došlo ke škodné události. Soud v rozhodnutí odkázal na rozhodnutí ve věci *Bier v. Mines* a konstatoval, že závěry v něm obsažené týkající se materiální újmy je třeba aplikovat i na posuzovaný případ a újmu imateriální, včetně poškození dobré pověsti, jména fyzických i právnických osob způsobené zveřejněním pomluvy.²⁵⁵ V případě urážky na cti způsobené novinovým článkem distribuovaným ve více státech je jurisdikce podle SDEU pouze místo, kde je vydavatel usazen (*is established*), jelikož tam vzniklo protiprávní jednání, v důsledku něhož došlo k urážce. Soud, kde má vydavatel své sídlo, proto musí mít pravomoc projednat žalobu na náhradu celkové škody, která byla protiprávním jednáním způsobena.²⁵⁶

SDEU dále, opět s odkazem na rozhodnutí ve věci *Bier v. Mines*, konstatoval, že žalovaný musí mít možnost podat žalobu rovněž v místě vzniku škody; pokud by tomu tak nebylo, ztrácel by čl. 5 odst. 3 Nařízení Brusel I smysl. Místem vzniku škody je podle SDEU místo, kde protiprávní jednání způsobilo poškozenému újmu. V případě mezinárodní pomluvy prostřednictvím tisku, újmy na cti, pověsti a dobrého jména fyzické či právnické osoby je takové místo všude tam, kde byla publikace distribuována, pokud je v těchto místech poškozený znám. Soudy v takovém státě jsou však oprávněny rozhodovat pouze o újmě, ke které v těchto státech dojde.²⁵⁷

Princip mozaiky lze chápat jako vyvážení mezi právy poškozených a škůdců. Nejčastěji pravděpodobně nastane situace, kdy převážná část škody vznikne v místě, které je určitým způsobem spjato s poškozeným, například v místě jeho bydliště nebo v místě působení. Poškozený pak má možnost škodu v tomto místě uplatnit. Škůdce, pokud cílí své aktivity na toto území, si musí být vědom nebezpečí, že může být v tomto místě žalován.

Princip mozaiky však dostává výrazné trhliny ve světle internetu. Ten v roce 1995, kdy bylo rozhodnutí *Shevill* vydáno, ještě nebyl všeobecně rozšířeným médiem a SDEU jej patrně při rozhodování ve věci *Shevill* nebral v potaz. Problém totiž nastává, když zveřejněním dat na internetu dojde k situaci, že škoda může potenciálně vzniknout v každém členském státě. Příkladem může být zveřejnění pomlouvačného článku o

---

²⁵⁵ Rozsudek SDEU č. C-68/93 ve věci *Fiona Shevill, Ixora Trading Inc., Chequepoint SARL and Chequepoint International Ltd v. Presse Alliance SA.*, SbSD, 1995, 415, bod 23.

²⁵⁶ *Ibid.*, bod 24-25.

²⁵⁷ *Ibid.*, bod 27-30.

osobnosti, která je celosvětově známa a které z takového jednání vznikne imateriální újma. Taková osoba pak podle principu mozaiky má možnost žalovat škůdce v místě jeho bydliště či tam, kde je usazen, a tam požadovat celkovou újmu nebo zahájit řízení v jiných členských státech ohledně újmy, která v nich vznikla.²⁵⁸

Výše popisované případy rozhodované SDEU se týkaly žalob na plnění (obvykle zahrnovaly žalobu na náhradu škody). Čl. 5 odst. 3 Nařízení Brusel I však nemusí směřovat pouze na plnění. To ostatně potvrdil i SDEU při výkladu Bruselské úmluvy, když potvrdil aplikaci jejího čl. 5 odst. 3 i na žaloby, které mají preventivní charakter.²⁵⁹ Mezi ně lze řadit i zdržovací nároky v oblasti internetu. U těchto žalob může nastat zajímavá situace, kupříkladu pokud je předmětem žaloby zablokování urážlivé reklamy na webové stránce. Někteří autoři se domnívají, že pokud by došlo ke smazání či úplnému zamezení přístupu na webovou stránku, pak by takovým úkonem došlo k odstranění obsahu z internetu všude na světě.²⁶⁰ Toto chápání ale není zcela správné. Jak bylo prokázáno v kap. 2.2.3, přístup na webovou stránku lze omezit z určitého území například využitím blokace IP adres identifikujících uživatele. Tato metoda sice není zcela účinná, ale SDEU v nejnovějších rozhodnutích, které se týkají povinnosti blokace závadného obsahu ze strany ISP, zdůrazňuje princip vyvinění subjektu, ukáže-li se, že k zablokování či odstranění obsahu nedošlo zcela, pokud tento subjekt učinil dostatečné kroky, aby přístupu k obsahu zamezil.²⁶¹ Princip mozaiky by tak mohl fungovat i v případě zdržovacích nároků na internetu, byť omezeně.

V roce 2012 SDEU poprvé řešil výklad čl. 5 odst. 3 Nařízení Brusel I ve vztahu k deliktům vzniklým na internetu. Ve spojených věcech *eDate Advertising GmbH v. X a Olivier Martinez a Robert Martinez v. MGN Limited* SDEU posuzoval situaci, kdy k obecným soudům byly podány žaloby na zásah do osobnostních práv zveřejněním informací o žalobcích na webových stránkách žalovaných. SDEU v rozhodnutí potvrdil, že internet snižuje užitečnost hraničního určovatele *lex loci delicti*, jelikož rozsah šíření obsahu informací na internetu je v zásadě univerzální. Navíc SDEU uvedl, že z

---

²⁵⁸ Obdobně se vyjádřil i generální advokát Pedro Cruz Villalón ve stanovisku k věci č. 509_09 a C-161/10, *eDate Advertising GmbH v. X a Olivier Martinez a Robert Martinez v. MGN Limited*, bod 51.

²⁵⁹ Rozsudek SDEU č. C-167/00 ve věci *Verein für Konsumenteninformation v. Karl Heinz Henkel*, ze dne 1. října 2002.

²⁶⁰ MAGNUS, Ulrich, MANKOWSKI, Peter. *Brussels I Regulation*. 2. vyd. Mnichov: Sellier, 2007. ISBN 393580832, str. 194.

²⁶¹ Např. Rozsudek SDEU ve věci č. C-314/12 *UPC Telekabel Wien GmbH v. Constantin Film Verleih GmbH and Wega Filmproduktionsgesellschaft mbH*, ze dne 27. března 2014.

technického hlediska není vždy možné tento rozsah šíření s určitostí a spolehlivostí kvantifikovat ve vztahu ke konkrétnímu členskému státu, a proto ani nelze ohodnotit újmu způsobenou výlučně v tomto členském státě.²⁶² Pro další judikaturu SDEU je rovněž důležitá část rozhodnutí, kde SDEU připomněl, že „místo, kde došlo nebo může dojít ke škodné události,“ se mimo místa, kde došlo k újmě, vztahuje i k místu příčinné souvislosti s touto újmou.²⁶³

Podle SDEU má být zvláštní příslušnost soudu podle čl. 5 odst. 3 Nařízení Brusel I založena na pravidle „zvláště úzké souvislosti mezi sporem a soudy míst, kde došlo ke škodné události, která odůvodňuje určení příslušnosti těchto soudů z důvodu řádného výkonu spravedlnosti a užitečné organizace řízení.“²⁶⁴ Při zkoumání, co je úzkou souvislostí v oblasti internetu ve světle snížení užitečnosti hraničních určovatелů povahou internetu, dospěl SDEU k závěru, že „je třeba hraniční určovatел *lex loci delicti* přizpůsobit tak, aby osoba, jejíž osobnostní právo bylo poškozeno prostřednictvím internetu, mohla podle místa, kde došlo k újmě způsobené v EU uvedeným porušením, podat žalobu na náhradu celé této újmy.“²⁶⁵ Tím soud shledal místo, kde má údajný poškozený centrum svých zájmů. Místem zájmů osoby bude obvykle jeho bydliště, případně další místa, k nimž poškozený prokáže zvlášť úzkou vazbu, jako např. místo zaměstnání.

Navíc v souladu s rozhodnutím ve věci *Shevill* může žalobce podat žalobu u soudu buď místa bydliště žalovaného nebo místa bydliště žalovaného nebo místa, kde je vydavatel, který zveřejnil článek poškozující pověst, usazen.²⁶⁶

Podle rozhodnutí ve věci *eDate Advertising* má tedy poškozený buď možnost podat žalobu na celou náhradu škody v místě žalovaného podle čl. 2 Nařízení Brusel I nebo podle čl. 5 odst. 3 Nařízení Brusel I v místě bydliště žalovaného, místě usazení vydavatele či v místě zájmů poškozeného. Opět v souladu s rozhodnutím ve věci *Shevill* má poškozený možnost podat žalobu ve státu, v němž je informace šířena, pouze však do výše škody, která v daném státě poškozenému vznikla. Hlavní změnou přístupu výkladu čl. 5

---

²⁶² Rozsudek SDEU č. C-509/09 a C-161/10 ve věci *eDate Advertising GmbH v. X a Olivier Martinez a Robert Martinez v. MGN Limited*, 2012 ze dne 25. října 2011, bod 46.

²⁶³ *Ibid.*, bod 41.

²⁶⁴ *Ibid.*, bod 40.

²⁶⁵ *Ibid.*, bod 48.

²⁶⁶ *Ibid.*, bod 43.

odst. 3 Nařízení Brusel I v rozhodnutí *eDate Advertising* je tedy extenzivní výklad ustanovení projevující se v zakotvení nové možnosti podání žaloby na celou výši škody v místě, kde má poškozený centrum svých zájmů.

Další výklad čl. 5 odst. 3 Nařízení Brusel I provedl SDEU v případě týkající se údajného porušování ochranných známek na internetu v rozhodnutí *Wintersteiger AG v. Products Products 4U Sondermaschinenbau GmbH*.²⁶⁷ V daném případě soud rozhodoval spor mezi majitelem ochranné známky zapsané v Rakousku a konkurenční německou společností. Ta si v Německu jméno žalobkyně „Wintersteiger“ chráněné ochrannou známkou v Rakousku zaregistrovala jako „klíčové slovo“ v službě AdWords, kterou poskytuje německý internetový vyhledávač Google. Společnost Wintersteiger tvrdila, že společnost Products 4U zasahuje do jejích práv k ochranné známce a podala proti ní žalobu u soudu v Rakousku. Soud prvního stupně měl za to, že ačkoli je stránka „google.de“ na internetu dostupná i v Rakousku, je tato stránka vzhledem k tomu, že Google nabízí své služby prostřednictvím internetových stránek provozovaných pod jmény národních domén nejvyšší úrovně, zaměřena pouze na Německo, takže rakouské soudy nejsou příslušné. Odvolací soud si položil otázku, za jakých podmínek může reklama prostřednictvím klíčových slov využitím AdWords za použití rakouské ochranné známky na internetové stránce provozované pod doménou prvního řádu .de zakládat příslušnost rakouských soudů a obrátil se s žádostí o výklad čl. 5 odst. 3 Nařízení Brusel I SDEU.

V rozhodnutí se SDEU věnoval dvěma problémům. První se týká výkladu místa, kde došlo k újmě, a druhý se týká místa příčinné souvislosti. Při řešení obou problémů přitom soud zdůrazňuje nutnost aplikace *principu předvídatelnosti*.²⁶⁸ V souladu s ním soud konstatoval, že ochrana poskytovaná zápisem národní ochranné známky je v zásadě omezena na území členského státu zápisu, takže její majitel se obecně nemůže této ochrany mimo území tohoto státu dovolávat.²⁶⁹ O náhradě celé vzniklé újmy by byly příslušné rozhodovat soudy, kde je ochranná známka zapsána. Touto interpretací dle některých autorů SDEU výrazně limitoval v případě deliktů k ochranným známkám možnost soudní příslušnosti, což může v řadě případů přispět ke zvýšení nákladů na spory,

---

²⁶⁷ Rozsudek SDEU č. C-523/10 ve věci *Wintersteiger AG v. Products Products 4U Sondermaschinenbau GmbH* ze dne 19. dubna 2012.

²⁶⁸ Srov. Rozsudek SDEU č. C-144/10 ve věci *Berliner Verkehrsbetriebe (BVG) v. JPMorgan Chase Bank NA, Frankfurt Branch* ze dne 12. května 2011, b. 33.

²⁶⁹ Rozsudek SDEU č. C-523/10 ve věci *Wintersteiger AG v. Products Products 4U Sondermaschinenbau GmbH* ze dne 19. dubna 2012, b. 25.

jelikož soud *de facto* vyloučil možnost žalovat ve státě, odkud žalobce podniká, pokud v tomto státě současně nemá zapsanou ochrannou známku.²⁷⁰

Dalším problémem, kterým se SDEU zabýval, bylo místo příčinné události. V rozhodnutí dospěl SDEU k závěru, že místo příčinné události údajné újmy může představovat významný hraniční určovatel, jelikož může poskytnout užitečné údaje týkající se provádění důkazů a organizace řízení.²⁷¹ V posuzovaném případě soud dospěl k závěru, že místem příčinné události (okolnosti, jež vedla k případnému porušení práv vyplývajících z ochranné známky) bylo sídlo inzerenta, který umístil klíčová slova ve službě „Adwords“. S ohledem na to, že tuto možnost žalobci dává již obecné pravidlo čl. 2 Nařízení Brusel I, praktický dopad v této části rozhodnutí SDEU hledat nelze.

6.2.7. Interpretace čl. 5 odst. 3 Nařízení Brusel I v rozhodnutích SDEU z r. 2013 a 2014

Z výše uvedeného je zřejmé, že po rozhodnutí ve věci *Shevill* SDEU začal mít k čl. 5 odst. 3 Nařízení Brusel I kazuistický přístup. Rozhodnutí *eDate Advertising* a *Wintersteiger* postrádají výraznější obecnou analýzu hraničních určovatelů a spíše se soustředí na vyřešení *ad hoc* otázek položených předkládacími soudy. Tento přístup k interpretaci hraničního určovatele *lex loci delicti* nabízejícího různou interpretaci vedl k nápadu několika případů, které SDEU posuzoval v roce 2013 a 2014. Klíčovou otázkou, kterou v těchto rozhodnutích SDEU posuzoval je založení jurisdikce ve státě, který se s deliktem pojí pouze příčinné události.

Prvním z těchto případů je rozhodnutí ve věci *Melzer v. MF Global UK Ltd.*²⁷² V posuzovaném případě šlo o spor p. Melzera, bydlištěm v Berlíně, jako žalobce a společnosti MF Global UK se sídlem v Londýně jako žalovaného o náhradu škody v souvislosti s prováděním termínovaných burzovních operací. P. Melzer byl původně osloven německou společností s nabídkou brokerských služeb, tu přijal a německá společnost pro něj otevřela konto u MF Global UK v Londýně. P. Melzer se domáhal u německého soudu náhrady škody za nedostatečné informování o možných důsledcích

---

²⁷⁰ DICKSON G. *European Union Court's Wintersteiger Ruling Puts Internet (Forum) Shopping On Ice. BNA's Patent In Trademark & Copyright Journal. The Bureau of National Affairs, Inc.* 2012 ISSN 0148-7965.

²⁷¹ Rozsudek SDEU č. C-523/10 ve věci *Wintersteiger AG v. Products Products 4U Sondermaschinenbau GmbH* ze dne 19. dubna 2012, b. 32.

²⁷² Rozsudek SDEU č. C-228/11 ve věci *Melzer v. MF Global UK Ltd* ze dne 16. května 2013.

burzovních transakcí. Vzhledem k tomu, že německá společnost nebyla ve sporu stranou žalovanou a žaloba byla podána v Německu, Landgericht Düsseldorf položil SDEU při posuzování sporu předběžnou otázku, zdali na základě skutečnosti, která vedla ke vzniku škody přičítané jednomu z jejích údajných původců, který není účastníkem sporu, umožňuje čl. 5 odst. 3 Nařízení Brusel I stanovit příslušnost soudu u jiného údajného původce uvedené škody, který nejednal v obvodu soudu rozhodujícího o žalobě.²⁷³

Problém tkví již samotném pojmu příčinné události. Její posouzení a to, zdali nastala v určitém obvodu, totiž nemůže být předmětem posouzení soudní příslušnosti, jelikož se jedná o otázku vnitrostátního hmotného práva. SDEU v odůvodnění rozhodnutí správně uvedl, že by použití takových institutů vnitrostátního práva v rámci Nařízení Brusel I v členských státech vedlo k rozdílným řešením, což by ohrozilo cíl sjednocení pravidel pro určení soudní příslušnosti.²⁷⁴ V souladu s těmito závěry pak SDEU uzavřel, že na základě skutečnosti, která vedla ke vzniku škody přičítané jednomu z údajných původců škody, který není účastníkem sporu, nelze založit příslušnost soudu ve vztahu k jinému údajnému původci uvedené škody, který nejednal v obvodu soudu rozhodujícího o žalobě.²⁷⁵

SDEU ovšem názorovou linii z rozsudku *Melzer* ohledně možnosti žalovat v místě, které souvisí s osobou rozdílnou od přímého původce deliktu, pozměnil v následném rozhodnutí ve věci *Peter Pinckney v. KDG mediatech AG*.

Spor ve věci *Pinckney* se týkal ochrany autorských práv. Jednalo se o případ francouzského autora písní, které byly bez jeho svolení nahrány na CD, vylisovány společnostmi Mediatech v Rakousku a poté byly CD uvedeny na trh britskými společnostmi a nabízeny prostřednictvím různých internetových stránek dostupných z jeho bydliště ve Francii. Peter Pinckney podal ve Francii žalobu proti společnosti Mediatech a domáhal se náhrady škody, která mu údajně vznikla v důsledku porušení jeho autorských práv. SDEU se v řízení zabýval předběžnou otázkou, zdali může být založena příslušnost soudu členského státu zaručujícího ochranu autorských práv k projednání žaloby na náhradu škody podané autorem díla proti společnosti usazené v jiném členském státě, která uvedené dílo v tomto jiném členském státě rozmnožila na hmotném nosiči. Ten byl

---

²⁷³ *Ibid.*, b. 19.

²⁷⁴ *Ibid.*, b. 34.

²⁷⁵ *Ibid.*, b. 42.

následně prodáván společnostmi usazenými v třetím členském státě prostřednictvím internetové stránky, jež je přístupná rovněž v obvodu soudu, u kterého byla podána žaloba.²⁷⁶

SDEU při posuzování předběžných otázek vyšel mimo jiné z toho, že řízení se netýká možnosti žalovat Mediatech před soudem, u něhož bylo zahájeno řízení, na základě místa příčinné události. Vystává však otázka, zda je tento soud příslušný na základě místa, kde došlo ke škodě.²⁷⁷

SDEU v rozhodnutí určil tři okolnosti, na jejichž základě rozlišoval mezi zásahy do osobnostních práv a zásahy do práv duševního a průmyslového vlastnictví za účelem identifikace místa, kde vznikla škoda údajně způsobená prostřednictvím internetové stránky:

- místo, kde došlo ke škodné události ve smyslu tohoto ustanovení, se může lišit v závislosti na povaze práva, které bylo údajně porušeno;
- riziko, že ke škodné události dojde v určitém členském státě, existuje za podmínky, že právo, které bylo údajně porušeno, je v tomto členském státě chráněno;
- identifikace místa, kde vznikla škoda, za účelem stanovení příslušnosti soudu k rozhodnutí o tvrzeném porušení ve věcech deliktní a kvazideliktní odpovědnosti závisí rovněž na zodpovězení otázky, který soud může nejlépe posoudit opodstatněnost tvrzeného porušení.²⁷⁸

Ohledně zásahů do osobnostních práv a zapsaných práv duševního vlastnictví odkázal SDEU na předchozí judikaturu ve věcech *eDate Advertising* a *Wintersteiger* a zabýval se pouze otázkou autorských práv. SDEU upozornil, že autorská práva stejně jako práva spjatá s ochrannou známkou podléhají zásadě teritoriality. To, zdali bylo v určitém státě autorské právo porušeno, není předmětem přezkumu v rámci rozhodování o soudní příslušnosti, ale součástí věcného přezkumu žaloby soudem. SDEU proto hledal mechanismus, jak umožnit poškozeným ochránit svá práva a zároveň se věcnému přezkumu vyhnout.

---

²⁷⁶ Rozsudek č. C-170/12 ve věci *Peter Pinckney v. KDG mediatech AG* ze dne 3. října 2013, b. 22.

²⁷⁷ *Ibid.*, b. 29.

²⁷⁸ *Ibid.*, b. 31-34.

Pro založení příslušnosti soudu ve věcech deliktní nebo kvazideliktní odpovědnosti týkajících se porušení majetkových autorských práv SDEU založil dvě podmínky:

- členský stát, na jehož území se tento soud nachází, musí poskytovat ochranu majetkovým právům, jichž se žalobce dovolává;
- k tvrzené škodné události dojde v obvodu soudu, k němuž byla podána žaloba, přičemž za ty se považuje i riziko v možnosti opatřit si prostřednictvím internetové stránky, která je přístupná v obvodu soudu, k němuž byla podána žaloba, rozmnoženinu díla, s nímž jsou spjata práva, kterých se žalobce dovolává.

SDEU nakonec rozhodl tak, že čl. 5 bod 3 Nařízení Brusel I musí být vykládán v tom smyslu, že „v případě tvrzeného porušení majetkových autorských práv zaručených členským státem, v němž má sídlo soud, k němuž byla podána žaloba, je tento soud příslušný k projednání žaloby na náhradu škody podané autorem díla proti společnosti usazené v jiném členském státě, která uvedené dílo v tomto členském státě rozmnožila na hmotném nosiči, který je následně prodáván společnostmi usazenými v třetím členském státě prostřednictvím internetové stránky, jež je přístupná rovněž v obvodu soudu, k němuž byla podána žaloba. Uvedený soud je příslušný pouze k rozhodnutí o škodě, ke které došlo na území členského státu, v němž se tento soud nachází.“²⁷⁹

Rozhodnutí ve věci *Peter Pinckney* bylo následně podrobena kritice. Kupříkladu generální advokát Niilo Jääskinen ve stanovisku k věci *Coty Germany v. First Note Perfumes NV*. upozornil, že odůvodnění rozsudku ve věci *Peter Pinckney* může v případě *Coty Germany proti First Note Perfumes NV* vést k zcela opačnému výsledku, než aplikace pravidel obsažených v odůvodnění ve věci *Melzer*. Rozsudek ve věci *Melzer* lze totiž zobecnit tak, že „rozšíření příslušnosti soudu vůči jednomu z údajných původců škody, který se nedopustil deliktního jednání v obvodu soudu rozhodujícího o žalobě, není přípustné ani na základě místa, kde došlo ke škodné události připisované jinému údajnému původci, proti kterému nebyla podána žaloba, ani na základě místa, kde vznikla škoda vyplývající z uvedené škodné události.“²⁸⁰ Pokud by se SDEU přidržel této argumentace, pak by nemohl příslušnost francouzských soudů ve věci *Peter Pinckney* nikdy založit.

---

²⁷⁹ *Ibid.*, b. 48.

²⁸⁰ Stanovisko generálního advokáta Niila Jääskinen k věci C-360/12 *Coty Germany v. First Note Perfumes NV* ze dne 21. listopadu 2013, bod 65.

Z rozhodnutí ve věci *Peter Pinckney* však vyplývá, že SDEU je toho názoru, že při splnění dvou výše uvedených podmínek subjekt může být žalován ve státě, kde nemá sídlo, a ani v něm nemusí podnikat za protiprávní jednání, které ani přímo nezpůsobil, ani na něm nemusí být účasten, pouze existuje tvrzení údajného poškozeného, že mu jednáním žalovaného byla způsobena škoda.

Soud se mohl vydat obdobnou cestou, jako zvolil v rozhodnutí *Peter Pammer a Hotel Alpenhof*,²⁸¹ a založit kritérium aplikace čl. 5 odst. 3 Nařízení Brusel I na zaměření činnosti pachatele (v daném případě spíše spolupachatele) deliktu na stát, ve kterém má být založena jurisdikce. SDEU však taková kritéria nestanovil s odůvodněním, že „*ve fázi přezkumu příslušnosti soudu pro rozhodnutí o škodě totiž nemůže identifikace místa, kde vznikla škoda, ve smyslu čl. 5 bodu 3 nařízení záviset na kritériích, která jsou vlastní uvedenému věcnému přezkumu žaloby a nejsou uvedena v tomto ustanovení. Toto ustanovení totiž stanoví jako jedinou podmínku skutečnost, že došlo nebo může dojít ke škodné události.*“²⁸²

Rozhodnutí ve věci *Pinckney* si zaslouží pohled též optikou ISP. Pokud bude například na filesharingovou internetovou stránku provozovanou v České republice umístěno video bez souhlasu držitele autorských práv a tato internetová stránka bude dostupná ve Francii, kde si jej uživatelé budou moci stáhnout namísto toho, aby navštívili biograf, v souladu s popsáním rozhodnutím bude pravděpodobně možné podat žalobu na provozovatele filesharingové internetové stránky ve Francii. Zdali došlo k porušení autorských práv a zdali bude moci ISP uplatnit *safe harbour* a limitovat svou odpovědnost, bude předmětem věcného přezkumu francouzského soudu.²⁸³ Jak bylo vysvětleno výše,²⁸⁴ většina ISP nemá za povinnost identifikovat své uživatele a ti zůstávají anonymní. Lze tedy obtížně identifikovat skutečné pachatele deliktů. Oprávnění (držitelé autorských práv, poškození na osobnostních právech, apod.) však v souladu s tímto rozhodnutím namísto toho žalovat skutečné pachatele, mohou alespoň „zkusit“ založit odpovědnost ISP a to v zemi, kde je například dostupná internetová stránka se závadným obsahem. Pokud se ale ISP bude schopen dovolat *safe harbour* nebo pokud bude prokázána absence zavinění

---

²⁸¹ Rozsudek č. C-585/08 a C-144/09 ve spojených věcech *Pammer v. Reederei Karl Schlüter GmbH & Co KG (C-585/08) a Hotel Alpenhof GesmbH v. Oliver Heller (C-144/09)* ze dne 7. prosince 2010.

²⁸² Rozsudek č. C-170/12 ve věci *Peter Pinckney v. KDG mediatech AG* ze dne 3. října 2013, b. 41.

²⁸³ *Ibid.*, b. 40, Rozsudek SDEU č. C-523/10 ve věci *Wintersteiger AG v. Products Products 4U Sondermaschinenbau GmbH* ze dne 19. dubna 2012, b. 26.

²⁸⁴ Viz kapitola 2.4

v případě subjektivní odpovědnosti ISP, celý proces bude zbytečný.²⁸⁵ SDEU mohl těmto typům procesů předejít založením obdobných kritérií jako v případech *Peter Pammer a Hotel Alpenhof*. To se však nestalo.

SDEU na toto rozhodnutí navázal v obdobné věci *Hi Hotel HCF SARL v. Uwe Spoering*, kde na základě totožných argumentů konstatoval, že: „Článek 5 bod 3 nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech musí být vykládán v tom smyslu, že v případě více údajných původců tvrzené škody způsobené na majetkových autorských právech chráněných v členském státě, ve kterém se nachází soud rozhodující o žalobě, toto ustanovení neumožňuje založit na základě místa příčinné události škody příslušnost soudu, v jehož obvodě ten z údajných původců, jenž je žalován, nejednal, ale umožňuje založit příslušnost tohoto soudu na základě místa, kde tvrzená škoda vznikla, za podmínky, že tato škoda může nastat v obvodu soudu rozhodujícího o žalobě. V posledně uvedeném případě je tento soud příslušný pouze k rozhodnutí o škodě, která byla způsobena na území členského státu, ve kterém se uvedený soud nachází.“²⁸⁶

Nejaktuálnějším z rozhodnutí SDEU, které se věnuje interpretaci čl. 5 odst. 3 Nařízení Brusel I je rozsudek ze dne 5. června 2014 *Coty Germany GmbH v. First Note Perfumes NV*. Žalobcem ve sporu byla německá společnost Coty Germany GmbH, která prodává, vyrábí a distribuuje parfémů a kosmetiku v Německu. Jedním z produktů byl parfém prodáván ve flakonu obsahujícím nápisy, které reprodukuje ochrannou známku Společenství. Žalovaný byl belgický prodejce parfémů. Jeden z parfémů prodáváných žalovaným byl v Belgii prodán německému obchodníkovi, který jej v Německu dále distribuoval. Tento parfém byl podle žalobce prodáván ve flakonu obsahujícím vyobrazení podobné ochranné známce Společenství registrované Coty Germany GmbH. Žalobce podal v Německu žalobu na porušení práv k ochranné známce, nedovolenou srovnávací reklamu a nekalou soutěž belgickou společností s odkazem na čl. 5 odst. 3 Nařízení Brusel I, jelikož podle žalobce ke škodě došlo v Německu v důsledku protiprávního jednání žalovaného. Na SDEU se obrátil německý Bundesgerichtshof s předběžnou otázkou, zdali má být čl. 5 odst. 3 Nařízení Brusel I vykládán v tom smyslu, že ke škodné události došlo

---

²⁸⁵ Obdobně HUSOVEC, Martin. Jurisdiction on the Internet after Pinckney. In: *The International Review of Intellectual Property and Competition Law (IIC)*, Volume 46 - 2 Issue, str. 371-374, 2014. ISSN: 0018-9855.

²⁸⁶ Rozhodnutí SDEU č. C-387/12 ve věci *Hi Hotel HCF SARL v. Uwe Spoering* ze dne 3. dubna 2014.

v členském státě, jestliže k protiprávnímu jednání, které je předmětem řízení nebo z něhož lze odvozovat nároky, došlo v jiném členském státě a spočívá v účasti na protiprávním jednání (hlavní delikt), k němuž došlo v prvně uvedeném členském státě.²⁸⁷

SDEU v rozhodnutí navázal na předchozí rozhodnutí ve věci *Pinckney* a ve věci *Hi Hotel HCF SARL v. Uwe Spoering*. Odkazuje na to, že soudu rozhodujícím o žalobě přísluší, aby s ohledem na poznatky, kterými disponuje, posoudil, do jaké míry mohl prodej parfému, ke kterému došlo na belgickém území, porušit ustanovení německého zákona o potlačování nekalé soutěže a z tohoto důvodu mohl způsobit škodu v obvodu tohoto soudu. Obdobně jako v rozhodnutí *Pinckney* soud tedy uzavřel, že čl. 5 bod 3 Nařízení Brusel I musí být vykládán v tom smyslu, že „v případě údajné protiprávní srovnávací reklamy nebo nekalého napodobování označení chráněného ochrannou známkou Společenství, které zákon o potlačování nekalé soutěže (*Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb*) členského státu, ve kterém se nachází soud rozhodující o žalobě, zakazuje, toto ustanovení neumožňuje na základě místa příčinné události vedoucí ke vzniku škody vyplývající z porušení tohoto zákona, založit příslušnost soudu uvedeného členského státu, pokud v něm ten z domnělých původců, který je zde žalován, sám nejednal: Naproti tomu toto ustanovení v takovém případě umožňuje, a to na základě místa, kde škoda vznikla, založit příslušnost soudu pro rozhodování o žalobě na náhradu škody, jež se zakládá na uvedeném vnitrostátním zákoně, podané proti osobě usazené v jiném členském státě, která se tam údajně dopustila jednání, kterým byla nebo mohla být způsobena škoda v obvodu soudu rozhodujícího o žalobě.“²⁸⁸

Jak již bylo řečeno výše, generální advokát vyjádřil nesouhlas s extenzivní aplikací čl. 5 odst. 3 Nařízení Brusel I tak, jak byla založena v rozhodnutí *Pinckney*. Opakuje se obdobný problém jako v rozhodnutí *Pinckney*, soud zakládá jurisdikci pro subjekt, který nemá s územím, kde je žalován, cokoli společného. SDEU tak v rozhodnutí neposuzuje ani vztah žalovaného a území, na kterém má být žalován, ani příčinu vzniku protiprávního jednání, ale spíše se soustředí na to, zdali protiprávní jednání vzniklo a kde mělo účinky.²⁸⁹ SDEU v tomto rozhodnutí promeškal možnost založit kritéria aplikace čl. 5 odst. 3 Nařízení Brusel I v případě subjektů, které nejsou přímo odpovědny za spáchání deliktu,

²⁸⁷ Rozsudek SDEU ve věci C-360/12 *Coty Germany GmbH, v. First Note Perfumes NV*, ze dne 5. června 2014.

²⁸⁸ *Ibid.*, b. 60.

²⁸⁹ STEINLE, Jonas. *CJEU Rules Again on Jurisdiction over Co-Perpetrators* [online]. 2014. [cit. 2014 08-01]. Dostupný z: <<http://conflictoflaws.net/2014/cjeu-rules-again-on-jurisdiction-over-co-perpetrators/>>.

ale v určité fázi se na něm at' už zaviněně nebo nezaviněně podílely. Naopak SDEU potvrdil extenzivní interpretaci čl. 5 odst. 3. Pro oblast kyberprostoru tak závěry učiněné v případě rozhodnutí *Pinckney* zůstávají nezměněny.

Lze jen doufat, že SDEU přehodnotí svůj přístup k extenzivnímu výkladu hraničního určovatele *lex loci delicti*. Šanci k tomu má ve věci č. C-441/13 *Pez Hejduk v. EnergieAgentur.NRW GmbH*, ve které byly SDEU položeny následující předběžné otázky:

„Je čl. 5 bod 3 nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech třeba vykládat v tom smyslu, že je v právním sporu o porušení práv souvisejících s autorským právem, které bylo způsobeno tím, že byla na internetové stránce zpřístupněna fotografie, přičemž internetová stránka je provozována v doméně nejvyšší úrovně jiného členského státu než je stát, ve kterém má majitel práv bydliště, dána příslušnost pouze

- *v tom členském státě, ve kterém má údajný porušitel sídlo, jakož i*
- *v tom členském státě nebo více členských státech, na které je internetová stránka vzhledem ke svému obsahu zaměřena?“*

6.2.8. Provozování pobočky, zastoupení nebo jiné provozovny

V případě sporů vyplývajících z provozování pobočky, zastoupení nebo jiné provozovny mohou být v souladu s čl. 5 odst. 5 Nařízení Brusel I osoby s bydlištěm na území některého členského státu, žalovány v jiném členském státě u soudu místa, kde se tyto složky nacházejí. Jedná se vlastně o „kvazi-obecnou soudní příslušnost“, jelikož není jakkoli omezena ani se netýká určitých typů žalob a odvozuje se od hraničního určovatele na straně žalovaného.²⁹⁰

Interpretací hraničního určovatele pobočka, zastoupení nebo jiná provozovna se SDEU zabýval v rozsudku *Somafer v. Saar-Ferngas AG*, kde uzavřel, že „*pojmem pobočka, zastoupení nebo jiná provozovna předpokládá místo podnikání, které se navenek projevuje trvale, jako organizační složka mateřského podniku, má vlastní vedoucí pracovníky a je materiálně vybaveno k tomu, aby mohlo sjednávat obchody se třetími stranami s tím, že tyto třetí strany sice vědí, že případný právní vztah vznikne s mateřským podnikem v*

²⁹⁰ MAGNUS, Ulrich, MANKOWSKI, Peter. *Brussels I Regulation*. 2. vyd. Mnichov: Sellier, 2007. ISBN 393580832, str. 219.

*zahraničí, avšak nemusejí s ním jednat přímo, ale obchody mohou uzavírat v místě uvedené organizační složky.*²⁹¹ Kapitola 5.5.4 se věnovala otázce, zdali lze za pobočku považovat server, příp. webovou stránku. SDEU v rozhodnutí *Somafer* vyjádřil, že tento hraniční určovatel musí být vyjádřen materiálním vybavením schopným samostatného fungování. To ostatně potvrdil SDEU v rozhodnutí ve věci *Ahmed Mahamdia*, když za kritéria pobočky, provozovny nebo jiného zastoupení prohlásil existenci centra činnosti, které dlouhodobě vystupuje navenek jako prodloužení mateřského podniku.²⁹² Tato kritéria však ani server, ani webové stránky nespĺňují.

6.2.9. Ujednání o příslušnosti

Podle čl. 23 Nařízení Brusel I mají strany, z nichž alespoň jedna má bydliště na území členského státu, v již vzniklém nebo budoucím sporu z určitého právního vztahu možnost si příslušnost soudu členského státu ujednat. Taková dohoda o příslušnosti musí být uzavřena:

- a) písemně nebo ústně s písemným potvrzením, nebo
- b) ve formě, která odpovídá zvyklostem zavedeným mezi těmito stranami, nebo
- c) v mezinárodním obchodě ve formě, která odpovídá obchodním zvyklostem, které strany znaly nebo musely znát, a které strany smluv tohoto druhu v daném odvětví obchodu obecně znají a pravidelně se jimi řídí.

Písemnou formou se přitom rozumí i jakékoli ujednání učiněné elektronicky, pokud umožňuje trvalý záznam dohody, tedy i ve formě click-wrap a click-through smluv. Pokud by si strany chtěly zvolit jurisdikci až poté, co jejich spor vznikl, například dohodou e-mailem, i tato forma by podle podle *Magnuse* a *Mankowskiho* byla v souladu s Nařízením Brusel I.²⁹³ Uzavřou-li však dohodu o soudní příslušnosti strany, z nichž žádná nemá bydliště na území členského státu, nemohou soudy ostatních členských států rozhodovat, ledaže by zvolený soud nebo soudy příslušnost odmítly.

²⁹¹ Rozsudek SDEU č. 33/78 ve věci *Somafer SA v. Saar-Ferngas AG*, SbSD, 1978, 2183.

²⁹² Rozsudek SDEU č. C-154/11 ve věci *Ahmed Mahamdia proti République algérienne démocratique et populaire*, SbSD, 2012, 00000, bod 48.

²⁹³ MAGNUS, Ulrich, MANKOWSKI, Peter. *Brussels I Regulation*. 2. vyd. Mnichov: Sellier, 2007. ISBN 393580832, str. 419.

6.2.10. Dílčí závěr

Univerzálním předpisem pro určení soudní příslušnosti v EU a tedy i České republice je Nařízení Brusel I. Žalobce má v případě deliktů na internetu možnost využít buď obecného pravidla podle čl. 2 odst. 1 Nařízení Brusel I a podat žalobu v místě osoby na území jednoho z členských států EU.

Alternativně se žalobci nabízí možnost podat žalobu čl. 5 odst. 5 Nařízení Brusel I v místě provozování pobočky, zastoupení nebo jiné provozovny, pokud spor vyplývá z jejich činnosti nebo podle čl. 5 odst. 3 u soudu místa, kde došlo nebo může dojít ke škodné události.

Formulace hraničního určovatele *lex loci delicti* v čl. 5 odst. 3 Nařízení Brusel I poskytuje široký prostor pro bližší upřesnění soudní praxí, což SDEU započal již interpretací obdobného pravidla v Bruselské úmluvě. Argumentace v rozhodnutích SDEU zdůrazňuje, že cílem výkladu hraničního určovatele je hledání úzkých souvislostí mezi okolnostmi sporu a příslušným soudem tak, aby soud, který spor rozhoduje, byl určen v zájmu řádného výkonu spravedlnosti a hospodárnosti řízení.

Výsledkem interpretace ze strany SDEU je rozšiřování míst, kde lze žalobu podat. Podle rozhodnutí ve věcech *Shevill a eDate Advertising* má žalobce možnost podat podle čl. 5 odst. 3 Nařízení Brusel I žalobu na celou náhradu škody v místě bydliště žalovaného nebo v místě zájmů poškozeného, případně v místě vydavatele, jedná-li se o rozšiřování tiskovin. Dále má žalobce možnost v případě zásahů do jeho osobnostních práv podat žalobu ve státě, kde je informace šířena, pouze však do výše škody, která v daném státě poškozenému vznikla.

V případě ochranných známek v souladu s rozhodnutím ve věci *Wintersteiger* by o náhradě celé vzniklé újmy byly příslušné rozhodovat soudy, kde je ochranná známka zapsána.

Výše uvedený princip mozaiky byl však narušen nedávným rozhodnutím SDEU ve věci *Pinckney*, jehož argumentace je v rozporu s dalším z nedávných rozhodnutí ve věci *Melzer*. V souladu s rozhodnutím ve věci *Pinckney* smí soudy rozhodovat teritoriálně omezené žaloby, i když žalovaný nemá v daném teritoriu sídlo a necílí tam své aktivity,

postačí však, že právům žalobce je na daném území poskytována ochrana a možnost vzniku škody na daném území existuje, například dostupností internetové stránky.

Lze očekávat, že se interpretace čl. 5 odst. 3 Nařízení Brusel I bude ještě vyvíjet. V době přípravy této práce se očekává, jak se SDEU vyjádří k výkladu hraničního určovatele *lex loci delicti* ve věci *Pez Hejduk v. EnergieAgentur.NRW GmbH*.

7. URČENÍ ROZHODNÉHO PRÁVA V KYBERPROSTORU PODLE NAŘÍZENÍ ŘÍM II

Poté, co je založena příslušnost soudu, který o sporu vyplývajícím z deliktu bude rozhodovat, se tento soud bude muset zaměřit na otázku, kterým právem se vztah mezi stranami řídí. Na rozdíl od otázky rozhodného práva ve smluvních závazkových vztazích, která je na unijní úrovni řešena již od roku 1980, kdy byla přijata Římská úmluva o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (ta byla nahrazena s účinností od 17. prosince 2009 nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008, o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy Řím I), je úprava určování rozhodného práva pro mimosmluvní závazkové vztahy na unijní úrovni podstatně novější. Unifikaci kolizních pravidel provedlo až Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II).

Nařízení Řím II se podle čl. 31 použije pro skutečnosti, jež vedou ke vzniku škody, ke kterým dojde po vstupu tohoto nařízení v platnost, tedy od 11. ledna 2009. Rozsudek SDEU ve věci *Deo Antoine Homawoo v. GMF Assurances* potvrdil, že vnitrostátní soud je povinen použít Nařízení Řím II pouze na skutečnosti, ke kterým došlo od 11. ledna 2009 a vedly ke vzniku škody, a že datum zahájení řízení o náhradu škody, jakož i datum určení rozhodného práva soudem, kterému byl spor předložen, nemá vliv na vymezení časové působnosti Nařízení Řím II.²⁹⁴ Do té doby byly použitelné vnitrostátní kolizní normy, v České republice kolizní norma obsažená v § 15 ZMPS.

7.1. Věcná působnost Nařízení Řím II

Věcná působnost Nařízení Řím II je obsažena v čl. 1, podle nějž se Nařízení Řím II vztahuje na mimosmluvní závazkové vztahy občanského a obchodního práva v případě kolize právních řádů. Nevztahuje se zejména na věci daňové, celní či správní ani na odpovědnost státu za jednání a opomenutí při výkonu státní moci (*acta iure imperii*). Z oblasti věcné působnosti Nařízení Řím II jsou dále vyjmuty: mimosmluvní závazkové vztahy, které vyplývají z rodinných vztahů a vztahů považovaných rozhodným právem za vztahy se srovnatelnými účinky, včetně vyživovací povinnosti;

---

²⁹⁴ Rozsudek SDEU č. C-412/10 ve věci *Deo Antoine Homawoo v. GMF Assurances SA* ze dne 17. listopadu 2011, b. 38.

- a) mimosmluvní závazkové vztahy, které vyplývají z majetkových vztahů mezi manželi nebo mezi osobami ve vztazích považovaných rozhodným právem za vztahy s účinkem srovnatelným s manželstvím a ze závětí a dědění;
- b) mimosmluvní závazkové vztahy, které vyplývají ze směnek cizích a vlastních, šeků a jiných převoditelných cenných papírů, v rozsahu, v jakém závazky z těchto převoditelných cenných papírů vyplývají z jejich převoditelnosti;
- c) mimosmluvní závazkové vztahy, které vyplývají z práva obchodních společností a jiných zapsaných nebo nezapsaných právnických osob a týkají se například vzniku, zápisem nebo jinak, způsobilosti k právům a právním úkonům, vnitřního uspořádání nebo rušení obchodních společností a jiných zapsaných nebo nezapsaných právnických osob, osobní odpovědnosti vedoucích osob a členů za závazky obchodní společnosti nebo právnické osoby a osobní odpovědnost auditorů vůči obchodní společnosti nebo jejím členům za zákonný audit účetních dokladů;
- d) mimosmluvní závazkové vztahy, které vyplývají ze vztahů mezi zakladateli, správci a oprávněnými osobami dobrovolně vytvořeného trustu;
- e) mimosmluvní závazkové vztahy, které vznikají v souvislosti se škodou z jaderné události; a
- f) mimosmluvní závazkové vztahy, které vznikají z narušení soukromí a osobnostních práv, včetně pomluvy.²⁹⁵

Z oblasti vztahů vznikajících v kyberprostoru je významná zejména výjimka v bodě g), tedy mimosmluvní závazky z narušení soukromí. Důvodem nezahrnutí těchto mimosmluvních závazků byly obavy států, že jejich soudy budou povinny rozhodovat proti místním vydavatelům podle cizího práva i v případech, že publikace by byly zcela v souladu s domácím právem a fakticky pod ochranou ústavně zaručených práv na

---

²⁹⁵ Čl. 1 odst. 2 Nařízení Řím II.

svobodu projevu podle *lex fori*.²⁹⁶ Pro tyto delikty se použije určení rozhodného práva podle národních kolizních norem.

To ale neznamená, že záměr unifikovat kolizní normy v této oblasti EU opustila nadobro. Podle čl. 30 odst. 2 Nařízení Řím II měla Evropská komise do 31. prosince 2008 předložit Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru studii o situaci v oblasti práva rozhodného pro mimosmluvní závazkové vztahy, které vznikají v souvislosti s narušením soukromí a osobnostních práv, a zohlednit při tom pravidla vztahující se ke svobodě tisku a svobodě projevu ve sdělovacích prostředcích a otázky kolize práva související se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů. Tato studie byla vypracována ve spolupráci s *Universidad del País Vasco* a poradenskou společností *Mainstrat* a dokončena v únoru 2009.²⁹⁷ Ze studie vyplynulo, že mezi členskými státy jsou značné rozdíly mezi hraničními určovatelí pro určení rozhodného práva v této oblasti; převládajícím je pak určovatel *lex loci delicti commissi*. Rozdíly mezi jednotlivými státy tkví zejména v uplatňování výjimek z tohoto pravidla, jako jsou například obvyklý pobyt poškozeného nebo existence užšího vztahu s určitou jurisdikcí. Ze studie vyplynulo, že roztříštěnost právní úpravy lze zčásti napravit harmonizací hmotného práva.²⁹⁸ To by ale z pohledu autora této práce znamenalo nutnost daleko větších kompromisů než v případě kolizních norem, na kterých se při přípravě Nařízení Řím II země EU ostatně nedokázaly shodnout. Navíc, harmonizace hmotného práva by neposkytovala řešení ve vztahu k subjektům ze zemí mimo EU. Pro tuto chvíli tedy zůstává určení rozhodného práva u významné části deliktů v kyberprostoru mimo harmonizaci a postupuje se podle národních kolizních norem.

Nařízení Řím II obsahuje široké vymezení věcné působnosti, které zahrnuje mimosmluvní závazkové vztahy. Tento pojem, který Nařízení Řím II používá, je třeba vykládat autonomně, nikoli podle jeho vymezení v národním právu členského státu.²⁹⁹ Vodítkem je bod 7 recitálu nařízení. Podle něj věcná působnost a ustanovení Nařízení Řím

---

²⁹⁶ BOGDAN, Michael. Torts in Cyberspace: The Impact of the New Regulation „Rome „II.“ In: *Masaryk University Journal of Law and Technology* (Vol. 2), No. 1. Masarykova univerzita, 2008, str. 1-10. ISSN 182-5951, str. 3.

²⁹⁷ MAINSTRAT. *Comparative study on the situation in the 27 member states as regards the law applicable to non-contractual obligations arising out of violations of privacy and rights relating to personality*. [online]. 2009. [cit. 2014-08-01]. Dostupný z: < http://ec.europa.eu/justice/civil/files/study_privacy_en.pdf >, str. 6.

²⁹⁸ *Ibid.*, str. 8.

²⁹⁹ Obdobně HUBER, Peter. *Rome II Regulation: Pocket Commentary*. 1. vyd. Munich : Sellier European Law Publishers, 2011. ISBN 9783866530928, str. 65 a násl.

II by měly být v souladu s Nařízením Brusel I a s nástroji upravujícími právo rozhodné pro smluvní závazkové vztahy. Z toho důvodu lze vyjít z výkladu protiprávního jednání, jak bylo vymezeno v rozhodnutí SDEU *Kalfelis v. Schröder* a v navazující judikatuře. Kritériem, zdali se bude jednat o smluvní či mimosmluvní závazek, bude tedy existence dobrovolného smluvního vztahu mezi stranami. Pojem mimosmluvního závazku Nařízení Řím II rozvíjí v čl. 2, podle nějž se působnost nařízení vztahuje i na mimosmluvní závazkové vztahy, které pravděpodobně vzniknou. Právo, které bude určeno na základě Nařízení Řím II, přitom nemusí být právo členského státu EU. Obdobně jako v Nařízení Řím I je totiž zaručena univerzální použitelnost nařízení.

Pravidla určování rozhodného práva podle Nařízení Řím II se liší podle charakteru mimosmluvního závazku. Nařízení jednak obsahuje obecné pravidlo pro blíže neurčené typy mimosmluvních závazků (čl. 4) a jednak pravidla speciální pro některé kategorie závazků (čl. 5-9). Samostatně v kapitole III pak Nařízení Řím II upravuje určení rozhodného práva z bezdůvodného obohacení, jednatelství bez příkazu a předšmluvní odpovědnosti. S ohledem na charakter deliktů vznikajících na internetu se tato práce bude zabývat pouze obecným pravidlem pro určování rozhodného práva a pravidly, která se použijí v případě nekalé soutěže a jednání omezujícího volnou hospodářskou soutěž a porušení práv duševního vlastnictví. Ostatní mimosmluvní závazky nemají pro kyberprostor takový význam.

7.2. Obecné pravidlo určení rozhodného práva podle Nařízení Řím II

Podle obecného pravidla je rozhodným právem pro mimosmluvní závazkové vztahy právo země, kde škoda vznikla, bez ohledu na to, ve které zemi došlo ke skutečnosti, jež vedla ke vzniku škody, a bez ohledu na to, ve které zemi nebo kterých zemích se projeví nepříímé následky této skutečnosti. Oproti Nařízení Brusel I, které v případech určení jurisdikce u protiprávních jednání používá hraniční určovatel *lex loci delicti commissi*, normotvůrce u obecného pravidla Nařízení Řím II použil hraniční určovatel *lex loci damni infecti*, navíc upřesněn tzv. *last event rule*, tedy tím, že nepříímé následky nemají na určení rozhodného práva vliv, ale rozhodná je pouze přímá škoda.

Paušální užití takového pravidla by mohlo znamenat, že rozhodným právem by mohlo být právo, které je pro daný vztah naprosto nevýznamné. Škoda způsobená počítačovým virem zaslaným e-mailem by například mohla vzniknout v Itálii jen z toho

důvodu, že si poškozený otevře takový e-mail na dovolené v Římě. Proto Nařízení Řím II obsahuje v čl. 4 výjimku z obecného pravidla. Ta se vztahuje na situace, kdy má jak osoba, vůči které je vznášen nárok na náhradu škody, tak poškozený v okamžiku vzniku škody obvyklé bydliště ve stejné zemi. V takovém případě se použije právo této země. Za obvyklé bydliště se podle čl. 23 Nařízení Řím II v případě společností a jiných zapsaných nebo nezapsaných právnických osob považuje místo jejich ústřední správy. Dojde-li ke skutečnosti, jež vedla ke vzniku škody, nebo vznikne-li škoda v důsledku jednání pobočky, zastoupení nebo jiné provozovny, považuje se za obvyklé bydliště místo, ve kterém se nachází pobočka, zastoupení nebo jiná provozovna. Obvyklým bydlištěm fyzické osoby, která jedná při výkonu své podnikatelské činnosti, je její hlavní místo podnikání.

Aby bylo zaručeno, že rozhodné právo bude právem nejvíce vyhovujícím pro právní vztah, před obecným pravidlem má přednost tzv. úniková doložka. Vyplývá-li ze všech okolností případu, že je civilní delikt zjevně úzeji spojen s jinou zemí, než je země určená podle obecného pravidla nebo výjimky z něj (společné bydliště škůdce a poškozeného), použije se právo této jiné země. Zjevně užší vztah k jiné zemi může být založen zejména na již existujícím vztahu mezi stranami, jakým může být například smlouva, který úzce souvisí s daným civilním deliktem. V oblasti kyberprostoru může například nastat situace, kdy ke škodě dojde na serveru umístěném v zemi, která nemá s pachatelem ani poškozeným jakékoli spojení. Právě v takovém případě lze založit rozhodné právo podle této únikové doložky.

Jak bylo v detailu popsáno v kapitole 6.2.6, podle čl. 5 odst. 3 Nařízení Brusel I má žalobce v případech, kdy je místo, kde došlo ke škodné události a místo vzniku škody rozdílné, možnost podat žalobu v každém z těchto míst. V místě, které je rozdílné s místem usazení žalovaného, podle rozsudku ve věci *Shevill* lze žalovat však jen škodu, která vznikla v daném místě.³⁰⁰ Možnost takového výběru práva ale žalovaný nemá v případě, kdy se posuzuje rozhodné právo. Proto například pokud dojde k situaci, že pachatel způsobí jedné osobě škodu počítačovým virem ve více státech najednou, poškozený sice bude moci žalovat v místě, kde nastaly následky škody, ale pokud je odlišné od místa usazení odesílatele pouze, co se týče škody tam způsobené. Pokud se neuplatní výjimka z čl. 4 Nařízení Řím II nebo úniková doložka, soud v takovém případě bude postupovat

---

³⁰⁰ Rozsudek SDEU č. C-68/93 ve věci *Fiona Shevill, Ixora Trading Inc., Chequepoint SARL and Chequepoint International Ltd v. Presse Alliance SA.*, SbSD, 1995, 415

tak, že aplikuje na žalovanou část škody právo místa jejího vzniku, tedy své vlastní právo.³⁰¹

Otázka je, které právo by měl soud zvolit v případě, kdy buď nelze zjistit, kde nastala přímá škoda (například poškození databáze umístěné na několika serverech), ale jsou známy pouze nepřímé následky (databázi nelze použít v několika zemích) nebo v případě, kdy následky jednoho škodného jednání v kyberprostoru jsou v několika zemích stejně intenzivní (databázi nemůžou použít čeští, slovenští a polští klienti). Obě situace samozřejmě mohou vzniknout v kombinaci.

V prvním případě soud může postupovat tak, že založí právo podle země únikové doložky, tedy právo, které je s případem nejužejí spojeno. V případě škody s podobnou intenzitou, která vznikla ve více zemích najednou, lze podle *Bogdana* postupovat podle principu *accessorium sequitur principale*, tedy uplatnit právo země dominující škody.³⁰²

7.3. Rozhodné právo pro případy nekalé soutěže a jednání omezující volnou hospodářskou soutěž

Zvláštní pravidla pro stanovení rozhodného práva pro případy nekalé soutěže a jednání omezující volnou hospodářskou soutěž stanoví čl. 6 Nařízení Řím II. Podle recitálu 21 Nařízení Řím II tato pravidla nejsou výjimkou z obecné kolizní normy podle čl. 4 Nařízení Řím II, ale spíše jeho vyjasněním.

Rozhodným právem pro mimosmluvní závazky, které vznikají z jednání z nekalé soutěže, je právo země, ve které dochází nebo pravděpodobně dojde k narušení soutěžních vztahů nebo společných zájmů spotřebitelů. Postihuje-li však jednání z nekalé soutěže výlučně zájmy určitého soutěžitele, použije se pro určení rozhodného práva obecné pravidlo podle čl. 4 Nařízení Řím II.³⁰³ Pojem soutěžní vztahy je přitom třeba chápat autonomně. Nařízení Řím II jej sice explicitně nedefinuje, ale vodítko k široké interpretaci obsahuje recitál 21 Nařízení Řím II, podle nějž by kolizní norma měla chránit soutěžitele, spotřebitele a veřejnost a zaručit řádné fungování tržního hospodářství. Tyto cíle obecně splňuje uplatnění práva země, ve které dochází nebo může dojít k narušení soutěžních

---

³⁰¹ BOGDAN, Michael. Torts in Cyberspace: The Impact of the New Regulation „Rome „II.“ In: *Masaryk University Journal of Law and Technology* (Vol. 2), No. 1. Masarykova univerzita, 2008, str. 1-10. ISSN 182-5951, str. 5.

³⁰² *Ibid.*

³⁰³ Čl. 6 odst. 1, 2 Nařízení Řím II.

vztahů nebo společných zájmů spotřebitelů.³⁰⁴ Posouzení naplnění nekalosoutěžního jednání je přitom otázkou hmotného práva, to bude rovněž posuzovat, zdali se pro naplnění některé z forem nekalé soutěže uplatní odpovědnost objektivní či subjektivní.

V případě, že subjekt nabízí služby na internetu, není vždy jasné, zdali tyto služby cílí do jednoho či více států. Ne vždy totiž rozlišují své zákazníky a *prima facie* řada webových stránek, které jsou například v anglickém jazyce, nabízí služby komukoli z jakéhokoli státu. Teprve později při objednání služby pak například zákazník zjistí, že služba pro něj dostupná není z důvodu jeho lokace. Pokud však subjekt necílí své služby na určité území, ani tam nevyvíjí jakékoli marketingové aktivity, pak by šlo jen těžko dovodit, že v takové zemi může dojít k narušení soutěžních vztahů nebo společných zájmů spotřebitelů. Cílení na trh je však zapotřebí vykládat široce. Podle *Hubera* například zahrnuje i zakládání vztahu s distributory a dalšími subjekty v distribučním řetězci.³⁰⁵

Zajímavá situace může nastat, pokud jedním jednáním vznikne nekalosoutěžní jednání ve více zemích. Prvně by měl poškozený řádně zvolit příslušný soud, zejména s ohledem na to, zdali může kupříkladu v dané zemi žalovat celou škodu nebo jen její část. Každé jednání škůdce však bude posuzováno samostatně podle hmotného práva určeného na základě kolizní normy. Bude tak moci nastat situace, kdy jedno jednání bude v různých státech posuzováno různě. Otázkou je však efektivita takového počínání žalobce. Jeho žalobní nárok totiž bude omezen pouze na teritorium daného státu a žalovaná škoda tak musí odpovídat škodě vzniklé na území daného státu.

Rozhodným právem pro mimosmluvní závazkové vztahy, které vznikají z omezení hospodářské soutěže, je právo země, jejíž trh je nebo může být narušen. Jestliže je nebo může být narušen trh ve více zemích, může se osoba usilující o náhradu škody, která žaluje u soudu bydliště žalovaného, místo toho rozhodnout žalovat podle práva soudu, u něhož je žaloba podávána, za předpokladu, že trh v daném členském státě je jedním z trhů, jež byly přímo a významně narušeny omezením hospodářské soutěže, z něhož vzniká mimosmluvní závazkový vztah, o který je žaloba opřena; pokud žalobce u daného soudu v souladu s platnými pravidly o určení příslušnosti žaluje více než jednoho žalovaného, může se rozhodnout žalovat pouze podle práva tohoto soudu, pokud omezení hospodářské soutěže,

---

³⁰⁴ Recitál 21 Nařízení Řím II.

³⁰⁵ HUBER, Peter. *Rome II Regulation: Pocket Commentary*. 1. vyd. Munich : Sellier European Law Publishers, 2011. ISBN 9783866530928, str. 168-173.

na němž je žaloba proti každému ze žalovaných založena, přímo a významně narušuje také trh členského státu daného soudu. Podle recitálu 23 Nařízení Řím II „omezování hospodářské soutěže“ by mělo zahrnovat zákaz dohod mezi podniky, rozhodnutí sdružení podniků a jednání ve vzájemné shodě, jejichž cílem nebo výsledkem je vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže v členském státě nebo na vnitřním trhu, jakož i zákaz zneužití dominantního postavení v členském státě nebo na vnitřním trhu, jsou-li tyto dohody, rozhodnutí, jednání ve vzájemné shodě či zneužití zakázány články 101 a 102 Smlouvy o ES nebo právem členského státu.

7.4. Rozhodné právo pro případy práv duševního vlastnictví

Čl. 8 Nařízení Řím II obsahuje speciální úpravu pro určení rozhodného práva v oblasti mimosmluvních závazkových vztahů, které vznikají z porušení práva duševního vlastnictví. Podle b. 26 preambule k Nařízení Řím II by se pojem práv duševního vlastnictví měl vykládat tak, že zahrnuje například autorské právo a práva související, zvláštní právo na ochranu databází a práva průmyslového vlastnictví.

Úprava vychází z principu teritoriality, který tradičně dominuje přístupu k mezinárodní ochraně práv duševního vlastnictví, a používá hraničního určovatele *lex loci protectionis*. Rozhodným je tedy právo země, pro kterou je ochrana těchto práv uplatňována. Volba tohoto hraničního určovatele je založena na potřebě vyhnout se situacím, kdy by v případě porušení práv duševního vlastnictví rozhodným bylo domácí právo, ačkoli podle takového práva k porušení práva duševního vlastnictví nedochází.³⁰⁶

Hraniční určovatel podle čl. 8 odst. 1 Nařízení Řím II tedy nepředstavuje právo, kde došlo k porušení práv duševního vlastnictví, ale představuje pouze místo, podle kterého se žalobce domáhá ochrany tohoto práva.³⁰⁷ Je pak věcí hmotného práva daného státu, aby určilo, zdali k porušení těchto práv došlo. V případě, že k poškození práv k duševnímu vlastnictví dojde ve více zemích, typicky prostřednictvím internetu, rozhodné může být jakékoli právo, ve kterém žalobce požaduje ochranu.³⁰⁸

---

³⁰⁶ GONCALVES, Anabela: The Application of Rome II on the Internet Torts. In: *Masaryk University Journal of Law and Technology* (Vol. 7), No. 1. Brno: Masarykova univerzita, 2013, str. 35-47. ISSN 182-5951, str. 43.

³⁰⁷ HUBER, Peter. *Rome II Regulation: Pocket Commentary*. 1. vyd. Munich : Sellier European Law Publishers, 2011. ISBN 9783866530928, str. 241.

³⁰⁸ *Ibid.*, str. 244.

Jak prokázala analýza v kapitole 5.5.2, aplikace *lex loci protectionis* na internetu je problematická. Důvodem jsou extrateritoriální efekty vyplývající ze skutečnosti, že umístěním díla on-line bez omezení, tedy tak, že je dílo dostupné po celém světě, hrozí situace, že se někdo bude dovolávat ochrany duševního vlastnictví podle práva země, na kterou ten, kdo jej umisťoval na internet, vůbec necílil.

Podle rozhodnutí ve věci *Peter Pinckney v. KDG mediatech*, které se týká založení jurisdikce v případě porušení autorských práv, je pak pravděpodobně možné soustředit žalobu na jednoho ze zúčastněných na páčání deliktu. Pokud argumentaci SDEU ve zmíněném rozhodnutí budeme považovat za obecná pravidla, poškozenému se tak nabízí poměrně zajímavé *forum shopping*. To může být pro poškozeného důležité z hlediska strategie, kde má nejlepší možnost zabránit škůdci páčání deliktu (např. odstraněním závadného obsahu z webové stránky, která je hostována u ISP v jiné jurisdikci, která je pro poškozeného dostupnější). Soud pak podle principu *lex loci protectionis* bude aplikovat právo země ochrany, i když to nebude právo, ve kterém bude řízení probíhat.

Zajímavý je pohled na situaci ohledně ISP. *Asensio* uvádí, že jejich příklad názorně reprezentuje vzniklý střet dvou institutů - teritoriální ochrany práv duševního vlastnictví a *ubiquity internetu*.³⁰⁹ Podle čl. 15 Nařízení Řím II se působnost rozhodného práva vztahuje i na určení, zdali je určitá osoba za spáchaný delikt odpovědná, případně zdali existují důvody pro vyloučení její odpovědnosti. Stejně pravidlo, kterým se řídí delikt, se tedy bude vztahovat na ISP při určení jejich odpovědností a případné aplikace *safe harbour*. To s sebou ale přináší problémy ve chvíli, kdy ISP poskytují své služby přeshraničně. Výsledkem aplikace *lex loci protectionis* je situace, kdy se uplatní právo každé země, ve které je poskytována ochrana duševnímu vlastnictví, které je porušeno.³¹⁰ V takovém případě má ISP jedinou možnost, aby se vyhnul aplikaci práva země, na kterou necílí a v níž nechce zkoumat, zdali dochází k porušování práv duševního vlastnictví, a to technicky znemožnit přístup k jeho službám uživatelům z daného teritoria. S ohledem na to, že zamezení těchto přístupů je většinou založeno na IP adrese, takové zamezení přístupu nebude nikdy zcela spolehlivé. V některých případech navíc bude zabránění možnosti ISP blokovat dosah závadného obsahu do zahraničí prakticky nemožné.

---

³⁰⁹ ASENSIO, Pedro Alberto. Internet Intermediaries and the Law Applicable to Intellectual Property Infringements. In: *Journal of Intellectual Property, Information Technology and E-Commerce Law*, 2012, str. 350-360. ISSN 2190-3387, str. 353.

³¹⁰ *Ibid.*

Kupříkladu poskytovatel připojení k internetu bude jen těžko blokovat stahování torrentů svými zákazníky, kteří využívají *seedů* v zahraničí.³¹¹

Ze závěrů v kapitole 4 vyplývá, že SDEU tenduje přenášet na ISP více odpovědnosti, jelikož se nedaří postihovat delikty páchané uživateli. Jednou z těchto tendencí je snaha blokovat přístup k závadnému obsahu internetu na straně ISP. Může tedy nastat situace, kdy poškozený podá v Německu žalobu proti poskytovateli hostingu z Německa z důvodu porušování práv k ochranné známce jeho zákazníkem z České republiky, který na webové stránky hostované v Německu umístil neoprávněně ochrannou známku poškozeného zapsanou v České republice, aby parazitoval na jeho pověsti. Soud v souladu s argumenty v rozhodnutí ve věci *Peter Pinckney v. KDG mediatech* prohlásí svou příslušnost a jako rozhodné právo České republiky. Nároky, které může uplatňovat žalobce, tedy například zablokování přístupu k webovým stránkám, se budou řídit *lex fori*, tedy německým právem. Pokud by tedy Německý soud došel k závěru, že došlo k porušení českého práva, mohl by posuzovat, zdali podle německého práva může uložit ISP povinnost zablokovat webové stránky žalovaného. S ohledem na princip teritoriality, sankce, které mohou být uvaleny na ISP, lze limitovat pouze na porušení práv duševního vlastnictví v zemi, kde je spor rozhodován.³¹² Německý ISP by byl tedy povinen zablokovat přístup na webové stránky německým uživatelům.

Rozdílnou úpravu má Nařízení Řím II pro případy porušení jednotného práva duševního vlastnictví Společenství, kde je rozhodným právem pro tyto mimosmluvní závazkové vztahy v otázkách neupravených příslušným aktem Společenství právo země, ve které k tomuto porušení došlo. V oblasti internetu připadá v úvahu porušení zejména ochranných známek podle Nařízení Rady (ES) č. 207/2009 ze dne 26. února 2009 o ochranné známce Společenství, průmyslových vzorů podle Nařízení Rady (ES) č. 6/2002 ze dne 12. prosince 2001, o (průmyslových) vzorech Společenství a zeměpisných označení podle Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 664/2014 ze dne 18. prosince 2013, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1151/2012, pokud jde

---

³¹¹ Autor této práce vychází z předpokladu, že i sdílení části díla prostřednictvím torrentů je užití díla, ke kterému je třeba souhlasu autora. Ostatně i v rozsudku SDEU ze dne 16. července 2009 ve věci *C-5/08 Infopaq International A/S v. Danske Dagblades Forening*, dospěl SDEU k obdobnému závěru, že „úkon učiněný během procesu sběru údajů, který spočívá v elektronickém uložení výňatku z chráněného díla složeného z jedenácti slov, jakož i ve vytištění tohoto výňatku, lze podřadit pod pojem ‚rozmnožování po částech‘ ve smyslu čl. 2 směrnice.“

³¹² HUBER, Peter. *Rome II Regulation: Pocket Commentary*. 1. vyd. Munich : Sellier European Law Publishers, 2011. ISBN 9783866530928, str. 244.

o stanovení symbolů Unie pro chráněná označení původu, chráněná zeměpisná označení a zaručené tradiční speciality a o některá pravidla pro původ, procesní pravidla a další přechodná pravidla.

Uplatnění principu *lex loci delicti commissi* vyvolává v oblasti internetu značné problémy, které byly detailně popsány v kapitole 5.6.1 a ve vztahu k určení jurisdikce v kapitole 6.2, jelikož není jednoznačné, jak v kyberprostoru určit místo takového porušení. Poskytnutí ochrany podle jednotného práva duševního vlastnictví Společenství ale znamená poskytnutí ochrany na území celé EU. Pachatel deliktu tak ve své zemi (předpokládá se, že je-li žalován v EU, má na území EU bydliště), tak musel porušit právo své země a automaticky tím i právo EU. Úprava v tomto ohledu neznámá pro subjekty na internetu zvláštní zátěž. Úprava však zvláštní teritoriální dosah komunitárních nástrojů ochrany duševního práva duševního vlastnictví měla promítnout pro situace, kdy se jedno škodlivé jednání projeví ve více jurisdikcích. Nařízení Řím II však ani neobsahuje únikovou doložku, podle které by rozhodným právem bylo právo, které nejvíce s právním jednáním souvisí, ani možnost žalobce a žalovaného se na rozhodném právu v tomto případě dohodnout.

V praxi často může nastat situace, kdy jedním právním jednáním dojde k porušení, jež bude mít za následek možnost určení rozhodného práva jak podle čl. 6, tak podle čl. 8. Bude tomu, například když škůdce vytvoří webovou stránku, kde bude nabízet služby obdobné, co jeho konkurenti a při nabízení těchto služeb se bude snažit vyvolat dojem, že je součástí konkurenční skupiny například využitím ochranné známky nápadně podobné té, co má konkurenční skupina zaregistrovanou jako ochrannou známku Společenství. V úvahu by pak připadala aplikace rozhodného práva jak podle čl. 6, tak podle čl. 8 odst. 8 Nařízení Řím II. Na rozdíl od vztahu mezi čl. 4 a speciální úpravou v čl. 5-9, který je na principu *lex specialis derogat legi generali*, tento vztah Nařízení Řím II neřeší. Vzhledem k tomu, že při určení jurisdikce je podstatné pouze, jedná-li se o delikt, a není podstatné, z čeho tento delikt vznikl, bude tato otázka řešena až v případě určení rozhodného práva soudem. Rozhodné právo se bude muset určit vždy ve vztahu k tvrzenému porušení práva. V případě žaloby na nekalou soutěž a porušení ochranné známky Společenství pak zvlášť podle čl. 6 a zvlášť podle čl. 8 odst. 2, byť skutkový základ pro obě porušení je stejný.

7.5. Volba práva

Recitál 31 Nařízení Řím II stanoví, že v zájmu respektování zásady autonomie stran a posílení právní jistoty by strany měly mít možnost volby rozhodného práva pro mimosmluvní závazkové vztahy. Tato volba by měla být výslovně vyjádřena nebo by měla s dostatečnou jistotou vyplývat z okolností případu. Při rozhodování o existenci či neexistenci dohody musí soud respektovat úmysl stran. Slabší strany by měly být chráněny tím, že možnost volby bude podléhat určitým podmínkám.³¹³

Dohody o volbě práva nelze v oblasti deliktů na internetu předpokládat příliš často. Navíc tato dohoda je vyloučena pro delikty v oblasti nekalé soutěže a jednání omezující volnou hospodářskou soutěž podle čl. 6 a porušení práv duševního vlastnictví podle čl. 8. Dohodu o tom, kterým se bude řídit jejich mimosmluvní závazkový vztah, si strany mohou sjednat poté, co došlo ke skutečnosti, jež vedla ke vzniku škody, a v případě, že jednájí v rámci své podnikatelské činnosti též před tím, než došlo ke skutečnosti, jež vedla ke vzniku škody. Forma dohody není v Nařízení Řím II výslovně určena. Postačí, když bude vyjádřena výslovně nebo bude s dostatečnou určitostí vyplývat z okolností případu a nebudou jí dotčena práva třetích osob. Strany tak budou moci provést volbu práva i elektronicky.

V dohodě o volbě práva se ovšem nelze odchýlit od ustanovení práva země, v níž se nacházejí všechny prvky pro situaci významné v okamžiku, kdy došlo ke skutečnosti, jež vedla ke vzniku škody, a která je odlišná od země, jejíž právo bylo zvoleno.³¹⁴ Navíc, v případě, že se v okamžiku, kdy došlo ke skutečnosti, jež vedla ke vzniku škody, nacházejí všechny prvky pro situaci významné v jednom nebo ve více členských státech, není volbou jiného rozhodného práva stranami než práva členského státu dotčeno použitím těch ustanovení práva Společenství, případně v podobě, v jaké je provedeno v členském státě sídla soudu, od nichž se nelze smluvně odchýlit.³¹⁵

---

³¹³ Recitál 31 Nařízení Řím II.

³¹⁴ Čl. 14 odst. 2 Nařízení Řím II.

³¹⁵ Čl. 14 odst. 3 Nařízení Řím II.

7.6. Dílčí závěr

Úprava určování rozhodného práva pro delikty spáchané na internetu je v Nařízení Řím II upravena za použití tradičních hraničních určovatelů *lex loci damni infecti*, *lex loci delicti commissi* a *lex loci protectionis*. Vzhledem k nedávném přijetí Nařízení Řím II dosud nedošlo ze strany SDEU k jejich bližší interpretaci a tak jediným vodítkem může být interpretace provedená k obdobným institutům v Bruselské úmluvě a Nařízení Brusel I.

Problematické je zejména použití hraničního určovatele *lex loci protectionis* a to z důvodu extraterritoriálních efektů, kdy v případě umístění závadného díla na internet se lze dovolávat ochrany práv duševního vlastnictví podle práva země, do které obsah nebyl cílen, ale z důvodů *ubiquity internetu* v ní byl dostupný.

8. ZÁKON O MEZINÁRODNÍM PRÁVU SOUKROMÉM

8.1. Kyberprostor a internet

Součástí rekodifikace soukromého práva v České republice bylo přijetí nového zákona o mezinárodním právu soukromém (NZMPS). Jeho použitelnost je však v právním prostředí České republiky velice omezená vzhledem k přímo aplikovatelným normám EU. Pokud NZMPS paralelně upravuje totožné vztahy s unijními normami, předost mají normy unijního práva. Přesto i v oblasti práva deliktního existuje část, kterou unijní normy nepokrývají, proto je třeba NZMPS věnovat zvláštní pozornost.

8.2. Vymezení pravomoci

V kapitole 6 bylo vysvětleno, že v případě žalob na osoby s bydlištěm na území EU se pro určení jurisdikce aplikuje Nařízení Brusel I. Pro určování soudní příslušnosti se tak NZMPS použije pouze omezeně, a to výlučně v situacích, kdy žalovaný bude mít bydliště mimo území EU. V případě obchodních korporací nebo jiných právnických osob se pak v souladu s čl. 60 Nařízení Brusel I NZMPS pro určování jurisdikce použije, pokud má žalovaný mimo území EU své sídlo, ústředí nebo provozovnu.

Aby mohly české soudy vůbec rozhodovat o sporu stran, musí být dána jejich pravomoc. Podle ust. § 6 odst. 1 NZMPS je pravomoc českých soudů dána, jestliže je podle procesních předpisů pro řízení místně příslušný soud na území České republiky. NZMPS sice obsahuje zvláštní ustanovení o pravomoci pro některé věci, v případě deliktů se však uplatní toto obecné pravidlo.³¹⁶

Místní příslušnost v českém právu upravuje § 84 – 89a OSŘ. Aby soud mohl projednávat spor s mezinárodním prvkem, musí být splněna podmínka místní příslušnosti podle OSŘ. Je tedy třeba zkoumat takové podmínky místní příslušnosti, které nepodmiňují podání žaloby bydlištěm žalovaného:

- fyzická osoba může být v České republice žalována, pokud se zde zdržuje,³¹⁷

---

³¹⁶ Srov. zvláštní ustanovení o pravomoci podle §§ 33, 39, 47, 53, 56, 60 a 64 ZMPS.

³¹⁷ § 85 odst. 1 OSŘ

- fyzická osoba, která je podnikatelem, ve věcech vyplývajících z podnikatelské činnosti může být v České republice žalována, pokud se v České republice zdržuje;³¹⁸
- občan České republiky, který nemá bydliště v České republice, pokud měl v České republice poslední známé bydliště;³¹⁹
- osoba, která nemá příslušný soud v České republice, ve věcech uplatnění majetkových práv proti této osobě, pokud má v České republice majetek; a³²⁰
- zahraniční osoba, pokud má v České republice umístěn závod nebo organizační složku závodu.³²¹

Přestože by osoba nemohla být podle pravidel NZMPS žalována na území České republiky, pokud sama zahájí v České republice řízení, může proti ní být podle ust. § 6 odst. 2 NZMPS vznesen vzájemný návrh z téhož právního poměru nebo z týchž skutkových okolností. O návrhu a vzájemném návrhu se pak rozhoduje v témže řízení.

8.3. Rozhodné právo

Základní úpravu závazkových vztahů obsahuje ust. § 84 NZMPS. To připomíná, že NZMPS se použije výlučně, pokud se nepoužijí přímo použitelné předpisy EU a mezinárodní smlouvy. Úprava závazkových vztahů z deliktu je přitom obsažena v Nařízení Řím II. Obdobně jako v případě Nařízení Brusel I, úprava NZMPS se použije pouze na otázky, které v Nařízení Řím II nejsou řešeny. Vzhledem k tomu, že Nařízení Řím II oproti Nařízení Brusel I neupravuje celou oblast deliktních vztahů, ale pouze vymezenou část, je otázkou, zdali lze identifikovat mimosmluvní závazky, které vznikají v kyberprostoru, ale nejsou Nařízením Řím II upraveny. Bezesporně to budou výjimky uvedené v čl. 1 Nařízení Řím II; v oblasti kyberprostoru se bude jednat o výjimku uvedenou v čl. 1 odst. 2 písm. g) Nařízení Řím II - mimosmluvní závazkové vztahy, které vznikají z narušení soukromí a osobnostních práv, včetně pomluvy. Mimo uvedenou výjimku pak většina dalších mimosmluvních vztahů v kyberprostoru bude spadat pod Nařízení Řím II. K tomu je třeba připočítat tendence SDEU vykládat působnost unijních předpisů extenzivně. Pokud by však

³¹⁸ § 85 odst. 1 OSŘ ve spojení s § 85 odst. 2 OSŘ

³¹⁹ § 86 odst. 1 OSŘ

³²⁰ § 86 odst. 2 OSŘ

³²¹ § 86 odst. 3 OSŘ

pro některý právní vztah nebyl z jakéhokoli důvodu zahrnut v Nařízení Řím II, byla by pro něj použitelná úprava NZMPS.

Pravidla pro určení rozhodného práva pro mimosmluvní závazkové vztahy, které vznikají z narušení soukromí a osobnostních práv, včetně pomluvy vyňaté z působnosti Nařízení Řím II upravuje ust. § 101 NZMPS. V kyberprostoru se budeme nejčastěji setkávat s delikty narušujícími integritu subjektů, jako jsou urážky na internetových diskusích či pomlouvačné články. Oblast však může zahrnovat některé delikty související s neoprávněným nakládáním s osobními údaji. Obecné pravidlo stanoví, že se tyto mimosmluvní závazkové vztahy řídí právem státu, ve kterém k narušení došlo. Pro oblast kyberprostoru je tento hraniční určovatel zvolený nešťastně. Lze souhlasit s *Břízou*,³²² že již použití samotného pojmu „narušení“, které používá NZMPS, je problematické. Jak bylo vysvětleno v kapitole 3.3.1, páčání deliktu v kyberprostoru má několik fází. Použití hraničního určovatele „kde došlo k narušení“ ale jednoznačně neurčuje, ke které z fází se hraniční určovatel vztahuje. Některé z těchto fází navíc probíhají v kyberprostoru (např. na serverech v zahraničí) a navázání s právním řádem takové fáze by *de facto* mělo stejné důsledky, jako aplikace odmítnutého hraničního určovatele *lex loci server*.³²³

Bříza dovozuje, že pojmem „narušení“ se myslí právní skutečnost (zpravidla jednání), která zakládá narušení soukromí a osobnostních práv.³²⁴ Důvodem je, že v možnosti volby práva dále v NZMPS upravené si postižená osoba může zvolit právní řád státu, kde se „dostavil výsledek narušujícího jednání.“ Přestože tento výklad NZMPS autor této práce považuje vzhledem ke gramatickému výkladu za příliš extenzivní, pro oblast mimosmluvních deliktů v kyberprostoru je takový přístup logický a vhodný. Bude se tak jednat o místo, kde pachatel právní jednání započal (místo, kde byl fyzicky přítomen při započetí páčání deliktu).

Jinou interpretaci použitého *lex loci delicti commissi* používá *Pauknerová*. Ta odkazuje na princip mozaiky v rozhodnutí *Shevill* a následnou judikaturu SDEU a uzavírá, že „v případě informace publikované v tištěných médiích lze uvažovat o zemi, v níž má vydavatel obvyklý pobyt, případně o zemi, kde byly dány do oběhu výtisky předmětného

---

³²² *Ibid*, str. 573.

³²³ Srov. kapitolu 5.5.3.

³²⁴ BŘÍZA, Petr et al. *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář*. Praha: C.H.Beck, 2014. ISBN: 978-80-7400-528-2, str. 573.

média.³²⁵ S výhradami, které k principu mozaiky (a zejména k jeho následnému extenzivnímu výkladu ze strany SDEU), který byly vzneseny v kapitole 6.2.7, by interpretace tohoto ustanovení ze strany českých soudů byla vítaná zejména proto, že zachovává jednotný přístup k interpretaci obdobných institutů jak na domácí, tak unijní úrovni.

Podle druhé věty ust. § 101 NZMPS má postižená osoba možnost volby práva, ve kterém:

- a) má postižená osoba obvyklý pobyt nebo sídlo, nebo
- b) má původce narušení obvyklý pobyt nebo sídlo, nebo
- c) se dostavil výsledek narušujícího jednání, pokud to původce narušení mohl předvídat.

Postižené osobě tak NZMPS dává na výběr, aby si sama zvolila dle svého uvážení, zdali má zájem, aby se právní vztah řídil jím zvoleným právním řádem. Při výkladu pojmu „obvyklý pobyt“ důvodová zpráva odkazuje na judikaturu SDEU a zdůrazňuje, že by měl být brán v úvahu úmysl osoby udělit určitému místu stálý charakter.³²⁶ V českém právním prostředí, jak již bylo uvedeno, se tomuto pojmu asi nejvíce blíží pojem „bydliště“ a jeho výklad provedený Nejvyšším soudem v rozsudku sp. zn. 444/2004.³²⁷

Poškozený si rovněž může zvolit právo země, kde se dostavil výsledek narušujícího jednání, pokud to původce narušení mohl předvídat. U tohoto hraničního určovatele nejprve musí dojít k podrobnější interpretaci „výsledku narušujícího jednání“. Jelikož důvodová zpráva podrobnější vodítko neposkytuje, lze se jen domnívat, že zákonodárce tím neměl na mysli *locus delicti perfecti*, tedy místo, kde je delikt dokonán (čtvrtý stupeň v procesu páčání deliktu), ale spíše stupeň šestý, tedy místo, kde se projeví následky deliktu. Takové místo většinou nebude v kyberprostoru, ale v *reálném světě*. Pokud tedy pachatel umístí na internet pomlouvačný článek, neznamená to, že za místo, kde dojde k „výsledku narušujícího jednání“ lze považovat jakékoli místo, kde lze zobrazit webovou stránku s tímto článkem, ale spíše místo, kde dojde k újmě poškozeného (například

³²⁵ Ustanovení § 101 ZMPS. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR, 2013 [cit. 2014-08-01]; PAUKNEROVÁ, Monika; ROZEHNALOVÁ, Naděžda; ZAVADILOVÁ, Marta. *Zákon o mezinárodním právu soukromém*. Komentář. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2013. ISBN 978-80-7478-368-5

³²⁶ Důvodová zpráva k NZMPS, str. 55.

³²⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 30 Cdo 444/2004 ze dne 2. června 2005.

v důsledku článku ztratí zákazník či prokáže, že v daném místě došlo k zásahu do jeho osobnostních práv). Pokud se však následky deliktu projeví ve více zemích, poškozený si bude moci zvolit právo kterékoli z nich.

Volba práva země, kde se dostavil výsledek narušujícího jednání, je však omezena tím, že pachatel deliktu mohl předvídat, že se výsledek dostaví právě v této zemi. Toto kritérium činí volba práva podle tohoto hraničního určovatele poměrně problematickou. Pokud se pachatel bude výběru hmotného práva bránit, bude na soudu, aby posoudil, zdali subjektivní kritérium „předpokládání na straně pachatele“ je naplněno a na poškozeném, aby k tomu předložil příslušné důkazy. V případě žalob na ochranu osobnostních práv půjde velice často o povědomí pachatele, zdali má poškozená osoba s danou zemí nějaký kontakt, který může být deliktem narušen.

8.4. Dílčí závěr

Použití NZMPS je z důvodu úpravy pravidel pro určování rozhodného práva i jurisdikce na unijní úrovni významně omezeno. Pro oblast kyberprostoru je významnější pouze určení rozhodného práva v případě narušení soukromí a osobnostních práv, včetně pomluvy, která je z unijní úpravy vyjmuta.

Přestože je NZMPS novým právním předpisem a dalo by se očekávat, že normotvůrce bude při přípravě brát v potaz specifika kyberprostoru, hraniční určovatel použitý při konstrukci kolizní normy v případě narušení soukromí a osobnostních práv tomu neodpovídá. Bude tedy na soudní praxi, aby neurčitost použitých výrazů v hraničním určovateli upřesnila ve svých rozhodnutích.

9. ZÁVĚR

Cílem této disertační práce bylo analyzovat, zdali jsou současné normy mezinárodního práva soukromého použitelné v prostředí kyberprostoru a s jakými problémy se lze setkat při jejich praktické aplikaci. Důvodem je delokalizace právních vztahů, jejichž vznik se přesouvá do virtuálního prostředí, a které s reálným světem pojí pouze jednání směřující k jejich vzniku a efekty, které vznikají v jejich důsledku.

Jedním z nejvýznamnějších problémů identifikovaných v této práci je anonymita uživatelů internetu. Analýza prokázala, že nejběžněji používaný nástroj geolokace či individuální identifikace subjektů na internetu je IP adresa jejich počítače. Ta je však pouze vodítkem, které může sloužit spíše v důkazní rovině, jelikož IP adresa není automaticky přidělena konkrétnímu uživateli, může být sdílená, či anonymizovaná. V takových případech je její vypovídající hodnota nedostatečná.

Práce se zaměřila rovněž na analýzu právního jednání robotů a elektronických agentů. Ti v dnešní době často vykonávají činnosti na internetu za uživatele automaticky podle svého naprogramování. To ovšem neznamená, že by ti, kteří je naprogramovali, nebyli za jejich jednání odpovědní.

Delikty, které jsou předmětem této práce, představují velkou skupinu právních vztahů v kyberprostoru. Samotný pojem delikt však v právní vědě není dostatečně rozpracován a spíše než s ním se můžeme v právních řádech setkat s pojmem delikt ní odpovědnost. Prvky, které tuto odpovědnost charakterizují, jsou však v různých právních řádech rozdílné. Z hlediska určování soudní příslušnosti a rozhodného práva v EU však odlišné chápání tohoto institutu v různých právních řádech nehraje zásadní roli. Normy unijního práva, které používají tento pojem, totiž musejí být interpretovány autonomně, tedy bez věcného dopadu norem vnitrostátních.

Nejčastěji páchanými delikty v oblasti kyberprostoru jsou delikty z oblasti autorského práva a práva průmyslového vlastnictví. Důvodem je, že velká část předmětů právních vztahů z těchto oborů je vyjádřena virtuální formou a internet představuje jednoduchou platformu jak tyto předměty sdílet.

Specifickými subjekty v oblasti kyberprostoru jsou ti, kteří umožňují jeho fungování – ISP. Jejich odpovědnost je od 90. let 20. století předmětem speciální právní regulace. Důvodem je nutnost omezení jejich odpovědnosti, která by teoreticky mohla nastat vzhledem k tomu, že v rámci technologií, které poskytují, dochází k páchání deliktů a trestných činů. V recentních soudních rozhodnutích lze vysledovat snahu o rozšíření odpovědnosti a povinností ISP, jelikož je obtížné postihnout samotné pachatele deliktů, kteří zůstávají anonymní.

V rámci přeshraničních styků, ke kterým v kyberprostoru dochází, by ideální situací představovala existence globální hmotněprávní úpravy soukromoprávních vztahů. Vzhledem k tomu, že se ale státy nemohou shodnout ani na úrovni EU v otázce úpravy některých kolizních norem, tato představa zůstává spíše v úrovni utopie. Soukromoprávní vztahy jsou tedy regulovány na národní úrovni. To, které právo bude pro který vztah rozhodné a který soud bude k rozhodování o těchto vztazích příslušný, je předmětem regulace norem mezinárodního práva soukromého.

Základem kolizních a procesních norem je tzv. hraniční určovatel. Jeho pomocí dojde k navázání z virtuálního prostředí do reálného světa určením, který soud je příslušný mezi stranami rozhodovat a které právo je pro určitý vztah rozhodné. Hraniční určovatelé související s reálným světem jako je *lex fori* či bydliště žalovaného nečiní pro oblast kyberprostoru žádný problém. Naopak hraniční určovatele (existující spíše v rovině teoretické), jež používají součásti kyberprostoru, jako je například poloha serveru, je zapotřebí odmítnout. Tradiční hraniční určovatele *lex loci delicti* a *lex loci damni infecti* jsou pro oblast kyberprostoru použitelné, ale vyžadují bližší interpretaci, aby neodkazovaly na zemi, která nevykazuje s právním vztahem dostatečné spojení. Zejména v případě *lex loci damni* je vhodná interpretace například pomocí testů efektivity, které jsou používány např. v USA, tak aby nebyl v případě určování jurisdikce příslušný každý stát, ve kterém sice škoda vznikla, ale takový, na který svou aktivitou subjekt cílil.

V oblasti soudní příslušnosti je na úrovni EU obecně použitelné Nařízení Brusel I. Mimo obecné možnosti podat žalobu v místě osoby na území jednoho z členských států EU obsahuje v čl. 5 odst. 3 speciální úpravu pro oblast deliktů založenou na hraničním určovateli *lex loci delicti*. Ten poskytuje široký prostor pro bližší interpretaci ze strany SDEU. V rozhodnutích ve věcech *Shevill* a *eDate Advertising* SDEU založil tzv. princip mozaiky, podle kterého má žalobce možnost podat podle čl. 5 odst. 3 Nařízení Brusel I žalobu na celou náhradu škody v místě bydliště žalovaného nebo v místě zájmů poškozeného, případně v místě vydavatele, jedná-li se o rozšiřování tiskovin. Dále má žalobce možnost v případě zásahů do jeho osobnostních práv podat žalobu ve státě, kde je informace šířena, pouze však do výše škody, která v daném státě poškozenému vznikla.

Aktuální judikatura SDEU ve věci *Pinckney* však tento princip narušila neúměrným rozšiřováním jurisdikce i na soudy, kde žalovaný nemá v daném teritoriu sídlo a necílí tam

své aktivity. Postačí však, že právům žalobce je na daném území poskytována ochrana a možnost vzniku škody na daném území existuje, například dostupností internetové stránky.

Určování rozhodného práva je na úrovni EU upraveno v Nařízení Řím II a podle typu deliktu je ovládáno hraničními určovateli *lex loci damni infecti*, *lex loci delicti commissi* a *lex loci protectionis*. Problematické je zejména použití hraničního určovatele *lex loci protectionis*, a to z důvodu extraterritoriálních efektů, kdy v případě umístění závadného díla na internet se lze dovolávat ochrany práv duševního vlastnictví podle práva země, do které obsah nebyl cílen, ale z důvodů *ubiquity* internetu v ní byl dostupný.

Česká úprava v NZMPS se s ohledem na úpravu unijní pro analyzované vztahy neuplatní. Výjimkou je pouze určování rozhodného práva v případě narušení soukromí a osobnostních práv, včetně pomluvy, která je z unijní úpravy vyjmuta.

Z analýzy provedené v této disertační práci tedy vyplynulo, že současné normy mezinárodního práva soukromého jsou plně použitelné v prostředí kyberprostoru. Delokalizované právní vztahy však kladou nároky na jejich bližší interpretaci, v čemž SDEU v posledních rozhodnutích selhává.

SHRNUTÍ

Předmětem této disertační práce je zkoumání civilněprávních deliktů v kyberprostoru z pohledu mezinárodního práva soukromého. Disertační práce volí poměrně netradiční přístup, který spočívá v komparaci náhledů na jednotlivé problémy různými právními řády. S ohledem na teprve rodící se soudní rozhodnutí týkající se těchto otázek v kontinentálním právním systému a často naprostou absencí judikatury v českém právním řádu je ale tato metoda jediná možná. Cílem práce je zodpovědět otázku, zdali současné normy mezinárodního práva soukromého jsou použitelné v prostředí kyberprostoru a s jakými problémy se lze setkat při jejich praktické aplikaci. Důraz je přitom dán na interpretaci a aplikaci norem platných na území České republiky a EU.

Práce je rozdělena do 9 kapitol.

První kapitola je věnována vymezení cíle práce, vymezení pojmu kyberprostor a jeho nejvýznamnější součásti – internet.

Druhá kapitola popisuje komunikační a informační rovinu internetu a analyzuje způsoby, jak uživatelé internetu komunikují. Dále je cílem druhé kapitoly odpovědět na otázku, zdali je jednoznačně možné identifikovat osoby na internetu, popřípadě alespoň na dálku určit území, na kterém se nacházejí. Pozornost je věnována i právnímu postavení robotů a elektronických agentů, kteří za uživatele internetu velice často jednají a jejichž existence přinesla s sebou otázku jejich právní subjektivity.

Třetí kapitola je věnována vymezení pojmu delikt a deliktní odpovědnost a stručně nastiňuje jejich historický vývoj a rozdíly v používání těchto pojmů v různých právních řádech. Kapitola se rovněž věnuje podmínkám vzniku deliktní odpovědnosti a analyzuje časové kroky, které vedou ke spáchání deliktu. Jejich porozumění je klíčové pro analýzu hraničních určovatelných provedenou v další části práce. Závěr kapitoly patří identifikaci deliktů, které jsou nejčastěji páčány v kyberprostoru.

Ve čtvrté kapitole je pozornost věnována omezení deliktní odpovědnosti poskytovatelů služeb informační společnosti (ISP) a to srovnáním úpravy v EU a USA. Právní úprava USA je použita, jelikož je první komplexní kodifikací této problematiky a dodnes může být pro unijní úpravu inspirací. V kapitole je rozebírán zejména

Communications Decency Act a Digital Millennium Copyright Act, z unijní úpravy pak Směrnice 2000/31/ ES a její implementace do Zákona o informační společnosti. Vzhledem k dotváření úpravy omezení odpovědnosti ISP judikaturou kapitola obsahuje analýzu nejvýznamnějších soudních rozhodnutí jak SDEU tak amerických soudů v této oblasti.

Pátá kapitola se věnuje institutům mezinárodního práva soukromého. Je uvozena deskripcí vývoje chápání principu teritoriality s ohledem na změnu společenského diskursu, kterou přinesla existence kyberprostoru. Na ni navazuje analýza kolizních a procesních norem s důrazem na analýzu jednotlivých hraničních určovatelů. Kapitola identifikuje, které hraniční určovatel jsou pro kyberprostor vhodné a které nikoli.

Šestá, sedmá a osmá kapitola představují syntézu poznatků z předchozích kapitol a jejich aplikaci na právní předpisy mezinárodního práva soukromého platné v České republice. Kapitoly se postupně věnují ustanovením regulujícím přeshraniční delikty při určování soudní příslušnosti podle Nařízení Brusel I, určování rozhodného práva podle Nařízení Řím II a otázkám unijním právem neupraveným v NZMPS. Vzhledem k tomu, že úprava v právních předpisech je často kusá, kapitoly se podrobně věnují jejich interpretaci SDEU a českými soudy.

Poslední část práce představuje závěr, ve kterém jsou shrnuty poznatky, které práce přináší a je zhodnoceno splnění cílů, které si práce kladla.

SUMMARY

The subject of this dissertation thesis is to analyze torts in cyberspace from the perspective of private international law. This dissertation thesis chooses a rather unconventional approach, consisting of a comparison of views of various issues in multiple jurisdictions. Since judicial decisions in this matter are still evolving under the continental legal system and are practically absent in Czech law, this to be the only possible available approach. The aim of this dissertation thesis is to answer the question whether the current norms of private international law may be applicable in cyberspace and what issues may arise in their practical application. Interpretation and application of the norms valid in the Czech Republic and the European Union are emphasized.

This dissertation thesis is divided into 9 chapters.

The first chapter defines the objectives of this dissertation thesis, including a definition of cyberspace and its major component - the Internet.

The second chapter describes the communication and information level of the Internet and analyzes how users of the Internet communicate. The aim of the second chapter is to answer the question whether it is possible to conclusively identify a person on the Internet, or at least remotely determine the region in which such person is located. This chapter also focuses on the legal status of robots and electronic agents, who very often act on behalf of users of the Internet and whose existence has brought up the question of their legal status.

The third chapter deals with the definition of tort and tortious liability and briefly outlines their historical evolution and the differences in use of these terms in different jurisdictions. This chapter also relates to conditions of the existence of tortious liability and analyzes the time steps that lead to the commission of tort. The understanding of such steps is essential for analysis of the connecting factors made in the subsequent sections. The conclusion of this chapter identifies those torts most often committed in cyberspace.

In the fourth chapter, attention is made to the limitation of tortious liability of information society service providers (ISPs) by comparing regulation in the EU and the USA. US legislation is used because it is the first comprehensive codification of this issue and can still be an inspiration for European regulation. This chapter discusses, in

particular, the Communications Decency Act and the Digital Millennium Copyright Act, from European regulation Directive 2000/31/EC and its implementation in the Act on Information Society. Due to the completion of regulation of the limitation of liability of ISPs by court decisions, this chapter also contains an analysis of the most important judgments of the CJEU and the American courts in this area.

The fifth chapter deals with the institutes of private international law. It begins with a description of the evolution of understanding of the principle of territoriality in relation to change of social discourse brought about by the existence of cyberspace. It is followed by an analysis of conflict and procedural norms with an emphasis on the analysis of the various connecting factors. This chapter also identifies those connecting factors which are appropriate for cyberspace and those which are not.

The sixth, seventh and eighth chapters constitute a synthesis of the findings of the previous chapters and their application to the legislation of private international law applicable in the Czech Republic. These chapters deal with the provisions regulating cross-border torts when determining jurisdiction under Brussels I Regulation, identifying the law applicable under the Rome II Regulation and issues not governed by EU law in the Czech Act on Private International Law. Since such regulations are often fragmented, these chapters deal in detail with their interpretation by the ECJ and Czech courts.

The last part of this dissertation thesis is the conclusion, which summarizes the findings of the work and an assessment of the intended goals.

POUŽITÁ LITERATURA

Monografie

BŘÍZA, Petr et al. *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář*. Praha: C.H.Beck, 2014. ISBN: 978-80-7400-528-2.

FAWCETT, J. J.; JAMES, J. *International sale of goods in the conflict of laws*. 1. vyd. Oxford : Oxford University Press, 2005. ISBN: 9780199244690.

GIBSON, William. *Jak vypálit Chrome*. 2. vyd. Brno : Návrat, 2004. ISBN 80-7174-593-6.

HARTMANN, Matthias. *IT-Recht und Medienstrafrecht*. 2. vyd. Berlin: De Gruyter, 2011. ISBN: 978-3-11-024874-6.

HUBER, Peter. *Rome II Regulation: Pocket Commentary*. 1. vyd. Munich : Sellier European Law Publishers, 2011. ISBN 9783866530928.

HUSOVEC, Martin. *Zodpovednosť na internete podľa českého a slovenského práva* [online]. 1. vyd. Praha: CZ.NIC z.s.p.o. [cit. 2014-08-01]. Dostupný z WWW: <http://knihy.nic.cz/files/nic/edice/Zodpovednost_web_FINAL.pdf>.

KINCL Jaromír, URFUS Valentin. *Římské právo*. 1. vyd. Praha: Panorama, 1990. ISBN 80-7038-134-5.

KLUNZINGER, Eugen. *Einführung in das Bürgerliche Recht*, 16. vyd. Verlag Franz Vahle GmbH, 2013. ISBN 978-3-9006-4621-0.

KNAPPOVÁ, Marta, et al. *Občanské právo hmotné I*. 4. vyd. Praha: Aspi, 2005. ISBN 80-7357-127-7, str. 446.

KOHL, Uta. *Jurisdiction and the Internet: a study of regulatory competence over online activity*. Cambridge: Cambridge University Press, 2007. ISBN-13 978-0-521-84380-5.

KUČERA, Z. *Mezinárodní právo soukromé*. 6. vyd. Brno: Doplněk, 2004. ISBN 80-7239-166-6.

MAGNUS, Ulrich, MANKOWSKI, Peter. *Brussels I Regulation*. 2. vyd. Mnichov: Sellier, 2007. ISBN 393580832.

MATULIONYTE, Rita. *Law Applicable to Copyright A Comparison of the ALI and CLIP Proposals*. 1. vyd. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2011. ISBN-13: 978-0857934284.

MAYSS, A. J. *Principles of conflict of laws*. 3. vyd. Londýn: Cavendish, 1999. ISBN 1-85941-460-5.

NORVIG, Peter a Stuart Jonathan RUSSELL. *Artificial intelligence :a modern approach*. Upper Saddle River: Prentice Hall, 1995. ISBN 0-13-103805-2.

PALOVSKÝ, Radomír. *Informační a komunikační sítě. I. díl*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2010. ISBN 978-80-245-1729-2.

PANAGOPOULOS, George. *Restitution in Private International Law*. 1. vyd. Portland: Hart, 2000. ISBN-13: 978-1841131429.

PARSONS, J. Jamrich, OJA, Dan. *New Perspectives on Computer Concepts 2014: Comprehensive*. 16. vyd. Boston: Cengage Learnign Boston, 2014. ISBN-13: 978-1285096926.

PAUKNEROVÁ, M., *Evropské mezinárodní právo soukromé*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2008, ISBN 978-80-7400-034-8.

PAUKNEROVÁ, Monika; ROZEHNALOVÁ, Naděžda; ZAVADILOVÁ, Marta. *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2013. ISBN 978-80-7478-368-5.

POLČÁK, R. *Právo na internetu : spam a odpovědnost ISP*. 1. vyd. Brno : Computer Press, 2007. ISBN 978-80-251-1777-4.

POLČÁK, Radim. *Právo a evropská informační společnost*. Brno: Masarykova Univerzita, 2009. ISBN 978-80-210-4885-0.

PROCHÁZKA, David. *SEO: cesta k propagaci vlastního webu*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4222-9.

SCHNYDER, A. K., LIATOWITSCH, M. *Internationales Privat- und Zivilverfahrensrecht*. 1. vyd. Zürich: Schulthess, 2000. ISBN 3-7255-4105-1.

STEINMETZ, Ralf., WEHRLE, Klaus. *Peer-to-Peer Systems and Applications*. 1. vyd. Berlin: Springer-Verlag, 2005. ISBN: 978-3-540-29192-3.

SUSSKIND, Richard. *The End of Lawyers?* 1. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2010. ISBN-10: 0199593612.

SVANTESSON, D. J. B. *Private international law and the internet*. 2. vyd. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2012. ISBN 978-90-411-3416-5.

SVANTESSON, D. J. B. *Private international law and the internet*. 1. vyd. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2007. ISBN 90-411-2516-7.

ŠTENGLOVÁ, Ivana, Stanislav PLÍVA and Miloš TOMSA. *Obchodní zákoník :komentář*. 12. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-055-3.

TANENBAUM, S. ANDREW. *Computer networks*. 4. vyd. New Jersey : Pearson Education, Inc., 2003. ISBN-13: 978-8177581652.

WALKER, Bryan. *The Commentaries Of Gaius And Rules Of Ulpian*. 2. vyd. New Jersey : The Lawbook Exchange, Ltd, Clark, 2006. ISBN: 978-1-58477-548-5.

YU-KWOK, K. Ricky. *Peer-to-Peer Computing: Applications, Architecture, Protocols, and Challenges*. 1. vyd. Boca Raton: Taylor & Francis Groul, LLC, 2012. ISBN: 978-1439809341.

Časopisecká literatura

ASENSIO, Pedro Alberto. Internet Intermediaries and the Law Applicable to Intellectual Property Infringements. In: *Journal of Intellectual Property, Information Technology and E-Commerce Law*, 2012, str. 350-360. ISSN 2190-3387.

BALKE, T., EYMANN, T. *The Conclusion of Contracts by Software Agents in the Eyes of the Law*. In PADGHAM, Parkers, MÜLLER, Parsons (eds). *Proceedings of 7th International Conference on Autonomous Agents and Multiagent Systems (AAMAS 2008)*. Estoril. Vol. 2. 2008.

BASEDOW, Jürgen. Foundations of Private International Law in Intellectual Property. In: *Intellectual Property in the Global Arena : Jurisdiction, Applicable Law, and the Recognition of Judgments in Europe, Japan and the US*. Tübingen : Mohr Siebeck, 2010. Str. 3-31. ISBN: 978-3-16-150444-0.

BELL, Tom. Pirates in the Family Room: How Performances from Abroad, to U.S. Consumers, Might Evade Copyright Law. In : *Southwestern Journal International Law* 245, str. 245-252, 2011.

BOGDAN, M. Internet and Private International law. In *Introduction to ICT law (selected issues)*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2007. ISBN 978-80-210-4302-2.

BOGDAN, Michael. Torts in Cyberspace: The Impact of the New Regulation „Rome „II.“ In: *Masaryk University Journal of Law and Technology* (Vol. 2), No. 1. Masarykova univerzita, 2008, str. 1-10. ISSN 182-5951.

ČERMÁK, Jiří. *Ochrana autorského práva v prostředí peer to peer sítě typu BitTorrent s přihlédnutím k rozsudku ve věci The Pirate Bay*. Právní rozhledy, 2010, č. 8.

DICKSON G. *European Union Court's Wintersteiger Ruling Puts Internet (Forum) Shopping On Ice. BNA's Patent In Trademark & Copyright Journal. The Bureau of National Affairs, Inc.* 2012 ISSN 0148-7965.

FIALOVÁ, Eva. Odpovědnost vyhledávačů za porušení práv k duševnímu vlastnictví. In: ŽATECKA, Eva *et al. Cofola 2011*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. s. 1280-1289. ISBN 978-80-210-5582-7.

FISCHER, John. *Computers as Agents: A Proposed Approach to Revised U.C.C. Article 2*. Indiana Law Journal. 1997, vol. 72, issue 2.

GONCALVES, Anabela: The Application of Rome II on the Internet Torts. In: *Masaryk University Journal of Law and Technology* (Vol. 7), No. 1. Brno: Masarykova univerzita, 2013, str. 35-47. ISSN 182-5951.

HUSOVEC, Martin. Jurisdiction on the Internet after Pinckney. In: *The International Review of Intellectual Property and Competition Law (IIC)*, Volume 46 - 2 Issue, str. 371-374, 2014. ISSN: 0018-9855.

JURCYS, Paulius. Applicable Law to Intellectual Property Infringements in Japan: Alternatives to the Lex Loci Protectionis Principle In: *International Review of Law, Computers and Technology*, 2010. Str. 193-203. ISSN: 1360-0869.

LEROUGE, J. F. *The use of electronic agents questioned under contractual law: Suggested solutions on a European and American Level*. In: *The John Marshall Journal of Computer & Information Law*, Vol. XVIII No. 2, Winter 2000.

LUNNEY, Mark, OLIPHANT, Ken. *Tort Law: Text and Materials*. 4. vyd. New York: Oxford University Press, 2010. ISBN 978-0-19-957180-2.

SLOVÁKOVÁ, Zuzana. Protection of trademarks and the Internet with respect to the Czech law. In: *Journal of International Commercial Law and Technology*, 2006, str. 72-79. ISSN: 1901-8401.

METZGER, Axel. Applicable Law under the CLIP Principles: A Pragmatic Reevaluation of Territoriality. In: *Intellectual Property in the Global Arena : Jurisdiction, Applicable Law, and the Recognition of Judgments in Europe, Japan and the US*. Tübingen : Mohr Siebeck, 2010. Str. 157-177. ISBN: 978-3-16-150444-0.

SVANTESSON, Dan Jerker B. Celebrating 20 Years of WWW – a Reflection on the Concept of Jurisdiction. In: *Masaryk University Journal of Law and Technology*. 2012, roč. 6, č. 1, s. 177 - 190. ISSN 1802-5951. s. 183.

SYMEONIDES, Symeon. Territoriality and Personality in Tort Conflicts. In: EINHORN, T, SIEHR, K. (eds.) *INTERCONTINENTAL COOPERATION THROUGH PRIVATE INTERNATIONAL LAW: ESSAYS IN MEMORY OF PETER NYGH*. T.M.C. Asser Press, 2004, str. 401-433.

WEITZENBOECK, M. Emily. Electronic Agents and the Formation of Contracts. 2001 In: *International Journal of Law and Information Technology*, Vol. 9 No. 3.

Literatura on-line

ANGELOPOULOS, Christina. *CJEU in UPC Telekabel Wien: A totally legal court order...to do the impossible* [online]. 2014. [cit. 2014 08-01]. Dostupný z: <<http://kluwercopyrightblog.com/2014/04/03/upc-telekabel-wien/>>.

BARLOW, P. John. *The Rise of Law in Cyberspace* [online]. [cit. 2014-08-01]. Dostupný z: <<https://projects.eff.org/~barlow/Declaration-Final.html>>.

CARTER, Barton. *Who is Safe in This Harbor? Rethinking Section 230 of the Communications Decency Act* [online]. [cit. 2014 08-01]. Dostupný z: <<http://www.forumonpublicpolicy.com/archivespring08/carter.pdf>>.

CROWLEY, Michael. *Raise The Yellow Submarine! Subafilms and Extraterritorial Application of the Copyright Act. CJEU in UPC Telekabel Wien: A totally legal court order...to do the impossible* [online]. [cit. 2014 08-01]. Dostupný z: <<http://www.fclj.org/wp-content/uploads/1995/01/crowley.pdf>>.

ČERMÁK Jiří. Internet a autorské právo - otázka určení rozhodného práva a jiné autorskoprávní aspekty Internetu [online]. In: *ITprávo.cz*, 2001. [cit. 2014-08-01] Dostupný na: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=45621>.

JAROLÍMKOVÁ, Andrea. *Ukázal evropský soud světlo na konci hyperlinkového tunelu?*. In: *Lupa.cz* [online]. 20014 [cit. 2014-08-01]. Dostupný z WWW: <<http://www.lupa.cz/clanky/ukazal-evropsky-soud-svetlo-na-konci-hyperlinkoveho-tunelu>>. ISSN 1213-0702.

JOHNSON, David; POST, David. The Rise of Law in Cyberspace. In: *Stanford Law Review*, Vol. 48 [online]. [cit. 2014-08-01]. Dostupný z: <<http://ssrn.com/abstract=535>>.

KNAPPOVÁ, Jana. *Nová kolizní úprava mimosmluvních závazků na komunitární úrovni*. 2008. *Epravo.cz* [online]. [cit. 2014-08-01]. Dostupný z: <<http://www.epravo.cz/top/clanky/nova-kolizni-uprava-mimosmluvnich-zavazku-na-komunitarni-urovni-54994.html>>.

KRAUS, Josef. *6 nejlepších VPN klientů: anonymita a vše dostupné* [online]. 2013. [cit. 2014-08-01]. Dostupný z: <<http://www.zive.cz/clanky/6-nejlepsich-vpn-klientu-anonymita-a-vse-dostupne/sc-3-a-167126/>>.

KUČERA, Zdeněk. *Kavárenský seminář z práva: Embedované odkazy, s.r.o. za korunu nebo ochrana nápadů* [online]. In: *Bud' FIT*. Praha : Fakulta informačních technologií ČVUT, vyd. 12/2013. Dostupný z: <<http://fit.cvut.cz/sites/default/files/PR/00-COMPLETE-2.pdf>>.

KÜHN, Zdeněk. *Anonymita a temná stránka Internetu* [online]. Jiné právo. [cit. 2014-08-01]. Dostupný z WWW: <<http://jinepravo.blogspot.cz/2011/01/anonymita-temna-stranka-internetu.html>>.

LODDER, Arno. European Union E-Commerce Directive - Article by Article Comments [online]. 2007. [cit. 2014-08-01]. Dostupný z: <<http://ssrn.com/abstract=1009945>>.

MATEJKA, Ján. *K zákonu č. 480/2004 Sb. o službách informační společnosti* [online]. ITpravo.cz. [citováno 2014-08-01]. ISSN:1801-4089. Dostupný na: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?tisk=1&x=210311>.

MICHAELS, Ralf. Non-State Law in the Hague Principles on Choice of Law in International Contracts [online]. 2014. [cit. 2014-08-01]. Dostupné z: <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2386186>.

MICHAELS, Ralf. Private or International? Two Economic Models for Private International Law of Torts. *Duke Law School Working Paper Series* [online]. 2005, paper 18 [cit. 2014-08-01]. Dostupný z: <<http://lsr.nellco.org/duke/fs/papers/18>>.

MIKLÍK, Aleš. *Máte co skrývat?* [online]. 2004. [cit. 2014-08-01]. Dostupný z: <<http://www.lupa.cz/clanky/mate-co-skrivat/>>. ISSN 1213-0702.

OTEVŘEL, Petr. *Odpovědnost za obsah na internetu (2. díl)*. In: Právo IT [online]. 2007 [cit. 2014-08-01]. Dostupný z WWW: <<http://www.pravoit.cz/article/odpovednost-za-obsah-na-internetu-2-dil>>.

POLČÁK, Radim. *Kolizní otázky internetových právních vztahů* [online]. Masarykova univerzita. [cit. 2014-08-01]. Dostupný z WWW: <<http://is.muni.cz/do/1499/el/estud/praf/js09/kolize/web/pdf/delokalizace.pdf>>.

PUDELKA, Glenn, ROBINS, Lawrence. *Ninth Circuit upholds copyright infringement inducement by torrent sites* [online]. [cit. 2014-08-01]. Dostupný z: <<http://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=d91676f6-0f32-4eba-be4f-4423db812477>>.

PUŽMANOVÁ, Rita. *Hlavní internetový evangelista o neutralitě sítě* [online]. 2005. [cit. 2014-08-01]. Dostupný z: <<http://www.lupa.cz/clanky/hlavni-internetovy-evangelista-o-neutralite-site/>>. ISSN 1213-0702.

RADOŠOVSKÝ, Petr. *Rozhodné právo v závazkových vztazích z mezinárodního obchodu – pravidla určení rozhodného práva – část I (hmotné normy v oblasti závazkových vztahů)*. 2003. Epravo.cz [online]. [cit. 2014-08-01]. Dostupný z: <<http://www.epravo.cz/top/clanky/obchodni-pravo/rozhodne-pravo-v-zavazkovych-vztazich-z-mezinarodniho-obchodu-pravidla-urceni-rozhodneho-prava-cast-i-hmotne-normy-v-oblasti-zavazkovych-vztahu-22337.html>>.

REINDENBERG, JOEL R. *et al. Internet Jurisdiction: A Survey of Legal Scholarship Published in English and United States Case Law* [online]. 2013. Fordham Law Legal Studies Research Paper No. 2309526. [cit. 2014-08-01]. Dostupný na: <<http://ssrn.com/abstract=2309526>>.

SCHULTZ, Thomas. Carving up the Internet: Jurisdiction, Legal Orders, and the Private/Public International Law Interface [online]. *The European Journal of International Law*. 2008, Vol. 19, No. 4, s. 799 – 839 [cit. 2014-08-01]. Dostupný z: <http://www.ejil.org/pdfs/19/4/1662.pdf>.

SCHULZE, Hedrik, MOCHALSKI, Klaus. *Ipoque Internet Study 2008/2009* [online]. Ipoque. [cit. 2014-08-01]. Dostupný z WWW: <<http://www.ipoque.com/sites/default/files/mediafiles/documents/internet-study-2008-2009.pdf>>.

SIDERITS, Matthew. Defamation in Cyberspace: Reconciling *Cubby, Inc. v. CompuServe, Inc. and Stratton Oakmont v. Prodigy Services Co* [online]. In : *Marquette Law Review*, Vol. 79, Issue 4, 1996. Str. 1065-1082. [cit. 2014-08-01]. Dostupný z: <<http://scholarship.law.marquette.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1557&context=mulr>>.

SYMEONIDES, Symeon. Codification and Flexibility in Private International Law (October 18, 2011). In: Brown K. B.; SNYDR D.V. (eds). *General Reports of the xviiiith Congress of the International Academy of Comparative Law* [online]. Cit. 2014-08-01. Dostupný z: <http://ssrn.com/abstract=1945924>.

VANCL, Martin. *Odeslaní e-mailu z cizí adresy bez znalosti hesla* [online]. [cit. 2014-08-01]. Dostupný z WWW: <<http://martin.vancl.eu/odeslani-e-mailu-z-cizi-adresy-bez-znalosti-hesla>>.

YORK, Jillian. *Why Is Turkey Blocking Twitter?* [online]. 2014. [cit. 2014-08-01]. Dostupný z: <<https://www.eff.org/deeplinks/2014/03/why-turkey-blocking-twitter>>.

Právní předpisy a soft law

Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch für die gesammten Deutschen Erbländer der Oesterreichischen Monarchie (Obecný občanský zákoník z roku) vyhlášen 1. června 1811 patentem císaře Františka I. č. 946 Sb. z. s. v původním znění.

An Act To amend title 17, United States Code, to implement the World Intellectual Property Organization Copyright Treaty and Performances and Phonograms Treaty, and for other purposes z 28. října 1998 [H.R. 2281], Digital Millennium Copyright Act.

Bruselská úmluva o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, Úř. věst. L 299, 31.12.1972, s. 32.

Bürgerliches Gesetzbuch ve znění vyhlášeném 2. ledna 2002 (BGBl. I S. 42, 2909; 2003 I S. 738) a posledně změněném zákonem z 28. září 2009 (BGBl. I S. 3161).

Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch (BGBl. I S. 2494; 1997 I S. 1061).

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I), Úřední věstník L 177, 04/07/2008, s. 6-16.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II), Úřední věstník L 199, 31/07/2007, s. 40- 49.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (přepracované znění).

Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Brusel I).

Principy evropského deliktního práva (PETL)

Restatement (Second) of Conflict of Laws.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu („směrnice o elektronickém obchodu“).

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES ze dne 20. května 1997 o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku, Úřední věstník L 144, 04/06/1997, s. 19-27.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/48/ES ze dne 20. července 1998, kterou se mění směrnice 98/34/ES o postupu při poskytování informací v oblasti norem a technických předpisů.

Smlouva o Evropské unii a Smlouvy o založení Evropských společenství 97/C 340/01 ze dne 2. října 1997 (Amsterodamská smlouva).

The Draft Hague Principles on Choice of Law in International Commercial Contracts. July 2014.

The European Max Planck Group on Conflict of Laws in Intellectual Property (CLIP) [online]. [cit. 2014-08-01]. Dostupný na: <<http://www.cl-ip.eu/en/pub/home.cfm>>.

Title V of an Act to promote competition and reduce regulation in order to secure lower prices and higher quality services for American telecommunications consumers and encourage the rapid deployment of new telecommunications technologies of 1996, Communications Decency Act.

Úmluva o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy ze dne 19. 6. 1980. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 64/2006 Sb. m. s.

Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží ve znění Sdělení č. 160/1991 Sb. Federálního ministerstva zahraničních věcí o Úmluvě OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží.

Uniform Electronic Transactions Act. Uniform Law Commission [online]. 1999 [cit. 2014-08-01]. Dostupné z: http://www.uniformlaws.org/shared/docs/electronic%20transactions/ueta_final_99.pdf.

Uniform Electronic Transactions Act. Uniform Law Commission [online]. 1999 [cit. 2014-08-01]. Dostupné z: http://www.uniformlaws.org/shared/docs/electronic%20transactions/ueta_final_99.pdf.

Zák. č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).

Zák. č. 141/1950 Sb., občanský zákoník v původním znění.

Zák. č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném k 31. prosinci 2013.

Zák. č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti), v platném znění.

Zák. č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění účinném k 31. prosinci 2013.

Zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění.

Zák. č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, v platném znění.

Zák. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění.

Judikatura

Rozhodčí nález Rozhodčího soudu při IAL SE, sp. zn. 222/2009 ze dne 22. října 2009.

Rozhodnutí High Court ve věci *Football Dataco Ltd et al. v Sportradar GmbH* [2010] EWHC 2911 (Ch) ze dne 22. října 2010.

Rozhodnutí SDEU *Fonderie Officine Meccaniche Tacconi SpA v. Heinrich Wagner Sinto Maschinenfabrik GmbH (HWS)* č- 334/00 ze dne 17. září 2002.

Rozhodnutí SDEU ve věci *Kalfelis v. Schröder* č. 189/87 ze dne 27. září 1988.

Rozhodnutí SDEU ve věci *Mario Reichert, Hans-Heinz Reichert and Ingeborg Kockler v Dresdner Bank AG*, č. C-262/90 ze dne 26. března 1992.

Rozhodnutí SDEU ve věci *Réunion européenne SA and Others v Spliethoff*, č. C-51/97 ze dne 28. října 1998.

Rozhodnutí Spolkového soudu č. I ZR 114/06 ze dne 11. března 2009.

Rozhodnutí U.S. Supreme Court ve věci *Calder v. Jones* ze dne 20. března 1984.

Rozhodnutí United States Court of Appeals for the Ninth Court ve věci *Columbia Pictures Industries, Inc. et al. v. Gary Fung, Isohunt Web Technologies, Inc.* ze dne 21. března 2013.

Rozhodnutí United States Court of Appeals for the Second Circuit ve věci *Christopher Specht et al v. Netscape Communications* ze dne 1. října 2002, odlišně však rozhodl United States Court of Appeals for the Second Circuit ve věci *Register.com, Inc. v. Verio, Inc.* ze dne 23. ledna 2004.

Rozhodnutí United States Court of Appeals for the Second Circuit ve věci *Christopher Specht et al v. Netscape Communications* ze dne 1. října 2002.

Rozhodnutí United States District Court for the Southern District of New York ve věci *Cubby, Inc. v. CompuServe Inc.* ze dne 29. října 1991.

Rozhodnutí United States District Court Northern District Court of California ve věci *David Oppenheimer et al. v. Allvoices, Inc.* ze dne 10. června 2014.

Rozhodnutí United States District Court Southern District of New York ve věci *American Library Association v. George Pataki* ze dne 20. června 1997.

Rozsudek č. C-170/12 ve věci *Peter Pinckney v. KDG mediatech AG* ze dne 3. října 2013.

Rozsudek č. C-585/08 a C-144/09 ve spojených věcech *Peter Pammer v. Reederei Karl Schlüter GmbH & Co KG (C-585/08) a Hotel Alpenhof GesmbH v. Oliver Heller (C-144/09)* ze dne 7. prosince 2010.

Rozsudek SDEU č. C-154/11 ve věci *Ahmed Mahamdia proti République algérienne démocratique et populaire*, SbSD, 2012, 00000, bod 48.

Rozsudek High Court of Australia ve věci *Dow Jones & Company Inc. v. Joseph Gutnick*, 2002, [2002] HCA 56 10 December 2002 M3/2002.

Rozsudek High Court of Justice Queen's Bench Division ve věci *Metropolitan International Schools Limited v. Designtecnica Corporation, Google UK Limited, Google Inc.* ze dne 16. července 2009.

Rozsudek House of Lords ve věci *Berezovsky v. Michaels and Others Glouchkov v. Michaels and Others* (Consolidated Appeals), 2000.

Rozsudek Kansas Federal District Court ve věci *Mortgage Plus, Inc. v. DocMagic, Inc., et al.*, 2004, No. 03-2582-GTV-DJW (WHW).

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 25 Cdo 2881/2004 ze dne 26. října 2005.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 25 Cdo 3/2006 ze dne 22. května 2008.

Rozsudek Ninth Circuit Court of Appeals ve věci *Allarcom Pay Television, Ltd. v. General Instrument Corp.* ze dne 2. listopadu 1995.

Rozsudek SDEU č. 139/80 ve věci *Blanckaert & Willems PVBA* ze dne 18. března 1981.

Rozsudek SDEU č. 21-76 ve věci *Handelskwekerij G. J. Bier BV. v. Mines de potasse d'Alsace SA*, SbSD, 1976, 1735.

Rozsudek SDEU č. 33/78 ve věci *Somafer SA v. Saar-Ferngas AG*, SbSD, 1978, 2183.

Rozsudek SDEU č. 360/10 ve věci *Rechtbank van eerste aanleg te Brussel — Belgique) — Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (Sabam) v. Netlog NV* ze dne 16. února 2012.

Rozsudek SDEU č. C-144/10 ve věci *Berliner Verkehrsbetriebe (BVG) v. JPMorgan Chase Bank NA, Frankfurt Branch* ze dne 12. května 2011.

Rozsudek SDEU č. C-154/11 ve věci *Ahmed Mahamdia proti République algérienne démocratique et populaire* ze dne 19. července 2012.

Rozsudek SDEU č. C-167/00 ve věci *Verein für Konsumenteninformation v Karl Heinz Henkel*, ze dne 1. října 2002.

Rozsudek SDEU č. C-228/11 ve věci *Melzer v. MF Global UK Ltd* ze dne 16. května 2013.

Rozsudek SDEU č. C-236/08 - C-238/08 ve spojených věcech *Google France SARL, Google Inc. v. Louis Vuitton Malletier SA (C-236/08) a Google France SARL v. Viaticum SA, Luteciel SARL (C-237/08) a Google France SARL v. Centre national de recherche.*

Rozsudek SDEU č. C-293/12 a C-594/12 ve spojených věcech *Digital Rights Ireland Ltd (C-293/12) v. Minister for Communications, Marine and Natural Resources, Minister for Justice, Equality and Law Reform, Commissioner of the Garda Síochána, Irsku, The Attorney General, za přítomnosti Irish Human Rights Commission a Kärntner Landesregierung (C-594/12 Michael Seitlinger, Christof Tschohl a další ze dne 8. dubna 2014.*

Rozsudek SDEU č. C-314/12 ve věci *UPC Telekabel Wien GmbH v. Constantin Film Verleih GmbH, Wega Filmproduktionsgesellschaft mbH* z 27. března 2014.

Rozhodnutí SDEU č. C-387/12 ve věci *Hi Hotel HCF SARL v. Uwe Spoering* ze dne 3. dubna 2014.

Rozsudek SDEU č. C-412/10 ve věci *Deo Antoine Homawoo v. GMF Assurances SA* ze dne 17. listopadu 2011.

Rozsudek SDEU č. C-523/10 ve věci *Wintersteiger AG v. Products Products 4U Sondermaschinenbau GmbH* ze dne 19. dubna 2012.

Rozsudek SDEU č. C-68/93 ve věci *Fiona Shevill, Ixora Trading Inc., Chequepoint SARL and Chequepoint International Ltd v. Presse Alliance SA., SbSD, 1995, 415.*

Rozsudek SDEU č. C-70/10 ve věci *Scarlet Extended SA v. Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs SCRL (SABAM)* ze dne 24. listopadu 2011.

Rozsudek SDEU ve věci C-281/02 *Andrew Owusu v N. B. Jackson, trading as "Villa Holidays Bal-Inn Villas" and Others* ze dne 1. května 2005.

Rozsudek SDEU ve věci C-360/12 *Coty Germany GmbH, v. First Note Perfumes NV.* ze dne 5. června 2014.

Rozsudek SDEU ze dne 16. července 2009 ve věci C-5/08 *Infopaq International A/S v. Danske Dagblades Forening.*

Rozsudek United States Court of Appeal, Ninth Circuit ve věci *Trans Meridian Trading, Inc. v. Empresa Nacional de Comercializacion de Insumos, 1987, No. 86-6627.*

Rozsudek United States District Court, Southern District of New York ve věci *Playboy Enterprises, Inc. v. Chuckleberry Publishing, Inc.* 1996 WL 337276 (S.D.N.Y. June 19, 1996), *aff'd on recons.*, 1996 WL 396128 (S.D.N.Y. July 12, 1996).

Rozsudek Vrchního soudu v Praze sp. zn. 3 Cmo 197/2010-82 ze dne 2. března 2011

Second Circuit Court of Appeals For the Secon Circuit ve věci *National Football League v. PrimeTime 24 Joint Venture* ze dne 28. dubna 2000.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 28 Cdo 797/2013 ze dne 20. listopadu 2013.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 30 Cdo 444/2004.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 33 Cdo 1208/2011 ze dne 12. prosince 2012.

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci sp. zn. 1 Co 289/2013-54 ze dne 5. září 2013.

Další zdroje

2014 *Financial Tables* [online]. [cit. 2014-08-01]. Dostupný z WWW: <<https://investor.google.com/financial/tables.html>>.

Bussines Software Alliance. *Shadow Market. 2011 BSA Global Software Piracy Study* [online]. 2012. [cit. 2014-08-01]. Dostupný z: http://globalstudy.bsa.org/2011/downloads/study_pdf/2011_BSA_Piracy_Study-Standard.pdf.

Consultation on Commission's Preliminary Draft Proposal for a Council Regulation on the Law Applicable to Non-Contractual Obligations – Response [online]. 2002 cit. [2014-08-01]. Dostupný z: <http://ec.europa.eu/justice/news/consulting_public/rome_ii/contributions/amazon_com_en.pdf>.

Důvodová zpráva k NZMPS [online], [cit. 2014-08-01], Dostupná z WWW: <<http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-k-ZMPS.pdf>>.

IFPI. *Music subscription revenues help drive growth in most major markets* [online]. 2014. [cit. 2014-08-01]. Dostupný z: <<http://www.ifpi.org/news/music-subscription-revenues-help-drive-growth-in-most-major-markets>>.

Konsolidovaná verze důvodové zprávy k NOZ [online], [cit. 2014-08-01], Dostupná z WWW: <<http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>>.

KUČERA, Zdeněk. Úvod do smluvního práva, uzavírání smluv na internetu [online]. 2013 [cit. 2014-08-01]. Dostupné z: <https://edux.fit.cvut.cz/courses/BI-PAI/_media/lectures/2-2013.pdf>.

MAINSTRAT. *Comparative study on the situation in the 27 member states as regards the law applicable to non-contractual obligations arising out of violations of privacy and rights relating to personality*. [online]. 2009. [cit. 2014-08-01]. Dostupný z: <http://ec.europa.eu/justice/civil/files/study_privacy_en.pdf>.

Ministerstvo průmyslu a obchodu. *Výkladové stanovisko odboru poštovních služeb a služeb informační společnosti Ministerstva průmyslu a obchodu ze dne 12. září 2012 k problematice odpovědnosti poskytovatelů služeb informační společnosti, kteří pasivně hostí nebo „přenášejí“ obsah, podle § 3 až 6 zákona č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti* [online]. 2014. [cit. 2014 08-01]. Dostupný z: <<http://download.mpo.cz/get/46881/52910/592313/priloha001.pdf>>.

Nejvyšší státní zastupitelství. *Metodický návod Nejvyššího státního zastupitelství SL 69/2008. Porušování autorských práv k hudebním dílům a filmům jejich zpřístupňováním na internetu* [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.dusevnivlastnictvi.cz/metodiky/default.html>>.

Pirate Bay [online], poslední aktualizace 5. srpna 2014 11:44 [cit. 2014-08-05], Wikipedie. Dostupný z WWW: < http://en.wikipedia.org/wiki/The_Pirate_Bay>.

PRAVIDLÁ POSKYTOVANIA MENNÉHO PRIESTORU V INTERNETOVEJ DOMÉNE SK [online]. Dostupný z: <https://www.sk-nic.sk/kontakty/pravidla.1.6.2011.jsp> [cit. 2014_08-01].

Pravidla registrace doménových jmen v ccTLD .cz [online]. Dostupný z: http://www.nic.cz/files/nic/doc/Pravidla_registrace_CZ_DSDng_20140101.pdf

RÁMIŠ, Vladan. Nejzajímavější soudní rozhodnutí ovlivňující internet. [online]. Prezentace Sdružení pro internetovou reklamu [cit. 2014-08-01]. <http://i.iinfo.cz/files/iac/21/ramis-vladan-1.pdf>.

Stanovisko č. 4/2007 k pojmu osobní údaje [online]. [cit. 2014-08-01]. Dostupné online z: <http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/docs/wpdocs/2007/wp136_cs.pdf>.

Stanovisko generálního advokáta k věci č. 509_09 a C-161/10, *eDate Advertising GmbH v. X a Olivier Martinez a Robert Martinez v. MGN Limited*.

Stanovisko generálního advokáta Niila Jääskinena k věci C-360/12 *Coty Germany v. First Note Perfumes NV* ze dne 21. listopadu 2013.

Stanovisko generálního advokáta Niila Jääskinena ve věci č. C-131/12 *Google Spain SL, Google Inc. v. Agencia Española de Protección de Datos (AEPD), Mario Costeja González* ze dne 25. června 2013.

Stanovisko Generálního advokáta Pedra Cruze Villalóna k věci *UPC Telekabel Wien GmbH v. Constantin Film Verleih GmbH, Wega Filmproduktionsgesellschaft mbH* ze dne 26. listopadu 2013.

STEINER, František. *Teorie informace* [online]. Západočeská univerzita, prezentace k přednášce. [cit. 2014-08-01]. Dostupný z WWW: <http://home.zcu.cz/~steiner/KOPO/Prednasky/2_Prednaska%202.pdf>.

Terms and Conditions of NIC.IO [online]. Dostupný z: <http://www.nic.io/terms.html> [cit. 2014_08-01].

The European Max Planck Group on Conflict of Laws in Intellectual Property (CLIP) [online]. [cit. 2014-08-01]. Dostupný z WWW: < <http://www.cl-ip.eu/en/pub/home.cfm>>.

VALDHANS, Jiří. *Kolizní problematika mimosmluvních závazků*. Disertační práce. Masarykova univerzita v Brně, 2005.

VALDHANS, Jiří. *Právní úprava mimosmluvních závazků s mezinárodním prvkem v České republice*. Rigorózní práce. Brno: Masarykova univerzita, 2009.

Zdeněk Kučera

Přeshraniční aspekty soukromoprávních deliktů v kyberprostoru

Klíčová slova: internet - mezinárodní právo soukromé - soukromoprávní delikt

Zdeněk Kučera

Cross-border aspects of torts in cyberspace

Keywords: internet - private international law - tort

2014